

**Utskottsbetänkande med anledning af väckt
förslag om nödiga förändringar i afseende å stadens slagth-
hus.**

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 8 sist lidna Augusti har utskottet fått emottaga en till Fullmäktige inkommen så lydande skrifvelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 19 Juli 1876.
N° 162.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Magistraten inlemnad skrift har Bestyrelsen för Djurskyddsföreningen i Helsingfors, med bifogande af ett exemplar af föreningens tryckta stadgar, enligt hvilkas 8 § bestyrelsen eger hos de lokala myndigheterna anhålla om sådana åtgärder och föreskrifter, som befrämja föreningens syften, framhållit, hurusom tillståndet i stadens slagthus vid Gräsviken i allmänhet lemnade mycket öfrigt att önska samt hvarken djurens behandling derstädes eller sättet för deras affivande öfverensstämde med de fordringar, hvilka med rätta kunde och borde ställas på ett bildadt och välordnad samhälle, äfvensom erinrat om det redan nu för handen varande oafvisliga behovet af nya ändamålsenligt inrättade slagthus och vidare om nödvändigheten af sträng uppsigt öfver ordningen och renligheten samt djurens behandling isynnerhet så länge de gamla slagthusen kvarstå till begagnande och intill dess en bättre sedvänja än den nu rådande härutinnan hunnit göra sig gällande.

Med anledning häraf har Magistraten den 29 sistlidna April anmodat Politie-rådmannen Liljeros och t. f. Stadsingeniören Reuter att verkställa besigtning i och å slagthusen här i staden samt aflemna det yttrande och förslag, hvartill densamma kunde gifva anledning.

Till fullgörande af detta uppdrag hafva bemälde förrättningsmän, efter anställd syn å stället och tagen kännedom om förhållandena derstädes, uti en till Magistraten numera ingifven skrift anfört, att ifrågavarande byggnader, äro uppförda af trä under perttak på sådant sätt, att desamma med ena ändan hvila på i sjön uppförda sten-

pelare och således till en del befinna sig öfver vattnet, samt att golfvet likaledes är af stock och så inrättadt, att det vid slagtningen fallande afskråde nedfölle i sjön och gåfve upphof till menliga samlingar af orenlighet utmed den grunda stranden; och som dessa byggnader svårligen kunde i önskelig och nödvändig grad renhållas samt det rum, deri för slagtning afsedd boskap förvarades, äfven vore bristfälligt och icke heller kunde lätteligen rengöras, hafva synemännen ansett att reparationer å ifrågavarande hus medförde endast en underordnad nytta, hvartöre synemännen, som väl funnit särskilda förbättringar å slagthusen böra ske, intill dess desamma med nya ersättas, och föreslagit anbringande af någon inrättning för orenlighetens uppsamlande under den öfver vattnet utskjutande delen af byggnaderna, hufvudsakligast påyrkat att nya slagthus måtte forderrast uppföras efter förebilden af å utrikes orter under sednaste tider tillkomna enahanda inrättningar.

Med föranledande häraf har Magistraten vid tvenne särskilda sammanträden, till hvilka stadens slagtare och korfmakare varit uppkallade, ytterligare förehaft detta ärende och dervid sökt inhemta deras mening, huruvida icke behandlingen och affifvandets af slagtboskapen kunde förmildras samt dess oundvikliga lidande i någon mån förkortas äfvensom större renlighet än hittills varit fallet iakttagas och hvad till undvikande af afskrädens nedfällande i sjön, hvilket hädanefter icke vidare komme att tillåtas, borde göras samt slutligen huru de, för den händelse att nya slagthus skulle uppföras, önskade att desamma måtte inrättas och om de trodde att de nuvarande kunde på något sätt göras tjenligare, än de nu äro.

På fråga hafva bemälda yrkesidkare förklaradt, att hvad slagtboskapens behandling och sättet för deras dödande i de nuvarande slagthusen vidkomme, skäl till anmärkning icke förefunnes, emedan djuren derstädes ganska kort tid afbidade sjelfva affifvandet, som åter verkställdes inom få sekunder, men att äfven härutinnan och beträffande renligheten mycket kunde uträttas genom att blifvande nya slagthus, vare sig att dessa uppfördes blott af trä, försåges med glatta stengolf och indelades så, att i ett rum förvarades slagtboskapen, i ett annat affifvades ett djur i sender och i ett tredje, dit det i föregående rum dödade djuret genast borde på vagn afföras, afdroges huden, uttoges inelfvorna och styckades köttet samt i ett fjärde förrättades tömning och rengöring af inelfvor, samt att i alla dessa rum i slagthuset, som förty borde utbyggas öfver vattnet, inrättades pumpar och slangar för stänkning och sköljning af väggar och golf efter hvarje slagtning, hvarigenom icke allenas desse renhöllas utan i synnerhet sommartid luften renades och rummen svalkades, äfvensom att under byggnaden anbringades pontoner eller pråmar, dit all orenlighet så fast som flytande kun-

de genom i golfven inrättade luckor och hål nedkastas och afrinna för att sedan efter årstiden mer eller mindre ofta bortföras, hvarjemte änbemälde näringsidkare uttalat den önskan, att i slagthuset måtte inrättas icke blott nödigt antal kontor för förvaring af kött, räntor och hudar, utan ock ett rum med en eller flere murgrytor för uppvärmning af vatten under den kalla årstiden samt för annan i slagthus erforderlig kokning.

Beträffande de nuvarande slagthusens bibehållande och renligheten i dem samt hvilka åtgärder borde vidtagas för att hindra afskrädens nedfallande i sjön, hafva slagtarene och korfmakarene förmält, att sagde hus, så otidsenliga som de äro, icke lemnade tillfälle till större renlighet än der för närvarande iakttoges, eller torde hvarken genom reparation eller omändring kunna göras för ändamålet tjenligare, än de nu äro, samt att de till undvikande af afskrädens nefallande i sjön redan härförinnan vidtalat personer, som skulle sommartid hålla pråmar under den öfver sjön utskjutande delen af slagthuset till uppsamlande och bortförande af orenlighet och affall vid slagtningen, men att dessa pråmar såsom utsatta för vågor från öppna hafvet icke höllos fästade under golfvet samt tidt och ofta uppfylldes med vatten och sjönko, der vid en del af orenligheten upplöstes i vattnet och återstoden måste utkastas för pråmens upptagande, äfvensom att svårighet förekomme vid renhållningsskyldighetens fördelning emellan och ombesörjande af dem, som begagnade sig af slagthuset, hvarföre allt vederbörande anhållit det måtte staden emot afgift, till hvars erläggande de förklarar sig villige, öfvertaga och draga försorg om undanskaffande af afskräden och annan orenlighet, som vid och i slagthuset uppstå, på tjenligaste sätt, till befrämjande af denna, utaf dem såsom ganska vigtig erkända angelägenhet, hvarför stadgandet i 35 § i Polisordningen för denna stad, om hvilket stadgande vederbörande härvid erinrades, troddes föga uträtta.

På grund af hvad sålunda i ärendet förelupit, får Magistraten nu äran öfverlemnas till Stadsfullmäktiges afgörande, huruvida icke skäl må vara förhanden att, i stället för hvarjehanda reparationer å och förändringar i de nuvarande byggnaderna för verkställande af slagtning, hvilka reparationer och förbättringar måhända icke ens för det närvarande, än mindre för någon längre kommande tid gjorde desamma för ändamålet tjenliga och försvarliga gentemot bildningens och människans sedliga rättskänslas kraf, uppföra nya slagthus efter modellen af sådana utländska, som vunnit nutidens erkännande och hafva afgjort företråde framför andra dylika inrättningar, antingen af sten eller trä med stengolf, i hvilket sistnämnde fall antagligt är, att de nuvarande byggnadernas timmer åtminstone till väsendtlig del kunde komma till godo, såframt icke dessa hus med anlitan af delvis nytt timmer till och med kunde sam-

manbyggas så, att erforderligt antal rum tillkomme och andra på slagthus ställda anspråk blefve tillgodosedda, äfvensom om icke staden borde på de af vederbörande slagtare och korfmakare föreslagna vilkor åtaga sig undanskaffandet af orenligheten från slagthusen och låta sådant ombesörjas genom entreprenad.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige tagit dessa omständigheter i öfvervägande och beslutit sig för antingen det ena eller andra af framställningens såväl förra som sednare del, kunna erforderliga noggrannare undersökningar äga rum samt förslag, ritningar och kostnadsberäkningar uppgöras i den riktning Herrar Stadsfullmäktige önska.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

C. J. Gumerus.™

De i ofvan stående skrifvelse intagna, dels af Herrar Liljeros och Reuter, dels af stadens slagtare och korfmakare gjorda armärkningar i afseende å de nu varande förhållandena i stadens slagthus och förslag till förbättringar deri för framtiden öfverensstämma öfver hufvud taget med undertecknade utskottsmedlemmars på föregående kännedom grundade och genom förnyade besök på stället bestyrkta uppfattning af desamma; och förmodar utskottet att det endast gifves *en* åsigt beträffande nödvändigheten af en reform i dessa förhållanden. Men med afseende å sättet för en sådan reforms utförande kunna olika förslag ur olika synpunkter framkastas och försvaras. --- Då de nu varande tre slagthusen, af hvilka ett är upptördt 1842, ett annat vida äldre samt det tredje af något nyare datum, icke utan betydliga kostnader kunna sättas i tidsenligt skick och i hvarje händelse, om de skola bibehållas, tarfva åtskilliga reparationer, har hos utskottet den åsigt gjort sig gällande, att dessa slagthus borde nedrifvas och undanskaffas samt nya sådana på annan plats uppföras. För en sådan åtgärd tala äfven följande skäl, nemligen:

att sjelfva den nu varande platsen antagligen blefve för trång för nya tidsenliga slagthus med dertill hörande bonings- och uthusbyggnader samt kringstängd gårdsplan;

att platsen dessutom ligger inom sjelfva staden vid en af dess vackrare punkter, som förr eller senare måste blifva högst begärlig för den enskilda byggnadsföretagsamheten eller affärsverksamheten;

att det synes vara så mycket mindre skäl att, genom de nu varande slagthusens i stånd sättande eller uppförande af nya, solida slagthus, för längre tid dispo-

nera denna plats, som fråga tid efter annan uppkastats om Sandvikens förvandling till en kommershamn för staden, samt bl. a. särskildt de närbelägna kvarteren N:ris 81 och 82 vid uppgörandet af stadens gällande byggnadsplan för fabriksanläggningar och stadens framtida behof reserverats;

att bibehållandet af slagthus på en sådan plats ej kan annat än i längden verka högst menligt på de sanitära förhållandena i staden, särskildt hela den omgivande 4:de stadsdelen, genom den förruttelse och stank, som i någon mån äro från sådana inrättningar alldeles oskiljaktiga, äfven om affallet kunde bortskaffas vida skyndsammare, än hvad här, inom stadens linier, jemlikt Polisordningen får ske; samt

att äfven vattnet kring slagthusen oaktadt alla försigtighetsmått måste fortfarande att i någon mån blifva bemängdt med orenlighet till stort hinder för uppkomsten af en för befolkningen i denna del af staden så väl behöflig inrättning, som ett offentligt simhus.

Och vill utskottet såsom ett ytterligare skäl härutinnan endast erinra, att Stadsfullmäktige nyligen beslutat, att reservera det tillstötande, af Fabrikören V. Eichinger disponerade området, för den kommunala sundhetsvårdens behof, hvilken genom slagthusens bibehållande på den nu varande platsen icke just blefve till godo sedd. — Men framför allt ställer sig denna fråga i beroende af möjligheten att finna en annan, *lämplig* plats för uppförande af nödiga slagthus; och i detta afseende har utskottet, efter att hafva sett sig ikring åt olika håll i stadens utkanter och bland dess närmaste omgifningar, stannat vid det område af villan N:o 62 Berga, som ligger invid Edesviken, hvilket område till behöflig vidd borde af nuvarande arrendatoren, jemlikt stadsgandet i 10:de punkten af det d. 11 Nov. 1846 godkända förslag till vilkor vid utarrendering af stadens villor (infördt i bet. N:o 1 år 1876), mot skäligen kostnadsersättning och nedsättning i arrendet återtagas. Denna plats är visserligen något mera aflägsen från stadens midt, än de nuvarande slagthusen vid Gräsviken; men å andra sidan ligger den för kött-tillförseln från vester så till vida lämpligare, att slagtdjuren icke först behöfva drifvas genom en god del af staden, innan de nå sin närmaste bestämelseort, slaghuset. Den från platsen till staden ledande väg, längs villan Bergas norra rå, är i och för sig god, ehuru väl belysning den mörka årstiden saknas och vägen jemväl hvad snöplogning vintertid beträffar härintills lemnat åtskilligt öfrigt att önska. Att likväl därför förkasta platsen synes icke vara skäl, då samma olägenheter delvis vidlåda jemväl den nu varande slagthusplatsen och för öfrigt höra till antalet af dem, som kunna afhjelpas. Och då platsen för öfrigt ligger invid vatten af tillräckligt djup, samt erbjuder god byggnadsgrund äfvensom för byggnadsarbetena be-

höflig sten och sand, har utskottet icke tvekat att för i fråga varande ändamål förorda densamma.

Härvid har utskottet särskildt fäst sin uppmärksamhet vid den icke ringa besparing för staden, som blefve en följd deraf, att de nya slagthusen på denna isoleerade punkt kunde uppföras vida enklare och billigare, än som vid Gräsviken lämpligen läte sig göra.

För uppgörande af en ungefärlig plan till den blifvande slagthusinrättningen, har utskottet fränst inhemtat, att de nu varande slagthusen medgifva en slagtning af 60 kreatur om dagen, men att de vid särskilda tillfällen icke motsvarat behofvet. Då, såsom känt, slagtrade kreatur genast efter slagtningen böra blifva ett halft dygn eller längre hängande, finner man lätt att antalet djur, som i slagthuset kunna slagtas, står i direkt förhållande till slagtrummet golvyta. Vid sådant förhållande har det, i saknad af exakta siffror om begagnandet af stadens slagthus, synts utskottet icke vara för högt beräknadt, om de nya slagthusen inrättades för en slagtning af ända till 75 kreatur om dagen. Sjelfva byggnaderna borde uppföras af trä såsom hufvudämne. Beträffande åter rumfördelningen, har utskottet, med någon afvikelse från den inför Magistraten uttalade åsigt, trott ett enda gemensamt slagtrum, för djurens afifvande och flåning, inelfovornas uttagande och köttets styckning, böra inredas, samt derinvid ett större eller flere mindre kokrum med inmurade grytor, för tömning och rengöring af inelfvor, deras beredning för särskilda ändamål m. m. I dessa rum borde golfvén, och i slagtrummet jemväl väggarna till 4 alns höjd vara af sten eller med tegel och cementtrappning beklädda. I direkt förbindelse med slagtrummet borde dessutom små förvaringsrum för hudar, kött m. fl. slagtprodukter, till ett antal af 30 stycken, inrättas; och har utskottet stannat vid detta antal med anledning deraf, att stadens slagtare för det närvarande äro 22 och i slagthuset nu dels hafva, dels vore i behof af hvar sitt förvaringsrum för slikt ändamål. Förvaringsrummen för kreatur åter synes, i förhållande till maximi antalet slagtningar om dagen och särskildt med afseende å slagthusens något aflägsna läge, böra beräknas för 100 st., med nödig åtskilnad till olika kön. — I närmaste sammanhang med byggnadsplanen står sjelfva inrättningens förvaltning; och har det synts utskottet, för vinnande af nödig ordning och en så plågfri behandling af slagtdjuren som möjligt, vara alldeles nödvändigt att en af staden aflönad inspektor eller föreståndare fästes vid inrättningen samt att slagtarbetet enligt regeln verkställles af slagtdrängar, hvilka bo å inrättningen och erlægga hyra till staden, men sjelfve af djuregarene uppbära betalning för slagtningen enligt taxa. I enlighet härmed borde slagthinrättningen jemväl innesluta nödiga rum och vedlider för

bemälda personer; dock har utskottet med afseende derå, att stadens slagtare antagligen äfven framdeles komma att för slagtning använda egna, dertill skickliga biträden, trott 3 rum för slagbiträden vara för ändamålet tillräckliga.

Då frågan om affallets undanskaffande vid Magistraten tilldragit sig en särskild uppmärksamhet, hvilken den samma (synnerligast i fall af slagthusens bibehållande vid Gräsviken) nogsamtt förtjenar, helst slagthusets placering, antingen helt och hållet på stranden eller till någon del öfver vattnet, kan vara deraf beroende, vill utskottet tillägga att slikt undanskaffande enligt utskottets tanke svårligen kunde ske annorlunda, än genom stadens försorg, under föreståndarens inseende, genom eller utan entreprenad, och lämpligast borde verkställas med dragare och tjenliga forselredskap. Den hittills för ändamålet använda prämning anser utskottet vara därför mindre lämplig, emedan prämarna dels erfordra ett kostsamtt underhåll, dels genom sin storlek och den deraf härflytande väntan på full last vålla uppskof med bortföringen, dels och framför allt under vintern icke kunna hållas i rörelse. I enlighet med denna utskottets åsigt skulle slagthuset icke ens till någon del behöfva uppföras öfver vattnet, utan kunde det för renligheten nödiga vatten erhållas genom ett vanligt pumpverk. — Slutligen har utskottet ansett alla byggnaderna i inrättningen böra förenas af en inhägnad gårdsplan. — Den för byggnaderna nödiga golfytan blefve, enligt en af utskottet till sakens belysning gjord ungefärlig uppskattning, följande:

för 1 slagthus af stock, innehållande ett stort slagtrum, ett större		
eller flere mindre kokrum samt 30 små försvaringsrum, en		
golfareal af	omkr.	1,350 qv. aln.
„ 1 kreatursstall af bräder, för 100 kreatur, i två afdelningar		
med fodervind, d:o	„	3,200 „ „
„ 1 boningshus af stock, innehållande fem rum, kontor och		
kök, d:o	„	350 „ „
„ 1 vedlider af bräder, i fyra afdelningar, d:o	„	130 „ „
	Summa:	5,030 qv. aln.

Dessa allmänna antydningar beträffande de omständigheter, som vid uppförande af nya slagthus förtjena tagas i betraktande, har utskottet ansett sig här böra framställa; hvaremot detaljerade ritningar och kostnadsförslag naturligtvis böra af arkitekt i vanlig ordning uppgöras, och dervid särskildt tagas hänsyn till möjligheten att till större eller mindre del använda virket i de nu varande slagthuset, likväl så att ett af dessa hus kan blifva kvarstående till dess sjelfva slagbyggnaden i den nya inrättningen blifvit till begagnande färdig.

Ehuru initiativtagaren i föreliggande fråga, Djurskyddsföreningen i denna stad, särskildt betonat nödvändigheten af sträng uppsigt öfver ordningen och renligheten samt djurens behandling i slagthusen, har hvarken Magistraten eller de af den utsedde synemännen yttrat sig beträffande denna del af frågan, under det åter de inför Magistraten hörde slagtare och korfmakare, på sätt ofvan intagna protokoll vid handen ger, ansett en sådan uppsigt, särskildt hvad djurens behandling beträffar, icke vara påkallad. Utskottet har likväl för sin del varit af en motsatt åsigt och under förutsättning att Stadsfullmäktige särskildt vilja behjerta äfven denna del af Djurskyddsföreningens framställning, tänkt sig, förutom en föreståndare och i sitt handtverk skickliga slagtare vid stadens nya slagthus, nödvändigheten af en ordningsstadga för inrättningens begagnande; och har utskottet förty, med ledning af utländskt mönster, uppgjort ett ungefärligt förslag till en sådan stadga. Då denna emellertid icke synes kunna komma till tillämpning, innan nya slagthus erhållits, och i hvarje händelse erfordrar stadfästelse i vederbörlig ordning, har utskottet här allenast upplysningsvis velat meddela nämnda förslag, hemställande till Stadsfullmäktige, huruvida icke frågans närmare beredning ankommer å Drätselkammaren.

Berörda förslag är af följande lydelse:

§ 1.

Inom stadens linier må icke tjurar, oxar, kor, ungnöt, kalvvar, får, getter och svin, aflifvas, flås, eller öppnas, utan bör sådant ske i stadens slagtinrättning, der äfven köttets rengöring bör verkställas; undantag härifrån är tillåtet endast i fall djur af sjukdom eller annan, bevislig orsak ej kan föras till slagtinrättningen.

§ 2.

Stadens slagtinrättning får begagnas af en hvar, som erlägger de derför bestämda afgifter.

§ 3.

Slagtinrättningen är öppen dagligen, utom sön- och helgedagar, från 1 Mars till 1 Oktober emellan kl. 4 f. m. och 10 e. m., samt från 1 Oktober till 1 Mars emellan kl. 5 f. m. och 8 e. m., äfvensom under Maj—September dessutom sön- och helgedagar emellan kl. 6 och 10 e. m. — Slagtning på andra tider må ske endast i trängande fall och på grund af skriftlig tillåtelse från polismyndighet.

§ 4.

Slagtdjur, som förts till slagtinrättningen, men icke genast aflifvas, skola förvaras bundna i slagstallen.

§ 5.

Slagtning sker i den ordning djuren blifvit hos föreståndaren anmälda; djuren få icke drifvas till slagtrummet, innan alla förberedelser till slagtingen äro gjorda och deras ögon blifvit förbundna.

§ 6.

Slagtning bör i allmänhet verkställas af de vid slagtinrättningen anstälde slagtare; endast med föreståndarens särskilda tillstånd må slagtning utföras af annan, dertill skicklig person.

§ 7.

Slagtning skall ske fort och med minsta möjliga djurplågeri; och få djuren icke före slag-

ningen upphängas. Efter fulländad förblöding skola djuren utan uppskof flås och öppnas. Hud, kött, talg och blod, som till vara tages, skola genast föras till sina bestämda förvaringsställen. Inellvor få icke i slagtrummet öppnas, utan föras till derför särskildt bestämda rum. — Blod som till vara tagits skall under Maj—September inom 24 timmar afhentas, vid äfventyr att det eljes kastas bland slagtaffallen. — Af ofödda foster må endast huden tagas; hvaremot det öfriga kastas bland affallen.

§ 8.

Vid slagtning bör den största renlighet iakttagas; och skola särskildt golf, bord och väggar efter hvarje slagtning rengöras från blod, hår, exkrementer och annat affall. Afsigtlig osnygg-
het ätvensom tobaksrökning inom slagtgården och slagtrummen är förbjuden.

§ 9.

Kött, som bortföres från slagtinrättningen, skall under transporten vara inneslutet i rent tyg, och affell i täckt forselredskap.

§ 10.

De vid slagtinrättningen anstälde slagtare samt hvar och en som begagnar slagthuset skall iakttaga de anordningar, som gifvas af föreståndaren, hvilken jemväl bör emottaga anmärkningar emot bemålde personer.

§ 11.

Tillträde till slagtinrättningen är medgifvet endast de vid inrättningen anstälde personer äfvensom djuregare eller dennes ombud och biträde; för andra personer erfordras särskildt tillstånd af föreståndaren. — Hundar få icke medtagas inom inrättningen.

§ 12.

För slagtning erläggas afgifter, dels till staden för begagnande af sjelfva slagtinrättningen samt för magasinering och vägning, dels ersättning till inrättningens slagtare, der de anlitas, allt enligt taxor, som af Stadsfullmäktige fastställas. — I en särskild bok bör föreståndaren i korthet anteckna hvarje slagtning jemte derför erlagd afgift till staden.

§ 13.

Förbrytelser emot denna stadga varda, i alla de fall, då icke högre straff enligt lag kunna ådömas, straffade med böter från 4 till 20 mark, som vid bristande betalningstillgång förvandlas till motsvarande fängelsestraff. — Af denna stadga skall ett exemplar på landets båda språk finnas i slagthuset å synligt ställe tillgängligt.

Den i ordningsstadgan åberopade taxan har utskottet tänkt sig ungefär af följande innehåll:

Förslag

till taxa, som skall tillsvidare tillämpas vid stadens slagtinrättning.

För tjur och oxe, betalas,	till staden 1: —	och till slagtaren, efter öfverenskommelse, högst 2: —
„ ko och ungnöt	„ „ 1: —	„ „ „ „ „ 1: 50.
„ kalf	„ „ — 30.	„ „ „ „ „ 1: —
„ får och get	„ „ — 20.	„ „ „ „ „ — 75.
„ svin	„ „ — 60.	„ „ „ „ „ 3: —

I sammanhang härmed kan utskottet icke underlåta att påpeka, hurusom den afgift som under namn af ”slagtarhus- och bodhyra” under en lång följd af år af stadens slagtare erlagts, och hvilken förut synes hafva beräknats skildt för begagnande af stadens slagtarhus, efter år 1842, af anledning, som utskottet icke lyckats få reda på, utgått endast såsom hyra för slagtarbodarna. Då det likväl synes vara all-

deles i sin ordning att begagnandet af stadens slagthus beläggas med någon afgift, beräknad med särskild hänsyn till stadens utgifter för affallets undanskaffande, torde det, i fall Stadsfullmäktige icke funne de af utskottet i förestående måtto gjorda förslag förtjena afseende, åtminstone ej vara ur vägen att fästa Magistratens uppmärksamhet på nämnda missförhållande.

I enlighet med ofvan stående får utskottet vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att stadens nu varande slagthus vid Gräsviken skola nedrivas och en ny slagtinrättning i deras ställe uppföras på det område af villan N:o 62 Berga, som ligger närmast Edesviken, hvilket område förty skall i behörig ordning till staden återtagas;

att den nya slagtinrättningen skall ställas under uppsigt af en föreståndare, samt slagtning der verkställas endast af särskilda vid inrättningen anställda slagtare eller andra dertill skickliga personer, under iakttagande af så mycken renlighet och så ringa djurplågeri, som möjligt;

att slagtinrättningen, beräknad för en slagtning af i medeltal 75 kreatur om dagen, bör bestå af ett *slagthus* af stock, innehållande 1 stort slagtrum, med golf af sten eller cementrappadt och väggarna till 4 alns höjd beklädda med tegel och cementrappning, 1 större eller flere mindre kokrum med inmurade grytor och cementgolf, samt 30 små förvaringsrum för slagtprodukter, ett *kreatursstall* jemte fodervind, af bräder, inrymmande 100 kreatur med nödig åtskilnad till könen, ett *boningshus* af stock, innehållande 2 rum, kontor och kök för föreståndaren samt 3 rum för slagtarene, äfvensom ett *vedlider* af bräder, i 4 afdelningar, — samt i öfrigt förses med pumpverk och så uppföras, att all möjlig snygghet kan i akt tagas, och särskildt allt slagtaffall tidt och ofta med dragare och forselredskap undanskaffas;

att i afgående skrifvelse uppmana Magistraten, att så fort som möjligt låta uppgöra samt till Stadsfullmäktiges pröfning och fastställelse insända ritningar och kostnadsförslag till en så beskaffad slagtinrättning, hvarvid borde i akt tagas, att virket i de nuvarande slagthusen vid Gräsviken till så stor del sig göra låter för de nya byggnad-

derna användas, dock så att ett af de nuvarande slagthusen kan blifva kvarstående till dess den nya inrättningen varder begagnelig; äfven som

att i afgående skrifvelse, jemte delgifvande af förestående beslut, uppmana Drätselkammaren att i sinom tid till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till ordningsstadga och taxa för begagnande af stadens slagthus; i hvilket afseende ofvan intagna ungefärliga förslag borde Drätselkammaren delgifvas.

En reservation bifogas.

Helsingfors, den 29 December 1876.

Claës Lindroth.

H. Brummer.

Alex. Årt.

Såsom **reservation** mot det förslag, utskottet i slagtarhusfrågan afgifvit, får jag anföra följande:

Hvad först vidkommer den plats, hvarå de gamla slagthusen befinnas, så är densamma fullkomligt tillräcklig för uppförande af de föreslagna nya byggnaderna, emedan denna plats innehåller circa 13 à 14,000 kvadratalnar torr mark; men som dessa hus, förutom kreaturstallet, måste uppföras vid stranden ofvan vattnet, så äro de icke beroende af denna marks areal, hvarest af gammalt äro uppförda tvenne bopningsbyggnader för arbetspersonalen.

Invid den plats, som för närvarande upptages af slagthusen finnas dessutom andra fabriker och inrättningar, såsom ångsåg, repslagarebana med mera dylikt, så att då slagthusen blifva mera tidsenligt inrättade, om aldrig så prydliga till utseende, blott gagneliga för ändamålet, denna nejd's befolkning icke borde hafva något omak hvarken i ett eller annat afseende af den inrättning, hvarom nu är fråga.

Vidkommande den i utskottet gjorda anmärkningen, att befolkningen å Kampmalmen skulle sakna ett offentligt badhus, kan dertill anvisas en mycket lemplig plats vid sjelfva Gräsviken, å det ställe der ryska begravningsplatsgården leder ner till sjön.

Beträffande slagthusens uppförande å den föreslagna platsen vid Edesviken, så anser jag densamma i flere och hufvudsakliga hänseenden vara alldeles olemplig, samt får förty protestera emot deras uppförande derstädes, emedan slagthusen, liksom hvarje annan verkstad der man har sitt dagliga sysslande, böra vara belägna så nära sina trafikanter som möjligt, men denna plats är alltför aflägsen och dessutom vägen till

densamma vintertid när snöfall och yrväder inträffa ofarbar, i synnerhet om morgnarne, just den tid då kött bör till försäljningsbodarne i staden upphettas; höstetid åter är den dit ledande vägen särdeles svår att befara i anseende till rådande mörker och saknande af belysning. Utom ofvananförda och flere andra emot den föreslagna platsens vid Edesvikens lemplighet talande skäl, vill jag vidare erinra om en vigtig omständighet, till hvilken för inrättningens framtid hänsyn nödvändigt måste tagas, nemligen att stranden vid den nyföreslagna platsen är så grund, att vattnet som till inrättningens behof användes derigenom icke kan vara så rent och klart, som dertill erfordras, samt att i en ganska snar framtid vattnet derstädes sannolikt kommer att uttorka, så att slagthuset blifva stående å torr mark, hvarigenom inrättningens läge blifver alldeles förfeladt. Härtill kommer äfven, att i händelse de nya slagthuset härstädes uppföras så vidlyftiga, som föreslaget är och å utrikesorter jemväl läres vara fallet, det vore allt skäl att befara att denna för kommunen särdeles dyra inrättning icke komme att bära sig eller att anläggningen icke kunde påräkna sådana motsvarande inkomster, som erfordras för densammas framtida bestånd, helst största delen af det kött som dagligen föryttras under årets halfta lopp införes färdigt slagadt till staden, hvarigenom slagthuset hos oss nämnda tid ganska litet begagnas, hvaremot utrikes allt kött som i städer föryttras måste gå genom slagterierna. I betraktande jemväl af denna vigtiga omständighet, anser jag att de nuvarande slagthuset ännu ganska lång tid kunna begagnas och fullkomligt uppfylla sitt ändamål, om de blott finge nödig reparation och tillbyggnad, såsom ett kokhus med 2:ne grytor, der äfven s. k. räntor kunde rengöras och förvaras samt slag af svinkreatur utföras, äfvensom kreatursstall m. m., och lempliga vattenledningar genom pumpar för rengöringen inrättas, — samt att all den ordning, som föreslagits för de nya slagthuset, efter de nuvarande slagthuset iordningsställande, derstädes skulle vidtaga, äfvensom att lämpliga afgifter för densammas begagnande derefter skulle uppbäras.

Hvad angår sättet för slaghusens uppförande, så emedan troligt är att större svårigheter och kostnader blifva förenade med uppförandet af en enda så stor byggnad, som den föreslagna, anser jag mig böra föreslå, att slagthuset uppföras i tvenne skilda i bredd med hvarandra stående byggnader med det afstånd från hvarandra, att det föreslagna kokhuset kunde inrättas deremellan, samt att den redan inför Magistraten projekterade pråmplats eller hamn anbringas derinvid, så att den affällande orenligheten må kunna beqvämt och ledigt samlas från sjelfva slagthuset, såsom ock från kokhusen, hvarefter bortföring skulle ske efter behof. Då jag icke anser det vara lempligt att slagthuset förses med cementgolf, får jag jemväl föreslå, att golfvet in-

rättas af planhuggen gråsten sammanfogad med cement samt att väggarna panelas med tegel eller någon annan slags stenmassa till 4 alnars höjd från golfvet.

Skulle emellertid, emot förmodan, slagthusen komma att uppföras å den föreslagna platsen vid Edesviken, så får jag, som befarar att afgifterna för begagnandet af denna inrättning möjligen blifva alltför dryga, förbehålla stadens slagtare och öfriga innevånare att, om de så önska, få verkställa slag utom staden. Helsingfors, den 30 December 1876.

Claes Lindroth.

Betänkande och förslag angående ny utarrendering af de Helsingfors stad underlydande villor, plantager, holmar och andra lägenheter, för hvilka nu varande arrendetiden med år 1877 utgår.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 21 Mars 1876 har utskottet fått emottaga en till Fullmäktige inkommen, så lydande skrivelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 8 Mars 1876.
N° 81.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Magistraten uti skrivelse för den 10 Juli sistlidet år 1875 hos Herrar Stadsfullmäktige gjort förfrågan, huru med särskilda, å en skrifvelsen bilagd förteckning upptagne, staden tillhöriga lägenheter, för hvilka arrendetiden under sagde år tilländagick, borde förfaras, hafva Herrar Stadsfullmäktige i skrivelse för den 31 Augusti ännämnde år förklarar det borde dessa lägenheter med undantag af villorna N:ris 42 Alpen, 44 Viksberg och 45 Tallberg, angående hvilka Herrar Stadsfullmäktige under den 29 Juni 1875 annorlunda förordnat, antingen genom offentlig auktion eller aftal med de förra arrendatorerna på ytterligare ett år utarrenderas. Nu som arrendetiden icke blott för ifrågavarande, sålunda blott på ett år upplätne lägenheter, utan ock för en mängd andre sådana under innevarande år utlöper, får Magistraten, med bifogande af förteckning öfver samtliga nu åsyftade villor och egoområden, på det af Magistraten i dess ofvanåberopade skrivelse uppgifna och af Herrar Stadsfullmäktige till stöd för Herrar Stadsfullmäktiges beslut i anledning af densamma beaktade skäl att Drätselkammare ännu icke finnes i staden inrättad samt med afseende derå att behof af förändring beträffande dels indelningen och begränsningen af förberörde lägenheter, dels tiden och vilkoren för desammas utarrendering påtagligen göres och att dessa omständigheter derförinnan tilläfväntys borde, efter skedd förberedning, af Herrar Stadsfullmäktige pröfvas, äran till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemnna huruvida icke, för den händelse Herrar Stadsfullmäktige ej tilltro sig medhinna behandlingen af nästantydda vidtomfattande ärende, innan den för lägenheternas utar-

rendering tjenliga och erforderliga tid tilländagår, ofvanomförmälde lägenheter kunde, på sätt förlidet år skett, auringen genom offentlig auktion eller genom aftal med de förra innehafvarene ytterligare på ett år och emot nuvarande vilkor upplåtas.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.”

Och var denna skrifvelse åtföljd af deri åberopade förteckning, af följande lydelse:

”Förteckning öfver Helsingfors stad till lydande villor och lägenheter, för hvilka arrendetiden utgår under år 1876.

Lägenhetens nummer.	Lägenhetens namn.	Arrendatorerne.	Tiden då arrendet utgår.
3	Anneberg	Handlanden A. F. Wasenius	18 $\frac{1}{2}$:76
9	Granholmen	Kofferdikaptén J. Renholm	18 $\frac{1}{2}$:76
17—20	Södernäs, norr om jernvägen	Trädgårdsmästaren W. Schustoff	18 $\frac{1}{2}$:76
23	Hörneberg	Kakelfabrikanten W. Andsten	18 $\frac{1}{2}$:76
29	Necken	Firman Osberg & Bade	18 $\frac{1}{2}$:76
34	Brogård	Gördelmakaren G. Lindström	18 $\frac{1}{2}$:76
37	Berghäll	Lithografen F. Liewendahl	18 $\frac{1}{2}$:76
38	Bredvik	Förre Handlanden C. G. Langéen	18 $\frac{1}{2}$:76
39	Ilola	Densamme	18 $\frac{1}{2}$:76
40	Grönudd	Statsjernvägarne i Finland	18 $\frac{1}{2}$:76
41	Fogelsång	Trädgårdsmästaren C. J. Nordvik	18 $\frac{1}{2}$:76
42	Alpen	Tölö parkbolag	Se Stadsfullmäktiges beslut af den 29 Juni 1875.
44	Viksberg	D:o d:o	
45	Tallberg	D:o d:o	
68	Kampmalmen (en del)	motstående område har innehafts af ryska militären, som afsagt sig arrendet till detsamma, men under arrendetiden införlifvat marken med militärens öfriga innehafvande område.	
68	Kampmalmen (en del)	Handlanden K. Wetroff	18 $\frac{1}{2}$:76
100	Norra Blekholmen N:o 1	Bagaremästaren G. U. Sandberg	18 $\frac{1}{2}$:76
101	Södra d:o	Kollegiassessorn W. Brummer	18 $\frac{1}{2}$:76
111	Flisholmen	Förre Handlanden C. F. Stier	18 $\frac{1}{2}$:76
112	Flisgrundet	Densamme	18 $\frac{1}{2}$:76
114	Munkholmen	Gårdsegaren D. Ekman	18 $\frac{1}{2}$:76
115	Ärtholmen	af. Kamreraren C. A. Sanmarks arfv.	18 $\frac{1}{2}$:76
117, 118, 119	Rönnskärsholmarna	af. Handlanden A. F. J. Brenners arfv.	18 $\frac{1}{2}$:76
122	Busholmen	Ryska kronan	18 $\frac{1}{2}$:76
124	Märrholmen	Folkskoleinspektorn V. Öhberg	18 $\frac{1}{2}$:76
125, 126, 127	Bässholmarna	Densamme	18 $\frac{1}{2}$:76
	Kaisaniemi	Restauratrisen C. Söderberg	18 $\frac{1}{2}$:76

Denna förteckning har utskottet fullständiggjort genom tillägg af lägenheterna N:ris 1 och 2 Forsby och N:o 66 Fjelldal, hvilka, enär arrendetiden för dem hvardera med år 1876 utginge, antagligen af förbiseende från förteckningen utelemnats.

Vid sammanträde den 9 Maj 1875 hafva Stadsfullmäktige, jemte det en då föredragen ansökning om arrenderätt till N:o 109 Skifferholmen afslagits, särskildt anmodat utskottet att yttra sig om, huru med denna holme förfaras borde.

Vidare hafva Stadsfullmäktige den 27 Juni 1876 till utskottet remitterat en af Kommerserådet H. Borgström till Magistraten inlemnad och af Magistraten jemte skrifvelse af den 17 i samma månad till Fullmäktige öfversänd, längre uppsats med karta, rörande försköning af stadens mark längs Tölövikens norra strand emellan Tölöbotten och Långa bron.

Genom beslut af den 4 Oktober 1876 hafva Stadsfullmäktige för en tid af fem år framåt utarrenderat Kaisaniemi.

Sedermåra hafva Stadsfullmäktige genom beslut af den 17 Oktober 1876, till följd af Magistratens i skrifvelse af den 25 September gjorda framställning, beviljat innehafvaren af villan N:o 37 Berghäll, för hvilken nu varande arrendetiden med sagda år utginge, tio års förlängning i besittningen af villan, utan förhöjning af grundräntan och penningearrendet.

Likaledes hafva Stadsfullmäktige, jemlikt utskottet tillhanda hållna handlingar, den 21 November 1876, på Magistratens i särskilda skrivelser af den 4 i samma månad gjorda framställning, tillåtit innehafvarene af villorna N:o 23 Hörneberg och N:o 29 Necken att ännu år 1877 emot oförändrad grundränta och arrendeavgift besitta nämnda villor, med rättighet att under sommaren i god tid föranstalta den för erhållande af arrendeförlängning föreskrifna syn och uppskattning samt på grund deraf söka och vinna den förlängning, hvartill skäl förekomme, sålunda likväl att året 1877 borde i förlängningstiden inberäknas — äfvensom beviljat innehafvaren af villan N:o 66 Fjelldal, femton års förlängning i besittningen af villan, utan förhöjning af grundräntan och penningearrendet. — Deremot hafva Stadsfullmäktige samma dag till utskottet remitterat en ansökan om förlängning i enlighet med följande till Fullmäktige inkomna skrifvelse:

”Magistraten
i
Helsingfors,
den 4 November 1876.
N° 275.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Magistraten ingifven skrift har Handlanden Karl Gustaf Langéen förmält, att Magistraten genom tvenne särskilda den 29 Maj 1861 under § 8 och den 28 Oktober 1870 under § 3 af protokollet meddelade utslag tillerkänt honom besittningsrätten till staden underlydande villorna N:o 39 Ilola och N:o 38 Bredvik intill slutet af år 1874: och som Handlanden Langéen äfven derefter egde besitta förstnämnde villa med rättighet för staden att hvart fjerde år efter i September månad

skedd uppsägning återtaga besittningen till densamma samt villan Bredvik åter efter år 1874 år efter år till honom utarrenderats, har Handlanden Langéén, enär omförmälda rätt att återtaga villan Ilola först vid 1878 års utgång infölle, anhållit att honom måtte beviljas förlängd besittningstid af sex år till båda dessa villor eller att, derest bifall härtill icke kunde meddelas, villan Bredvik finge af honom besittas intill 1878 års utgång, då staden, i händelse den sådant önskade, kunde återfå villan Ilola.

Som Magistraten uti skrifvelse för den 8 sistvikne Mars hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om behovet af förändring beträffande tiden och vilkoren för utarrenderingen af de staden tilllydande lägenheter, hvilkas arrendetid med innevarande år utlöper, med mera, får Magistraten äran till Herrar Stadsfullmäktiges åtgärd öfversända äfven omförmälda ansökningskrift jemte densamma bilagde protokollsutdrag för den 18 September 1867 och den 28 Oktober 1870 för att i sammanhang dermed af Herrar Stadsfullmäktige prövas och afgöras.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

Bengt Stenius.⁷⁾

Och var denna skrifvelse åtföljd af deri åberopade handlingar, hvaraf bl. a. inhemtas: att Magistraten genom utslag af den 29 Maj 1861 bekräftat en jemlikt protokollet för samma dag emellan Magistraten och Handlanden Langéén träffad öfverenskommelse, till följd hvaraf det ålåge Langéén, i enlighet jemväl med hans den 5 December 1860 inför Magistraten lemnade samtycke, "att till stadens disposition afträda den till honom för närvarande å arrende, enligt Magistratens protokoll för den 5 December 1846 § 1 och den 21 December samma år § 7, upplåtna villan N:o 39 Ilola, *utan afseende å de för detta arrende förut bestämda vilkor, senast vid utgången af år 1874,**) - - - utan någon ersättning för den återstående arrendetiden - - - äfvensom Handlanden Langéén jemväl derförinnan, i händelse staden så önskar, åligger afträda från arrendet" vid slutet af åren 1862, 1866 och 1870, likväl efter föregången uppsägning och emot ersättning till då jemväl eventuelt fastställda belopp; samt att Magistraten genom utslag af den 28 Oktober 1870 till Langéén upplåtit besittningsrätten till villan N:o 38 Bredvik jemväl intill utgången af år 1874.

Slutligen hafva Stadsfullmäktige, jemlikt utskottet till handa hållet protokollsutdrag af ofvannämnda 21 November, med anledning af Magistratens i skrifvelse för den 8 i samma månad gjorda framställning, beslutat, att alla i ofvan stående förteckning upptagna lägenheter, med undantag af villorna Hörneberg, Necken, Berghäll, Alpen, Viksberg och Tallberg äfvensom Kaisaniemi restaurationslägenhet, må af de nu varande arrendatorerne ännu ett år framåt, eller intill den 1 Januari 1878, på förut gällande vilkor innehafvas.

---

*) Af utskottet kursiveradt.

Främst anser sig utskottet böra i korthet framställa de n. v. arrendevilkoren för och den allmänna naturen af samtliga i fråga varande lägenheter. — För flertalet af lägenheterna gälla de allmänna arrendevilkor, som finnas intagna i Magistratens protokoll för den 4 och 11 November 1846, Stadsfullmäktige delgifna i betänkandet N:o 1 år 1876; dock förtjenar det här nämnas att det i 8:e punkten af dessa vilkor föreskrifna särskilda kontrakt icke utfärdats samt att genom Magistratens protokoll af den 5 December 1846, rörande utarrendering af åtskilliga lägenheter, den i 12:te punkten föreskrifna afträdessyn gjorts beroende af arrendators initiativ. — I öfrigt är att märkas följande:

N:ris 1 och 2, Forsby, om 271,94 tunnland, har varit utarrenderad på 30 år, med skyldighet för arrendator bl. a., att utmed allmänna landsvägen bygga stengård och plantera träd på 308 famnars längd. — Denna lägenhet torde, såsom egnad för jordkultur i större skala och nog afläget belägen för anläggning af villor i egentlig mening, böra framdeles på samma sätt såsom hittills disponeras; likväl med sådan af lokalförhållandena betingad tillökning i arealen, att rån emot villan Anneberg förlägges till en närflytande bäck och dermed sammanhängande större utfallsdike, på sätt redan härförinnan genom aftal emellan resp. arrendatorer varit fallet.

N:o 3 Anneberg, bestående af 6 skilda arrendemarker, som vid olika tider utarrenderats till framl. Handl. G. O. Wasenius, innefattade ursprungligen en vidd i bättre och sämre egor af sammanlagdt 72 t:ld 5½ k:ld, hvilken areal likväl, genom tilländningar och öfverföring af mark från angränsande villan Kanaans land, ökats till (i betänk. N:o 1 år 1876 uppgifna) 85,20 t:ld. Detta egoområde, är dock numera minskadt derigenom, att åtskillig mark återlagts under Kanaans land. Bland arrendevilkoren må nämnas skyldighet för arrendator att uppföra stengård emot allmänna landsvägen och underhålla träd utmed samma väg samt att tillåta vintervägs begagnande öfver en villan underlydande beteshage. Lägenheten är bebyggd med alla till en villa hörande hus, de der äro arrendatorns egna och hvilka han alltså vid arrendetidens utgång eger bortföra eller till en blifvande arrendator af lägenheten afyttra på sätt han för godt finner. Någon rätt till förlängning af arrendetiden är arrendator ej medgifven. — I anseende till lägenhetens aflägsenhet från staden, torde delning af derunder lydande mark ej böra ske, utan marken fortfarande såsom en enda lägenhet utarrenderas; likväl med den areal-förminskning, som blefve en följd af ofvan berörda förändring i rån emot Forsby hemman.

N:o 9 Granholmen, se längre fram.

N:ris 17-20, Södernäs, norr om jernvägen, äro såsom en enda lägenhet utarrenderade och innefatta, sedan derifrån år 1874 utbrutits 7,50 tunn:ld för anläggning af en vaggonfabrik, sammanlagdt 34,50 t:ld. Arrendetiden har utgjort 10 år, och lägenheten är bebyggd med några förfallna hus, som tillhöra arrendatorn. — I anseende till detta egoområdes närbelägenhet till Södernäs lastageplats och lämplighet för fabriksanläggningar, borde det endast för kortare tid utarrenderas och under vilkor, som

Se: Magi-
stratens prot.
d. 1° 1846.

Se: Mag:s prot.
d. 1° 1826 § 12
och 1826 § 4;
— d. 1° 1829
§ 1, d. 1° 1833;
d. 1° 1834 § 4,
d. 1° 1842 § 6
samt d. 2°
och 1° 1848,
äfvensom
Landshöf-
dingsembe-
tets utslag af
d. 2° 1833 och
H. K. M:s
utslag d. 2°
1834. — Ma-
gistratens
prot. d. 1° och
1° 1861.

Se: Mag:s
prot. d. 1°
1865.

icke hindrade staden att särskildt disponera detsamma, antingen helt och hållet eller till mindre delar, då så påfordrades.

N:o 23 Hörneberg, om 22,74 och *N:o 29 Necken*, om 7,55 (samt *N:o 37 Berghäll* och *N:o 66 Fjellidal*) hafva varit utarrenderade på 30 år, intill utgången af år 1876, med vilkorlig rätt till förlängning af arrendet. — Dessa villolägenheter äro bebygda med en mängd hus, som för särskilda ändamål uppförts, dels med, dels utan Magistratens tillstånd, och hvilka till betydligt antal tillhöra annan person, än jordinnehafvarn. Vid sådant förhållande synas dessa lägenheter, innan de ånyo på arrende utbudas, böra delas sålunda, att hvarje husegare eller åtminstone hvarje inrättnings- eller verkstadsinnehafvare komme i tillfälle att för sina byggnader af staden arrendera lämpligt jordområde. Beträffande särskildt de å villan Necken (och Berghäll) befintliga hus, de der tillkommit för den ursprungliga lägenhetens åboende och äro nödiga för dess bebrukande såsom jordbrukslägenhet, så bör med dem förfaras på sätt i 12:te, 13:de och 14:de punkterna af ofvan berörda arrendevilkor föreskrifves. Ett sådant förfarande har staden deremot icke åtagit sig med afseende å husen på villan Hörneberg, hvilka arrendator vid arrendets afträdande eger efter godtfinnande undanskaffa eller försälja. — Då emellertid innehafvarene af desse lägenheter, jemlikt 5:te punkten af arrendevilkoren, kunna komma i åtnjutande af ända till 20 års förlängning af arrendet, som, på sätt ofvan nämnts eventuellt blifvit till innevarande års slut utsträckt, måste med bestämmande af lägenheternas dispositionsrätt anstå, till dess erfaras får, huruvida slik förlängning, som under året bör ansökas, varder beviljad, eller icke.

N:o 34 Brogård, om 1,64 t:ld, har varit utarrenderad på lika tid och vilkor, som för *N:o 23* blifvit anförda, likväl utan rätt till arrendets förlängning; och som skäl icke synas förekomma att omreglera eller i mindre jordlotter fördela denna lägenhet, torde densamma utan uppskof kunna på nytt arrende utbudas.

N:o 38 Bredvik, om 6,88, *N:o 39 Ilola*, om 6,49, *N:o 40 Grönudd*, om 11,45 och *N:o 41 Fågelsång*, om 9,40 t:ld, hvilka alla senast varit utarrenderade till 1874 års utgång, och derefter på ytterligare ett år i sender, äfvensom *N:o 42 Alpen*, om 94,68, *N:o 44 Viksberg*, om 69,51, och *N:o 45 Tallberg*, om 10,74 t:land, hvilka till 1875 års utgång innehafts af Tölö parkbolag, äro samtliga med afseende å framtida dispositionssättet underkastade äldre bestämningar. Genom den 18 Septemher 1861 i samråd med Guvernören i länet fattadt beslut har nemligen Magistraten tillförsäkrat Tölö parkbolag ej allenast att i händelse villorna Alpen, Viksberg och Tallberg af en eller annan anledning komme att återgå till stadens disposition, efter det de af Kommerserådet H. Borgström genom gåfvobref af den 4 December 1860 för ändamål disponerade 8,000 rubel blifvit å parkanläggningen nedlagda samt denna bragts i det skick, bolaget med användande af dessa och öfriga ressurser ansett möjligt, staden ville bibehålla sagda villor odelade och oförminskade under de för bolaget i gåfvoafhandlingen fastställda vilkor vid det åsyftade ändamålet, en offentlig park o. s. v. — utan äfven att nödig mark för anläggande af en ny väg längs stranden af Tölövikn kommer att undantagas, då den staden tillydande, söder om den nu varande landsvägen mellan

Se: Mag:s
prot. d. $\frac{3}{2}$
och $\frac{2}{3}$ 1846,
 $\frac{3}{2}$ och $\frac{2}{3}$ 1847
och $\frac{2}{3}$ 1852.

Se: Mag:s
prot. d. $\frac{2}{3}$
och $\frac{3}{4}$ 1847.

(Se ofvan.)

broarna och Tölöbotten, belägna mark på nytt arrende upplåtes, samt sådan bestämelse jemväl vidtagas, att återstående delen af sagda mark, så snart parkanläggningen så vida framskridit, att den motsvarar sitt ändamål, blifver till villor indelad efter en af stadsmyndigheterna i afseende å traktens förskönande fastställd ny plan för villornas bebyggande, plantering, inhägnad m. m. Näst nämnda framtidsplaner gälla just villorna Bredvik, Ilola, Grönudd och Fågelsång, å hvilka samtliga byggnader tillhöra arrendatorerne och vid afträddandet få af dem fritt disponeras, utan några förbindelser från stadens sida. Villorna Alpen, Tallberg och Viksberg hafva numera återgått till staden, som allaredan, jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 29 Juni 1875 och 21 November 1876, för en tillämnad trädgårdsförening disponerat 34,29 t:ld af de till villorna hörande områden; i öfrigt synes dispositionen af dessa villor böra lemnas beroende af de förslag, Drätselkammaren i förberördt syfte kan komma att i sinom tid derom framställa. Likaledes torde det lämpligast hänskjutas till Drätselkammaren, att i sammanhang dermed utarbeta närmare förslag till disposition af marken emellan Tölöbotten och broarna, i hvilket afseende tvenne olika förslag redan finnas upprättade, det ena af Trädgårdssarkitekten K. Forsberg, närmare förklaradt i ofvan berörda af Kommerserådet Borgström nu inlemnade uppsats med karta, och det andra af t. f. Stadsingeniören Reuter. Emellertid och i afvaktan härpå torde dessa fyra villor lämpligast på ett år i sender, framgent lika som hittills, utarrenderas.

N:o 68 Kampmalmen, en del om 21 t:land, har, jemlikt ett af staden den 27 Maj 1846 uppgjort och af Guvernörsembetet i länet, på grund af Finansexpeditiörens i Kejs. Senaten skrifvelse för den 18 Mars samma år, den 17 påföljda Juli godkändt kontrakt, varit på 30 år, eller till 1875 års utgång, till Kronan utarrenderad, för att såsom plantage och målskjutningsbana af härstädes förlagd rysk militär användas, emot en årlig afgift af 100 rubel silfver, som från länets ränteri till staden årligen på requisition utgifvits, och med vilkor i öfrigt att arrendemarken borde efter arrendetidens utgång till staden återlemnas uppodlad, der sådant ske kunnat, samt försedd med god stängsel, bestående af plank utaf bräder och måladt, utan någon ersättning för dessa tillgöranden. — Med anledning af den i ofvan intagna, från Magistraten ankomna förteckning under denna lägenhetsnummer gjorda anmärkning har utskottet från här varande Guvernörsembetes arkiv införskaffat en i kontraktet åberopad karta öfver i fråga varande område, deraf 9 t:ld 20 k:ld bestått af dikadt, odlingsbart kärr, hvilken karta, *) jemförd med senaste plankarta öfver Helsingfors ävensom med en på utskottets anmodan af t. f. Stadsingeniören uppgjord plan af de i trakten disponerade områden**), utreder, att i fråga varande område möjligen till någon ringa del, närmast exercisplanen, fortfarande är för militärens behof inhägnadt, ävensom till en annan del upptages af den under senare tider något förlängda skjutbanan å det närliggande området N:o 67 Sandnäs, men i öfrigt dels är oanvänt, dels härförin-

*) deraf en kopia finnes å Stadsfullmäktiges kanslirum tillgänglig,

**) hvilken på samma ställe finnes tillgänglig,

nan af staden till särskilda andra personer utarrenderats, nemligen ett mestadels odlingsbart område af omkr. 6 tunnland under namn af Alkärr till Trädgårdsmästar M. G. Stenius, en jemväl odlingsbar mark af inemot ett tunnlands vidd till Benfabrikanten G. Barkoff samt nedan beskrifna del om 0,40 t:ld till Handlanden K. Vetroff. Det egna förhållandet har således med denna arrendemark inträffat, att staden, naturligtvis ovetande, under arrendetiden till tredje person utarrenderat delar af densamma. Då likväl första arrendatorn genom att lemna den till plantage afsedda jorden obrukad och utan hägnader sjelf förskyllt det inträffade misstaget, hvaraf han vid sådant förhållande icke lidit någon skada, synes staden icke behöfva frukta några efterräkningar i denna sak, helst staden med afseende å hvad som inträffat icke lärer vilja fordra ersättning för bristande fullgörelse å arrendators sida af ofvan nämnda arrendevilkor. -- Emellertid synes det vara skäl, att, jemte det Drätselkammaren om berörda förhållanden underrättas, genom Kammaren införskaffa utredning om och till huru stor del i fråga komna mark tilläfvventyrs ännu är för förre arrendatorn, d. ä. kronans eller ryska militärens räkning upptagen, på det aftal om framtida vilkor härför må kunna träffas; och torde hela det odisponerade området dels af denna orsak, dels med afseende å det hos Stadfullmäktige förebådade förslaget om jernvägens utsträckning till Sandviken, tillvidare icke böra definitivt, utan allenast för tillfälligt behof på kort tid upplåtas, till dess förslag till framtida disposition af marken kan af Drätselkammaren varda uppgjort.

Se: Mag:s
prot. d. ¼ 1867.

N:o 68 Kampmalmen, en annan del om 0,40 t:ld invid exercisplanens östra hörn, har med derå befintliga en brunnsöfverbyggnad och en hägnad senast varit utarrenderad på 10 år, med skyldighet för arrendator att marken och nämnda anläggningar väl häfda och underhålla, vid äfventyr att ersätta staden för hvad i en eller annan del å sido satts, samt att, i fall staden före arrendetidens utgång komme i behof af marken, densamma utan godtgörelse afträda. -- Denna mark, hvarå några arrendator tillhöriga byggnader jemväl finnas, torde med afseende å ofvan berörda förslag om jernvägens utsträckning t. v. böra allenast för en tid af ett år i sender utarrenderas.

Se: Mag:s
prot. d. ¾ 1869.

N:o 100 Norra Blekholmen, lotten N:o 1 om 0,57 t:ld, har jemte tillhörande landnings- och lastningsbryggor senast varit utarrenderad på 8 år, med skyldighet för arrendator att återställa sagda bryggor i oförsämradt skick samt rättighet för honom att på platsen uppföra hus och anlägga kajer. -- Platsen, som lämpar sig till upplagsställe för hvarjehanda skeppningsgoods och dylikt, torde såsom synnerligen väl belägen och antagligen hastigt stigande i värde endast på kort tid, högst 10 år, böra utarrenderas. (Detsamma gäller äfven de öfriga fyra lotterna på holmen, för hvilka alla arrendetiden med innevarande år utgår.)

Se: Mag:s
prot. d. ¼
1866 och
¾ 1867.

N:o 101 Södra Blekholmen jemte derinvid liggande *Blekholmsgrundet*, tillsammans 3,50 t:ld, har senast varit utarrenderad på 10 år, med skyldighet för arrendator att underhålla och drifva ett der befintligt skeppsvarf. Södra Blekholmen är bebyggd med äldre boningshus och hvarjehanda till varfvet hörande inrättningar, Blekholmsgrundet åter med några magasiner, alla innehafvarens tillhörighet. -- Af samma skäl,

som för platserna å Norra Blekholmen anförts, synas dessa två holmar härefter böra hvar för sig endast på högst 10 år utarrenderas, likväl utan någon skyldighet att bedriva en varfsrörelse, som lämpligare befordras af det verkliga behovet och fri konkurrens.

N:o 9 Granholmen, om 8,09 tld;

N:o 111 Flisholmen, om 4,04 och *N:o 112 Flisgrundet*, om 0,36 tld;

N:o 115 Ärtholmen, om 2,98 tld;

Rönnskärsholmarna N:o 117 om 33,99, *N:o 118* om 9,33 och *N:o 119* om 2,01 tld;

N:o 122 Busholmen om 23,25 tld, äfvensom

N:o 124 Märholmen om 8,52 samt *Bässholmarna*, *N:o 125* om 1,24, *N:o 126* om 268 och *N:o 127* om 0,12 tld, hafva i förestående sex grupper varit utarrenderade på 35 år. Arrendevilkoren innehålla, bland annat: att arrendatorerne, ”som å holmarna egde uppföra husbyggnad för behof och beqvämlighet samt vid arrendetidens utgång densamma såsom sin egendom bortföra, vore skyldige att genast efter tillträdet företaga och sedan framgent fortsätta uppodlingar, der sådant sig göra låter; att skogen på holmarna, såvidt den dessa uppodlingar icke hindrade, borde väl vårdas; att löfträdsplantering för prydnads skull på holmarna, särdeles de närmare staden eller vid farleden liggande, efter möjligheten verkställas; att syn till utrönande om allt sådant fullgjorts borde förrättas å 5 året före afträdestiden, hvarefter arrendatorn ingalunda finge låta egor eller planteringar förfalla eller försämras, utan dem till arrendetidens slut i fullgodt stånd underhålla, allt vid äfventyr att ersätta staden för hvad i en eller annan del af arrendatorerna försumrats eller blifvit öfverträdt.” -- Dessa holmar äro numera, dels af arrendatorerne dels af andra personer med desses tillstånd, bebygda, med undantag likväl af Flisholmen och Flisgrundet, som äro för åboende mindre lämpliga, *Rönnskär N:o 118* och *Märholmen*, hvilka väl egna sig för sommarbostäder, samt *Bässholmen N:o 127*, *Bäss-skräfvan* kallad, hvilken sist nämnda deremot är för byggnad olämplig; med afseende härå borde alla dessa holmar hädanefters hvar för sig utarrenderas, dock med uteslutande af *Flisgrundet* och *Bässholmen N:o 127*, hvilka till följd af deras ringa vidd och kala beskaffenhet borde lemnas odisponerade. Och synes arrendetiden böra bli så lång och vilkoren i öfrigt sådana, att arrendatorerne kunna riskera större kostnader för holmarnas bebyggande.

N:o 114 Munkholmen, om 5,92 tld, har varit utarrenderad på 34 år, å lika vilkor, som för näst föregående holmar anförts, men med tillägg: ”att om staden dessförinnan komme i behof af holmen, den då bör af arrendator på tillsägelse genast afträdas utan någon af sådan anledning honom tillfallande ersättning.” — Äfven denna holme borde på lika sätt med de föregående ånyo utarrenderas.

N:o 109 Skifferholmen, om 2,78 tld, och *N:o 110 Skiffergrundet*, om 0,14 tld, hafva hittills varit odisponerade och begagnats såsom hamnplats af sjöfarande allmoge, som vid resor till och från staden hellre derstädes afbidat försäljningstiden i staden eller lämplig tid för hemresan, än vid stadens kajer, der de synnerligast om nätterna

Se: Mag:s
prot. d. 1°
1842 § 8.

Se: Mag:s
prot. d. 1°
1843.

hafva svårare att skydda sina tillhörigheter för olaga tillgrepp. Och borde dessa holmar fortfarande stå för antydda ändamål tillgängliga.

Ehuru egentligen stående utom det utskottet gifna uppdrag, torde här böra erinras, att, förutom ofvan nämnda villor Hörneberg och Necken, för hvilka arrendetiden möjligen kan komma att med innevarande år utgå, enligt hvad utskottet ur betänk. N:o 1 år 1876 inhemtat jemväl för arrendatorerne af *N:o 11 Gumtäck*, *N:o 12 Sofielund* och *N:o 14 Backas* äfvensom *N:o 13 Södernäs träsk* enahanda möjlighet förestår "samt för *N:o 60^b Artillerigården*, en till Kronan upplåten *vedupplagsplats* å *N:o 68 Kampmalmen*, äfvensom *lotterna N:ris 2—5* å *N:o 100 Norra Blekholmen* arrendetiden med nämnda år definitivt utgår; och tillhör det, jemlikt 12 § i gällande reglemente för Drätselkammaren, denna myndighet att med förslag till ny utlegning af dessa lägenheter till Stadsfullmäktige inkomma.

På sätt hittintills skett, synas ofvan omförmälda äfvensom alla öfriga staden tillhöriga och utom stadens plan varande jordlägenheter i afseende å utarrendering böra hänföras till fyra särskilda klasser, nemligen:

- 1) lägenheter med jordbruk, hvilka böra vara bebygda i enlighet med godkänd ritning;
- 2) plantager, som få efter innehafvarens godtfinnande bebyggas eller lemnas obebygda;
- 3) holmar och mindre platser för bostadsvillor (eller undantagsvis andra byggnader) efter godkänd ritning; samt
- 4) holmar och små jordlotter till upplagsplatser.

De till 1:sta klassen hänförliga lägenheter, för hvilkas häfdande ny arrendator blir nödsakad att antingen inlösa redan befintliga hus eller uppföra nya samt att anskaffa åtskillig lösegendom för jordens bebrukande, synas, på det de för dessa ändamål nödiga kostnader må kunna utan större risk å lägenheterna nedläggas, böra utarrenderas på längre tid, som likväl, med afseende å jordens i närheten af Helsingfors kontinuerligen stigande värde, icke borde bestämmas längre än till 30 år, synnerligast som nyodlingar å dessa lägenheter knappast kunna förekomma, utan arrendator enligt regeln tillträder jord, som genast lemnar brukaren full afkastning. Af samma anledning borde ej heller någon förlängning af arrendetiden arrendator tillförsäkras.

De till 2:dra klassen hänförliga lägenheter, hvilka äfven äro ganska fullständigt uppodlade, kunna med mindre utgifter af arrendator öfvertagas och brukas; och torde därför tiden för desamma utarrenderande böra inskränkas till en kortare följd af år, dock ej under tio.

De lägenheter, mestadels holmar, som hänföras till 3:dje klassen, torde, i likhet med lägenheterna under 1:sta klassen, böra upplåtas på längre tids arrende, eller 30 år, alldenstund arrendatorerne, som af desamma i allmänhet icke kunna draga fördel annorlunda, än genom att använda dem såsom plats för sommarvillor, för ändamålet nödgas uppföra mer eller mindre dyrbara hus.

Öfriga lägenheter åter, eller de till 4:de klassen hänförliga, likaledes på få

undantag när holmar, hvilka i följd af sitt läge inom eller i närheten af stadens hamnar äro såsom upplagsplatser eller för liknande ändamål begärliga och af sådan anledning hastigt men ojemnt stiga i värde, borde icke utarrenderas för längre tid, än 10 år, på det staden må bli i tillfälle att af dem draga den fördel, som konjunkturerna kunna medgifva.

Med afseende å de särskilda ändamål, för hvilka förberörda slag af lägenheter komma att upplåtas, torde äfven olika arrendevilkor för de skilda klasserna böra uppställas; och har utskottet trott sig i sådant afseende böra uppgöra *förslag*, som här nedan finnas anförda. — Men då nödigt är att hvarje arrendelägenhet, vid dess utbudande å arrende, till vidd och beskaffenhet finnes uppgifven, torde, så vidt möjligt derförinnan, samtliga lägenheter i deras numera betydligt förändrade skick böra affattas å karta och på ett fullständigt sätt beskrivas. Detta viktiga arbete kunde lämpligast ske i sammanhang med den afträdessyn, som antingen på arrendators föranstaltande eller genom Magistratens försorg bör före nuvarande arrendetidens utgång för rättas, då tillika grundränta för samtliga lägenheter borde beräknas, enligt de grunder som i Magistratens ofvan åberopade protokoll af den 4 Nov. 1846 punkten 3 äro stadgade.

Förslag till arrendevilkor:

I. För de till *1:sta klassen* hänförliga lägenheter:

Helsingfors stad underlydande villan N. N., som enligt en af Stadsingeniören N. N. den 00 (månad, år) öfver densamma upprättad karta och beskrifning innefattar 00,00 tunnland jord, hvaraf 0,00 tunnland utgöras af åker och trädgård, 00,00 af äng, 00,00 af beteshage, 00,00 af skogsmark och 00,00 af berg och andra impedimenter, upplåtes (jemte derå befintliga, staden tillhörande — — —) till N. N. å arrende, för en tid af 30 år, räknadt från den 1 Januari 18.. till 19.. års utgång, på följande vilkor:

1:o. Lägenheten skall vara prydligt bebyggd, och nybyggnad får utföras endast efter ritning, som från stadens sida blifvit godkänd, vid äfventyr af byggnadens nedrifvande eller omändrande på arrendators bekostnad. Å villaområdet får ej, utan särskildt tillstånd från stadens sida, anläggas fabrik eller annan industriell inrättning, ej heller upplåtas plats för kasern- eller sjukhusanläggningar, eller inrymmas vårdshus, utskänkningsställe eller annan liknande inrättning, hvarigenom trefnaden för grannar komme att störas.

2:o. Arrendator åligger väl häfda lägenheten tillydande egor, i såväl åker och trädgård som äng och beteshage, samt verkställa nyodlingar, så vidt tillfälle dertill gifves; vårda anlagda träd-alléer och andra prydnadsträd samt ersätta utdöende träd med nya, helst af ädlare slag, äfvensom utföra nya planteringar, hvarest anledning dertill förekommer; underhålla vid allmän landsväg uppförda stengårdar samt i laggildt skick anlägga och vid makt hålla i öfrigt erforderliga hägnader, emot angränsande staden underlydande lägenhet till hälften af begränsningens längd och mot annan lägenhet på sätt lag stadgar; äfvensom väl vårda och för fremmande ohägn freda den å lägenhe-

ten vexande skog, som endast för omedelbart efterföljande nyodling må af arrendator afverkas, men för öfrigt bör rensas från vindfällan och förtorkade träd, de der, lika som vid odlings företag fällda träd, må af arrendator till egen nytta användas.

3:o. Mull, lera, sand eller andra jordarter få hvarken från lägenheten afföras eller för industriela ändamål å lägenheten användas, men deremot må sten och berg af arrendator, efter anmälan hos Stadsingenjören och i enlighet med hans anvisning, för afforsling sprängas eller till sprängning upplåtas, dock ej till större djup än två fot under den omgifvande markens yta.

4:o. Den lägenheten åsatta årliga grundränta, utgörande 00,00 tunnor råg, bör, jemte den derutöfver enligt godkändt anbud utgående arrendeafgiften, för hvarje till ända gånget arrendeår vid pålyst uppboresstämma till stadskassan erläggas, hvarvid grundräntan beräknas i kontant efter arrendeårets medelmarkegångspris.

5:o. Hvert tredje år af arrendetiden, eller oftare om så nödigt finnes, föranstaltar staden under Juni—September månader, på arrendators bekostnad, besigtning å lägenheten, till utrönande af dess tillstånd och huruvida arrendevilkoren fullgjorts, dervid vanvård, försummelse och öfverträdelse af dessa vilkor noga antecknas och till skäligt penningevärde uppskattas; börande arrendator, efter kallelse, sjelf eller genom ombud vid besigtningen närvara; och skall sådan besigtning, der den under sista arrendeåret förrättas, jemväl såsom afträdessyn gälla.

6:o. Skulle tvingande skäl och omständigheter föranleda dertill, att arrendator eller dess rättsinnehafvare, utan eget förvällande, nödgas af staden från arrendet före arrendetidens utgång skiljas, skall lägenheten, sedan sex månader efter uppsägning förflutit, förstkommande 1 Januari afträdas, och sådan besigtning som i punkten 5 omförmäles af staden på dess bekostnad föranstaltas, dervid alla de byggnader, som för lägenhetens åboende och häfd äro behöfliga och i behörig ordning tillkommit, under arrendetiden verkställda nyodlingar, hvilkas odlingskostnad ännu icke blifvit genom afkastning godtgjord, äfvensom af arrendator utförda planteringar, uppförda nya hägnader m. fl. nedlagda kostnader, skäligen värderas, hvarefter värdesumman, så snart lägenheten blifvit afträdd, ifrån stadskassan till arrendator utbetalas, så vidt densamma icke bör tagas i anspråk till gäldande af arrende eller skadeersättning. Öfriga hus, utom de nyss omförmälda, eger arrendator från lägenheten afföra.

7:o. Sommaren näst före arrendetidens utgång föranstaltar staden å lägenheten afträdessyn i arrendators eller dess ombuds öfvervaro; dervid egorna ånyo taxeras samt enahanda besigtning, som den under punkten 5 beskrifna, verkställas. Finnes på lägenheten byggnad, som i behörig ordning och utan särskildt förbehåll om afflyttning tillkommit, och önskar arrendator ej bortflytta eller för egen räkning försälja den samma, bör han vid synen derom anmäla; och skall slik byggnad i sådan händelse på tvenne sätt värderas, nemligen såväl genom uppskattning af materialets värde som särskildt på grund af konjunkturvärdet. Lägenheten utbjudes sedan på arrende jemte sålunda kvarblifvande byggnader och öfverlåtes till den, som vill dessa byggnader för den lägre af nyss berörda värderingssummor lösa och med vilkor af öfriga förbindel-

sers iakttagande bjuder högsta arrende för jorden, likväl ej under grundröntans belopp; men uppgår anbud dervid ej till sådant belopp, bestämmes grundröntans erläggande såsom främsta vilkor, och lägenheten öfverlåtes till den, som bjuder högsta ersättning för husen, med hvilken ersättning afträdaren skall åtnöjas; och skulle anbudet i sist nämnda fall öfverstiga berörda lägre värderingssumma, tillfaller öferskottet stadskassan. — Under arrendetiden tillkomna planteringar och hägnader tillfalla utan godtgörelse lägenheten.

8:o. Åtnöjes staden eller arrendator icke med de värden eller öfriga bestämmenden, som förrättningsmännen vid förenämnda besigtningar och syner föresätta, åligger den missnöjde att, inom en månad efter bevisligt delfående af förrättningsinstrumentet, sådant anmäla hos Magistraten, som ofördröjligen förelägger parterne viss dag att hvardera utse tvenne gode män, hvilka välja eller lotta om en femte ledamot till ordförande i kompromissen, som derefter pröfvar och afgör besvären genom beslut, i hvilket ändring icke kan sökas.

9:o. Närhelst skäl dertill kan förekomma, eger i stadens tjenst anställd fiskal i vederbörlig ordning väcka åtal och utföra ansvarspåstående mot arrendator beträffande öfverträdelse af arrendevilkoren.

10:o. Finnes vid besigtning eller syn, att arrendator vanvårdat lägenheten eller försummat sina åligganden eller öfverträdt arrendevilkoren, eger Magistraten, på anmälan derom, förelägga arrendator lämplig tid och vite från 40 till 400 mark att fylla eller godtgöra skadan. Försittes detta vite, hemfaller det stadskassan, och Magistraten eger utdöma skadeersättningen efter pröfning äfvensom, i fall längre arrendetid ännu återstår, skilja arrendator från arrendet.

11:o För arrendeafgäldernas erläggande samt fullgörande af öfriga arrendevilkor och skadersättningar skall arrendator, inom 8 dagar efter det hans arrendeanbud blifvit godkändt, till Drätselkammaren inlemna behörigen verificerad och antaglig proprieborgen, vid äfventyr att lägenheten för hans risk och räkning å nyo utbjudes; och skall sådan borgen för hvart årtionde af arrendetiden förnyas.

12:o. Arrendator är berättigad att arrendet å annan person öfverlåta, efter derom skedd anmälan hos Drätselkammaren och sedan arrendeöfvertagaren för sig stält borgen af ofvan nämnd beskaffenhet.

II. För lägenheter af 2:dra klassen:

Helsingfors stad underlydande plantagen N. N, som enligt en af Stadsingenjören N. N. den 00 (månad, år) öfver densamma upprättad karta och beskrifning innefattar 00,00 tunnland, deraf 00,00 tunnland utgöras af åker och 00,00 tunnland af lindor, berg och skogsbackar, upplåtes (jente derå befintliga, staden tillhörande — — —) till N. N. å arrende för en tid af 00 år, räknadt från den 1 Januari 18.. till 18 . . års utgång, på följande vilkor:

1:o. Å plantageområdet, hvarest arrendator är berättigad att efter godtfinnande hafva byggnader, hvilka vid arrendetidens utgång böra af arrendator bortflyttas

eller till efterträdaren i arrendet föryttras, få ej utan särskildt tillstånd från stadens sida anläggas o. s. v. (se punkt. 1 i förslag I.)

2:o. Arrendator åligger väl häfda lägenheten tillydande odlade egor och verkställa nyodlingar, så vidt tillfälle dertill gifves; vårda anlagda trädalléer och andra prydnadsträd samt ersätta utdöende träd med nya, helst af ädlare trädslag, äfvensom o. s. v. (se punkt 2 i försl. I.)

3:o. = punkt. 3 i förslag. I.

4:o. = punkt. 4 i förslag. I.

5:o. = punkt. 5 i förslag. I.

6:o. = I händelse plantagen eller någon del deraf före arrendetidens utgång måste för stadens eller allmänt behof användas, skall densamma, sedan 6 månader efter uppsägning förflutit, först kommande 1 Januari afträdas, efter det den i punkten 5 omförmälda besigtning af staden på dess bekostnad föranstaltats, äfvensom derå befintliga arrendator tillhöriga byggnader af honom undanskaffas, allt utan annan godtgörelse, än en i förhållande till den odlade jorden motsvarig minskning af grundräntan och den kontanta arrendeafgiften.

7:o. (= punkt. 7 i förslag I.) — — — verkställes. Under arrendetiden tillkomna planteringar och hägnader tillfalla utan godtgörelse lägenheten.

8:o. = punkt. 8 i förslag. I.

9:o. = punkt. 9 i förslag. I.

10:o. = punkt. 10 i förslag. I.

11:o. (= punkt. 11 i förslag. I) -- — å nyo utbjudes.

12:o. = punkt. 12 i förslag. I.

III. För lägenheter af 3:dje klassen:

Helsingfors stad underlydande lägenheten, (holmen eller platsen) N. N., som enligt en af Stadsingenjören N. N. den 00 (månad, år) deröfver upprättad karta och beskrifning innefattar 00,00 tunnland, hvaraf 00,00 tunnland utgöres af trädgård och annan odlad jord, 00,00 tunnland af skog och skogsmark samt 00,00 tunnland af berg, upplåtes (jemte derå befintliga, staden tillhörande — — —) till N. N. på arrende för en tid af 30 år, räknadt från den 1 Januari 18 . . , till 19 . . års utgång, på följande villkor:

1:o. Å lägenheten är arrendator berättigad att efter eget behag bibehålla äldre byggnader, eller uppföra nya enligt ritning, som från stadens sida godkänts, hvilka alla byggnader vid arrendetidens utgång böra af arrendator bortföras eller till efterträdaren i arrendet föryttras. Utan särskildt tillstånd från stadens sida får der ej anläggas fabrik o. s. v. (se punkt 1 i förslag. I) — — liknande inrättning.

2:o. Arrendator åligger väl häfda å lägenheten odlad jord och verkställa nyodling, så vidt tillfälle dertill, utan intrång på vexande skog, gifves; vårda prydnadsträd samt ersätta utdöende träd med nya, äfvensom utföra planteringar, hvarest anledning dertill förekommer; (underhålla o. s. v. (se punkt. 2 i förslaget I — — — stad-

gar); äfvensom o. s. v. — — nyodling må, efter utverkadt tillstånd från stadens sida, af arrendator o. s. v. — — —

- 3:o. = punkt. 3 i förslag I.
- 4:o. = punkt. 4 i förslag I.
- 5:o. = punkt. 5 i förslag I.
- 6:o. = punkt. 6 i förslag I.
- 7:o. = punkt. 7 i förslag II.
- 8:o. = punkt. 8 i förslag I.
- 9:o. = punkt. 9 i förslag I.
- 10:o. = punkt. 10 i förslag I.
- 11:o. = punkt. 11 i förslag I.
- 12:o. = punkt. 12 i förslag I.

IV. För lägenheter af 4:de klassen:

Helsingfors stad underlydande lägenheten, (holmen eller upplagsplatsen) N. N., som enligt af Stadsingenjören N. N. den 00 (månad, år) öfver densamma upprättad karta och beskrifning innefattar 0,00 tunnland, hvaraf 0,00 tunnland utgöres af stenbunden mark och 0,00 tunnland af berg, upplåtes (jemte derå befintliga, staden tillhörande — — —) till N. N. på arrende för en tid af 00 år, räknadt från den 1 Januari 18.. till 18.. års utgång, på följande vilkor:

1:o. Å lägenheten, hvarest arrendator ej är berättigad att utan tillstånd uppföra nya hus, får ej utan särskildt begifvande från stadens sida anläggas o. s. v. (se punkt. 1 i förslag I.) — — — liknande inrättning.

2:o. Arrendator åligger (de vid platsen befintliga landningsbryggor väl underhålla och vid arrendetidens utgång i fullgodt skick till staden återlemna samt) efterse att tillstötande vatten ej genom människohand uppgrundas.

- 3:o. = punkt. 3 i förslag I. — — —
- 4:o. = punkt. 4 i förslag I.
- 5:o. = punkt. 5 i förslag I.
- 6:o. = I händelse lägenheten före arrendetidens o. s. v. (se punkt. 6 i förslag II.) — — — allt utan någon godtgörelse för förlusten af arrendet.
- 7:o. (= punkt. 7 förslag I.) — — — verkställes.
- 8:o. = punkt. 8 i förslag I.
- 9:o. = (punkt. 9 i förslag I.)
- 10:o. = punkt. 10 i förslag I.
- 11:o. (= punkt. 11 i förslag I.) — — — å nyo utbjudes.
- 12:o. = punkt 12 i förslag I.

På grund af den utredning, utskottet ofvan framställt, får utskottet vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att utan afseende å Handlanden K. G. Langéens kontraktsstridiga uppift om förment längre besittningsrätt till villan N:o 39 Ilola och

dermed sammanhängande ansökning om förlängdt arrende å villan *N:o 38 Bredvik*, anmoda Drätselkammaren att så fort sig göra låter uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till omreglering af nämnda villor äfvensom villorna *N:o 40 Grönudd* och *N:o 41 Fågelsång* i enlighet med Magistratens i samråd med Guvernören i länet den 18 September 1861 derom fattade beslut; i hvilket afseende ofvan berörda af Kommerserådet H. Borgström inlemnade uppsats och karta borde Drätselkammaren tillsändas;

att villorna *N:o 42 Alpen*, *N:o 44 Wiksberg* och *N:o 45 Tallberg*, såsom utgörande Tölö parks område, för så vidt icke disposition af dem allaredan skett lemnas beroende af de förslag, Drätselkammaren kan komma att i sinom tid derom framställa;

att den del om 21 tunnland af lägenheten *N:o 68 Kampmalmen*, som hittills varit till Kronan på 30 år utarrenderad, äfvensom den till Handlanden K. Vetroff upplätta del af samma lägenhet, tillsvidare, för så vidt icke disposition deraf skett, icke definitivt, utan allenast för tillfällig användning på högst ett års tid må upplåtes, men Drätselkammaren anmodas, att ej allenast införskaffa utredning, om och till huru stor och huru beskaffad del först nämnda område tilläfvänturs ännu användes för förra arrendatorns, d. ä. Kronans eller ryska militärens, räkning, samt med uppgift derom äfvensom, i fall så vore fallet och Kronan önskade bibehålla sin del af området, med förslag till nytt arrendekontrakt till Stadsfullmäktige i sinom tid inkomma, utan äfven uppgöra samt till Stadsfullmäktiges pröfning och fastställelse insända förslag till sådan definitiv disposition af dessa områden, att hinder derigenom icke lades för jernvägens utsträckande genom dem till Sandviken;

att lägenheterna *N:o 109 Skifferholmen*, *N:o 112 Flisgrundet* och *N:o 127 Bäss-skräfvan* tillsvidare lemnas odisponerade;

att öfriga i ofvan stående förteckning upptagna lägenheter, för hvilka arrendetiden med innevarande år ovilkorligen utgår, — sedan genom t. f. Stadsingenjörens försorg fullständig egokarta och beskrifning, upptagande bl. a. jordmånsskiljaktigheter, nu varande odlingsförhållanden, trädplanteringar samt hägnaders beskaffenhet och längd, blifvit så vidt möjligt för hvarje lägenhet upprättad och till Drätselkammaren inlemnad, samt i hvarje händelse den framdeles från lägenheten utgående grundränta blifvit uträknad och bestämd i enlighet med den i 3:dje punkten af det den 11 November 1846 fastställda förslag till vilkor för utarrendering af stadens lägenheter angifna metod — skola genom i god tid kungjord offentlig auktion inför Drätselkammaren,

jemlikt 12 § i det för kammaren gällande reglemente, utbjudas å arrende, att den 1 Januari 1878 tillträdas:

a) villorna *N:o 2 Forsby, N:o 3 Anneberg och N:o 34 Brogård*, hvar för sig, för en tid af 30 år och på de öfriga vilkor, som finnes upptagna i ofvanstående förslag I, med tillägg för Forsby och Anneberg, att rån emellan dem flyttas till en inom Annebergs område ej långt från nu varande gränsen flytande bäck och det dermed sammanhängande, redan härförinnan såsom egogräns aftalade utfallsdike, samt för Anneberg, att arrendator är skyldig tillåta vintervägs begagnande öfver en lägenheten underlydande beteshage;

b) plantagen *N:ris 17–20 Södernäs*, för en tid af 10 år och på de öfriga vilkor, som innehålles i förslag II;

c) holmarna *N:o 9 Granholmen, N:o 114 Munkholmen, N:o 115 Ärtholmen, N:o 122 Busholmen, N:o 124 Märholmen* samt *N:ris 125 och 126 Bässholmarna*, hvar för sig, äfvensom *N:ris 117, 118 och 119 Rönskärsholmarna*, alternativt hvar för sig och tillsammans, för en tid af 30 år och på de öfriga vilkor, som ingå i förslag III; samt

d) holmarna *N:o 100 Norra Blekholmen lotten N:o 1, N:o 101 Södra Blekholmen, N:o 102 Blekholmsgrundet och N:o 111 Flisholmen*, hvar för sig för en tid af 10 år och på de i förslag IV upptagna vilkor;

att Drätselkammaren berättigas på framställning af t. f. Stadsingeniören, i fall af behof tillåta honom att för nämnda kartläggningsarbeten antaga ett biträde mot sådant arvode i månaden, som af Drätselkammaren pröfvas skäligt;

att anmoda Drätselkammaren, att så fort sig göra låter, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan angifna grunder, uppgöra och till Stadsfullmäktiges fastställelse insända förslag till framtida disposition af jemväl öfriga staden underlydande lägenheter, för hvilka arrendetiden med innevarande år kommer att utgå; äfvensom

att i afgående skrifvelse delgifva ej mindre Magistraten än Drätselkammaren Stadsfullmäktiges beslut i saken, Magistraten i frågan om villorna Bredvik och Ilola, särskildt i afseende å sökandens förstän- digande.

Helsingfors den 23 Januari 1877.

Wilh. Brummer.

K. J. Numell.

A. F. Salin.

**Utskottsbetänkande, afgifvet till Helsingfors
Stadsfullmäktige i anledning af särskilda till Stadsfull-
mäktige inkomna meddelanden rörande ryska teaterbygg-
naden.**

För beredande af ofvannämnda ärende har utskottet jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 23 sistlidne Januari § 17 fått emottaga tvänne till Magistraten i denna stad ankomna och derifrån till Stadsfullmäktige öfversända skrivelser med en dertill hörande plankarta, hvarutom Stadsfullmäktigen Professorn Meche-
lin till utskottet aflemnat ett skriftligt meddelande i ärendet. Skrivelserna och meddelandet äro af följande lydelse:

«Guvernören
öfver
Nylands län.
Landskansliet.

Till Magistraten i Helsingfors.

Helsingfors, den 20 Januari 1877.

N° 105.

Uti skriftelse af den 2 sistlidne November hafva Stadsfullmäktige i Helsingfors, hvilka förklarar sig villige att utan ersättning, men emot vissa andra vilkor afstå några tomtplatser vid Boulevardsgatan för uppförande härstädes af en rysk teater, anhållit om min medverkan:

1:mo att blifva underrättade om hvilket bolag eller hvilken person eller styrelse skall af staden emottaga ifrågavarande tomter och huruvida desse vederbörande äro nöjde med de af Stadsfullmäktige uppställda vilkor, på det att i sådan händelse en uppgörelse angående tomternes disposition i laga ordning måtte komma till stånd.

2:do till omedelbart förbud att fortsätta de för teaterns uppförande påbegynta arbeten ända tills vederbörande fullgjort allt hvad för byggnadet lagenligt bör iakttagas, samt

3:tio att, för den händelse att meranämnde tomter verkeligen komma att upplåtas för den tilltänkta teaterbyggnaden, med hänsigt till de skyldigheter, hvilka enligt författningen åligga innehafvare af tomter, hos Magistraten städse, äfven efter sjelfva byggnadsarbetets fullbordande, såsom ansvarig disponent af huset och platsen

blefve anmäld en sådan person eller bestyrelse, som i alla afseenden underlyder finsk domstol.

Efter det åberopade Stadsfullmäktiges skrifvelse blifvit Hans Excellens Generalguvernören delgifven, har Hans Excellens till mig aflåtit hosgående i bestyrkt öfversättning bifogade bref af den 23 December (4 Januari) 187§, med dertill hörande planteckning, innehållande sistnämnde bref ej mindre bifallande svar å de af Stadsfullmäktige under punkterna 1 och 3 gjorda påståenden än ock en förklaring af det missförstånd, tillfölje hvaraf den ryska teatern kommit att grundläggas med en mindre afvikelse ifrån de af Stadsfullmäktige uppställda vilkor.

Nästnämnda Hans Excellens General Guvernörens bref med dertill hörande planteckning anmodas Magistraten att skyndsammast delgifva Stadsfullmäktige i Helsingfors, i afseende å den vidare åtgärd, hvartill å deras sida anledning kan förekomma och anser jag mig tillika böra uttala den förhoppning, att Stadsfullmäktige i betraktande deraf: att det missförstånd, som i denna fråga uppstått, varit helt och hållet oafsigtligt,

att förskjutningen af byggnadens grund är jembförelsevis obetydlig,

att vederbörande förklarar sig villige att iakttaga allt hvad förordningen om byggande i staden föreskrifver, samt

att alla upptänkliga medel för teaterns skyddande emot eldfara synas hafva blifvit föreslagna, —

ville godkänna teaterns nuvarande emplacement.

Om det beslut som af Stadsfullmäktige i saken fattas behagade Magistraten forderrammast gifva mig underrättelse.

Slutligen får jag tillägga, att angående förbudet emot arbetenas fortsättande intilldess alla vilkor, som för byggnadens uppförande i staden äro föreskrifna varda uppfyllda, kommer förordnande af mig att meddelas i sammanhang med afgörandet af de besvär, som i denna sak i laga väg blifvit anhängiggjorda.

G. v. Alfthan.

Werner von Rehausen.™

™Öfversättning af H. E. Generalguvernörens i Finland skrifvelse till Guvernören i Nylands län, daterad Helsingfors den 23 December (4 Januari) 187§ N:o 29.

Allt sedan fråga blifvit väckt om uppförande i Helsingfors stad af en skild byggnad för ryska theatern, har jag haft för afsigt att vid verkställandet af detta företag noga följa de härstädes gällande lagstadganden, hvarom jag såväl munteligen som skrifteligen anmodat de personer, hvilka jag lemnat i uppdrag att vidtaga förberedande mått och steg för byggnadens uppförande.

Efter det jag sistlidne höst återvändt från den nådigst mig medgifna permissionen, har jag emellertid till min yttersta missbelåtenhet erfarit, att de vilkor, hvilka stadsfullmäktige i Helsingfors förenat med kostnadsfritt afträdande af tomtplats för theaterbyggnaden, genom missförstånd icke blifvit i alla afseenden till fullo iakttagne.

Enligt de upplysningar, hvilka blifvit till mig aflemnade af den komité, som af mig erhållit uppdraget att uppföra theaterbyggnaden, skilja sig sagde komiténs föfoganden från de vilkor stadsfullmäktige utfäst deri nemligen, att theaterbyggnaden, jemlikt stadsfullmäktiges yrkande, bordt ställas med långsidan parallellt till Bulevardsgatan sålunda att byggnadens långa fasad skulle sträcka sig på ett afstånd af omkring 15 fot från tomtplatsens nuvarande rålinie, och den andra långsidan således på ett afstånd af nära 70 fot från tomtens motsatta gräns samt byggnadens hvardera gafflar omkring 97 fot från närmaste gårdstomt; hvaremot komitén, på sätt af närslutne ritning framgår, uppställt sagde byggnad så, att afståndet emellan dess långsida i nordvest och närmaste tomtgräns utgör $65\frac{3}{4}$ fot samt från byggnadens gafvel i sydvest till närmaste tomtgräns 76 fot.

I det jag för stadsfullmäktige betygar min uppriktiga erkänsla för deras beredvillighet att, genom kostnadsfritt upplåtande af tomtplats för theaterbyggnaden, tillmötesgå min önskan, får jag, godkännande samteliga öfriga af stadsfullmäktige uti skrifvelse till Herr Guvernören den 27 Januari 1876 N:o 21 uppgifna vilkor, anhålla det ville Herr Guvernören söka förmå stadsfullmäktige att ej mindre hafva öfverseende med sådant ouppsåttligt förfarande af komitén, än bifalla den nuvarande plaseringen af theaterbyggnaden, hvartill redan blifvit använt omkring 150,000 mark; och skall jag i sådant fall icke underlåta att förstärka komitén att vid byggnadsarbetets utförande strängt efterleva stadsfullmäktiges vilkor samt de i landet gällande stadganden.

Derhos anser jag mig böra meddela att komitén för uppförande af theaterhuset, hvilket i längd och bredd blir mindre än hvad stadsfullmäktige medgifvit, eller 147 fot i längd och 100 fot i bredd, vid uppgörandet af byggnadsförslaget, enligt dess uppgift, haft för afsigt att å vinden invid den vägg, som skiljer scenen från salongen och tjenar till brandmur, uppställa tvänne cisterner med vatten, inrymmande hvarje $\frac{1}{2}$ kub. famn eller 2000 finska kannor, jemte det vattnet deri skulle uppvärmas för att icke tillfrysa. Dessutom ämnade komitén, med begagnande af stadens vattenledning, derifrån inleda vatten i samteliga för publiken afsedda våningar, till scenen, klädeslogerne, källarrummet, rosten och de för calorifererne bestämda kamrarna. Inalles skulle inrättas 15 kranar. Dessutom bestämdes att förse byggnaden med åskledare.

I händelse stadsfullmäktige finna ofvannämnda mått och steg otillräckliga, har komitén ansett möjligt att ytterligare för skydd emot eldfara:

- 1) Öka kranarnas antal till 20;

2) Plasera på scenen, öfver och under densamma, 6 kar med vatten af omkring 200 kannors rymd.

3) Förse theatern med följande brandredskap, nemligen: dubbelt verkande brandspruta, efter franskt system, som med 6 arbetare och 6 hydropulter medelst nödiga slangar utkastar 14 ämbar vatten i minuten på 64 fots höjd, äfvensom tunnor, ämbare, stegar, brandkrokar och öfrigt tillbehör; samt

4) Slutligen för att göra kulisserne och dekorationerne brandfria är föreslaget att försöka en sammansättning af borax och magnesia.

Derhos får jag med anledning af Herr Guvernörens skrifvelse för den $\frac{1}{3}$ sistlidne November meddela:

1) det jag, efter att den $\frac{1}{6}$ Februari 1876 hafva kallat Generallöjtnanten Reibnitz till ordförande i komitén för uppförande af ryskt theaterhus i Helsingfors, samt Geheimerådet Sofronovitsch, Ingeniörgeneralmajoren Froloff, Generalmajoren Tschepurnoff och Kaptenen af 1:sta rangen Osetroff till ledamöter, den $\frac{1}{3}$ sistvikne December till ledamot i samma komité utsett jemväl Direktorn vid Generalguvernementskansliet härstädes Lerche. Nämnde komité eger för ryska kronan, med hvars medel theaterbyggnaden skall utföras, emottaga de för sagde byggnad bestämda tomtplatser, så snart desamma blifvit af stadsfullmäktige dertill formellt afträdda, och utgör representant för ifrågavarande byggnadsföretag.

2) det jag icke skall underlåta att i sinom tid gifva tillkänna om den landets rättsinstitutioner i alla afseenden underordnade person eller förvaltning, hvilken jag, sedan theaterbyggnaden blifvit slutförd, skall utse att hafva uppsigt öfver byggnaden och platsen, och den der skall blifva ansvarig för samtliga nämnde inrättning åliggande skyldigheter med hänsigt till staden.

Och behagade Herr Guvernören om den åtgärd som i anledning häraf varder vidtagen till mig inberätta.

(Undert.) Generaladjutant Grefve Adlerberg.

(Kontras.) Kanslidirektor Lerche.

Öfversatt af:
Rob. Hernberg."

"Med anledning af Stadsfullmäktiges skrifvelse till länets guvernör, beträffande de förvecklingar som uppkommit i frågan om uppförandet af en rysk teater, hade H. E. Generalguvernören till en konferens hos sig den 12 nästvikne December inbjudit ej mindre cheferne för civilexpeditionen i Senaten, guvernören och direktorn för generalguvernörskansliet samt undertecknade Stadsfullmäktige, än ock samtliga ledamöter i den för nämnda teaterhusbyggnad af H. Exc. tillförordnade komité jemte entreprenören för bygnadsarbetet.

H. Exc. konstaterade först, genom en af honom tidigare aflåten skrifvelses uppläsande, att han ålagt dem, hvilka hade att leda bygnadsföretaget, att taga reda på alla dervid gällande legala formaliteter och omgångar samt desamma noggrant iakttaga.

Han lät derefter uppläsa guvernörens bref till honom jemte Stadsfullmäktiges ofvannämnda skrifvelse i rysk öfersättning; hvarhos en planteckning företeddes, enligt hvilken bygnaden, som uppgafs allaredan vara till hela sitt fundament uppförd, skulle blifvit placerad betydligt afvikande från det läge, Stadsfullmäktige vid tomternas upplåtande fastställt.

H. Exc. anställde derå ett förhör med ledamöterna i bygnadskomitén för att få utredt, hvarföre ej blott berörde afvikelse skett utan ock i öfrigt de vid platsens afstående af staden stadgade vilkor blifvit åsidosatta.

Vederbörande besvarade de framställda frågorna enstämmigt och enständigt dermed, att de icke hade fått del af och således icke kände förberörda vilkor, att de haft den uppfattning att ritningen för teaterbyggnaden var behörigen fastställd, att de efter mottagandet af en på Magistratens föranstaltande af t. f. stadsingeniören öfver platsen uppgjord plankarta, som nu ock företeddes, trott dispositionsrätten till platsen vara på det klara, — att de korteligen i allo handlat bona fide. Det kunde icke heller bringas till utredning, af hvad orsak eller genom hvems försummelse vilkorens delgifvande åt bygnadskomitén underlåtits.

Vändande sig till undertecknade, uttalade H. Exc. sin synnerliga ledsnad öfver de fel som i denna sak blifvit, i strid med hans föreskrift, begångna. Jemte det han ansåg af den försiggångna undersökningen framgå, att felen berott på förbiseende, icke på afsigtlig öfverträdelse, erkände han, att Stadsfullmäktige voro i sin fulla rätt, då de icke velat låta saken bero vid det som skett, utan aflåtit merberörda skrifvelse.

H. Exc. öfvergick derpå till frågan hvad som vore att tillgöras för att bringa denna angelägenhet i lagligt skick och tillfredsställa stadens berättigade anspråk på iakttagande af de vid platsens öfverlåtande fästa vilkor. Härvid blef H. Exc. främst af de närvarande Senatorerne upplyst derom, att ritningen till denna teaterbyggnad borde, enär den af ryska kronans medel bekostas, i afseende å stadfästelse ingifvas till Senatens Ekonomie Departement. Vidare diskuterades frågan om lämpligaste sättet att uppfylla Stadsfullmäktiges senast uppställda vilkor rörande anmälan hos Magistraten af en ansvarig disponent för tomterna och huset, hvarvid H. Exc. syntes stanna vid beslutet att till ledamot i bygnadskomitén förordna någon af tjenstemännen vid sitt kansli. — Med anledning åter af frågan om bygnadens oriktiga placering, hvilken, på sätt numera blifvit kändt, dock vida mindre, än då uppgafs, afviker från föreskriften, förklarade H. Exc. att det skulle lända honom till synnerligt bekymmer derest Stadsfullmäktige icke kunde öfverse med det begångna misstaget samt godkänna placeringen; ty en flyttning af det redan färdiga fundamentet skulle medtaga en alltför känbar del af H. M:ts anslag för bygnaden.

I enlighet med derom gjordt förslag förordnade H. Exc. det skulle bygnads-komitén afgifva noggrann uppgift på alla de försigtighetsmått emot eldfara, hvilka de funno sig kunna vidtaga utöfver hvad i sådant afseende af Stadsfullmäktige föreskrifvits, samt att skriftlig framställning i ämnet jente sagda uppgift sedermera borde till Stadsfullmäktige aflåtas för att utverka godkännande af husets placering. — På förfrågan vidgäfvo undertecknade att äfven vi, för vår del, ansågo det vara af vigt att nästberörda framställning innehölle upplysning och förslag rörande sådana ytterligare säkerhetsåtgärder som kunde anses i någon mon motväga bygnadens placering för nära till angränsande tomter.

Sedan H. Exc. tillsagt kanslidirektorn att egna noggrann uppmärksamhet deråt, att intet måtte varda underlåtet af hvad sålunda i ärendet vidare borde tillgöras, förklarade H. Exc. under upprepande deraf att någon afsigtlig öfverträdelse icke borde anses hafva i saken egt rum, sig böra äfven för sin del bära skuld för dessa förbi-seenden, hvilkas egentliga upphof icke kunnat utrönas. Och uppdrog H. Exc. åt oss, att till Stadsfullmäktige frambära hans förbindliga anhållan om ursäkt för de misstag och underlåtelser, som beklagligtvis förekommit i denna angelägenhet.

Helsingfors i Januari 1877.

L. Mechelin.

S. Calamnius.

N. Kiseleff.⁷⁾

Efter det frågan om upplåtande af plats i denna stad för en tillämnad rysk teater i anledning af upprepade framställningar från Guvernören i länet särskilda gånger varit föremål för Stadsfullmäktiges öfverläggningar, anmälde Stadsfullmäktige uti ofvan åberopade skrifvelse af den 27 Januari 1876 hos Herr Guvernören, att Stadsfullmäktige samma dag beslutit för nämnda ändamål kostnadsfritt upplåta plats å tomterna N:ris 8 vid Alberts- samt 18 och 20 vid Boulevardsgatan med följande vilkor:

a) att teaterbyggnaden blefve uppförd inom 1879 års utgång och derefter för ändamålet begagnades;

b) att vid byggnadens uppförande föreskrifterna i gällande byggnadsordning iakttoges;

c) att byggnaden, hvars dimensioner icke finge öfverstiga en längd af 158, bredd af 115 och höjd af 64 fot, till sin längdriktning blefve parallel med Boulevardsgatan och i öfrigt placerades så, att dess mot sagde gata vettande långsida komme att löpa omkring 15 fot innanför tomtlinien och den andra långsidan således ungefär 70 fot aflägsset från den motsatta tomtgränsen, äfvensom hvardera kortsidan ungefär 97 fot från närmaste tomter;

d) att andra byggnader icke uppfördes på platsen, utan teaterbyggnaden, fullkomligt fristående, blefve på teaterns bekostnad omgifven af trädplanteringar i enlighet med stadsmyndigheternas närmare föreskrifter;

e) att teaterns fenster åtminstone å de sidor, som vetta emot trähus, försedd-
des med luckor, som kunna utifrån stängas;

f) att byggnaden blefve försedd med vattenledning, samt att invid teatern på
dess bekostnad inrättades brandposter, utrustade med nödiga slangar;

men att, der något af förenämnda vilkor vid byggnadens uppförande eller
framdeles åsidosattes, tomterna skulle till staden återfalla.

Då på denna Stadsfullmäktiges skrifvelse icke följde något tillkännagifvande
huruvida vederbörande funnit sig tillfredsställda med de af Fullmäktige uppställda vil-
koren och om de således önskade, att en uppgörelse om tomternas disposition i laga
ordning komme till stånd, än mindre någon anmälan om hvilken person, bestyrelse
eller bolag vore behörig att tomterna för ändamålet emottaga, sågo sig Stadsfullmäk-
tige, till hvilkas kunskap emellertid kommit, att omfattande byggnadsarbeten, enligt
uppgift för det tillämnade teaterhuset, å platsen bedrefvos, föranlätne att till Guvern-
nören aflåta förutnämnda skrifvelse af den 2 November sistlidet år med anhållan om
sådana åtgärder, som i Guvernörens ofvan intagna bref omförmäles.

Såsom af de meddelade handlingarna inhentas, har H. E. Generalguvernören,
med tillkännagifvande att ifrågavarande tomtplats, så snart den af staden formligen
afträdes, skall för ryska kronans räkning emottagas af en för teaterbyggnadens upp-
förande tillsatt, af ofvan namngifne medlemmar bestående komité, förklarar sig godkänna
alla öfriga vid tomternas upplåtande och begagnande fästade vilkor samt beträffande
det under punkt c) gjorda förbehåll upplyst, att byggnaden, hvars uppförande allaredan
påbörjats och hvars dimensioner i längd och bredd icke uppgå till det af Stads-
fullmäktige medgifna högsta måttet, af missförstånd uppstälts så, att afståndet från
dess långsida i nordvest till närmaste tomträns utgör endast $65\frac{3}{4}$ samt från bygg-
nadens gafvel i sydvest till den der angränsande tomten 76 fot; och har H. E. på
upptagna skäl önskat Stadsfullmäktiges bifall till denna anordning.

För att med desto större säkerhet kunnat bedöma, till hvilken grad dessa i
byggnadsplanen vidtagna förändringar komme att öka byggnadens eldfarlighet, har ut-
skottet af t. f. Stadsingenjören Reuter förskaffat sig bilagda nya afritning af platsen;
och har utskottet med ledning af densamma erfarit, att de afvikelser från de af Stads-
fullmäktige med afseende å byggnadens afstånd från omgifvande tomter bestämde måt-
ten, som vid byggnadens nuvarande skick förefinnas, i sjelfva verket äro något mindre
än hvad i H. E. Generalguvernörens skrifvelse uppgifvits. Det nu uppförda funda-
mentet, som enligt Stadsfullmäktiges anvisning fått sin hufvudsträckning från nord-
ost till sydvest parallelt med Boulevardsgatan, eger, enskilda framskjutande partier
oberäknade, en längd af 150 och en bredd af 101,8 finska fot. Afstånden från dess
sidor till de omgifvande tomternas gränser äro: åt sydost 108 fot, deraf 30 emellan
byggnaden och Boulevardsgatans nordvestra sida, åt nordvest 68,2, mot nordost 101,75,
deraf 49 fot utgöra Albertsgatans bredd, samt mot sydvest 80,25 fot. De af Stads-

fullmäktige föreskrifna distanserna hafva alltså på sydöstra och nordöstra sidan ökats, på den förra med 15 och på den sednare med inemot 25 fot, men deremot åt de öfriga hållen minskats, åt nordvest med icke fullt 2 och åt sydvest med närmare 17 fot. Såsom redan i ett föregående i denna fråga afgifvet utskottsbetänkande framhållits, äro de med trähus bebyggda tomterna på teaterns nordöstra och nordvestra sida de, för hvilka densamma i främsta rummet kan blifva eldfarlig, hvaremot öfriga angränsande tomter måste anses mindre hotade, enär dessa dels redan äro och dels, enligt byggnadsordningens föreskrifter, böra blifva med stenhus bebyggda. Genom teaterns nuvarande placering komme faran för trähusen i nordost att förminskas, men deremot för enahanda bygnader på nordvestra sidan att något, ehuru högst obetydligt ökas. Hvad sydvestra sidan angår, måste densamma visserligen anses genom omplaceringen blifva mera utsatt för eldfara, än om Stadsfullmäktiges vilkor i denna punkt iakttagits. Men då afståndet på denna sida i alla fall blefve större än det från träbyggnaderna i nordvest, och den här mötande tomten, såsom nämndes, kommer att bebyggas med stenhus, torde distansens förkortande icke heller här böra ingifva någon allvarsam farhåga, om blott öfriga af Stadsfullmäktige stipulerade vilkor noggrant uppfyllas och de af byggnadskomitén föreslagna ytterligare säkerhetsmåttén vidtagas.

Att de vilkor, Stadsfullmäktige at berättigad omtanke för en stadsdels trygghet ansett sig böra föreskrifva, härintills blifvit förbisedda, och ännu mer att platsen af vederbörande tagits i besittning, innan något afträdande af densamma från stadens sida egt rum, synes visserligen utskottet fortfarande oförklarligt. Men då numera upplyst blifvit, att sådant skett af missförstånd och betydliga kostnader blifvit nedlagda på det redan verkställda arbetet, samt en bestämd försäkran afgifvits derom att öfriga vilkor framdeles skola uppfyllas och ytterligare försigtighetsmått vidtagas, tror utskottet sig i det ofvananförda ega anledning tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville låta vid teaterns nuvarande placering bero.

Utskottet får således värdsamt föreslå, att Stadsfullmäktige ville uti skrifvelse, som i vanlig ordning borde till Guvernören i länet befordras, anmäla,

att Stadsfullmäktige, i anledning af hvad i ärendet upplysts, godkänt den af komitén för den tillämnade ryska teatern verkställda placering af nämnda byggnad, hvarföre något hinder för byggnadsarbetets fortsättande å Stadsfullmäktiges sida icke förefinnes, så snart byggnadsordningens föreskrifter i ämnet blifvit fullgjorda och platsen hunnit af Stadsfullmäktige i laga ordning öfverlåtas.

Helsingfors, den 5 Februari 1877.

C. G. Sanmark.

Aug. Schauman.

N. Kiseleff.

Utskottsbetänkande med anledning af särskilda anbud å arrenderättigheten till schweitzeripaviljongen, eller det s. k. kapellet, i lilla esplanaden i Helsingfors.

Den 6 februari 1876 hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat en af Forstmästaren O. Vetterhoff till Fullmäktige ingifven skrift af den 24 förut gångna januari, deri hr Vetterhoff ansöker att från den 1 näst kommande juni få öfvertaga det då ledig blifvande arrendet af det s. k. kapellet i esplanaden vid salutorget, i syfte att, i enlighet med af vederbörande godkänd plan, förändra esplanaden till en vårdad anläggning "med årligen nylagda gräslindor, vackra blomstergrupper och dekorativa växter på lämpliga platser, en springbrunn i midten samt en mera med tidens smak öfverensstämmande trädgårdsmöbel", samt med rättighet att i och utanför paviljongbyggnaden, hvilken icke egnade sig till en restauration med all slags servering, såsom hittills varit fallet, servera "sådana förfriskningar, som tillhöra vistelsen i en stadsträdgård"; allt emot det att arrendetiden utsträcktes till åtta år och för en årlig arrendesumma af 5,000 mark under de tre första åren, då anläggningskostnaderna blefve drygare, samt 7,000 mark de fem sista arrendeåren, äfvensom skyldighet för honom att under arrendetiden underhålla anläggningarna. Och har hr Vetterhoff sedermera till utskottet inlemnadt ej mindre en detaljerad plan-teckning öfver de tilltänkta anläggningarna och dertill hörande smärre utkast, än en dermed sammanhängande beskrifning, innehållande bl. a.: att på hvardera sidan af kapellet, på något afstånd från detsamma, skulle uppföras ett pryddigt stånd, afsedt, det ena för diskning m. m., samt det andra för diverse behof, båda sommartid omgifna af vackra krukvexter; — att framför kapellet, på hvar sin sida om den öppna sandplanen, skulle uppföras tvenne paviljonger af ekribbor, invändigt klädda med gardiner och ämnade för slutna sällskap; — att i nordöstra hörnet af esplanaden skulle

inrättas en öppen paviljong med utsigt åt hafvet och omgifven af olika slags buskar samt möjligen af längs trådar ledda klängväxter; — att tre prydliga gaskandelabrar af 7 fots höjd skulle uppsättas på lämpliga ställen; — att fyra särskilda, större blomgrupper skulle anläggas, med såväl blommor som dekorativa bladväxter, samt att esplanaden skulle rikligt planteras med vackra buskar och särskildt mot trottoarerna förses med träd och lämpliga buskväxter äfvensom med ett jerntrådsnät till skydd mot hundar; — att endast de stora ingångarna till esplanaden skulle bibehållas, men förses med tourniquetter, eller andra inrättningar, som förebygga en alltför stor folkströmning; — att bevakningen vid anläggningen om dagen skulle handhafvas af en livréklädd ordningsman och om natten af nattvakt; samt — att såväl springbrunnen som alla paviljonger och anläggningar vid arrendetidens slut komme att öfvergå till stadens ego. — Dessutom har herr Vetterhoff förbundit sig att ställa borgen både för arrendet och för anläggningarnas utförande.

Den 15 februari hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat jemväl ett af Restauratören K. Kämp till Fullmäktige ingifvet skriftligt anbud å restaurationsrättigheten på samma ställe, likaledes för en tid af 8 år och emot ett årligt arrende af 7,000 mark, hvarjemte hr Kämp, i händelse staden ville omplantera och försköna den omgifvande esplanaden, om möjligt i enlighet med en af honom bilagd ritning, förklarar sig villig att med 5 procent deltaga i den, jemlikt bifogadt kostnadsförslag, till 13,880 mark uppgående anläggningskostnaden, äfvensom att under arrendetiden ensam bekosta underhållet; för hvilket allt borgen till nödigt belopp skulle ställas. — Sedermera har likväl hr Kämp i en till utskottet inlemnad skrivelse af den 17 februari förmält: att han vore villig att betala 10 procent årlig ränta på det af staden nedlagda anläggningskapitalet, utom förenämnda årliga arrende och åtagandet att underhålla anläggningarna, samt — att han, i fall staden icke ville utföra anläggningarna, åtog sig detta, sålunda att under första året fontänen och anläggningarna i esplanadens södra hälft skulle i ordning ställas, samt under följande år hela förslaget fullföljas, men i detta fall mot ett årligt arrende af 6,500 mark. — Förberörda planteckning och kostnadsförslag upptaga bl. a. 1 springbrunn med vattenbassin och byst, 1 musikpavillon, 2 pissoarer, 3 gaskandelabrar, 2 stenkummel med byster, samt en mängd olika växter, af hvilka en del

längs stakettet skulle bilda s. k. treillierer, eller små flätbersåer. För öfrigt skulle esplanadens södra hälft rikligt prydas af en mängd träd och buskar, deribland en större grupp koniferer (barrträd), medan deremot gräsmattan på denna plan visar sig inskränkt blott till tvenne fläckar å norra sidan.

Slutligen har utskottet, för att i sammanhang härmed behandlas, fått del af en till Stadsfullmäktige stäld skrifvelse af den 21 februari 1877, deri Restauratören P. G. Nymark anhåller att få öfvertaga i fråga varande restaurationsrättighet, på tio år, emot ett årligt arrende af 8,000 mark samt åtagande att enligt bilagd ritning verkställa planteringar och försköningar i den omgifvande esplanaden; hvarvid hr Nymark likväl anhållit att kostnadsfritt få begagna sig af stadens upplag af mull invid Arkadia och taga sand och lera från stadens mark, samt att staden välvilligt deltog med 5,000 mark i kostnaden för den å ritningen upptagna stora springbrunnen med monumental fontän, hvartill eskiss, utförd af Fröken Alina Forsman i Köpenhamn, i fotografi äfven bilagts, beräknad till en höjd af 12 fot och gjuten i jern till ett pris af 9 å 10,000 mark, äfvensom att under de fem första åren från stadens vattenledning erhålla vatten utan ersättning. Och har hr Nymark derjemte antydt, att, i den händelse Stadsfullmäktige funne det vara med stadens intresse mera förenadt att de nödiga planteringarna och försköningarna blefvo af staden utförda och bekostade, han förbunde sig att förhöja arrendesumman till 10,000 mark om året. — Af åberopade ritning och dertill hörande kostnadsförslag, slutande sig å 13,170 mark, inhemtas vidare, att anläggningen, förutom den stora springbrunnen i esplanadens midt, skulle förses med två mindre sådana på hvar sin sida om kapellet, tre mindre paviljonger, 2 s. k. trädgårdsspeglar, 2 stenkummel med byster, 2 gaskandelabrar samt en mängd växter af olika slag, äfvensom att gräsplanerna på anläggningens norra sida väl blefve temligen stora och särskildt väl formade, men att de å södra hälften vore inskränkta till väsentligen endast två mindre fläckar.

Innan Utskottet går att yttra sig beträffande ofvan beskrifna anbuds särskilda företräden, har utskottet ansett sig böra taga i öfvervägande,

huruvida skäl vore för handen att i större eller mindre grad förändra de nu varande arrendevilkoren för i fråga varande rättighet samt frångå det hittills öfliga sättet för denna rättighets upplåtande — offentlig auktion.

Sedan fråga väckts om uppförande af en ny pryddig byggnad i lilla esplanaden, anhöllo stadens äldste hos Guvernören i länet, att få i sagda esplanad inrätta en Caférestaurant. I utslag af den 7 maj 1864, hvarvid Hans Kejs. Majestät genom utslag af den 27 januari 1865 låtit bero, pröfvade emellertid Guvernören, emedan platsen, i anseende till dess belägenhet och inskränkta beskaffenhet, icke vore lämplig för en vanlig restaurations- och värdshusrörelse, skäligt att ”i den blifvande paviljongen tillåta inrättande endast af ett schweitzeri, med rättighet till idkande derstädes af så beskaffad näring, som för stadens konditorer enligt författningarna vore tillåten”, till följd hvaraf sökandenes anhållan om rättighet till vidsträcktare restauration i sagda paviljong vardt förkastad. På grund af detta utslag har mera nämnda paviljong vid särskilda auktioner åren 1867 och 1872, hvardera gången för fem år i sänder, utarrenderats med rätt till drifvande af sådan rörelse, som utslaget tillåter.

Ehuru meningen således icke varit att å stället skulle drifvas restaurationsrörelse, och arrenderättigheten naturligtvis icke ens kunnat innefatta en vidsträcktare rätt, än den i förestående måtto vederbörligen medgifna, lärer det väl icke hafva undgått Stadsfullmäktiges uppmärksamhet, hurusom rörelsen på stället allt mer och mer antagit karakteren af ett mångsidigt värdshuslif, och derigenom varit egnad att afhålla en betydlig del af publiken, framför allt den qvinliga, från detta väl belägna, sommartid nästan outhärliga förfriskningsställe. Ett slikt förhållande, som står i strid med öfverhetlig föreskrift, som med skäl kunnat öfverraska främlingen och som särdeles hos de familjer, hvilka under sommaren äro bundna vid sina hem, kunnat väcka berättigade klagomål, lär väl ingen vilja framgent upprätthålla; men då nu redan tioåriga traditioner hunnit rotfästa sig på stället, torde ett bortauktionerande på det gamla sättet, äfven om föreskriften skulle uttryckligen inskärpas, icke ge någon garanti för att missförhållandet komme att upphöra. För att införa i det s. k. kapellet ett annat skick och en annan ton, synes den af hr Vetterhoff framkastade tanken att de närmaste omgifningarna eller den lilla Esplanaden sjelf borde erhålla en annan prägel, vara fullkomligt riktig, och således kapellets

utarrenderande böra förknippas med ett omskapande af denna del af esplanaden.

Men om så är, torde ett utarrenderande på offentlig auktion icke vara det lämpligaste sättet att vinna målet. Om det gälde att för stadskassan dra den största möjliga inkomst af affären, så vore otvifvelaktigt ändamålsenligast att lemna den åt den mest bjudande och derpå i fem eller tio år framåt åter sluta ögon och öron till; vill staden vid arrenderättighetens öfverlåtande afse endast sin penningvinst, så kan icke heller förtyckas att arrendatorn vid företaget på allt sätt tillgodoser sin. Men om det nu gäller att, med bevarande af en skälig inkomst, söka derjemte åstadkomma förbättring af ett missförhållande, synes saken böra pröfvas annorlunda, än efter en auktion kan vara fallet. Skall arrendet af paviljongen förknippas med skyldigheten att utföra vissa trädgårds- och andra anläggningar, så måste pröfningen vara mångsidigare och göras ur andra synpunkter, än vid pröfningen af auktionsanbud kan ske. Utskottet har därför trott sig böra förorda det nu i fråga komna sättet så mycket hellre, som äfven härvid en behörig konkurrens icke varit utesluten.

I enlighet med ofvan stående, och då nu trenne olika anbud föreligga Stadsfullmäktige, har utskottet sökt att bland dem utvälja det ur nyss berörda synpunkter för staden förmånligaste samt ansett sig böra på följande skäl förorda ett af dessa anbud. — Vidkommande först sjelfva arrendebeloppen, uppgår herr Vetterhoffs anbud till 50,000 mark ren inkomst för staden under i fråga varande 8 år, under det att herr Kämps alternativa anbud gifva antingen en ren inkomst af 52,000 mark, eller ock en inkomst af 56,000 mark + 10 procents årlig ränta (och amortering) å anläggningskostnaderna, förslagsvis 13,880 mark, samt herr Nymarks enahanda anbud, beräknade för 8 år, gäfvade till resultat resp. 64,000 mark, (med afdrag af 5,000), eller 80,000 mark med afdrag af anläggningskostnaden, förslagsvis omkr. 13,000 mark. Ur rent finansiell synpunkt vore således hvardera af herrar Kämps och Nymarks alternativa anbud fördelaktigare. Men hvad alternativet att staden skulle utföra anläggningarna beträffar, så torde olämpligheten af en sådan anordning, särdeles under nu varande tider af arbeten på olika håll, ligga för öppen dag, och utskottet har därför trott sig böra fästa uppmärksamheten endast vid de förra alternativet, som med resp. 2,000 och 14,000 (9,000) mark öferskjuta hr Vetterhoffs

likartade anbud. Men då den sistnämnde uttryckligen förbinder sig att vid afträdadet till staden öfverlemna anläggningarna, inbegripet springbrunn, kandelabrar och paviljonger, så reduceras dessa differenser i icke ringa mån. Af större vikt har det dock syntts Utskottet, att hr Vetterhoff bestämdt betonat samt i sitt förslag äfven utgått från nödvändigheten att förändra stället från en vanlig restauration till ett förfriskningsställe i egentligare mening, medan deremot de andra anbudena synas vara gjorda under förutsättning att det gamla missbruket skall fortfara. — Beträffande åter planerna för esplanadens omskapande har utskottet funnit i den af hr Kämp inlemnade planteckningen tvenne företräden: en musikpaviljong och de ofvan berörda flätbersåerna, lämpliga för slutna sällskap, familjer m. m. samt i den till hr Nymarks ansökning hörande planteckningen en ganska smakfull fördelning af fältet äfvensom två mindre springbrunnar såsom lämpliga centra för sidopartierna på hvardera sidan om kapellet. Deremot är den af hr Vetterhoff ingifna planteckningen bättre och smakfullare än hr Kämps, med hänsyn såväl till gräsplanernas större vidd, som ock gångarnes linier, samt jemväl framför hr Nymarks utmärkt genom gräsmattornas storlek och bättre sammanhang, hvarförutom samma teckning upptager en prydlig paviljong på esplanadens vackraste punkt, det nordöstra hörnet, äfvensom tvenne solida mindre serveringspaviljonger på hvar sin sida om kapellet. Hr Nymarks förslag omfattar väl uppställandet af en monumental fontän i esplanadens midt, hvarvid en inhemska konstnärinna skulle anlitas; men då detta visserligen behjertansvärda företag nödvändigtvis förutsätter en utförligare modell, hvilken af kompetent person måste prövas och godkännas, och således skulle föranleda en längre tidsutdrägt, har Utskottet nödgats lemna anbudet i denna punkt obeaktadt. — Då härtill kommer, att arrendets upplåtande åt någondera af herrar Kämp och Nymark, hvilka redan innehafva några af stadens viktigaste restaurationsinrättningar, skulle på sätt och vis leda till ett sorts monopol och i någon mån motarbeta den i alla näringar nödiga konkurrensen, så tvekar icke utskottet att af i fråga varande anbud föredraga herr Vetterhoffs, helst denne, som äfven eger förtjensten af att tidigare hafva gifvit föreliggande idé en bestämd form, vid planens uppgörande visat sig ega sinne för och insigt i anordnandet af en dylik anläggning samt genom sin föregående bildning synes lemna en icke ringa garanti för ofvan berörda förändring i rörelsen

på stället. Det torde vid afgörandet mellan dessa tre arrendebud icke böra lemnas obeaktadt att, under förutsättning af att planen blir lika väl genomförd, som den är lyckligt utkastad, genom hr Vetterhoffs initiativ, sjelfva stället bör kunna anses erhålla en större begärlighet för framtida spekulation, och, hvad som väger ändock långt mer, att under nämnda förutsättning i stadens midt skall uppstå en angenäm, för alla lika inbjudande tillflyktsort, i någon mon jemförlig med den, som Strömparterren i Stockholm bjuder den ständiga folkströmmen på Norrbro — här Norra Esplanadgatan.

I fall Stadsfullmäktige dela denna utskottets uppfattning, blir det, i anseende till sakens beskaffenhet nödigt, att med hr Vetterhoff upprätta ett detaljeradt skriftligt kontrakt. De väsentligaste bestämningarna deri synas utskottet böra blifva, förutom de af honom allaredan föreslagna: att den ingifna planteckningen och dertill hörande beskrifning skola i allt väsentligt efterföljas, der icke rätt till ändring särskildt utverkas; — att omedelbart vid arrendets öfvertagande rörelsen på stället förändras till så beskaffad schweitzerirörelse, som i åberopade utslag föreskrifves; — att under första arrendeåret springbrunnen, de två mindre paviljongerna och kandelabrarna äfvensom det väsentliga af planteringarna komma till utförande, och det öfriga inom andra årets utgång, allt på arrendators bekostnad; — att stadens trädgårdsmästare eger hafva tillsyn deröfver, att planteringarna af arrendator ej mindre underhållas, än anläggas på sätt planteckningen och beskrifningen innebära; — att det för anläggningen erforderliga vattnet af staden levereras kostnadsfritt, till springbrunnen för de tider, som af Drätselkammaren bestämmas, men deremot rörläggningen bekostas af arrendator; — att de nu befintliga större träden endast med särskildt tillstånd få rubbas; — att, i fall arrendator under arrendetiden afginge med döden, arrendet finge af hans rättsinnehafvare, likväl först efter utverkadt tillstånd från stadens sida, öfvertagas.

På grund af hvad utskottet ofvan i saken anført, får utskottet vördsammt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att genom protokollsutdrag underrätta Forstmästaren O. Vetterhoff, att Fullmäktige godkänna hans i förestående måtto gjorda anbud, på de af honom föreslagna vilkor och med tillägg af näst ofvan intagna bestämningar, samt att han förty eger inom fjorton dagar efter Stadsfullmäktiges beslut i saken hos Drätselkammaren ställa vederhäftig borgen och uppgöra definitivt arrendekontrakt;

äfvensom att skriftligen underrätta Drätselkammaren om detta beslut, med uppmaning till Kammaren, att i enlighet dermed uppgöra kontrakt med herr Vetterhoff.

Helsingfors, den 22 februari 1877.

A. Collan.   C. G. Estlander.   Th. Sælan.

Utskottsbetänkande i fråga om plats för uppförande af byggnader för den kommunala sundhetsvårdens behof, m. fl. deraf beroende ärenden.

Den 18 december 1876 hafva Stadsfullmäktige, med anledning af utskottets förra betänkande i denna fråga, (N:o 43 år 1876), beslutat, att för kommunens behof återtaga hela det af Fabriksidkaren V. Eichinger vid Gräsviken för det närvarande disponerade område, samt att för den kommunala sundhetsvårdens behof afstå "ej mindre området emellan ryska kyrkogården i norr, Gräsviksgatans förlängning till Gräsviken i söder samt Repslagaregatan och dess rätliniga förlängning mot kyrkogården i öster, än derutöfver, der så erfordrades, platsen emellan kyrkogården och arbetarebostäderna, hvaremot området söder om Gräsviksgatans förlängning till stranden skulle för andra kommunala behof reserveras"; och hafva Fullmäktige tillika uppmanat Magistraten, att forderrast låta uppsäga hr Eichinger till afflyttning senast den 1 december 1877 från hela området. — Den 15 februari 1877 åter hafva Stadsfullmäktige, jemte det de beslutat uppförande af ett obduktionshus för stadens behof "inom den nya sjukhustomten", för närmare bestämmande af stället och öfriga detaljer hänskjutit frågan derom till utskottet.

Emellertid har Fabrikanten Eichinger genom Magistraten till Stadsfullmäktige inlemnad en den 25 januari 1877 dagtecknad skrift, deri han, på upptagna skäl och med bifogande af situationsplan öfver i frågavarande område och derå uppförda byggnader äfvensom särskilda andra handlingar, anhållit, att staden ville antingen öfverlemba åt honom jordområdet på arrende under 50 års tid mot den förhöjning i den årliga arrendesumman, som kunde finnas skälig, eller ock till honom föryttra samma område mot den köpeskillning, hvarom öfverenskommelse kunde träffas; hvarjemte sökanden såsom skydd för sin besittning af marken åberopat Kongl. manufaktur-

privilegierna af den 19 maj 1739, der det påbjöds, att, ”om i stad finnas några obebyggda platser som staden tillhöra samt för nyttiga fabrikers anläggning beqväma och lägliga äro, dylika platser borde upplåtas åt personer, hvilka ville dem för sagde ändamål använda, hvarefter de platser, som sålunda upplåtos, skulle af manufakturisterna samt deras barn och efterkommande med full eganderätt få nyttjas så länge dessa de inrättade verken drefvo och i stånd höllo.” — Och hafva Stadsfullmäktige den 6 februari remitterat detta ärende till utskottet.

Af den i utskottets förra betänkande i ämnet framställda fullständiga utredning vill utskottet nu allenast återhemta, att af i fråga varande område 12,000 qvadratalnar ”*på obestämd tid öfverlåtits*” för att till boningstomt och repslagarebana begagnas, men återstoden, inemot 57,000 qv. alnar, utan särskild uppgift om ändamålet, uttryckligen upplåtits allenast ”*tills vidare eller intill dess annat behof af platsen gjordes*”, samt med vilkor ”*att marken vid påfordran till stadens disposition återställdes*.” Vid sådant förhållande kan utskottet icke finna, att hr Eichinger eger någon rätt till fortfarande besittning af detta område; och äfven om det af honom åberopade stadsgandet i 1739 års manufakturprivilegier, emot utskottets förmodan, kunde tillämpas i afseende å förenämnda 12,000 qv. alnar, kan hr Eichinger med afseende å den öfriga, vida vägnar större delen icke ens, tvärt emot skriftliga urkunders uttryckliga ordalag, med fog åberopa god tro eller fast tillförsigt om en orubbelig besittning. Förhållandet med hela detta område är tvärtom egnadt att gifva en öfverraskande inblick i stadens ekonomiska förvaltning under förgångna tider: icke nog med att nyttjorätten till vidsträckta områden för en spottstyfver bortgifvits till förste spekulant, man har äfven lugnt åsett, huru jordstycken till mera än ett tunnlands vidd efter behag derutöfver arronderats, utan att någon godtgörelse därför under årtal ens satts i fråga. — Någon rättighet till detta område kan hr Eichinger, enligt utskottets tanke, således icke åberopa; och hans i frågavande anhållan synes snarare vara en böneskrift. Utskottet erkänner gerna, att skäl kunna tala för ett bifall i en eller annan form till hr Eichingers anhållan — likväl endast såvidt arrenderätt afses, ty ett afhändande

till full ego vore en olaglighet —, utskottet har likaså ej heller förbisett, att hr Eichinger genom den på utskottets förra förslag af Stadsfullmäktige beslutna åtgärden komma att lida en högst känbar förmögenhetsförlust samt att staden derigenom antagligen, åtminstone för någon tid, förlorade tvenne icke oviktiga industriela inrättningar — men utskottet har det oakadt icke funnit sig kunna tillråda Stadsfullmäktige, att i denna fråga nu omedelbart i större eller mindre mån ändra sitt redan fattade beslut. Tvärtom har det syntts utskottet, som om en eftergift härutinnan vore ett i hög grad äventyrligt prejudikat för framtiden, lika farligt för stadens intressen, som det synes vara angeläget att i hit hörande förhållanden en gång stadga ett exempel och häfda jordegarens rätt. Särskildt i detta fall behöfde man så mycket mindre tveka att taga ut sin rätt, som den förflutna tidens oproportionerliga fördelar för arrendatorn skäligen motväga olägenheterna af den förestående afflyttningen.

För den händelse emellertid Stadsfullmäktige skulle vilja i någon mån lindra dessa olägenheter eller villfara ansökningen, har utskottet trott sig böra alternativt vedervåga ett förslag, att Stadsfullmäktige ville genom Drätselkammaren låta värdera samtliga å området befintliga byggnader med afseende å den nytta och inkomst staden af dem kunde hafva — särskildt med hänsyn till inqvarteringen, för hvars behof lokaler i samma byggnader för det närvarande äro upphyrda emot en årlig hyra af 8,000 mark —; hvarefter Drätselkammaren borde till Stadsfullmäktige inkomma med ej allenast detaljerad värdeförteckning, utan äfven förslag alternativt till byggnadernas inlösen för stadens räkning eller till viss tids förlängd besittningsrätt till marken under nya arrendevilkor, på det Stadsfullmäktige måtte komma i tillfälle att förelägga hr Eichinger alternativten af antingen omedelbar bortflyttning med eller utan byggnadernas inlösen, eller nytt arrende på någon kortare tid. I förbigående vill utskottet redan nu anmärka, att den kakelfabrik af sten, som finnes på den för Sundhetsvårdens behof disponerade delen af området, icke synes kunna för något med sundhetsvården sammanhängande ändamål med fördel användas.

Vid det utskottet sålunda funnit sig böra föreslå Stadsfullmäktige att icke nu fästa något direkt afseende vid hr Eichingers föreliggande anhållan, har det icke kunnat undgå utskottets uppmärksamhet, hurusom, i fall utskottets ofvan stående förslag vunne Stadsfullmäktiges bifall, ett icke

ringa uppskof med frågans afgörande och sundhetsvårdens deraf beroende byggnadsplaner måste inträffa, samt hr Eichinger för öfrigt i hvarje händelse kunde företaga sig att genom allehanda utvägar hindra staden att åter träda i sin fulla rätt med afseende å dispositionen af det i fråga varande området. Utan att närmare ingå på dessa ämnen, har utskottet likväl måst tänka sig möjligheten af ett eller annat års sådant uppskof med markens afträdande till staden. Då en hufvuddel af området af Stadsfullmäktige allaredan afstått för den kommunala sundhetsvårdens behof, är det lätt att inse, hvilka svårigheter för denna vård af ett sådant uppskof måste härflyta; och på det att detta uppskof, för så vidt hr Eichinger kunde dertill medverka, icke just af slika svårigheter måtte framkallas, har det syntts utskottet vara nödigt att ställa sundhetsvården oberoende af berörda eventualiteter, genom att för dess fredliga verksamhet anvisa ett så vidt möjligt neutralt område. Af detta viktiga skäl, och då Stadsfullmäktige redan beslutat, att, der så erfordrades, för nämnda ändamål afstå jemväl hela platsen emellan ryska kyrkogården och arbetarebostäderna, då vidare Fullmäktige till det för samma ändamål definitivt upplåtna mindre området förlagt jemväl det beslutna obduktionshuset och sålunda i en icke oväsentlig mån minskat utrymmet på platsen, har utskottet ansett sig böra föreslå, att den del af det definitivt upplåtna området, som af hr Eichinger disponeras, måtte från sjukhustomten till största delen afskiljas och med det öfriga Eichingerska området t. v. återförenas, samt att Stadsfullmäktige, med anledning af de numera betydligt förändrade förhållandena i denna sak, måtte, med omformulering af sitt förra beslut, för den kommunala sundhetsvårdens behof äfvensom för obduktionshuset *definitivt upplåta hela det område, som ligger emellan ryska kyrkogården å ena sidan samt en längs arbetarebostädernas vestra linie dragen imaginär gata från Lappviksgatan till Gräsviken å den andra.* Ehuru sålunda en icke ringa del af det Eichingerska området blefve från sjukhusplatsen undantaget, komme likväl denna plats att ännu, med en mindre flik, inskjuta på hr Eichingers mark; men på samma del finnes endast ett trädskjul uppfördt, hvarför det är att förmoda, att några svårigheter vid afträdandet hvarken skola eller ens kunde göras. Deremot skulle detta område erbjuda, förutom en något större areal än det nu redan definitivt upplåtna, god grund, lämplig samfärdsel längs Lappviksgatan och förenämnda blifvande gata eller väg, som nu re-

ran delvis är begagnelig, äfvensom möjlighet till uppförande af behörigen isolerade epidemi-sjukhus. -- För att gifva Stadsfullmäktige en uppfattning af lokalförhållandena samt de för sjukhusbyggnader lämpliga platser å området, särskildt för obduktionshuset, har utskottet låtit uppgöra närslutna situationsplan *)

I sammanhang härmed har utskottet, som funnit nyss berörda placering af obduktionshuset vara den enda fullt lämpliga, låtit uppgöra approximativt kostnadsförslag för inrättande af den af Stadsfullmäktige beslutade källare eller krypta under eller invid byggnaden, slutande sig nämnda förslag å 700 mark 60 p.; hvaremot uppgörande af ritning till densamma måst lemnas beroende på en närmare undersökning af terrängen då marken är bar. Jemte det utskottet nu, jemlikt det utskottet gifna uppdrag, underställer samma placering och kostnadsförslag Stadsfullmäktiges godkännande, får utskottet föreslå, att Fullmäktige, enär det vore högst angeläget att obduktionshuset blefve begagneligt före den heta årstidens inbrott, med frångående af den med betydlig tidsutdrägt förenade entreprenadmetoden, ville uppmana Drätselkammaren, att fordorsammast, genom t. f. stadsingeniören, som uppgjort ritningarna och kostnadsförslagen, eller ock med anlåtande af särskild arkitekt, låta för stadens räkning uppföra i fråga varande byggnad, hvars sammanlagda kostnad sålunda åtminstone ickekomme att öfverstiga 3,500 mark.

I enlighet med ofvanstående får utskottet vördsamt hemställa, om icke Stadsfullmäktige vill besluta, alternativt, *antingen*:

att med afslag å Fabriksidkaren Eichingers i fråga varande anhållan vidblifva Fullmäktiges föregående beslut i denna del af frågan,

eller:

att icke för det närvarande bifalla Fabriksidkaren Eichingers föreliggande anhållan, men att i afgående skrifvelse anmoda Drätselkammaren, att låta värdera samtliga å i fråga varande område befintliga byggnader med afseende å den nytta och inkomst staden af dem kunde hafva samt att derefter till Stads-

---

*) Som jemte öfriga handlingar finnes å Stadsfullmäktiges kansli tillgänglig.

fullmäktige insända detaljerad värdeförteckning deröfver samt förslag alternativt till byggnadernas inlösen för stadens räkning eller viss lämplig, kortare, tids förlängd besittningsrätt till marken under nya arrendevilkor;

äfvensom:

att Stadsfullmäktige ville omformulera sitt förra beslut i fråga om upplåtande af mark för den kommunala sundhetsvårdens behof derhän, att Fullmäktige nu för ändamålet definitivt afstå det område, som ligger emellan ryska kyrkogården å ena sidan samt en längs arbetarebostädernas nordvestra linie dragen rak gata ned till Gräsviken å andra sidan samt begränsas i norr af Lappviksgatan och kyrkogårdsvägen och i söder af nämnda vik; samt

att Stadsfullmäktige ville, med godkännande af den af utskottet gifna placering åt obduktionshuset och det för inrättande af en krypta under eller invid byggnaden uppgjorda kostnadsförslag, i särskild skrifvelse underrätta Drätselkammaren om samtliga af Stadsfullmäktige i denna fråga vidtagna beslut och uppmana Kammarkaren, att antingen genom t. f. Stadsingenjören eller med anlitan af sär skild arkitekt, ombesörja nämnda byggnads uppförande så skyndsamt, att byggnaden före d. 15 juni blefve för ändamålet begagnelig.

Jemlikt utskottets i dess förra betänkande gjorda förbehåll med afseende å de af föreliggande fråga beroende särskilda ansökningarna af Handlanden K. F. Nyman, Handelsbokhållaren K. F. Blomqvist och Timmermannen J. Koski att få till bebyggande inlösa hvar sin af tomterna N:o 1 vid Gräsvibsgatan samt N:ris 28 och 24 vid Eriksgatan i kvarteret Doppingen, får utskottet, enär Stadsfullmäktige redan förut — den 21 mars 1876 — samtyckt till en motsvarande reduktion af arrendet för den nämnda tomter omfattande s. k. Dreijerska arrendeåkern, nu tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i afgående skrifvelse anmoda Drätselkammaren, att med stöd af förenämnda den 21 Mars 1876 af Stadsfullmäktige fat-

tade beslut, i enlighet med föreskrifterna i gällande drätselre-
glemente försälja i fråga komna tre byggnadstomter; samt
att skriftligen underrätta Magistraten om detta Stadsfull-
mäktiges beslut, med uppmaning till Magistraten, att forder-
sammast derom förståndiga sökanderne, i afseende å ansöknin-
garnas fullföljande hos Drätselkammaren.

Helsingfors, den 6 mars 1877.

A. Collan.   J. A. Estlander.   C. Qvist.

Utskottsbetänkande i anledning af Stadsfullmäktige affordradt underdånigt yttrande angående lämpligaste systemet m. m. för arbetarebostäders uppförande här på orten.

I underdånig framställning af den 27 November 1876 har Guvernören i länet, med afseende å den i staden rådande stora och i synnerhet för den arbetande folkklassen kännbara bostadsbrist, och biläggande afskrift af en af t. f. stadsläkaren jemte stadens underpolismästare näst förut gångna januari månad anställd undersökning i Handlanden M. Antipoffs uteslutande af arbetare bebodda stadsgårdar, äfvensom en tidningsuppsats om ett i Åbo väckt förslag till uppförande af arbetarebostäder efter det s. k. Mühlhausen-systemet, hemställt, huruvida icke, utöfver hvad hittills såsom byggnadslån af kronan utgifvits, ett belopp af 250,000 mark kunde ytterligare af statsmedel anslås till en särskild fond för uppförande af arbetarebostäder, att utgifvas såsom lån mot enahanda vilkor, som för nämnda byggnadslån blifvit bestämda, hvarjemte nyss berörda byggnadssystem af Guvernören härvid äfven förordats. Med anledning häraf har Kejserliga Senaten, som funnit framställningen förtjent af styrelsens synnerliga uppmärksamhet och i sådant afseende äfven vore betänkt uppå att till befrämjande af ändamålet hos Hans Kejserliga Majestät i underdånighet hemställa om ett anslag af statsmedel till föreslaget belopp, likväl, innan vidare i ärendet tillgjordes, ansett nödigt af Magistraten och Stadsfullmäktige i Helsingfors inhemta underdåniga *“yttranden och förslag efter hvilket system, i hurudan utsträckning samt på hvilka platser och af hvad beskaffenhet ifrågasvarande arbetarebostäder lämpligast kunde bringas till stånd och sedermera vidmakthållas, samt hvad i frågan i förigt vore att beaktas.”* Och hafva handlingarna i ärendet i sådant syfte genom Guvernören och Magistraten kom-

mit Stadsfullmäktige till handa, hvilka åter den 23 sistlidne januari remitterat frågan till utskottets närmare behandling.

Att en betänkelig bostadsbrist, känbar isynnerhet för den arbetande befolkningen, för närvarande råder på denna ort, är så allmänt känt och bestyrkes dessutom så ovedersägligt genom ofvan omförmälda handlingar, att olika meningar icke lära finnas om önskligheten att verksamt afhjelpa det onda. Och då någon väsentlig förbättring af i fråga varande förhållanden för den närmaste framtiden icke är att förvänta, utan mellankomsten af någon inkom ditåt riktad åtgärd, kan samhället icke annat än med tacksam tillfredsställelse helsa underrättelsen att saken blifvit föremål för styrelsens allvarliga uppmärksamhet, och att styrelsen är betänkt uppå att genom lån ur allmänna medel uppmuntra den enskilda företagsamheten till uppförande af bostäder för arbetarene.

Men i fråga om uppställandet af en bestämd plan för dylika bostäders uppförande och vidmakthållande framställa sig icke obetydliga svårigheter. Det är i ögonen fallande, att det af Guvernören förordade Mühlhausen-systemet, der det låter sig genomföras, skall i hög grad göra arbetaren delaktig af det egna hemmets trefnad, befordra ordning, m. m., med ett ord verka sedligt förbättrande. Å andra sidan deremot bör likväl icke förbises, hurusom möjligheten att realisera ett dylikt system förutsätter vilkor, som ännu icke förefinnas på denna ort. Der industrin, såsom i Elsass, vunnit fast fot, der produktion och afsättning blifvit jemna och säkra, och der arbetsgifvarene till följd deraf öfver hufvud taget sysselsätta ett konstant antal arbetare samt redan af eget intresse äro manade att kvarhålla dem, som vunnit någon skicklighet i yrket, — der skola arbetarene äfven finnas villiga, att för erhållande af en egen bostad underkasta sig någon ansträngning äfvensom särskilda uppoffringar vid andra dagliga behofs tillsredsställande.

I Helsingfors deremot saknas flere af dessa vilkor: industrin är här ännu ung, och i de flesta industrigrenar kan produktionens storlek och det i följd deraf behöfliga antalet arbetare icke för någon längre tid på förhand beräknas. Flertalet af de på orten mera bofasta arbetarene befinner sig, med

få undantag, i ett ekonomiskt tillstånd, som tvingar dem att utse den billigaste bostad, utan afseende å dess beskaffenhet i sanitärt afseende eller den bekvämhet och träfnad, densamma kan erbjuda. Och då byggnader enligt Mühlhausen-systemet otvifvelaktigt ställa sig dyrare, än det slags arbetarebostäder, som härförinnan blifvit å denna ort uppförda, anser utskottet följandet af nämnda system icke heller böra föreskrifvas såsom vilkor för erhållande af lån ur den blifvande byggnadsfonden, utan fastmera åt hugade spekulanter böra lemnas fritt val i detta afseende, såsom äfven härförinnan skett vid beviljande af statslån för dylika byggnadsförslag, helst dessa företag ur ekonomisk synpunkt visat sig mindre förmånliga. Dock synas ansökningar om lån, i syfte af berörda systems användande, böra vara förtjenta af särskildt afseende; hvarför, och derest enskild person eller bolag anhölle om lån ur berörda fond under åtagande att uppföra bostäder enligt Mühlhausen-systemet, sådan ansökning borde företrädesvis bifallas.

Angående beskaffenheten i öfrigt af de bostäder, som komme att uppföras, och den utsträckning, desamma borde erhålla, har utskottet icke ansett sig böra, eller ens kunna afgifva närmare yttrande eller förslag, enär sådant vore att binda den fria företagsamheten och motverka det åsyftade ändamålet; hvarförutan hit hörande omständigheter helst böra in casu behandlas och afgöras.

Hvad slutligen vidkommer frågan om lämpliga platser för ifrågavarande bostäder, finner utskottet de af Guvernören i sådant afseende antydda, Mejlans hemman och de s. k. Janssonska odlingarna, vara för ändamålet mindre lämpliga, såsom ej allenast aflägsna från sjelfva staden, utan äfven för andra ändamål behöfliga. Deremot har utskottet, såsom en för bostäder efter Mühlhausen-systemet synnerligen lämplig plats, fäst sig vid den del af villan Lugnet, som ännu icke definitivt är för andra behof disdonerad; och ehuru naturligtvis upplåtande af plats måste bli af framdeles inkommande särskild ansökan för något bestämdt byggnadsföretag beroende, har utskottet likväl ansett sig böra föreslå Stadsfullmäktige, att under viss kortare tid hålla nyss nämnda plats för i fråga varande allmänt nyttiga ändamål reserverad.

På grund af det anförda får utskottet föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i underdånigt yttrande, som i vanlig ordning borde till vederbörlig ort befordras, förorda utgifvandet af byggnadslån för uppförande af arbetarebostäder på denna ort, dock utan att dervid på förhand borde föreskrivas det Mühlhausenska eller något annat system, likasom ej heller några bestämmingar om byggnadernas utsträckning, plats eller beskaffenhet i öfrigt — samt derhos anmäla att Stadsfullmäktige, som emellertid jemväl för sin del finna Mühlhausen-systemet förtjena särskildt afseende, för byggnadsföretag i enlighet med detta system, för tiden intill den 1 juli 1878, reservera det område af villan Lugnet, som ligger emellan Gräsviksgatan, Repslagaregatans förlängning åt nordvest, de redan befintliga arbetarebostädernas nordvestra linie, förlängd åt sydvest, samt nämnda bostäders och barnhemsområdets sydvestra rålinie och dess utsträckning, hvilket område innefattar omkring 4 tunnland mark.

Helsingfors, den 12 mars 1877.

Wilh. Brummer.
Edvin Bergroth.

C. Qvist.
F. V. Grönqvist.

**Utskottsbetänkande med förslag till taxa, hvar-
efter afgifter till Helsingfors stad å inkommande och ut-
gående varor, hamn- och broavgifter m. fl. skola beräknas
och uppbäras.**

Den 28 Januari 1875 hafva Stadsfullmäktige till utskottet *) öfverlemnadt till Fullmäktige inkomma med yttrande i en af undertecknad Wasenius väckt fråga om "utarbetande af ny taxa, hvarefter afgifter till staden å inkommande, utgående och transiterande varor, hamn- och bro- samt mätare-, packare-, vräkarepenningar m. m. skola komma att uppbäras;" hvarjemte Stadsfullmäktige förordnat, det utskottet "egde å stadskassan utanordna de för bestridandet af utgifterna vid taxans utarbetande nödiga medel."

Den 20 Juli 1875 hafva Stadsfullmäktige jemväl till utskottet remitterat en genom Magistraten till Fullmäktige inkommen styrkt afskrift af Civilexpeditionens i Kejsrerliga Senaten den 20 April 1875 dagtecknade skrifvelse till Guvernören i länet, af innehåll att Senaten af uppgifna orsaker funnit en väckt fråga om allmänna grunder och bestämningar i afseende å utgörande af tolag och andra sådana afgifter, som i städerna äro trafiken och sjöfarten påförda, för närvarande böra förfalla, "helst Kejsrerliga Senaten ansett sig böra af städerna kunna förvänta, att dessa, äfven utan särskildt gifna föreskrifter, skola vid uppgörandet framdeles af förslag till sådana afgifter söka ernå önskvärd enkelhet vid uppbörden i förening med all den bekvämlighet för sjöfarten och trafiken, som förhållandena kunna medgifva."

Den 20 April 1876 åter hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat särskilda handlingar i en vid Magistraten i tiden anhängig gjord fråga rörande omarbetning af stadens hamnordning och af gällande taxa för beräkning af hamn- och andra afgifter, "att af utskottet tagas i betraktande i de delar, som sammanhänga med utskottets pågående arbeten."

Slutligen hafva Stadsfullmäktige den 23 januari 1877 till utskottet öfverlemnadt en från Magistraten till Fullmäktige inkommen styrkt afskrift af Guvernörens i länet den 19 December 1876 dagtecknade bref till Magistraten, af innehåll att, till följd af Nådiga förordningen den 4 Oktober 1876 om skeppsmätning, alla hamnavgif-

---

*) bland hvars ledamöter herr Dalström af andra arbeten varit hindrad att deltaga i slutförandet af utskottsarbetena.

ter framdeles, räknadt från den 1 Juni 1877, skola uppbäras efter registerton, sålunda att nitton ton motsvara tio läster.

Den 19 Juni 1851 fastställdes den till större delen ännu gällande *taxa*, hvar efter Tolagsafgifterne äfvensom Hamn-, Bro-, Brouplastnings-, Parmmätare-, Packare-, Vräkare-, Våg-, Mätare- och Barlast-penningarne, Kokhus-afgiften samt Auctions-provisionen i Helsingfors stad skola beräknas och uppbäras.”

Enligt denna taxa erläggas:

Tolagsafgifterna, som beräknas allenast för tullbara varor, med viss procent af varuvärdena, hvilka förty ingå i taxan såsom dess hufvudbeständsdel, noggrant specificerade för alla olika slag af varor; med den tilläggsbestämning, att tolag för varor, som icke voro i taxan upptagna, skulle beräknas efter det värde, som tjenade till grund för tullklareringen. — Den 17 November 1873 utfärdades emellertid, med Ständernas bifall, en Nådlig förordning, hvarigenom stadgades, att från och med den 1 Januari 1874 den tolagsbeskattning underkastade varans värde icke vidare skulle tjena till grund vid uträknandet af sagda afgifts belopp i hvarje särskildt fall, utan tolagsafgiften, intill utgången af år 1877, bestämmas till någon viss procent af tull-satsen å samma vara, hvilken procent sedermera på administrativ väg för Helsingfors bestämts till tre procent.

Hamnpenningar, för hvarje ankommande eller afgående farkost (utom kronans m. fl.), med visst belopp för hvarje läst, äfvensom för båtar utan lästetal.

Bropenningar, för hvarje farkost som lossar eller lastar, likaledes efter läst.

Brouplastningspenningar, för lossning och lastning inom det område, som räknas till stadens hamnar, ehvad stadens kajer och broar anläggas eller ej, och utgöras för en del varor efter mått eller antal och för andra efter vikt, som för inkommande tullbehandlade varor uträknas vid tullklareringen. Denna afgift erlägges likväl icke för sådana lättare varor, som, utan att uppläggas på stadens upplastningsbroar, vid in- eller utlastning genast till eller ifrån fartyg genom bärning fortskaffas.

Vågpenningar, för alla i tolagstaxan med vikt upptagna äfvensom der icke uppräknade vågbara varor, med en procent af deras värde för inkommande och $\frac{1}{4}$ procent för utgående varor; likväl för de från rysk eller finsk hamn inkommande varor i ingen händelse högre än 20, och för dit utgående icke högre än 5 penni, för lispundet. För varor, som ankomma från landsorten eller dit afgå utan förpassning, erlägges denna afgift icke, om ej vägning åstundas. — Förut betalades afgiften till dubbelt belopp af dem, som ej voro borgare i staden. — En särskild vågafgift erlägges för vägning å den i Hamnkotoret inrättade våg.

Mätarepenningar, för vissa, särskildt uppräknade inkommande varor, till stadgadt belopp för tunnan, likväl så att de bland dessa varor, som från landsorterna ankomma sjöledes utan förpassning, icke äro underkastade sådan afgift, i fall ej mät-

ning begäres. För utgående varor erlägges afgiften icke heller, der ej mätning för tullklareringen erfordras eller särskildt önskas. — Denna afgift erlades äfven förut af icke borgare med 50 procents förhöjning.

Packarepenningar, för s. k. lakegods, *Vräkarepenningar*, för tjära och pottaska, samt *Parmmätarepenningar*, för ved, alla till visst belopp, erläggas likväl ej för utgående varor, utom i de fall, der afsändaren packning, vräkning eller parmmätning åstundar, eller sådant för tullklareringen erfordras. — Utom dessa parmmätarepenningar betalas en viss afgift till stadens parmmätare, då dessa derom anlitas, för radningen i parmmåttet.

Barlastpenningar, för såväl "egna" som fremmande fartyg, med viss afgift för hvarje intagen eller utlossad läst barlast.

Kokhusafgift, för rättigheten att begagna stadens kokhus, betalas, efter tid och läst, af hvarje ankommande fremmande in- eller utländskt fartyg, som hamnumgälder bör erlägga och enligt Hamnordningen icke eger rätt att koka ombord.

Af samtliga dessa afgifter uppdebiteras tolags- och vågpenningarna, äfvensom mätare- och broupplastningspenningar för gods, som ankommer och afgår med tullförpassning, af Tolagsbokhållaren, men öfriga afgifter å Hamnkotoret.

Ofvan beskrifna afgifter hafva, enligt från Drätselkontoret erhållna uppgifter, från och med år 1870 uppgått till följande belopp:

a) af Tolagsbokhållaren uppdebiterade:

	1870.		1871.		1872.		1873.		1874.		1875.		1876.	
	Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.	
<i>Utrikes inkommande:</i>														
Ordinarie tolag	27,516	61	33,814	13	43,310	22	48,885	79	53,929	58	57,570	3	44,757	54
Inqvarterings tolag	13,758	31	16,907	9	21,655	13	24,442	89	26,964	81	28,785	3	22,378	77
Vågpenningar	66,010	35	76,088	44	129,228	13	112,264	70	138,593	56	147,014	10	109,161	82
Mätarepenningar	6,243	8	5,488	12	5,577	27	5,423	53	7,707	83	8,852	27	8,681	67
Transito hyra	85	44	203	28	216	92	307	30	420	94	440	64	408	14
Broupplastningspenningar.	2,114	22	2,212	6	3,504	22	2,523	83	3,205	11	3,533	27	3,007	67
	115,728	1	134,713	12	203,491	89	193,848	4	230,821	83	243,374	99	184,934	86
<i>Inrikes inkommande och utrikes utgående:</i>														
Ordinarie tolag	5,397	68	9,099	—	9,327	62	10,354	32	12,698	12	13,346	35	19,372	65
Inqvarterings tolag	2,698	85	4,549	51	4,663	79	5,177	16	6,349	6	6,673	17	9,686	36
Vågpenningar	21,622	50	21,541	30	33,967	36	27,187	35	24,298	59	24,856	66	7,993	58
Mätarepenningar	391	66	485	86	410	11	290	34	680	4	1,084	63	945	62
Transito hyra	25	32	45	86	19	26	2	72	17	20	6	78	1	20
Broupplastningspenningar.	3,017	35	4,892	10	5,314	95	6,239	92	8,757	91	5,880	41	8,085	1
	33,153	36	40,613	63	53,703	9	49,251	81	52,800	92	51,848	—	46,084	42
Summa	148,881	37	175,326	75	257,194	98	243,099	85	283,622	75	298,123	34	234,480	3

b) å Hamnkontoret uppdebiterade:

	1870.		1871.		1872.		1873.		1874.		1875.		1876.	
	Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.		Finska Mark.	
Vägpenningar	966	51	860	10	1,076	35	1,278	18	1,271	73	1,094	7	1,299	18
Kokhus afgifter	2,219	40	2,486	40	2,769	40	3,580	30	4,440	60	3,565	80	3,907	20
Hamn „	23,253	8	26,985	84	31,264	40	35,067	64	42,958	44	36,301	62	40,442	54
Bro „	11,526	18	13,437	60	15,700	42	17,274	18	21,250	58	17,730	44	20,224	55
Barlast „	182	40	85	12	214	8	46	72	657	60	291	84	546	90
Bro- in- och upplastnings- afgifter	2,426	39	2,406	70	2,985	82	2,676	95	2,980	20	2,980	59	3,395	90
Packare afgifter	694	16	516	92	811	36	559	60	859	76	1,034	80	934	28
Vräkare	181	32	133	44	135	6	130	68	105	60	125	64	116	52
Parmmåtare afgifter	1,771	—	1,885	8	1,994	52	1,709	72	1,278	68	1,510	16	1,646	84
Marknads „	578	40	565	20	645	60	644	40	656	40	636	—	762	—
Fiskevattnens „	336	20	252	40	488	40	411	40	496	80	465	—	684	40
Summa	44,135	4	49,614	80	58,085	41	63,379	77	76,956	39	65,735	96	73,960	31

Dessa inkomstsiffror spela i Helsingfors finansväsen en så betydande rol, som t. v. skäligen kan begäras af en stad med en jemförelsevis ung och ännu outvecklad trafik. Det är således icke ur synpunkten af inkomsternas höjande genom trafikens högre beskattning, som en förändring af taxan å dessa afgifter vore af nöden; ty för stadens ekonomiska välbefinnande, så vidt sådant beror af i fråga varande inkomster, gjorde de nuvarande siffrorna med fortfarande jemn stigning till fylles. Men med skäl befarar man, att en förändring i detta afseende rätt hastigt kan inträffa. På ömse sidor om Helsingfors hafva nya kommunikationsvägar uppstått, som draga trafiken till sig. De viktigaste äro Åbo, Hangö och Borgå jernvägar, utmynnande i hvar sin hamn. En konkurrens kan under sådana förhållanden icke uteblifva; synnerligast med afseende å den import till sjös, som för vidsträckta landsorters räkning går genom dessa hamnar. Det är naturligt att vissa slag af varor, antingen på grund af kortare afstånd emellan produktionsorten och någon af förenämnda hamnar, eller billigare transport emellan sådan hamn och konsumenterna, skola företrädesvis söka sig till en så beskaffad hamn; men af synnerlig vikt härvid äro ock de afgifter, som hamnarna pålägga samma varor. Taxan för sådana trafikafgifter måste därför taga nödig hänsyn till alla på varutrafiken inverkan förhållanden. Att med nödvändigheten häraf för ögonen bibehålla en taxa, som för den viktigaste af i fråga varande afgifter, vägpenningarna, uppställer en för alla varor lika hög procent af ett för hvarje särskild vara en gång för alla, för mera än ett fjerdedels sekel sedan, uträknadt och fastställt värde — detta vore att bygga på en i trafikförhållandena omöjlig oföränderlighet och utgör ett redan länge insedt missförhållande. Ännu oundgängligare måste en reform härutinnan anses vara, då, såsom ofvan stående siffror för Helsingfors utvisa, en icke obetydlig och,

enligt hvad flere tecken gifva vid handen, äfven fortgående minskning i dessa afgifter inträffat. Att söka fylla den brist, som sålunda uppstår å inkomstsidan i stadens budget, uppställer sig då såsom en nödvändighet, och enda utvägen härtill synes vara att, med ledning af vunnna erfarenhet, så rationellt som möjligt beskatta trafiken.

Dessa antydningar torde vara nog, för att angifva de motiv, som föranledt förslaget till utarbetandet af nya trafiktaxor, och hvilka jemväl ledt utskottet under dess arbeten i denna sak. — Dessa arbeten hafva afsett alla öfriga förenämnda afgifter, utom tolagen, som, enligt hvad ofvan sagts, nyligen utgjort och äfven vid denna landtdag utgör ett föremål för regerings och ständers särskilda behandling. — Det ojemförligt främsta rummet vid utskottets arbeten hafva vid sådant förhållande de s. k. *vågpenningarna* intagit.

Vågpenningarna äro lika som äfven tolagen, faktiskt en direkt beskattning af sjelfva varan, och endast till en högst ringa del en ersättning för verklig vägning, då deremot hamnpenningarna närmast träffa varornas transportmedel till sjös, d. ä. fartyget, och fortfarande kunna anses såsom en godtgörelse för begagnandet af stadens hamnar, lika som ock bro- och broupplastningspenningarna utgjort någon, ehuru ytterst ringa, ersättning för underhåll af stadens broar och kajer, o. s. v. Hamn- och bropenningarna drabba, om än *medelbart*, allenast de *sjöledes* ankommande eller afgående varorna, samt alla varor lika, efter det förhållande, hvori de taga fartygets dräktighet i anspråk; vågpenningarna åter, lika som den del af broupplastnings- och mätarepenningarna, som uppdebiteras på Tolagskammaren, drabba alla (mätarepenningar vissa slag af) varor, som för tullbehandling vägas, lastas, lossas eller mätas. Vid sådant förhållande synes det vara både enklare och riktigare, att förena vågpenningarna med berörda del af broupplastnings- och mätarepenningarna till en gemensam *trafikafgift för alla sådana inkommande och utgående varor*, som antingen sjelfva eller med hänsyn till det använda transportmedlet undergå något slag af *tullkammarbehandling*, samt att vid denna afgifts bestämmande icke uppställa någon viss procent af värde eller tull, än mindre tänka sig några ersättningar för begagnande af en eller annan stadens inrättning, utan allenast se till hvad hvarje vara, med hänsyn till tull och andra omständigheter, kan draga under de olika förhållanden, der densamma kan och bör beskattas. I stället för att, såsom vid tolagen, uppställa en för alla varor lika procent af tullsatsen, kunde man visserligen för beräkning af denna trafikafgift fastställa en mängd olika procenttal för olika varor; men då dessa tullsatser kunna undergå oberäknliga vexlingar, och då det i hvarje händelse vore nödigt att hafva en särskild taxa för de talrika fall, då icke tull eller ens tullbehandling kommer i fråga, har det syntts utskottet vara enklare och ändamålsenligare, att för den nya trafikafgiften uppgöra en särskild taxa. Och för att undvika en för allmänheten besvärande vidlyftighet, har utskottet fastställt en gemensam grundafgift af 4 penni per lispund samt i taxan särskildt upptagit de varor, hvilka af en eller annan anledning ansetts böra draga en högre eller lägre afgift. Och har utskottet derjemte, genom att i möjligaste

måtto gruppera de olika varuslagen under vissa allmänna hufvudtitlar, trott sig kunna göra taxan lättare att öfverse och begagna.

De siffror, som detta utskottets förslag till taxa innehåller, äro, lika som äfven bestämmandet af de varor, hvilka ansetts icke särskildt behöfva i taxan upptagas. utan häntörts under rubriken "alla öfriga varor", frukten af vidlyftiga kalkyler, grundade hufvudsakligast på införskaffade uppgifter om trafiken, sådan den för de olika varuslagen gestaltat sig i Helsingfors *), och på gällande tullsatser, men jenväl på de antagligaste kombinationer för framtiden, och med afseende på konkurrensen med förut nämnda närliggande hamnar. Härvid har såsom norm uppställts, att genom lägre afgifter söka bibehålla och draga till staden en större trafik af sådana varor, som antingen icke direkt konsumeras på platsen, såsom råämnen och förnödenheter för fabriker och jordbruket i landet, eller ock utgöra föremål för en betydligare handel på inlandet, såsom specerier, viner m. m., hvaremot konsumtionsartiklar på platsen kunna påföras jemförelsevis högre afgifter. Det har vidare gällt att se till, att, om ännu proportionerna de särskilda varuslagen emellan förändrades, totalsiffran för denna vigtiga stadsinkomst icke i nämnvärd mån förminskades; och i detta afseende utvisar en af utskottet gjord kalkyl, att, om denna taxa skulle tillämpats på tre månader af 1875 års trafik, i fråga varande afgifter skulle uppgått till 67,300 mark emot en effektivt uppdebiterad summa af 72,200 mark, deraf likväl omkring 3,000 mark erlagts af icke borgare med högre belopp (hvilken skilnad såsom ofvan nämnts numera upphört); en minskning, hvilken utskottet likväl beräknat komma att betäckas genom förhöjd hamn- afgift å fartyg, hvarom mera nedanføre.

Men utom sjelfva de olika afgiftssatserna för olika varor, har det syntts utskottet nödvändigt, att äfven framdeles genom olika beskattning särskilja varorna med afseende å deras afgångs- eller destinationsort samt konsumtionsändamål; hvarför taxan innehåller, att den deri upptagna afgiften beräknas till fullt belopp allenast för sådana varor, som inkomma från ort utom Finland, men med hälften för varor, som afgå till ort utom Finland. Deremot skulle, enligt utskottets tanke, icke någon trafikavgift uppbäras för varor, som från Helsingfors utföras till ort inom landet, eller dit inkomma från sådan ort, dels i afsigt att derigenom gynna stadens inrikes-export, som medför liffigare importrörelse och deraf följande inkomster, dels på grund af omöjligheten i de flesta fall att kontrollera och för beskattning åtkomma denna export och import. Af trafikavgiften helt och hållet oberörda blefve i öfrigt, såsom ofvan är antydt, tullfria varor som till staden inkomma landvägen, särskildt per jernväg, äfvensom sjöledes inkommande landtmannaprodukter, den s. k. skärgårdstrafiken, afsedda för den dagliga förbrukningen i staden.

---

*) Stadens vägmästare hafva härvid — lika som äfven Hamnmästaren — villigt och förtjenstfullt biträdt utskottet; och har särskildt Vägmästaren Nygren hela utskottets arbetstid beredvilligt stått till utskottets förfogande. — Nämnda kalkyler finnas å Stadsfullmäktiges kansli- rum tillgängliga.

Dessa äro nu de hufvudsakliga grunderna för den nya taxan å trafikafgifter i staden. — I öfrigt har för dessa afgifter upptagits tillämpliga bestämningar i den äldre taxan, såsom om en viss, maximafgift per lispund för trafiken på ryska och finska hamnar, äfvensom rättighet för stadsmyndigheterna att i förekommande fall bevilja nedsättning i trafikafgiften, (äfvensom i nedan omnämnda öfriga till staden inflytande afgifter). Deremot hafva stadgandena om restitution af trafikafgifter för transito- samt nederlags- och kreditupplagsgoods utelemnats, såsom numera, i anseende till innehållet af de allmänna författningarna i ämnet, obehöfliga, samt ersatts af en allmän bestämning, att ansökan om restitution af origtigt uppburna afgifter af ett eller annat slag bör, vid förlust af vidare rätt dertill, göras hos Drätselkammaren inom natt och år efter det betalningen skett — detta i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad landets tullagsstiftning i samma ämne innehåller.

För öfriga i 1851 års taxa upptagna afgifter å trafiken äro nämnda taxas hufvudbestämningar delvis bibehållna. Benämningarna hafva likväl fått en egentligare form, hvarigenom det äfven blefve lätt att särskilja t. ex. *mätningafgift* till staden från *mätarepenningar*, eller *mätarearvode*, d. ä. den aflöning, staden utgifver till mätarene. Dessutom har ton införts i stället för läst. Beträffande sjelfva afgiftsbeloppen och dermed sammanhängande bestämningar öfverensstämmer taxan i många delar med ofvan omnämnda till utskottet remitterade förslag till omarbetning af hamnordningen och taxan å de afgifter, som vid hamnkontoret uppbäras. — Och finnas alla viktigare olikheter emellan utskottets förslag å ena sidan samt nu gällande taxa och nyss berörda förslag å den andra här nedan särskildt angifna och motiverade.

Hamnafgiften, hvarunder de nuvarande så kallade *hamn- och bropenningar*na, såsom likartade, äfvensom *kokhusafgiften* sammanfattats, skulle fortfarande utgå endast för fartyg, och är härvid att märkas, att denna afgift enligt utskottets förslag skulle erläggas endast vid inkommandet, medan hamn- och bropenningar för det närvarande jemväl vid utgåendet, till halfva beloppet, betalas för alla fremmande fartyg, som passera tullkammaren; och då staden har endast ett kokhus, men flere hamnar, deribland en så aflägsen som Sörnäs, samt vid sådant förhållande kokhuset faktiskt icke kan komma alla fartyg till godo, har denna afgift såsom obligatorisk ansetts böra till namnet bortfalla, hvarför dess antagliga belopp inverkat i någon mån höjande på hamnafgiftens siffror. Den förhöjning, som utöfver dessa äldre afgifter uppstår, synes vara välmotiverad i öfriga trafikknostnaders stegring samt senare tiders dyra och förestående ännu dyrare hamn- och broarbeten. — För öfrigt hafva i staden inskrifna fartyg likstälts med fremmande; och har utskottet vidare, icke för att skaffa staden någon nämnvärd inkomst, men för vinnande af reda och ordning — åsatt alla i staden hemma hörande båtar och andra farkoster, som större delen af seglationstiden ligga förtöjda vid kajer och broar, en måttlig afgift, emot hvars erläggande egaren borde undfå en nummerbricka, för att farkosten vidfästas.

Broafgiften åter motsvarar den del af de nu varande *brouplastningspenning-*

garna, som inflyter för inrikes inkommande, icke tullkammar-behandling underkastade varor, eller för den s. k. skärgårdstrafiken, och uppbäres å Hamnkontoret. — Den återstående, vida öfvervägande delen ingår, såsom ofvan nämnts, i den nya trafikafgiften. — Broafgiften för ved har blifvit något förhöjd, af orsak att staden enligt utskottets förslag till parmmätningafgift icke komme att, såsom hittills, uppbära någon afgift för måttens underhåll. Deremot har i torghandelns intresse i taxan inryckts den bestämning, att broafgift icke får uppbäras för mindre last, än 1 ton.

Vägningsafgiften motsvarar den särskilda del af de nu varande vägpennin-garna, som å Hamnkontoret uppbäres såsom ersättning för begagnande af den der inrättade våg.

Mätning-, packnings-, vräknings- och parmmätningafgifterna äro (utom mä-tareafgift för salt) nästan lika med de nuvarande enahanda afgifterna, utom att de utgå endast der mätning etc. sker. — En del af de nuvarande *mätarepenningarna* in-går, på sätt förut är sagdt, i trafikafgiften. — Ersättningen till parmmätarene är med afseende å den sedan 1851 betydligt stegrade arbetslegan något förhöjd; hvaremot de staden nu tillfallande *parmmätningsspennningarna*, för vinnande af enklare uppbörd, bortlemnats och, enligt hvad ofvan nämnts, vid broafgiftens bestämmande tagits i be-traktande. Det torde likväl vara nödigt, att något närmare redogöra för de motiv, som föranledt utskottet att sålunda omställa i fråga varande afgift. För det närva-rande uppbär staden för *hvarje inkommande* famn ved 8 penni, deraf 2 penni utgif-vits såsom tillskottsarvode åt de edsvurne parmmätarene för dejourering å hamnkonto-ret och återstoden hittills varit mera än tillräcklig för parmmåttens underhåll. Parm-mätarene åter uppbära 24 penni för hvarje famn, som de rada i mått, men ej sällan anlitas icke de, utan första bästa schåare. Så länge ett sådant förhållande får fort-fara, kan det knappast undvikas, att staden måste särskildt bereda förtjenst åt sina edsvurna parmmätare, utan att publiken därför blir bättre betjenad; men då det ansetts vara stadens skyldighet att hålla mått och mätare, synes staden med skäl kunna fordra, att dess mätare anlitas, eller åtminstone få betalning för hvarje å stadens ka-ger eller broar uppmätt famn ved — köpare eller säljare må sedan anlita dem eller icke. Utskottet har därför icke tvekat att införa ett stadgande i detta syfte, hvarige-nom äfven vunnits, att staden icke behöfde befatta sig med någon uppbörd af dessa afgifter, de der mätarenes påpasslighet nogsamt skulle veta direkt till dem indrifva. Sålunda torde äfven mätarene icke behöfva någon tillskottsersättning från stadens sida.

Barlastafgiften är oförändrad.

Kokhusafgiften är af ofvan uppgifna orsak inbegripen i *hamnafgiften*, för så vidt den f. d. n. är *obligatorisk*. För *verkligt begagnande* deremot har utskottet an-sett den samma böra kvarstå, men utgå efter en annan grund; hvarvid utskottet sär-skildt haft den s. k. skärgårdstrafikens behof af kokhuset i ögonsigte. — Kontroll öf-ver kokhusets begagnande skulle emellertid enligt utskottets förslag fordras en vakt

på stället, i fall icke, på sätt utskottet anser fördelaktigare, kokhuset jemte rättighe-
ten att uppbära denna afgift kunde på arrende utbjudas.

Af samtliga dessa föreslagna afgifter komma sålunda, förutom tolagen, endast
trafikafgiften äfvensom mätningsavgift för tullbehandlade varor att af Tolagskamma-
ren uppdebiteras, men de öfriga att till hamnkontoret inflyta.

I fråga varande förslag är af följande lydelse:

Förslag

till

Taxa,

hvarrefter *trafikafgift*, äfvensom *hamn-, bro-, vägnings-, mätnings-, packnings-, vräk-
nings-, parmmätnings-, barlast- och kokhusafgifter* i Helsingfors stad skola beräknas
och uppbäras.

I. Trafikafgift

erlägges enligt nedan stående special-taxa för inkommande och utgående, tullpligtiga
eller tullfria varor, med:

a) hela det i taxan upptagna belopp, för vara som antingen direkt eller tran-
sito inkommer från ort utom Finland; och

b) halfva beloppet, för vara som afgår till ort utom landet.

Vara, som inkommer på jernväg och icke här i staden förtullas, är befriad
från trafikafgift. Tullfria passagerareeffekter erlägga icke heller denna afgift.

I intet fall erlägges för någon från rysk hamn inkommande vara mera än 20
penni, och för dit utgående mera än 5 penni, för lispundet.

	Quantitet.	Penni.
Albums, Etuier, Necessairer, Väskor, Portföljer, Plånböcker, Portmonnärer, Cigarrfederaler	Lisp:d	40
Apothekarevaror , utom särskildt nämnda	"	20
Asfalt, Asfaltfilt och papp	"	01
Bakverk , ss. Pepparkakor, Thébröd, m. m.; Pastejer	"	20
Konfityrer	"	40
Barnleksaker	Skålp:d	02
Ben, Horn och Klöfvar; Ben-kol -mjöl och -svärta	Lisp:d	01
Elfenben, Perlemo och Sköldpadd, oarbetad	"	20
Bernsten och Sjöskum , oarbetad	"	20
Blommor och blomdelar, artificella; Plymer:		
Af Papper och Läder	Skålp:d	04
Öfriga slag	"	50
Borst, Hår och Tagel:		
Hår: människohår, arbetadt och oarbetadt	Skålp:d	10
djurhår	Lisp:d	02
Borst och Tagel	"	10
Tillverkningar deraf, simpla	"	10
" öfriga slag	Skålp:d	04
Böcker , tryckta, och Manuskript er, bundna och oinbundna, Noter , Kartor, Glober, Gravyrer, Lithografier, Fotografier, Ritningar och Målningar	Lisp:d	12
Kontors- och Annotationsböcker	"	40
Djur , lefvande: Hästar och Föl	Stycke	300
Nötboskap	"	100
Öfriga husdjur	"	20
Fjäderfä	"	04
Dun och spritad Fjäder	Lisp:d	20
Fajanstillverkningar: Hvita eller enfärgade	"	04
Öfriga slag	"	08
Fisk , kryddad, inlagd i olja, ättika eller hermetiskt; Fiskrom	"	20
Öfriga slag	"	02
Frukter, Grönsaker, Kryddgårdsväxter, Humla, Blommor, Bär, Kärnor, Blad, Skäl, Rötter, Svamp, Lök och Frö:		
Färska, saltade eller torkade, utom nedannämnda	"	04
Inlagda, icke sockrade; tillagad Senap	"	20
Inkokade, sockrade, ss. Sylter m. m.; frukt och bärsirap; rifven Kakao och Chocolate	"	40
Pressade eller torkade frukter och bär, ss. Russin, Plommon, Mandel m.fl.; Kakao i bönor; Humla	"	08
Bär- och Fruksaft, osockrad eller icke försatt med sprit	"	08
Färger, Färgextrakter och Färgningsämnen:		
Cochenille, Indigo och Extrakter deraf; Anilin, Karmin, Spanskgröna; Miniaturfärger	"	20
Bly- och Zinkhvitt, Mönja	"	04

Öfriga Färger och färgextrakter	Lisp:d	08
Färgträd, raspadt och oraspadt, Färgningsjord och färgningsle- ror af alla slag, samt Färgningsrötter, malne och omalne; ss. Brasilieträd, Sandel, Gurkmeja, Rödfärg, Ockra, Umbra, Catechu, Krapprot mfl. likartade färgningsämnen	„	02
Lackfernissa af hvarje slag	„	20
Galanterivaror	Skålp:d	04
Glas och Kristallarbeten:		
Af simpelt (grönt) buteljglas	Lisp:d	02
Öfriga slag: oslipade	„	08
slipade, utom nedannämnda	„	20
Optiska och Urglas, oinfattade	Skålp:d	02
Spejlglas och Speglar i ram, till lika belopp med tolagsaf- giften		
— Men der Tolag icke uppdebiteras	Lisp:d	20
Glasspint	„	01
Gummi, Hartz, Kåda, Balsam, samt Tillverkningar deraf:		
Tall- och Grankåda, Colophonium (Hartz), Galipot	„	02
Öfriga slag; Kamfert	„	08
Tillverkningar af Gummi och Guttapercha:		
Kläder och Fotplagg	„	40
Öfriga slag, utom särskildt upptagna	„	20
Gödningsämnena, artificiella, samt Guano	„	01
Halm, Hö, Säf, Skafräs och andra Gräsväxter	Skepp:d	08
Rotting och Rör	Lisp:d	02
Arbeten af ofvannämnde, utom Hattar:		
Finare, vägande 1 skålp:d eller derunder stycket samt band och flåtor af halm	Skålp:d	04
vägande utöfver 1 skålp:d stycket	Lisp:d	12
Simpla	„	04
Hattar och Mössor:		
Hattar af alla slag	Stycke	10
vid behandling efter vigt	Skålp:d	20
Hattstommar	„	10
Mössor	Stycke	04
Hudar och Skinn samt Tillverkningar deraf:		
Råa, saltade eller torra	Lisp:d	04
Beredda, utom nedannämnda	„	20
Pelterier och Pelsverk	Skålp:d	04
Tillverkningar deraf	„	10
Tillverkningar:		
af sämsk och glacé samt handskar	„	16
öfriga slags	„	02
Affall	Lisp:d	01
Hummer, Kräfter och Östron	„	10
Inlagda	„	20
Hängslen och Strumpeband, alla slag	Skålp:d	04

Instrumenter, Musikaliska, Astromiska, Fotografiska, Kirurgiska, Matematiska, Nautiska, Optiska, mfl.		
Pianos och Orgelverk	Stycke	500
Harmonier, Harpor, Kammarorgor och större Positiver	„	100
Öfriga slag af Instrumenter	Skålp:d	02
Tillbehör till Musikaliska Instrumenter, såsom stråkar, strängar m. m.	„	02
Kirurgiska Bandager	„	01
Jordarter, Leror, Sand och Sten :		
Ädla stenar	Skålp:d	40
Halfädla d:o, ss. Carneol, Jaspis, Topas mfl.: Koraller	„	04
Lapislazuli och Malachit	Lisp:d	20
Alabaster, Blodsten, Brunsten, Galmeja, Oljesten, Pimpsten, Smergel, Talk, Trippel, Tungspat; Skrifсанд; Lithographisk och probersten.	„	02
Blyerts, Grafit; Gips och Krita, malen; Cement	„	01
Marmor, Porfyr, Serpentin, Skiffer; Bryn- Slip , Plan- och Trappsten; Gips och Krita, i stycken	Skepp:d	08
Öfriga Jordarter och Leror, utom färgningsämnen	„	04
Öfriga Sand och Stenarter	„	02
Kalk	Tunna	04
Tegel: eldfasta	Skepp:d	04
öfriga slag samt tegelrör	„	02
Kaffé, Kaffesurrogater och bränd Cichoria	Lisp:d	08
Kakel- och Krukmakarearbeten	„	02
Kammar, alla slag, utom till Galanterivaror hänförliga	„	20
Kemikalier och tekniska Präparater:		
Alun, Alunslamm, Ammoniak, Antimon, Arsenik, Blysocker, Bly- och Tennaska, Borax, Glaubersalt, trädättiksyrad Kalk, Klorkalk, Magnesia, Natron eller Soda af alla slag, Pottaska, Salmiak, Salpeter, Svafvel, Svafvelblomma, Salpeter-Salt- och Svafvelsyra, Tennsalt, Vattenglas, Vinsten, Vitriol af alla slag	„	02
Öfriga syror, salter, oxider och andra kemiska präparater	„	04
Kläder: af silkessammet, siden eller halvesiden	Skålp:d	40
Öfriga slag, utom Gummi	„	10
Knappar: alla slag, utom af ädel Metall, och knappformer.	„	04
Kosmetiska ämnen:		
Luktvatten, Toilettätticka, Essencer, Pomada, Puder, Smink, Tandpulver m. m.	„	04
Tvål, partymerad	„	02
Krut och andra sprängämnen, antändningsrör (Stubiner) och Fyrverkeripjeser	Lisp:d	12
Kryddor: Anis, Fenkol, Kummin, Koriander	„	04
Öfriga slag	„	12
Kött-konserver och -extrakt.	„	20
Lack: Sigill	„	12
Munlack (Oblater)	Skålp:d	04

Lakritz	Lisp:d	08
Lim: Husbloss och Gelatine	"	20
Öfriga slag	"	02
Ljus	"	08
Lumpor , alla slag, samt Affall af papper	"	01
Malm och Slagg	Skepp:d	02
Maskiner , fullständiga, Maskindelar och tillbehör samt Maskinremmar , alla slag, Brandredskap och Ångpannor	Lisp:d	04
Kopier och Symaskiner	"	20
Jordbruks- och Mejeriredskap	"	02
Metaller och Tillverkningar deraf:		
Guld och Platina , oarbetadt	Skålp:d	40
arbetadt	"	60
Silfver , oarbetadt	"	20
arbetadt	"	30
Nysilfver och Alfenid , oarbetadt	"	02
arbeten deraf	"	10
Qvicksilfver	Lisp:d	10
Bly , oarbetadt i tackor, skrot, spån, plåt, rör, rullar	"	02
Arbeten deraf	"	06
Jern: oarbetadt i tackor, skrot och spån	Skepp:d	08
Ankare, Kettingar, Jernvägsskenor, Tuber och rör, Kanoner, Kulor och Bomber	Lisp:d	01
Tackjernstillverkningar och Gjutgods utom förenämnda	"	02
emaljerade eller förtennta	"	08
Smidt eller valsadt Band-, Bult-, Knipp-, Platt-, Stång-, Hörn-, och Spantjern; Spik	"	02
Plåt	"	02
arbeten deraf	"	06
,, förtennt, lackerad, målad, fernissad eller polerad	"	04
arbeten deraf	"	12
Tråd och arbeten deraf; Tågverk och Ketting af jerntråd	"	04
Smide: grof- och svartsmide	"	04
filadt eller förtennt	"	08
poleradt	"	24
Stål och Öfrige Metaller samt Metallkompositioner:		
I skrot och spån	"	02
Oarbetade i tackor, bult, stycken och stänger	"	04
Plåt, Rör, Spik	"	06
Tråd	"	08
Lackerade, färgade, polerade arbeten, Glittermessing, Bronspulver, oäkta blad-guld och silfver, Metallfolium, Buteljkapslar	"	24
Förgyllda eller försilfrade arbeten; Skjutgevärf och tillbehör dertill, Knallhattar och patronhylsor	"	40
Öfrige tillverkningar; Metallväf	"	12

Nålar, m. m.:		
Sy-, Knapp- och Virknålar, Hakar och Häkter; Metkrokar.	Skålp:d	04
Öfriga slag af nålar; Strumpstickor, Sylar	”	02
Oljor: Välluktande	”	04
Mandel-, Oliv- eller Bomolja samt kokad Olja eller Må- larefermassa	Lisp:d	06
Öfriga slags Oljor, utom till Apothekare varor hänförlige	”	04
Oljekakor och Mjöl deraf	”	01
Ost	”	20
Papper och Tillverkningar deraf:		
Kardus-, Makulatur-, Omslags-, Press-, Förhrydnings- och Tak- papper; Papp och Papper beströdt med smergel, glas eller sand; Pappersmassa	”	02
Rit-, Post-, Skrif-, Concept-, Tryck-, Not- och Tapetpapper .	”	12
Papper af öfriga slag; Pergament samt Tapeter och Border .	”	20
Öfriga Tillverkningar af papper, papiermaché, papp och pap- persmassa, ss. Blanketter, Etiketter, Brefkuvert, Askar, Sym- mönster, Spelkort m. m. äfvensom Bokpermar	”	40
Skrif- och Ritmaterialer:		
Pennor, skrif och rit-, af alla slag, Krito, Ritpenslar, Penn- skaft, Bläckhorn m. m. d.	Skålp:d	04
Skrifbläck	Lisp:d	10
Paraplyer och Parasoller:		
Paraplyer, af siden eller halfsiden	Stycke	20
D:o Öfriga slag samt parasoller och stommar	”	10
Porslins- och Biscuit-Tillverkningar:		
Kärl af alla slag	Lisp:d	20
Andra tillverkningar	”	40
Rotfrukter	Tunna	04
Sadelmakarearbeten	Skålp:d	02
Salt: Koksalt	Tunna	02
Raffineradt i paket	Lisp:d	04
Socker: Rätt, äfvensom Sirap	”	06
Öfriga slag	”	10
Soja och Såser	”	20
Spannmål, Ärtor och Böner:		
Omalen	Tunna	08
Mjöl: af Råg, Korn, Hafra, Bohvete och Malt	Lisp:d	02
Öfriga slag	”	04
Kli af alla slag	”	01
Gryn: Ris, Sago, Macaroni, Vermicelli	”	04
Öfriga slag	”	02
Spinnämnen och Tillverkningar af sådana:		
Silke, rätt, samt Silkesvadd	”	08
Bomull, Lin, Hampa, Blår, Jute och andra dylika Spinnämnen;		
Ull, Shoddy och Ylleaffal	”	02
Garn och Tråd:		

Af Silke	Lisp:d	40
” Ull	”	20
Öfriga slag:		
Tråd	”	20
Garn	”	12
Segelgarn och Hampsnöre	”	04
Väfnader, alla slag, utom särskildt nämnda:		
Af Silke: Helsiden	Skålp:d	40
Halsiden	”	20
Af Ull, valkade och ovalkade:		
Skira	”	16
Boj, Fris, Filt, Yllemattor, Flaggduk	”	04
Filtmattor, Maskinfilt, Voilok, Pressduk och Klädeslister	”	01
Öfriga slags Ylleväfnader	”	08
Af Bomull: Skira	”	10
Öfriga slag och Tyll	”	04
Af Lin, Hampa, Jute, mfl. dyl.:		
Batist, Kammarduk	”	16
Bolstervar, Mattväf, Mattor, Segel- och ravenduk	”	02
Öfriga slag	”	06
Virkade eller stickade arbeten (Tricotage):		
Af Silke: hel- eller halfsilke	”	20
Öfriga slag	”	06
Band, Brodérduk (Marly) Sniljor:		
Af Silke: hel- eller halfsiden	”	20
Öfriga slag	”	04
Spetsar och Blonder:		
Af Bomull	”	20
Öfriga slag	”	40
Snörmakarearbeten:		
Af hel- eller halfsilke	”	20
Öfriga slag	”	04
Fisknät, alla slag	Lisp:d	04
Metrefvar	Skålp:d	04
Tågvirke och Rep	Lisp:d	04
Dref och Drefmat	”	02
Säckväf och Säckar samt Slangar och Ämbare af lin eller hampväf	”	04
Vaxduk, och arbeten deraf; spatlad målareduk	Skålp:d	01
Vaxtaft, silkes	”	12
Sprit och Dryckesvaror:		
Aether och Alkohol, samt dermed försatta Essencer och Extrakter	Lisp:d	40
Bränvin, Konjak, Rom, Punsch, Likörer mfl. d. i kärl	”	20
i krus eller buteljer	hel krus eller butelj.	10
Vin, alla slag, i kärl	Lisp:d	10
Icke mousserande, i buteljer	hel butelj	06
Mousserande, af alla slag, i buteljer	d:o	12

Öl, Porter , mfl. jästa drycker, i kärl.	Lisp:d	08
” ” ” ” i krus eller buteljer	hel krus eller butelj.	04
Ättika , i kärl.	Lisp:d	08
” i krus eller buteljer	hel krus eller butelj.	04
Vatten , mousserande, äfvensom Mineralvatten, i krus eller buteljer	d:o	01
Stenkol och Cokes samt Stybbe	Tunna	04
Sängkläder	Lisp:d	20
Thé	Skålp:d	06
Tobak:		
Oarbetad: I Blad eller Stjolk, rysk	Lisp:d	06
D:o D:o öfrig		12
Arbetad samt Tobakssås	Skålp:d	10
Tobakspipor , beslagna och obeslagna	”	01
Trä och Bark samt Tillverkningar deraf:		
Alm, Ask, Bok och Ek; Stäf	Lisp:d	01
Utländskt af ädlare trädslag, ss. Mahogny, Valnöt, Jakaranda, Ceder mfl. d.; Träpappersmassa	”	02
Öfrigt trävirke	kub. fot	01
Korkträ eller -bark.	Lisp:d	04
arbetadt.	”	12
Bark , garfware- och Bast	Skepp:d	08
Bastrep, Bastmattor och säckar, simpla	Lisp:d	02
Kokosbasmattor	”	20
Takpeltor och Spån	Skepp:d	08
Timmermansarbeten	Lisp:d	01
Tunnbindarearbeten	”	02
Snickare-, Svarfware- och Träsnidarearbeten:		
Större: simpla, obetsade, olackerade, ofanerade och ostoppade	”	04
Öfriga arbeten	”	12
Mindre: till Galanterivaror hänförliga ss. Käppar, Dosor, Pipskaft, Metspön, m. m.	Skålp:d	04
Ramar till speglar och taflo	Lisp:d	20
” infattade med Speglar eller Taflo	aln	02
Korgmakarearbeten:		
Finare, vägande 1 skålp:d eller derunder stycket	Skålp:d	04
” ” utöfver 1 skålp:d stycket	Lisp:d	12
Simpla	”	04
Trä- och Torfkol	Tunna	01
Tjära, Kol- och Trä-; Beck	”	04
Träaska	Lisp:d	01
Tändstickor , kemiska	”	12
Urmakarearbeten:		
Ur: simpla Väggar af trä	Stycke	05
Öfriga slag	”	10
Vid behandling efter vigt	Skålp:d	10

Urtillbehör, ss. Urfjedrar, hjul, visare, taflor m. m. d.	Skålp:d	02
Åkdon:		
Fyrhjuliga:		
På ressorter: heltäckta	Stycke	1,000
håltäckta	”	500
öppna	”	200
Utan ressorter, alla slag	”	100
Tråhjuliga åkdon; Slädor	”	50
Barnvagnar; Skottkärror	”	20
Jernvägsvagnar:		
Person- och Postvagnar	”	1,500
Godsvagnar	”	1,000
Ägg	10 styck.	01
Öfriga , här icke upptagna varor, de der hvarken till beskaf- fenhet eller benämning kunna räknas till någon af de i denna taxa införda artiklar, draga en trafikavgift af	Lisp:d	04

II. Hamnavgift

betalas,

vid inkommandet:

för fartyg, som med tullkammarförpassning gör sjöresa öfver Öster-
sjön eller längre, per hel registerton . . . . . — 60.

för fartyg, som med förpassning gör resa endast i Finska viken och
Bottenhafvet till och med Stockholm, per ton . . . . . — 40.

för fartyg, som utan förpassning går emellan orter inom landet, samt
för båtar och andra farkoster, per ton . . . . . — 20.

För fartyg, som legat öfver ett år i stadens hamn, erlägges vid af-
gående ofvan bestämda hamnavgift för hvarje öfverskjutande år eller del deraf.

Fartyg, som till stadens hamn inkommer för att reparera, betalar
vid afgående, om det medför endast den vid ankomsten medhafda last, half
hamnavgift, men i fall last till större eller mindre del här kvarlemnas, eller
annan last intages, full avgift.

efter tid:

för ångfartyg eller ångslup, som är hemma i staden och utan tull-
förpassning begagnas för kustfart till landthamn, eller för bogse-
ring eller slupfart inom staden och dess omgifningar, för hvarje
vecka af dess seglation, per ton . . . . . — 15.

för båt eller annan farkost, större eller mindre, som är hemma i
staden och under längre eller kortare tid af året vid dess kaj el-
ler bro ligger förtöjd, per år, (inberäknadt avgift för nummerbricka) 1: —

- Anm. 1.* För fartyg, som icke är försedt med måtbref, beräknas
 1 famn ved,
 250 murtegel,
 10 t:r lakegods,
 15 t:r kalk,
 36 kub. fot sten eller sand,
 eller deremot svarande, (120 Lisp:d), andra varor — till en ton
- Anm. 2.* Från hamnavgift fritagna äro:
a) alla kronofartyg;
b) båtar och farkoster, som höra till större fartygs utrustning;
c) fartyg, som, utan att lossa eller lasta, anlöpa stadens
 yttre hamnar; äfvensom
d) prämar, i de fall då de icke gå utom stadens hamnområde.

III. Broavgift

erlägges vid lossning inom stadens hamnområde af icke tullkamarbehandling underkastade inkommande varor af nedan nämnda slag, ehvad dervid stadens kajer och broar begagnas eller ej, eller varorna bäras eller forslas; och utgöres denna avgift för

1 famn ved, med	— 10.
1 tunna spanmål eller lakegods.	— 2.
1 tunna salt eller kalk	— 1.
1 parm sand, jord eller fyllningsämnen	— 20.
1 dito gat- eller gråsten	— 20.
12 st. planstenar	— 4.
1,000 st. murtegel	— 20.
1 timmerstock, större	— 2.
1 d:o mindre (spira)	— 1.
1 tolfv bräder	— 2.

Broavgift erlägges icke för mindre last, än 1 ton.

Farkost ansvarar för erläggande af broavgift för dess last.

IV.

Vägnings-, mätnings-, packnings- och vräkningsavgifter erläggas, endast då vägning o. s. v., på åstundan, genom stadens åtgärd sker, med:

a) Vägningsavgift,

(vid vägning å den i Hamnkotoret inrättade våg) för:

kreatursfoder, från 1 till 20 lispund, per pund	— 1.
möbler, passagerare- och annat flyttningsgods, från 1 till 20 lispund, per pund	— 4.
andra varor, från 1 till 20 lispund, per pund	— 2.
samt för hvarje lispund eller del deraf utöfver 20 — fjerdedelen af ofvan stående afgift; äfvensom för äskad attest öfver vägning	. . . . . särskildt 4 penni.

b) Mätningsavgift,

för 1 tunna spanmål, ärter, gryn, frö eller rotsaker	— 4.
,, 1 tunna salt, stenkol eller kalk	— 6.

c) Packningsavgift,

för 1 tunna lakegods	— 20.
--------------------------------	-------

d) Vräkningsavgift,

för 1 tunna tjära	— 15.
-----------------------------	-------

Anm. 1. För våg med vigter samt för målkärl erlägges icke någon afgift.

Anm. 2. Mätare eger fordra fri färd till och från fartyg, som icke ligger vid stadens kajer förtöjdt. — Mätares åliggande är att ifylla och afstryka målkärilen.

V. Parmmätningsavgift

erlägges till stadens edsvurne parmmätare, för radning i parmmåttet, med 40 penni för hvarje famn ved, som på stadens kajer eller broar mätes, ehvad stadens parmmätare anlitas eller ej.

Stadens hamnkontor åligger att på requisition skaffa parmmätare.

Avgift för begagnande af stadens parmmått eger ej rum.

VI. Barlastavgift

erlägges för hvarje ton lossad eller lastad barlast med	— 20.
---	-------

Kokhusavgift,

d. v. s. afgift för rättigheten att begagna stadens för sjöfarandes bekvämlighet uppförda kokhus, erlägges af hvar och en, som vill denna rättighet utöfva, för hvarje dag med	— 5.
--	------

Af ofvan stående afgifter uppdebiteras trafikafgiften äfvensom mätningafgift för varor, som tillika undergå tullbehandling, af Tolagskammaren och uppbäras på Drätselkontoret, hvaremot alla öfriga afgifter beräknas och uppbäras å Hamnkontoret. — Utöfver det i författningarna bestämda antal exemplar af tullinlaga skall ett lika lydande exemplar jemväl inlemnas till Tolagskammaren.

Restitution af origtigt uppburna afgifter enligt denna taxa bör, vid förlust af vidare rätt dertill, ansökas hos Drätselkammaren inom natt och år efter det betalning skett.

Nedsättning i dessa afgifter kan efter ansökan hos Drätselkammaren af Stadsfullmäktige beviljas.

Jemte det utskottet till Stadsfullmäktiges närmare pröfning öfverlemnar ofvan stående förslag, har utskottet, för den händelse Fullmäktige med eller utan ändring godkänna det samma, ansett sig böra föreslå:

att Stadsfullmäktige ville i underdänig skrifvelse, som borde till Magistraten i afseeende å vidare befordran insändas, hos Hans Kejserliga Majestät anhålla om nådig stadfästelse å i fråga varande taxaförslag samt i lika underdänighet dervid hemställa, om icke denna taxa finge från seglationens början innevarande år gälla till efterrättelse i stället för 1851 års enahanda taxa.

Enär det utskottet gifna uppdrag i fråga om den nya hamnordningen icke sträckt sig längre än till taxan å dermed sammanhängande afgifter, får utskottet härhos återställa handlingarna i frågan, med hemställan:

om icke ett särskildt utskott borde för frågans vidare behandling tillsättas.

En reservation bifogas.

Helsingfors, den 2 April 1877.

Wilh. Brummer.

Ad. Wasenius.

Lars Krogius.

K. F. Ignatius.

Reservation.

Utskottet har föreslagit att parmmätningafgiften, som blifvit höjd till 40 penni, framdeles skall tillfalla stadens edsvurne parmmätare, och erläggas för hvarje famn ved, som på stadens kajer eller broar mätes, ehvad dessa parmmätare dervid blifvit an-

litade eller icke. Ehuru parmmätarepenningarne icke ha någon nämnvärd betydelse i stadens budget, och deras uppbörd ur finaniel synpunkt derföre kan vara temmeligen likgiltig, ser jag mig dock föranlåten att då det gäller en beskattning af handeln med en så allmän och outhärlig förnödenhetsartikel som ved, i denna handels intresse, uttala min från utskottets majoritet afvikande åsigt. Jag befarar att de edsvurne parmmätarenes rättighet att uppbära mätare afgift, ifall de verkställt mätning eller icke, skall leda derhän, att det senare efterhand öfvergår till sed, samt att publiken likasom hittills blir tvungen att anlita schåare, men icke dess mindre får betala dubbla mätarepenningar. En parmmätare, som får sin bestämda betalning antingen han fullgör sitt åliggande, eller icke, torde ej komma att synnerligen ifrigt betjena allmänheten. I stadens och den köpande allmänhetens intresse önskade jag föreslå:

1:o att Hamnkotoret eger antaga ett bestämdt antal edsvurne parmmätare, som stå under dess uppsigt och kontroll, samt städse på requisition skola vara till allmänhetens tjenst;

2:o att desse edsvurne parmmätare sjelfve böra vara försedde, enhvar med ett bestämdt och tillräckligt antal. af Hamnkotoret kontrollerade och numrerade mått, samt att i hamnkotorets journal antecknas de numror, som sålunda egas af hvarje parmmätare;

3:o att mätningsafgiften för hvarje famn ved bestämmes till 40 p:ni och tillfaller den parmmätare, som verkställt mätningen;

4:o att parmmätare ega vid mätningen anlita biträden, utan att dock för deras räkning uppbära någon extra afgäld;

5:o att parmmätaren ansvarar för den verkställda mätningen i de mått, för hvilka han finnes i journalen antecknad; samt att

6:o förutom parmmätare ingen annan eger rätt att på stadens kajer eller vedförsäljningsplatser uppställa mått.

K. F. Ignatius.

Anmärkingar emot vederbörande utskotts förslag till afgifter i Helsingfors stad å inkommande och utgående varor m. m.

Näst det egentliga ändamålet med ifrågavarande afgifter, att bereda staden erforderlig inkomst, torde vid desamma bestämmande böra afses: att icke mer än nödigt är betunga trafiken hvarken genom för höga afgifter eller genom omgångar och uppehåll, hvilka ofta medföra mera obehag än ett högre afgiftsbelopp, samt vidare, att dels för detta ändamål och dels för besparande af arbete, så vidt möjligt förenkla debiteringen och uppbörden, hvarigenom tillika vunnas en lättare och säkrare kontroll både från de betalandes och statsmyndigheternas sida.

De ofvan antydda förenklingarna med deraf härflytande förmåner skulle, hvad angår de hufvudsakligaste afgifterna eller de, som utgå för importerade och exporterade varor, fullständigast vinnas derigenom att afgiften till staden för dessa varor, såsom i Sverige lär vara stadgadt, inginge i sjelfva tullafgiften, hvaraf vissaprocent af kronan till städerna afstås, i stället för tolag och öfriga enahanda afgifter.

Häri genom komme all särskild debitering och uppbörd för staden att försvinna, likasom särskild kontroll från de betalandes sida ej heller erfordrades och kommunens kontroll åter blefve den enklaste möjliga.

Detta beskattningssätt är derjemte det principiellt riktigaste, i det att tullagstiftningen lägges till grund för detsamma, ty om äfven tullbeskattningen mångenstädes och icke minst hos oss lider af stora brister, så representerar den dock statens åsigt om det för hela landet nyttiga, och det torde principenligt icke böra tillåtas de enskilda kommunerna att genom särskilda afgiftsbestämningar, en hvar efter sin fördel eller sitt godtycke, motverka tullbeskattningens ändamål. Hos oss finnes i ett afseende än mindre skäl dertill än måhända annorstädes, i det att ett väsendtligt fel hos vår tulltaxa är att största antalet varor enligt densamma äro belagda med tull och tullfriheten blott utgör ett undantag, hvilket fel än mer försvåras genom kommunernas trafikafgifter, i det att, såsom erfarenheten visar, dessa åsättas icke blott de tullpligtiga utan äfven de tullfria varorna. Den väsendtliga olägenheten härvid är kanske icke så mycket afgifternas belopp, hvilket åtminstone i de flesta fall icke blir högt, utan mera det uppehåll och den omgång en sådan beskattning till kommunerna

medför, i det att inkommande varor, hvilka eljest såsom tullfria kunde genast vid ankomsten utlemnas, nu måste underkastas särskild behandling för afgiften till kommunen och ej kunna eller åtminstone ej böra utlemnas, innan denna afgift blifvit debiterad, bokförd och uppburen.

Jag afser med det ofvan anförda icke att förorda en öfvergång nu genast till det system jag framhållit, ty en sådan öfvergång är för närvarande omöjlig, emedan den bland annat erfordrar en ny tulltaxa; men hvad jag vill förorda är att man borde söka såvidt ske kan närma sig detta mål.

Det första steget i denna riktning vore att söka erhålla förhöjning af tolagen och sålunda efter hand göra obehöfliga de öfriga afgifterna å varor (med undantag af mätare, packare m. fl. smärre afgifter, som egentligen utgöra ersättning för arbete och om hvilka jag icke nu talar). Tolagen utgår nemligen endast för tullpligtigt gods och visar sålunda äfven, då denna afgift är den äldsta varubeskattningen till städerna, hvad som ursprungligen varit grundsatsen för denna beskattning, och att de öfriga afgifterna äro att betraktas såsom utväxter derå, hvilka genom förbiseende eller åsidosättande af denna grundsats efterhand tillkommit. I Helsingfors utgår tolagen för närvarande med 3 procent af tullafgiften; men enligt gällande författning i ämnet Kejsrerliga kungörelsen den 17 November 1873 och likaså enligt den Kejsrerliga proposition, som blifvit till nu pågående landtdag aflemnad och som jemväl redan torde vara i denna del af ständerna antagen, är maximum för afgiften 4 procent af tullsatsen. En större förhöjning än till nästnämnda procenttal kan således icke i den närmaste framtiden erhållas, hvarföre och då denna förhöjning måste erkännas vara för staden otillräcklig, derest öfriga afgifter å varor skola afskaffas, för närvarande blott återstår att jemte utverkande af tolagens förhöjning till 4 procent af tullen, hvilken bestämning redan är gällande åtminstone i Wiborg, tills vidare såsom komplet till den förhöjda tolagen bibehålla äfven en annan lägre afgift, samt att tillse det denna afgift blir så litet obeqväm som möjligt.

Då det enklaste och naturligaste vore att hvarje art af varor droge blott *en* afgift till staden, hvilket, i förbigående sagt, jemväl talar för den af mig förordade öfvergången efterhand till uppbärande af blott tolag, böra, om likväl tvåskilda afgifter ej kunna undvikas, dessa bägge afgifter åtminstone så vidt ske kan beräknas efter samma grund, hvarigenom de kunna på en gång uträknas och lättare kontrolleras. Den afgift, som jemte tolagen tills vidare erfordras, borde således i likhet med denna utgå för tullpligtiga varor med viss procent af tullafgiften, på sätt redan i den för Åbo stad utfärdade taxa iakttagits; och då den af utskottet föreslagna benämningen

"trafikavgift" synes mig alltför allmän för att vara rätt passande, ville jag för denna avgift föreslå namnet "broavgift", emedan underhållet af broar och kajer är det ändamål, hvarföre en beskattning såsom denna är främst behöflig.

Denna avgift kunde bestämmas till två procent af tullen, men med nedsättning till en procent, om så ansåges nödigt, i konformitet med Åbo taxan, för en del viktigare artiklar, som draga hög tull. Dessa behöfde dock enligt min åsigt icke blifva många, ty utskottets i motiverna antydda och delvis äfven i förslaget till trafiktaxa synbara fruktan för att genom för höga avgifter till staden trafiken skulle ledas in på andra vägar synes mig mycket öfverdrifven. För att framkalla ett sådant resultat skulle nemligen, om avgifterna ej uppdrivas till det orimliga, i hvilket fall fastställelse å dem ej torde erhållas, erfordras ett sammanträffande af följande tvenne omständigheter, nemligen att varornas egentliga eller sista destinationsort icke är staden, der de importeras, utan annan ort, och att de kunna importeras till så stort belopp, att det utgör full eller större delen af en fartygslast, ty i annat fall följa dessa varor, utan afseende å en något högre eller lägre avgift, som dock föga torde uppväga dubbla frakt- och omlastningskostnader, vid importen med till den ort, för hvilken större delen af fartygets last är afsedd. Ett i viss mon annat förhållande inträffar visserligen med varor, hvilka inhemtas med ångfartyg, som vid inkommande anlöpa flere finska hamnar; men äfven i detta fall torde föga en ringa skilnad i avgifter i de hamnar, emellan hvilka val kan komma i fråga, kunna locka importen till en ort, hvarifrån transporten till den slutliga destinationsorten blir längre och dyrare; och skulle det äfven lyckas någon stad att genom nedsatta avgifter draga en del af importen till sig från en annan, så vore väl följdén, att den senare staden betalte med samma mynt, genom att än lägre nedsätta sina avgifter. Vinsten af spekulationen blefve således i längden knappast någon annan än en för begge städerna förlustbringande konkurrens. Hvad särskildt de mindre städerna beträffar, så lär det väl knappast vara möjligt för de större att med dem täfla i låga avgifter; men detta torde ej heller vara nödigt, emedan de större städerna vanligen erbjuda så många andra fördelar för trafiken, att denna, såsom exempel från utlandet nog samt visa, känner sig dragen dit, oaktadt högre avgifter och andra kostnader.

Med ofvannämnda två avgifter: tolag och broavgift vore sålunda de *tullpligtiga* varorna beskattade; och då ingen annan avgift till staden för dem i allmänhet skulle utgå, blefve fördelarne af denna enhet i beskattningen för den del af trafiken, som har till föremål tullpligtiga varor, d. v. s. för den hufvudsakliga importen följande: 1:o) mycket enkel och lätt debitering, som derföre kunde jemte uppbörden, emot en

måttlig provision, öfverlemnas till tullkammaren, hvarigenom den ena vågmästarettjensten torde kunna indragas; 2:o) att de trafikerande kunde med största lätthet på förhand beräkna dessa afgifter jemte tullen, hvartill deremot enligt utskottets förslag skulle erfordras ett särskildt studium af en dessutom alldeles onödigtvis vidlyftig och jemväl mindre redig taxa; 3:o) att afgiften, om den uppbures af tullkammaren, kunde betalas på en gång med tullen, utan vidare omgångar och uppehåll, samt 4:o) att kontrollen öfver uppbörden både af den betalande och af vederbörande myndigheter blefve synnerligen enkel, hvaremot den enligt utskottets förslag komme att blifva, likasom härintills, för den betalande svår och för stadsmyndigheterna nästan omöjlig.

Att dessa fördelar icke äro obetydliga framgår redan deraf, att af hela det antal varor, som finnas upptagna i tulltaxan, ungefär $\frac{4}{5}$ äro tullpliktiga, och blott omkring $\frac{1}{5}$ tullfria.

Emellertid har utskottet uti dess förslag försmått att begagna sig af dessa förmoner och det ehuru beräkningsgrunden efter procent af tullafgiften dessutom har för sig både regeringen, som föreslagit och ständerna, som antagit den för tolagen — och det vid två olika landtdagar, samt i öfrigt äfven erfarenheten från Åbo, Wasa och än flere städer, att icke tala om att den förordats för afgifterne till städerna af Tulldirektionen och en i ämnet särskildt tillsatt komité.

I stället har utskottet, med bibehållande af tolagen till dess närvarande belopp — ty hade någon förändring deri afsetts, skulle det omnämnts i betänkandet — föreslagit en trafikafgift, i hufvudsak motsvarande de förra vågpenningarna och delvis äfven brouppplastningspenningarna. Denna afgift, vid hvilken — det måste erkännas — flere väsendtliga fel i den förra vågafgiften blifvit i större eller mindre mån afhjelpa, lider dock enligt min åsigt ännu af flere från denna dess föregångare ärfda brister. Först och främst är den, såsom den af utskottet verkställda försöksberäkning af dess resultat utvisar, fortfarande mycket för hög. Enligt utskottets uppgift utgjorde den vågafgift, som trafikafgiften komme att motsvara, för år 1875, hvilket år utskottet lagt till grund för beräkningen, tillsammans närmare 172,000, men tolagen blott ungefär 106,000 mark, och dock är tolagen uppenbarligen afsedd att utgöra den hufvudsakliga varubeskattningen till städerna, hvilket synes äfven deraf att den, men icke öfriga afgifter gjorts till föremål för särskilda författningar, dels tillkomna med ständernas medverkan och dels grundade på deras utlåtanden. Att uppdrifva en annan afgift till så mycket högre belopp än tolagen är derföre oriktigt, men har derjemte, såsom Helsingfors stad nogsamt har erfarenhet utaf, äfven visat sig vådligt, i det att ett sådant missförhållande lätt framkallar en för staden förlustbringande tolkning.

Vidare komme den af utskottet föreslagna trafikafgiften att utgå icke efter samma grund som tolagen, utan efter en särskild taxa för olika slag af varor, hvarigenom, såsom redan förut framhållits, en från tolagen skild debitering erfordras och sålunda uppbörden fördröjes och icke kan med tulluppbörden förenas samt både beräkningen af afgiften på förhand och kontrollen öfver uppbörden försvåras.

Slutligen är den af utskottet föreslagna taxan för trafikafgiften, om än mindre voluminös än den förteckning på varuvärden, som ligger till grund för den nuvarande vågafgiften, enligt min åsigt ännu onödigt vidlyftig, i det att bland de ungefär 500 särskilda varor, som deri torde vara upptagna, ganska många ej behöfde specificeras, utan kunde sammanföras under taxans sista punkt: "öfriga här icke upptagna varor", hvarjemte varorna i en del fall blifvit, såsom det synes hufvudsakligen med ledning af nämnda förteckning, så grupperade under andra varor, att det blefve omöjligt att få reda på dem, utan att genomläsa eller förut känna hela taxan. Orsaken till det anmärkta öfverflödiga detaljerandet torde väl, utom den inverkan utskottet rönt af nu gällande bestämmingar, vara den, att utskottet låtit leda sig af den tanken, att afgiften för hvarje särskild post borde noga lämpas efter varans verkliga värde; men om äfven detta erkännes för riktigt såsom allmän grundsats, så låter dock denna grundsats icke genomföra sig i detalj för alla särskilda arter och afarter af varor, icke ens i en tulltaxa, som dock afser en mycket högre och viktigare beskattning än den ifrågavarande, ty derigenom finge man säkert hundratusental särskilda tullsatsar; och i ingen händelse bör den väl drifvas så långt som att, på sätt utskottet föreslagit, etablera särskilda afgifts belopp för varor, hvaraf importen uppenbarligen är ytterst obetydlig, ja kanske i en del fall alldeles ingen, t. ex. oarbetadt elfenben, perlemor, sköldpadd, bernsten och sjöskum, manuskripter, glober, ritningar och "målningar", optiska glas och urglas, ädla och halfädla stenar, alabaster, marmor och andra stenarter, som dessutom äro upptagna under titeln "jordarter", der väl ingen kan söka dem. Att importen och exporten af dessa och många andra i taxan upptagna artiklar måste vara mycket obetydlig framgår äfven deraf, att de icke ens fått plats i tullkamrarnes persedleextrakter, eller de förteckningar, som af tullkamrarna årligen aflemnas öfver in- och utförda varor, utan äfven der ingått i rubriken "öfriga varor af smärre belopp", hvilket har till följd att importen och exporten af dem icke kan på siffran uppgifvas.

I sammanhang härmed kan jag icke underlåta att anmärka, hurusom det varit för begagnandet af utskottets taxa fördelaktigare, att lemna derhän hela den gamla indelningen i förenämnda förteckning öfver varuvärden och i stället följa varugruppe-

ringen — i detalj, icke i sjeltva hufvudafdelningarna — sådan den finnes i tulltaxan, ty denna sistnämnda kommer att fortfarande bestå, medan nyssnämnda förteckning är afsedd att försvinna och derigenom snart råka i glömska, om den ens någonsin varit känd i detalj för andra än uppbördsmännen. Derigenom hade äfven sådana olyckliga titlar, som den ofvannämnda "jordarter", hvilken ej finnes i tulltaxan, undvikits.

Hvad som förmått utskottet att framför trafikafgiftens beräkning efter samma grund som tolagen, nemligen i procent af tullafgiften, föredraga en skild specificerad taxa, torde hufvudsakligen vara, att utskottet derigenom kunnat i denna taxa förena afgiften både å tullpliktigt och tullfritt gods, hvilket eljest icke låtit sig göra; men denna fördel är, såvidt jag kan finna, endast skenbar, ty väl kan det taga sig bättre ut att hafva blott en taxa i stället för tvenne, men icke underlättar det tillämpningen, isynnerhet om den gemensamma taxan, såsom här blefve fallet, just genom att delas i tvenne, kunde blifva mycket enklare, mindre vidlyftig och lättare att reda sig med. Det är för öfrigt icke så mycket flere taxor som icke mera flere afgifter å en vara, utgående efter olika grunder, som böra undvikas.

Ett annat skäl, som i utskottet anfördes till stöd för denna taxa eller egentligen emot mitt förslag till en, i procent af tullen utgående broafgift var att en sådan grund för beräkningen icke gäfvade tillfälle till de många gradationer i afgiften, som skulle vara nödvändiga; men först och främst tror jag mig redan i det föregående hafva visat, att dessa många olika afgiftsbelopp äro onödiga och blott ledande till vidlyftighet; och skulle också flere gradationer än de af mig i öfverensstämmelse med taxan för Åbo föreslagna tvenne, nemligen en och två procent af tullen, anses behöfliga, så hindrar ju intet att införa sådana, genom begagnande af olika procenttal, äfven i bråk, om så behöfves.

Från de nyssgjorda väsentligaste anmärkningarna mot utskottets trafikafgift ber jag nu att få återkomma till mitt förslag, i det jag skall söka visa resultaterna deraf och vidare komplettera detsamma.

I tolag och broafgift å det tullpliktiga godset, hvarom hittills i mitt förslag ensamt varit fråga, komme staden att erhålla en inkomst af 5 å 6 procent af tullen eller nära nog dubbelt så mycket som den närvarande tolagen inbringar, hvilket under 1876 utgjorde *Smk* 96,195. De nämnda nya afgifterna skulle sålunda afkasta minst *Smk* 180,000, kanske t. o. m. *Smk* 190,000, då tolag för tullpliktigt gods, som inkommer med jernväg, enligt den föreslagna nya författningen, som kommer att gälla från början af nästa år, tillkommer.

Hela stadens inkomst på samtliga afgifter utgjorde enligt utskottets uppgift

för 1876 tillsammans *Sm.* 308,440: 34. Om derifrån afräknas de smärre afgifterna, som till stor del skulle blifva oförändrade och i hvarje fall icke synnerligen verka på saken, nemligen mätarepenningar, transitohyra, den vågafgift, som uppbäres af hamnkontoret, kokhus-, packare-, vräkare-, parmmätare-, marknads- och fiskevattens afgifter, så återstår ett belopp för de större afgifterna af tillsammans *Sm.* 289,000: omkring.

Antager man att staden bör söka att genom de nya taxorna komma till ungefär samma inkomst som förut, så betäcket af dessa *Sm.* 289,000 minst 180,000 genom den nya tolagen och broafgiften. Återstår således ännu *Sm.* 109,000 att betäcka.

För 1876 hafva hamn- och bropenningarna, hvilka begge afgifter utskottet föreslagit att förena till en, utgjort omkring *Sm.* 60,600 och som hamnafgifterna i Helsingfors för närvarande äro mycket låga, åtminstone i jämförelse med motsvarande afgifter i utlandet, tåla de en betydlig förhöjning. En sådan har äfven af utskottet föreslagits; och som sjelfva hamnafgiften i första och andra punkterna af utskottets taxa för denna afgift, hvilka punkter torde vara för inkomstens belopp mest bestämmande, föreslagits, i den förra till mycket öfver och i den senare ej långt från dubbla beloppet af den nu gällande, synes den nya hamnafgiften efter låg beräkning kunna antagas rendera omkring *Sm.* 100,000.

För att fylla det ofvan upptagna bristande beloppet *Sm.* 109,000 skulle sålunda ytterligare erfordras blott omkring *Sm.* 9,000, en summa, som ej är större än att staden t. o. m. kunde afstå från den. för att komma till det principiellt riktiga och synnerligen genom undvikande af omgångar för handeln beqväma, att icke beskatta tullfria varor. Jag vill dock icke yrka derpå och anser t. o. m. att afgiften, om den engång skall utgå, kunde tagas något högre, för att närma stadens nu ifrågavarande inkomster till hvad de voro för några år sedan eller ersätta möjliga förluster på de smärre afgifterna; men för att erhålla en inkomst af *Sm.* 9,000 — eller låt vara äfven dubbelt, eller tredubbelt, genom beskattning af det tullfria godset, behöfver afgiften åtminstone icke bli hög. Föremål för densamma skulle nemligen, om man, såsom utskottet med allt skäl föreslagit, lemna den inhemska trafiken fri, blifva: a) alla från utrikes ort importerade och alla exporterade tullfria varor b) nästan alla från Ryssland importerade varor, hvilka, ehuru enligt tulltaxan tullpligtiga, äro fria från tull, då de inhämtas från Ryssland, och slutligen. om så behöfves, c) ved, tegel och några andra inhemska varor, å hvilka en särskild afgift, motsvarande utskottets broafgift, kunde läggas, ehuru det vore konsekventast att lemna äfven dessa inhemska varor fria, såsom de öfriga.

För ofvannämnda afgift å det tullfria godset, hvilken i likhet med motsva-

rande afgift å det tullpligtiga, kunde kallas *broafgift*, behöfdes en särskild taxa, upprättad efter ungefärligen samma grunder som utskottets trafiktaxa; men då denna broafgift ej behöfde inbringa mer än *Smk.* 9,000 eller något derutöfver, medan utskottets trafikafgift borde afkasta *Smk.* 117,000, blott för att betäcka den nuvarande vågafgiften, ligger i öppen dag icke allenast att afgifterna blefve mycket lägre utan äfven att taxan icke behöfde blifva på långt när så detaljerad, med särskilda afgiftsbelopp för varor, hvaraf importen är ringa, utan kunde afgiften utgå med ett visst lågt belopp per L^ä, lika för nästan alla varor, med endast några få undantag för sådana, som ej vägas, eller för hvilka afgiften möjligen kunde synas för hög. Härigenom skulle antalet af varor, som blefvo upptagna i taxan, nedgå från omkring 500 till kanske 20 å 30, om ens så många.

Enligt det förslag, jag ofvan haft äran framställa, blefve sålunda afgifterna till staden *för varor* blott tvenne, nemligen *tolag* och *broafgift*, ehuru den senare afgiften skulle utgå efter olika grund för tullpligtigt och tullfritt gods. Då de olika slagen af broafgift mycket väl kunde, om man så vill, upptagas i en taxa, såsom skilda afdelningar deraf, erhöles, enär tolagen är och blir bestämd genom särskild författning, i stället för utskottets två skilda taxor, nemligen för trafikafgiften och broafgiften, blott en sådan, en fördel, hvarpå jag för min del dock icke fäster synnerlig vikt. Både enligt utskottets och mitt förslag skulle härtill komma taxor för hamnafgiften och de smärre afgifter, utgörande ersättning för arbete m. m., som kunde erfordras.

På grund af det ofvan anförda får jag såsom slutyrkande framställa: att ärendet måtte återremitteras till Utskottet, i afseende å omarbetning af förslagen till taxor för trafik- och broafgifterna, sålunda att, efter det den nya författningen om tolagen utkommit och tolagsafgiften för staden blifvit bestämd, den afgift å tullpligtigt gods, som komme att ersätta trafikafgiften å sådant gods, blefve likasom tolagen beräknad efter procent af tullafgiften, hvarjemte äfven de öfriga förändringar i samtliga de föreslagna taxorna, som häraf och af de blifvande nya bestämningarna om tolagen eller eljest kunde finnas påkallade, borde af Utskottet vidtagas.

Det kan synas vågadt att sålunda föreslå ett ytterligare uppskof med denna viktiga frågas afgörande; men att nu afgöra den vore att dertill välja den allra minst lämpliga tidpunkten, ty enligt nu gällande bestämningar om tolagen måste en ny författning derom utkomma före början af nästa år, en författning, hvarom Kejsrerlig proposition redan är Ständerna förelagd och, såsom jag tror, äfven af alla stånd i hufvudsak antagen; och genom denna författning kommer en verklig förändring att ske i tolagen, i thy att den framdeles skall utgå äfven för gods, som ankommer eller afgår

med jernväg. Vidare kunde staden i sammanhang dermed erhålla en förhöjning af tolagen från 3 till 4 procent, hvars behöflighet blifvit i det föregående visad, men som icke förr torde kunna ernås. Ytterligare komme förändringen i taxorna att ske midt under seglationen, hvilket alltid är olämpligt både för uppbördsmännen och de betalande, och slutligen skulle de nya taxorna icke kunna träda i verksamhet förr än tidigast i September månad och troligen ej ens då. De skulle således komma att gälla blott för en par månaders seglation, ja kanske alls icke förrän seglationen är slut. Att den nya tolagsförfattningen bör föranleda omarbetning af de öfriga taxorna har man för öfrigt äfven i Åbo redan vid uppgörandet af der gällande nya taxor insett, ty staden har begärt och erhållit fastställelse af dem, med undantag af taxan å den egentliga hamnafgiften, blott till 1877 års utgång. Åboberne skulle således blifva i tillfälle att omarbete sina taxor just efter det vi fått våra på under förändring varande förhållanden grundade taxor fastställda. Man må ej heller tro, att de nu gällande taxorna i Helsingfors äro så synnerligen egnade att afskrämma trafiken härifrån, isynnerhet sedan taxan för vågafgiften numera på grund af en Kejsrerliga Senatens resolution tolkas på ett för trafiken synnerligen förmonligt sätt. Väl var just denna taxornas afskrämmande egenskap det väsendtliga skälet, som vid utskottets tillsättande framhölls för deras omarbetning; men emellertid visar sig vid en jämförelse mellan de gamla och de af utskottet föreslagna nya taxorna, att afgifterna just för de vigtigaste artiklarne i allmänhet icke blifvit nedsatta, utan till och med i flere fall förhöjda; så har t. ex. för spritvaror och viner föreslagits delvis mycket betydlig förhöjning, för kaffe och socker, såväl raffinerad- som råsocker, ungefär samma afgifter som nu samt för tobaksblad och tobakstjerk dels samma afgift som förut, dels en förhöjd sådan. Orsakerna till afgifternas nedgående under år 1876 äro väl ej heller att söka i några sådana förhållanden, utan dels i låg import under året, dels i den skedda nedsättningen i vågafgiften och dels slutligen i öppnandet af Åbo—Tammerfors jernväg, hvars verkningar vi för öfrigt knappast torde kunna undgå genom nedsättning i afgifterna.

Att tro det taxornas omarbetning på de af mig föreslagna grunder skulle erfordra synnerligen lång tid, vore i öfrigt ett misstag, till förekommande hvaraf jag endast ber att få hänvisa till hvad redan framhållits om de förordade nya taxornas enkla beskaffenhet i jämförelse med utskottets, samt det mycket dryga arbete utskottet nedlagt på, enligt min åsigt, onödiga detaljbestämningar. Det synes mig icke omöjligt, om blott grunderna för de nya taxorna äro gifna, att utarbete dem på några dagar, högst en vecka.

Sedan jag sålunda yrkat på omarbetning af den väsendtligaste taxan efter en förändrad grund samt återremiss af ärendet i dess helhet, skulle jag egentligen icke

ega anledning att förnärvarande ingå i vidare granskning af utskottets förslag; men då den önskan af utskottets ordförande yttrats, att utskottet blefve satt i tillfälle att på en gång skriftligen bemöta alla mina anmärkningar, vill jag icke undandraga mig att ännu framställa några sådana af mera detaljerad art, ehuru jag icke kunnat disponera den dryga tid, som en fullständig detaljgranskning af förslagen skulle erfordrat och dessa anmärkningar derföre icke kunna göra anspråk på fullständighet.

Vid taxan för trafikafgiften anmärkes således:

1:o. I de allmänna bestämningarna, som förekomma i början af taxan, begagnas ordet "transito" i oegentlig mening om gods, som inkommit öfver annan finsk ort, hvilket möjligen kunde leda till missförstånd.

2:o. Bland samma allmänna bestämmingar förekommer, att "vara, som inkommer på jernväg och icke här i staden förtullas, är befriad från trafikafgift", hvaraf följer, att om varan här förtullas, sådan afgift bör för den betalas. Detta öfverensstämmer dock icke med utskottets motiver å pag. 6 och ej heller med de åsigter, som i utskottet uttalades, medan jag deltog i dess arbeten.

3:o. Näst derefter stadgas två maxima i afgiften för varor, som inkomma från rysk hamn eller till sådan hamn afgå. Utom det att en sådan lindring utfaller mycket ojämnt, nämligen endast för de dyrbaraste och derföre högst beskattade varorna, hvarföre den af mig föreslagna låga broafgift för allt tullfritt gods (och således för nästan alla ryska varor) vore att föredraga, inträffar stundom, att varor, som uppenbarligen icke äro ryska, hit inhemtas från rysk ort, i hvilket fall äfven tull för dem uppbäres och full trafikafgift likaså borde erläggas. Enligt detta stadgande blefve sådant likväl icke förhållandet, och vore derföre skäl att, om det bibehålles, en omformulering deraf skedde sålunda, att lindringen gälde blott *ryska* varor. I öfrigt synes utskottet hafva förbisett, att proportionen mellan de begge maxima 20 och 5 penni, hvilka äro lånade från nu gällande stadganden om vägpenningarna och der stodo i konsekvens med bestämningen om afgiftens beräkning för utgående varor till $\frac{1}{4}$ af den för inkommande, deremot icke öfverensstämmer med den af utskottet föreslagna förändrade bestämningen härom: half afgift för utgående gods, hvarföre rättelse borde ske.

4:o. Första punkten i sjelfva taxan upptager: *albums, etuier* m. fl. artiklar, hvilka, om importen deraf verkligen är af så stor vikt, att en särskild bestämning om dessa artiklar erfordras, rättast hade, för underlättande af taxans begagnande, bort grupperas i öfverensstämmelse med tulltaxan under *portföljer*.

5:o. Om obehöfligheten af en särskild beskattning af det *oarbetade elfenben, perlemor, sköldpadd, bernsten och sjöskum*, som till staden importeras, återhemtas hvad derom redan i det föregående anmärkts.

6:o. Om äfven möjligen en särskild afgift för *artificiella blommor och blomdelar*, hvaraf importen till Helsingfors under 1876 utgjort 361 R kunde hafva skäl för sig, så lärer dock ett särskiljande af denna artikel i olika slag med skilda afgifter vara öfverflödigt, och *plymer* lärer väl svårigen någon veta att söka under rubriken blommor, hvarunder den ej heller förekommer i tulltaxan.

7:o. Åt *borst, hår och tagel* samt arbeten deraf har utskottet egnat icke mindre än fem afgiftsbestämningar, så minutiösa att, bland annat, skiljts mellan "simpel" och öfriga slag af borst och tagelarbeten, en skilnad, som dessutom torde vara mycket svår att tillämpa. Ett sådant detaljerande är emellertid ganska öfverflödigt, ty af dessa artiklar har både importen och exporten under flere år, enligt tullkammarens persedle-extrakter, varit dels alldeles ingen dels obetydlig, med undantag i viss mån för modeartikeln människohår och arbeten deraf, hvaraf under de senaste åren inhemtats i allmänhet 60 à 70 samt ett år t. o. m. 294 LR , en import, som dock snart torde återgå till hvad den förut under flera år varit, nemligen ett eller några få LR . Af de öfriga artiklarna har inhemtats t. ex. af oarbetad borst intet under fem år af elfva samt utförts under sju år af elfva likaledes intet, och de öfriga åren har ej heller deraf in- och utförts mera än att importen under hvarje af dessa elfva år i medeltal utgjort 5 och exporten 9 LR . För denna vara skulle staden enligt utskottets förslag årligen uppburit i importafgift 50 och i exportafgift 45 penni, i stället för att afgifterna, om särskild bestämning derom ej i taxan funnes, skulle utgjort respektive 20 och 18 penni, således en vinst för staden enligt utskottets förslag af hela 57 penni årligen.

Icke mycket fördelaktigare skulle beräkningen ställa sig för de öfriga artiklar, hvarom i denna punkt är fråga, och att den för många andra varor, för hvilka utskottet uppställt särskilda afgiftsbestämningar, skulle utfalla med än mindre vinst för staden är mer än sannolikt, ehuru det ej kan med siffror visas, emedan dessa varor äro alltför obetydliga för att ingå i persedle-extrakterna.

8:o. *Böcker*, som äfven vid import äro tullfria, synes mig icke staden värdigt att beskatta med en särskild förhöjd afgift, såsom utskottet föreslagit. Att åter lägga en förhöjd afgift å de *manuskript*, som här importeras och exporteras, lärer icke synnerligen stärka stadens finanser, och föga bättre resultat torde de förhöjda afgifterna å *glober, ritningar* och "*målningar*" m. fl. delvis nog godtyckligt under böcker upptagna artiklar lemna.

9:o. *Färger*, hvilka utskottet fördelat i fyra olika klasser, torde utan våda kunna sammanslås under två, om icke en, ty af de finare färgerna lärer ej importen vara synnerligen stor och att genom en särskild låg afgift å andra sådana, som vid

bomullsspinnerier och väfverier begagnas, söka draga till sig importen för Tammerfors fabriken synes mig på förut anförda skäl hafva föga utsigt att lyckas.

10:o. Samma öfverdrift i klassificering möter i artikeln *glas- och kristallarbeten*, hvarå utskottet föreslagit icke mindre än sju dels förhöjda och dels nedsatta afgifter. Om t. ex. *optiska glas* och *urglas* sammanslogos med slipadt glas, tror jag att förlusten derpå ej blefve stor, och *spegelglas* samt *speglar*, för hvilka utskottet föreslagit två olika afgifter, den ena med förnekande af utskottets principer, beräknad i öfverensstämmelse med tolagen, torde äfven, utan alltför stor skada, kunna göra de optiska glasen sällskap. Att *glasspint* är en artikel af den vikt, att den förtjenar en särskild afgift, och icke skulle kunna bära en sådan af 2 penni L^h torde äfven kunna ifrågasättas.

11:o. *Kamfert* har under en lång följd af år inhemtats till så ringa belopp att särskild afgift derför såsom äfven antagligen för de dermed i taxan likställda "öfriga slag" föga kan anses behöflig.

12:o. Om artiklarna *halm*, *hö* m. m. gäller hvad ofvan anmärkts vid borst, färger och glas. Sålunda kunde väl *rotting* och *rör* bära den allmänna afgiften af 4 penni L^h. Och då från arbeten af halm och gräs undantagits den viktigaste artikeln hattar, torde de återstående, af hvilka importen i medeltal under elfva år utgjort 5 och exporten möjligen 33 L^h, inbringande enligt utskottets tariff, efter hög beräkning, den förra 4 mark och den senare 1 mark 32 penni årligen, icke behöft fördelas i tre särskilda klasser, utan kunnat liksom rotting och rör ur tariffen helt och hållet utgå.

13:o. Om artikeln "*jordarter*" med derunder upptagna ädla och halfädla stenar m. m. åberopas hvad redan i det föregående deremot anmärkts.

14:o. Samma anmärkningar om onödig detaljering genom uppställande af särskilda afgifter, som i det föregående i flere fall framstälts, torde äfven med tog kunna göras vid artiklarne *kammar*, *lack*, *lakritz*, *de olika slagen af lim*, *soja och säser*, *fisknät* och *metrefvar* samt *tobakspipor*, andra varor att förtiga.

15:o. I taxan torde till förekommande af tvister för öfrigt böra tilläggas bestämning, huruvida vigten af varorna skall beräknas antingen brutto eller netto, efter afdrag af taxa, hvilket vid tullens erläggande i allmänhet är medgifvet. Skulle afgiften utgå efter viss procent af tullen vore en sådan bestämning öfverflödlig, men nu synes den nödvändig.

16:o. Från de för Åbo stad gällande taxor anser jag följande bestämningar böra i taxan ingå, nemligen a) att då tullfri varas vikt genom manifest, faktura eller konnässement af varuegaren styrkes, uppvägning deraf icke må fordras, såframt ej sär-

skild anledning dertill förekommer, och b) att både tullpligtiga och tullfria passagerare effekter och andra mindre försändningar, som icke äro att hänföra till köpmansgods, från trafikafgift befrias. Utskottet har väl föreslagit denna befrielse för tullfria passagerare effekter; men då äfven tullpligtigt passageraregods, enligt de uppgjorda förslagen till nya tullförfattningar, kommer att genast vid ankomsten, åtminstone då den sker med ångfartyg, tullbehandlas om bord och omedelbart derefter utlemnas, kan någon annan uppbörd af afgifter till staden än en sådan, som verkställas i sammanhang med tulluppbörden, ej komma i fråga.

Vidkommande sedan *hamnafgiften*, utber jag mig få framhålla följande:

17:o. Då hamnafgift, enligt utskottets förslag, skulle erläggas för fartyg i allmänhet endast *vid inkommandet*, blefve det olämpligt att, såsom förslaget innehåller, göra afgiften beroende af tullkammare förpassning, d. v. s. den ofta på utrikes ort utfärdade förpassning fartyget vid inkommandet medför, ty afgiftens belopp skulle sålunda kunna förändras genom främmande länders lagstiftning, och då denna icke kan antagas vara bekant för uppbördsmännen, komme afgiftens belopp i många fall att bero kanske endast af fartygsbefälhafvarens uppgift. Äfven skyldigheten att medföra inhemska tullförpassning synes mig icke rätt lämplig såsom grund för en högre afgift, dels derföre att förändringar i denna skyldighet föreslagits i de nya tullförfattningar, som redan äro utarbetade, dels äfven af det skäl, att de bestämmningar, som i detta afseende äro föreslagna, för ingen del kunna anses vara rationella. Riktigare och enklare torde deremot vara, att, såsom utskottet äfven synes hafva i hufvudsak afsett, bestämma den högsta afgiften för fartyg, som göra resa öfver Östersjön eller längre, den dernäst följande för fartyg, ankommen från *utländsk* ort inom Finska eller Bottniska viken t. o. m. Stockholm och den lägsta afgiften för seglation *inom landet*, och detta utan afseende å, huruvida förpassning medföres eller ej.

18:o. Då passagerare ångfartygen i följd af deras täta besök i stadens hamn komme att mycket ofta erlägga hamnafgift, vore måhända någon lindring deri för dem behöflig, i likhet med hvad i taxan för Åbo medgifvits. Behovet af en sådan lindring faller än mer i ögonen, om den afgift, som de på Lybeck, S:t Petersburg och Stockholm gående ångbåtarna komme att erlägga, jemföres med den, som är föreslagen för de till skärgårdstrafik m. m. använda.

19:o. Utskottet synes anse den omständigheten, att ett fartyg lidit sjöskada och derföre vid inkommande måste reparera såsom skäl för dess belastande med en högre afgift, antagligen derföre att fartyget i dylikt fall vanligen längre qvarligger; men som detta står i rak motsats till den humana grundsats tullförfattningarna i lik-

nande fall hylla, eller att för fartyg, som inkomma för nöd, erlägges lägre eller enligt de nya förslagen till tullförfattningar i en del fall ingen afgift, vore kanske skäl att låta denna undantagsbestämning utgå.

20:o. I öfverensstämmelse med hvad taxan för Åbo innehåller, torde en eftergift af afgiften för inkommande båtar och ekstockar böra i taxan upptagas, hvaremot bestämningen om afgiftens beräkning för båtar efter ton synes böra uteslutas, helst sådana farkoster icke pläga vara uppmätta och stadgandet således ej skulle kunna tillämpas.

21:o. Då för båtar, som äro hemma i staden och ligga förtöjda vid kaj eller bro. anses böra erläggas en årsavgift af en mark, borde väl äfven för prämar, som upptaga mera rum, erläggas en sådan till något högre belopp, t. ex. 3 eller 5 mark.

Vid utskottets förslag till *broavgift* anmärkes:

22:o. Ehuru broavgift enligt taxan icke skall erläggas för mindre last än en ton, lemnas man i okunnighet om, hvad som skall beräknas såsom en sådan af följande varor, nämligen: spanmål, salt, planstenar, timmerstock, större och mindre, samt bräder; och om det äfven kunde låta sig göra att för detta ändamål underkasta den redan i *mått* beräknade spanmålen och saltet ytterligare *vägning* för att kunna å dem tillämpa bestämningen i taxan för hamnavgiften, att 120 L $\ddot{u}$ motsvara en ton, hvilket dock icke torde vara meningen, så blefve en slik procedur med planstenarna, timmerstockarna och bräderna nog obeqväm. Dessutom förekommer här den inkonsequensen, att ehuru i taxan för hamnavgiften sten och sand beräknas i *kubikfot*, skola de deremot för beräkningen af broavgiften mätas efter *parm*. Skälet hvarföre broavgiften för en parm sand, jord eller sten skall erläggas med 20 gånger mera än för en tunna salt eller kalk och 10 gånger mera än för en tunna spanmål eller lakegods, har jag ej heller kunnat finna. Icke kan det såsom i trafiktaxan bero på värdeförhållandet, och då afgiften skall betalas "ehvad stadens kajer och broar begagnas eller ej", lära ej heller det större eller mindre begagnandet af dessa kunna anses vara för afgiftsbeloppet afgörande.

23:o. Beträffande härefter *vägningsavgiften*, anhåller jag få påpeka en ofullständighet, som uppkommit derigenom att utskottet i föreskrifterna om denna avgift, som äro lånade från nu gällande stadganden, uteslutit bestämningen, om huru avgiften skall beräknas för gods, som ej uppgår till jemna lispund, hvarigenom det blefve möjligt t. ex. att låta uppväga varor i mindre belopp än ett L $\ddot{u}$, huru ofta som helst, utan erläggande af någon avgift, ty sådan skall enligt taxan uppbäras för varor vägende *från* 1 till 20 L $\ddot{u}$ och derutöfver. Denna bristfällighet är väl af ringa

vigt; men då afsigten med revisionen af taxorna varit att förbättra och ej att försämra dem, så torde den dock böra anmärkas. En annan bestämning om vägningsafgiften, nämligen den om dess beräkning till särskildt högre belopp -- 4 penni -- för möbler och annat flyttningsgods än för andra varor hade utskottet deremot, såsom mig synes, haft större skäl att vid granskningen af den gamla taxan utesluta, ty vägning af sådana varor lärer föga komma i fråga. Äfven nedsättning af afgiften med ens till $\frac{1}{4}$ för hvad af en vägd vara öfverstiger 20 L $\ddot{u}$ synes mig alltför stor, hvarföre i dess ställe måhända kunde stadgas en nedsättning till blott en half och vid ett högre belopp af t. ex. 50 eller 100 L $\ddot{u}$ ytterligare till $\frac{1}{4}$.

24:o. Slutligen kan jag icke underlåta att fästa uppmärksamhet på, huruvida packnings-, vräknings- och parmmätningafgifterna alla äro nödvändiga och om ej åtminstone en eller annan af dem kunde helt och hållet afskaffas och staden fritagas från skyldigheten att underhålla packare, vräkare eller parmmätare, hvilka såsom jag fruktar hafva nog mycket tycke af sinecurbefattningar. Att detta torde vara fallet åtminstone med parmmätarebefattningen synes mig framgå af utskottets yttrande i motiverna, att parmmätaren föga anlitas; men då jag ej eger erfarenhet om huruvida packning och vräkning af varor verkligen brukas och är nödvändig, en erfarenhet, som deremot hos Herrar trafikerande bland Stadsfullmäktige ej torde saknas, vill jag icke i saken framställa något yrkande, utan endast fästa uppmärksamheten derpå. Hvad särskildt parmmätareafgiften beträffar, anhåller jag, för den händelse den anses böra bibehållas, att få förena mig i Herr Ignatii i denna del angifna reservation.

S. Dalström.

Utskottsbetänkande i frågan om bidrag från Kronan till bestridande af stadens gatulyfningskostnader.

Efter det Stadsfullmäktige den 22 December 1875 uppdragit åt utskottet, att åstadkomma utredning i frågan om upphörandet af bidrag från Kronan till bestridande af stadens gatulyfningskostnader, har utskottet i skrifvelse till Fullmäktige af den 22 Maj 1876, med åberopande af särskilda i saken införskaffade upplysningar och då Kronans i fråga varande bidrag jemväl framdeles af utskottet ansetts böra utgå i ungefärlig öfverensstämmelse med proportionen emellan värdet af Kronans och andra allmänna byggnader å ena sidan samt värdet af öfriga byggnader i staden på den andra, funnit sig för ändamålet vara i behof af — förutom 1875 års taxeringslängd — en särskild efter samma grunder gjord uppskattning af kommunens egna, i taxeringen icke ingående hus och byggnader. Sedan Stadsfullmäktige, på utskottets med anledning häraf gjorda förslag, anmodat Magistraten att föranstalta om en sådan uppskattning, har utskottet i slutet af år 1876 jemväl fått emottaga en af Politierådmannen A. F. Liljeros och t. f. Stadsingenjören C. Reuter på uppdrag af Magistraten verkställd uppskattning af inkomsten från följande staden tillhöriga byggnader, nemligen:

rådhuset, ...	uppskattadt till en årlig inkomst af 20,000: —
nya packhuset	” ” ” 3,600: —
gamla d:o	” ” ” 1,500: —
våghuset	” ” ” 1,000: —
kokhuset	” ” ” 1,000: —
folkskolhuset vid Kaserngatan	” ” ” 9,000: —
d:o vid Nikolajgatan	” ” ” 1,700: —
fattig- och arbetsgården	” ” ” 7,360: —
restaurationspaviljongen i östra esplanaden	” ” ” 5,000: —
vårdshuset Hesperia	” ” ” 3,000: —
d:o Kaisaniemi	” ” ” 4,000: —
11 slagtarbodrar vid Kaserntorget . .	” ” ” 660: —

slagtarhusen vid Gräsviken	uppskattade till en årlig inkomst af 1,000: —
politikarl-bostad	” ” ” 300: —
12 försäljningsbodas på Kampmalmen	” ” ” 3,500: —
åbyggnaden å kvarteret Iden	” ” ” 1,200: —
chausséuppbördskontoret vid Esbo tull	” ” ” 350: —
d:o vid Nylands d:o	” ” ” 350: —
parkvakt-stugan i Tölö	” ” ” 350: —
	Summa: 64,870: —

Emellertid hade utskottet erfarit, att, sedan såväl taxerings- som pröfningsnämnden för 1875 års kommunalutskylder påfört Kronan skattören för dess hus och gårdar i staden, Kronan jemväl blifvit i detta afseende såsom betalningsskyldig i debiteringslängden uppförd, men att å Kronans vägnar klagan öfver taxeringen hos Guvernören i länet anförts; hvarför, och enär en stadfästelse af den sålunda gjorda taxeringen skulle inneburit skyldighet för Kronan att utan vidare, i likhet med öfriga skattskyldige i kommunen, bidra till bekostande af stadens gatulykning, utskottet funnit sig icke i sakens då varande skick kunna definitivt föreslå Stadsfullmäktige någon lösning af frågan. — Sedan Guvernören i länet numera genom utslag af den 12 April 1877, hvari Stadsfullmäktige vid sammanträde den 29 Maj ansett sig ej böra söka ändring, på anförda skäl upphävt den öfverklagade taxeringen och förty befriat Kronan från skyldigheten att därför deltaga i utgörandet af utskylder till staden, finner utskottet sig nu i tillfälle att till Fullmäktige inkomma med slutligt betänkande i denna sak, innehållande förslag till und. skrifvelse i frågan till Hans Kejs. Majestät. Och jemte det utskottet beträffande motiven till detta förslag ber att få, förutom hvad sjelfva skrifvelsen innehåller, återropa sin ofvan omförmälda tidigare framställning till Stadsfullmäktige, vill utskottet här säskildt erinra, att gatulykningskostnadernas gradvisa stigande i förening med nödvändigheten för staden att en gång för alla få Kronans i fråga varande bidrag bestämdt och sålunda undvika dylika oordnade mellanperioder, som de senaste sex åren i detta afseende varit, föranledt utskottet att framför den enklare formen af ett efter en viss grund uträknadt fixt bidrag föredraga den under åren 1860 69 följda metoden af fördelning efter viss proportion af hvarje års effektiva kostnader.

Utskottet får alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att till Magistraten, i afseende å vidare befordran, öfversända en till Hans Kejsersliga Majestät stäld underdånig skrifvelse af följande innehåll:

”Tit.

I anledning af uppkommen fråga om bestämmande af grunden för fördelning af kostnaden för gatulyksningen i Helsingfors stad har Tit. genom Nådigt utslag af den 8 December 1853 förordnat, att denna kostnad skulle utgöras till två tredjedelar af gårdsegarene och en tredjedel af borgerskapet samt fördelas emellan gårdsegarene efter gårdarnas i och för andra stadsutskylder åsatta öretal och emellan borgerskapet i förhållande till de en hvar påförda skattören, hvilken grund borde tjena till efterrättelse så länge och in till dess förändrade förhållanden i framtiden tilläfsventyrs deri påkallade någon ändring. Genom den 23 Mars 1859 gifvet utslag på särskilda besvär öfver Magistratens under Guvernörens ordförandeskap den 21 Oktober 1857 meddelade utslag angående nya grunder för bestridande af stadens gatulyksningskostnader har Tit., ehuru gatulyksningens då varande skick icke påkallade någon ändring uti den genom ofvan berörda nådiga utslag fastställda grund för densammas underhållande, likväl, enär nödvändigheten af väsentliga förändringar och förbättringar i gatulyksningen allt mer och mer gjort sig gällande, men icke kunde utan betydlig tillökning i utgifter åstadkommas, funnit det vara med billighet öfverensstämmande att, i händelse en förbättrad gatulyksning i staden infördes, de allmänna hus och inrättningar, som varit befriade från deltagande i den allmänna gatulyksningstungan, skulle, till lättnad för de betalande, åtminstone någon tid deltaga i denna tungas utgörande, och förty pröfvat skäligt förklara, det borde Kronan tillsvidare i tio år, räknadt från och med år 1860, *för sina i staden egande hus eller alla byggnader, som med statsmedel byggas och underhållas, Ryska Kronans, Finska Bankens och Alexanders Universitetets byggnader och inrättningar äfvensom samtliga kyrkorna i staden deri inbegripna*, erlægga en fjerdedel af kostnaden för gatulyksningen, samt de återstående tre fjerdedelarna deraf utgöras af borgerskapet och gårdsegarene efter förut stadgadt förhållande, med iakttagande deraf, att de staden och kommunen tillhöriga hus och byggnader, med undantag af kyrkorna, skulle betraktas lika med enskilda gårdar och såsom sådana påföras delaktighet i gatulyksningsbesväret; och borde inom utgången af dessa tio år ånyo i laga ordning bestämmas sådana grunder för gatulyksningskostnadens utgörande efter sagda tids förlopp, som då för handen varande förhållanden kunde påkalla. Sedan med anledning häraf gas- och terpentinyksning med betydliga kostnader i staden införts, uppbar staden det utlofvade bidraget af Kronan ända till utgången af år 1869; och belöpte sig detta bidrag under åren 1860—69, det första året till 3,470 mark, under de två sista åren till resp. 18,302 och 14,442 mark, samt i medeltal till 10,700 mark om året. Då efter utgången af denna tid anhållan af Magistraten i underdånighet framställdes, att

Kronan måtte såväl för år 1870 som framgent deltaga i änberörda kostnad med enahanda bidrag som derförinnan, har Tit. i Senat för Finland, jemlikt dess Civilexpediti-
ons bref till Guvernören af den 28 Februari 1871, förklarar, att enär genom åbe-
ropade utslag af den 23 Mars 1859 bestämts, att innan utgången af förenämnda tio
år nya grunder för lysningskostnadens utgörande borde i laga ordning bestämmas,
men ett slikt bestämmande icke föregått Magistratens anhållan, och stadens styrelse
sålunda uraktlåtit att fullgöra hvad densamma till ovägerlig efterföljd föreskrifvits, Kej-
serliga Senaten icke då velat ingå i pröfning af sagda anhållan. Med anledning häraf
beslöto Magistraten och stadens den 23 December 1872 inför Magistraten uppkallade
i gatulysningskostnaden deltagande invånare, på förslag af en för uppgörande af be-
rörda nya grunder nedsatt komité, att i afgående skrifvelse till Guvernören i länet an-
hålla, det Guvernören ville hos Tit. utverka, att statsbidrag till gatulysningskostnadens
bestridande finge till oförändradt belopp af staden tillgodonjutas från och med år 1870
allt framgent, eller åtminstone intill dess frågan om nya grunder för gatulysnings-
besvärets utgörande kunde af en blifvande ny stadsförvaltning varda behandlad och
slutförd; hvarå, jemlikt Guvernörens bref till Magistraten af den 13 Maj 1874, utan-
ordnades ett statsbidrag af 10,000 mark årligen, att af staden för betäckande af dess
gatulysningskostnad uppbäras från och med år 1870 till och med år 1874.

Då efter den nya kommunalförfattningens införande Stadsfullmäktige första
gången, i December år 1875, togo det för år 1876 uppgjorda utgifts- och inkomstför-
slaget under föreskrifven granskning, hvarvid saknaden af bidrag från Kronan till gatu-
lysningskostnadens bestridande såväl i nämnda förslag som i 1875 års räkenskaper,
genom jemförelse med de föregående åren, gjorde sig märkbar, väcktes fråga om vid-
tagande af åtgärd till slikt bidrags erhållande; men som då erfors, att stadens sam-
tidigt arbetande taxeringsnämnd, likaledes den första under den nya kommunalförvalt-
ningen, ansett sig böra påföra jemväl Kronans hus och gårdar i staden skattören, så
att, i fall dervid blefve beroende, Kronan i likhet med stadens öfrige fastighetsegare
komme att efter skattöretalet till bestridande af stadens gatulysningskostnader bidraga,
funno Stadsfullmäktige sig böra, innan något vidare i saken tillgjordes, afvakta slut-
resultatet af den pågående taxeringen och Kronans möjliga tillgörande i anledning af
densamma. — Sedan Stadsfullmäktige emellertid numera fått del af, och för sin del
förklarar sig nöjde med Guvernörens i länet den 12 sist lidne April gifna utslag på de å
Kronans vägnar anförda besvär öfver taxeringsnämndens förberörda, af pröfningsnämnden
jemväl gillade åtgärd, genom hvilket utslag Guvernören på anförda skäl pröfvat
rättvist upphäfva den öfverklagade taxeringen och förty befria Kronan från skyldig-

heten att därför deltaga i utgörandet af utskylder till staden, hafva Fullmäktige, enär sålunda Kronans ställning till kommunalbeskattningen icke undergått någon förändring, med anledning af hvad i ofvan beskrifven måtto tidigare i denna fråga förelupit ansett sig nu böra till Tit. ingå med en und. anhållan om bidrag till bestridande af stadens gatulyfningskostnader, fotad på sådana grunder, som de för handen varande förhållandena påkalla.

I sådant afseende utbedja sig Stadsfullmäktige att närmast få framhålla, att, enligt hvad förut omnämnda, af staden i frågan nedsatta komité förmält sig hafva inhemtat, vid bestämmandet af Kronans bidrag till gatulyfningskostnaden för åren 1860—69, det genom föregången uppskattning vunna värdet för de publika byggnaderna i staden och detta värdes förhållande till de privata husens taxeringsvärde äfven tagits i öfvervägande. En sådan grund för Kronans deltagande i sagda kostnad måste Stadsfullmäktige anse fortfarande skälig. Om också redan före den nya kommunalförvaltningen jemte fastighetsegarene fanns en annan skattskyldig klass i kommunen, borgerskapet, och om äfven numera skattskyldigheten i kommunen blifvit utsträckt till alla dess medlemmar, så kan det likväl icke nekas, att i fråga om gatulyfningskostnaderna, som just stå i ett mera eller mindre direkt förhållande till fastigheternas utsträckning, dessa fastigheters, Kronans och de enskildes, relativa värden lämpligast ange den rätta fördelningsgrunden; ty öfver hufvud taget torde beskattningsföremålets värde, d. ä. hela antalet skattören i staden tillväxa i ungefär samma förhållande som fastighetsvärdet ökas, men de allmänna byggnaderna bebos icke i samma grad, som de enskildes, af personer, som äfven hvar för sig taga del i kommunens skattebördor. Stadsfullmäktige hafva därför trott sig kunna påräkna Tit. bifall till bibehållande af samma grund för bestämmandet af det åsyftade bidraget nu och framdeles, och detta så mycket hellre, som utsigten till ett sådant bidrag, otvifvelaktigt i väsentlig grad, i tiden förmått staden till de betydliga ekonomiska uppoffringar, som förbättringarna i gatulyfningen medfört. — Emellertid ligga nu åtskilliga år, utmärkta af betydande förändringar i staden, emellan ofvan berörda uppskattning af fastigheternas värde och närvarande tid; och det är därför naturligt, att med verkliga förhållandet mera öfverensstämmande siffror, än de af år 1859. måste läggas till grund för beräkning af det belopp, hvarmed Kronan nu och framgent synes böra deltaga i gatulyfningsbesväret. I detta afseende erbjuder visserligen senast verkställda allmänna taxeringar i staden de säkraste uppgifter rörande såväl allmänna som enskildes fastigheter; men dessa taxeringar hafva icke omfattat kommunens egna byggnader, hvilkas värde naturligtvis äfven bör ingå såsom en faktor i kalkylen vid bestämmande af Kronans i fråga varande bidrag,

och likaså saknas i dem en mängd byggnader, som tillhöra den finska eller den ryska Kronan. Först nämnda brist hafva Stadsfullmäktige sökt afhjelpa genom en på Fullmäktiges anhållan och Magistratens föranstaltande verkställd uppskattning af samtliga kommunen tillhöriga byggnader, gjord i enlighet med de af taxeringsnämnden för öfriga hus och byggnader i staden tillämpade grunder; men med afseende å nyss berörda krono-byggnader hafva Fullmäktige icke trott sig ega befogenhet till sådan uppskattning, helst denna naturligtvis icke kunnat med noggrannhet göras, utan tillträde till bygnader, sådana som kaserner, sjukhus m. fl., för utrönande af rummens antal, storlek o. s. v. Stadsfullmäktige hafva därför vid omordade kalkyl måst åtnöja sig med följande siffror, dem Fullmäktige anse sig icke desto mindre böra för Tit. framlägga:

I taxeringslängden för 1875 års kommunalutskylder är, med iakttagande af de utaf pröfningsnämnden gjorda rättelser, hela antalet fastighets skattören	8,116.
Kommunens egna byggnader äro på förenämndt sätt uppskattade till	129
	<u>8,245.</u>

I samma taxeringslängd finnas skattören åsatta följande allmänna fastigheter, nemligen:

Senatshuset	151.
Kejs. palatset	43.
Fruentimmersskolans hus	23.
N:o 11 vid Mariegatan (reallycei tomt)	2.
Gensd'armes-manegen	2.
d:o kasernen och stallet	12.
Junkarskolan	36.
Kejs. Alex. Universitetet (hvarunder antagl. följ. i längden upptagna, men ej till skattöretal utförda byggnader inbegripits, neml. laboratorium, allm. biblioteket, magnetiska observatorium och allm. lasaretten)	256.
Posthuset	28.
Generalguvernörskanslihuset	18.
N:o 6 vid Hagasundsgatan	2.
N:o 10 vid Brunnsgatan	10.
Jernvägsstationen	40.
Ordonnanshuset	12.
Generalguvernörshuset	44.

Gardeskasernens byggnader	141.
Gardeslasarettet	18.
N:o 20 vid Boulevardsgatan	8.
	<hr/> 846.

De Kronan påförda fastighetsskattören utgjorde sålunda år 1875 enligt taxeringslängden endast något mera än en tiondedel af hela antalet sådana skattören i staden. Men utom det att åtskilliga af ofvan uppräknade byggnader tydligen äro alldeles för lågt uppskattade, synnerligast om hänsyn tages till deras fördelaktiga läge och rummens delvis stora dimensioner, t. ex. senatshuset, fruntimmersskolans hus, jernvägsstationen m. fl., hafva en stor del af de allmänna byggnaderna antingen, såsom nämnt, icke alls i taxeringslängden upptagits, eller ock, ehuru der antecknade, af en eller annan opppgifven anledning icke fått sig några skattören påförda, nemligen:

högvakten,
 mynthuset,
 länehäktet.
 Åbokasernen,
 Sjöekipagets kasern,
 ryska krigshospitalet,
 dess invalidkaserner,
 ryska proviantmagasinerna,
 samtliga kyrkor i staden,
 särskilda pastorsbol,
 ryska Alex. gymnasiets gård,
 katolska skolans hus,
 Universitets astronomiska observatorium ;

hvertill numera äfven kommer:

polytekniska skolans byggnad,
 reallycei hus,
 gardesmanegen,
 accouchementsinrättningens och
 patologiska inrättningens byggnader.

Dessa byggnader tillhöra väl icke alla Finska Kronan, men de falla ovilkorligen under den i Tit.¹ ofvan åberopade utslag af den 23 Mars 1859 begagnade rubrik: "alla byggnader, som med statsmedlen byggas eller underhållas, Ryska Kronans, Finska Bankens och Alex. Universitetets byggnader och inrättningar äfvensom samtliga

kyrkorna i staden deri inbegripna"; och om äfven stadens taxeringsnämnd icke i någon händelse skulle velat åsätta nämnda byggnader skattören, eller sådant för flere af dem af särskilda orsaker icke ens kunnat komma i fråga, står det dock fast, att de vid en jämförelse emellan de publika och privata byggnadernas värde i staden ingalunda kunna lemnas å sido. Stadsfullmäktige hafva icke velat vedervåga ens en approximativ uppskattning af samma byggnader; men med alla nyss anförda förhållanden för ögonen, förefaller det så, som om den tidigare proportionen emellan Kronans och enskildes hus och gårdar i staden icke skulle hafva synnerligen förändrats, så att någon förändring af Kronans i fråga varande bidrag, sådant den under åren 1860—69 utgått, icke af denna orsak synes påkallad.

Med den upplysning att stadens gatulysningskostnader de senaste två åren utgjort, år 1875 51,122 m. 37 p. och 1876 51,161 m. 35 p., våga Stadsfullmäktige förty, i djupaste underdånighet och fullt öfvertygade att Tit. icke skall finna en sådan begäran annat än i allo skälig, anhålla, *det Tit. ynnestfullt täcktes förklara, att Kronan för åren 1875 och 1876 samt framdeles med en femtedel deltagar i kostnaden för stadens gatulykning.* Ort och tid

På Stadsfullmäktiges vägnar:

(underskrift)

(kontrasignation.)

Helsingfors, den 8 Juni 1877.

F. Forsman.

C. G. Sanmark.

Leon. Borgström.

Robert Montgomery.

Aug. Schauman.

**Utskottsbetänkande i frågan om anläggande af
en spårväg från bangården i Helsingfors till stadens sö-
dra hamn.**

Den 16 November 1870 väcktes i Helsingfors Magistrat i närvaro af stadens Äldste fråga om vidtagande af några "åtgärder för underlättande af transitohandeln öfver denna stad". Sedan gjord framställning om inrättandet af en jernbana från statsjernvägarna till Sandvikshamnen af särskilda skäl ansetts böra förfalla, förordade stadens Äldste att en körbana mellan bangården och södra hamnen skulle anläggas, "för att underlätta varutransporten till och ifrån de till denna hamn kommande passagerareångfartyg, samt ett skjul vid samma hamn för varors uppläggande uppföras." För utarbetande af närmare förslag härutinnan utsågs tillika en komité af herrar, Konsul L. Borgström, Ingeniörer E. Bergroth och C. Reuter samt Kofferdikaptén L. Krogius och Politierådman A. F. Liljeros.

Jemte skrifvelse af den 21 December 1870 inlemnade denna komité till Magistraten karta öfver den föreslagna jernvägssträckningen och plan för varuupplagsskjulet äfvensom kostnadsförslag för hvardera arbetet, uppgående till resp. 55,509 m. 36 p. och 21,743 m. 21 p. eller tillsammans 77,252 m. 56 p.; hvarvid komitén bl. a. framhöll: att vägens spårvidd borde blifva densamma som statsjernvägarnas, så att dessas lastvagnar kunde på densamma framföras; — att jernbanan borde ledas så väl längs södra hamnens norra sida till katerhamnen, som längs den vestra kajen; — att banan, med atseende å svårigheten att erhålla så stora kurvradier, att icke vändbord blefve nödiga, lämpligast kunde dragas öfver jernvägstorget och Mikaelsgatan genom esplanaderna längs dessas norra linie, så att ett vändbord anbringades inom mellersta esplanaden och en vexling i kappellesplanaden, hvarigenom äfven anläggningskostnaden för sjelfva spåret blefve billigare och olägenheterna för gatutrafiken förminskades, utan egentligt men för esplanadens trädplanteringar; — att varuskjulet lämpligast uppfördes vid södra ändan af båthamnen; samt — att varuforslingen på banan äfvensom varuskjulet icke borde af staden sjelf handhafvas, utan helst per år till den mestbjudande upplåtas.

I häröfver affordratt utlåtande, af den 16 Januari 1871, förklarade stadens Äldste, att de föreslagna anläggningarna väl kunde vara af nytta för stadens trafik, men då kostnaden för dem, uppgående till omkr. 80,000 mark, icke kunde med stadens ordinarie inkomster betäckas, utan medel dertill måste upplånas, ansågo sig Äldste, enär de icke voro berättigade att härför skuldsätta borgerskapet, böra öfverlemna till borgerskapet i sin helhet att bestämma, huruvida en sådan skuldsättning skulle ske.

Med anledning häraf för Magistraten uppkallade den 13 Mars 1871, ansågo borgerskapets medlemmar i fråga varande anläggningar vara för trafiken högst ändamålsenliga och nödvändiga, men yrkade enhälligt, att för desammas bringande till stånd någon särskild skatt eller taxering icke skulle åhvälfvas borgerskapet, utan för ändamålet ett amorteringslån på förmånligaste vilkor upptagas och småningom från enskildamedels-fonden återbetalas. På derom hos Direktionen för Finlands Bank gjord förfrågan meddelades äfven, att Kejs. Senaten på Direktionens framställning tillätit, det finge ett amorteringslån af 80,000 mark åt staden gifvas, emot gemensam ansvarighet af borgerskapet, på femton års tid och mot fem procents ränta samt skyldighet att under de sista tio åren af lånetiden återbetala lånet med en tiondedel deraf årligen. Men då borgerskapet vid särskilda sammanträden inför Magistraten, senast den 17 Oktober 1871, hördes om det ville åtaga sig ansvarighet för lånet, ansåg flertalet denna ej böra åhvälfvas borgerskapet allena, emedan ny kommunalförfattning före lånets återgåldande vore att emotse och med den ett sådant nytt beskattningssystem, att jemväl andra medlemmar af kommunen skulle bidra till betäckande af stadens utgifter och ansvara för dess lån.

Emellertid anhöll Magistraten i skrifvelse af den 18 Juli 1871 hos Öfverstyrelsen för väg- och vattenkommunikationerna, att Öfverstyrelsen ville underkasta ofvan nämnda förslag erforderlig granskning och låta Magistraten få inhemta, huruvida den för banan sålunda föreslagna sträckningen vore den ändamålsenligaste och om ej esplanadens inkräktande i antydt syfte möjligen kunde undvikas äfvensom hvilka anmärkningar emot förslaget i öfrigt vore af omständigheterna påkallade. I anledning häraf infordrade Öfverstyrelsen öfver berörda förslag yttrande af Byråingeniören G. F. Ahlgren, hvilken i den 20 September 1871 dagtecknad skrifvelse utlät sig: att den föreslagna bansträckningen i så väl tekniskt som ekonomiskt hänseende var att förorda, men att det tilltänkta vändbordet i mellersta esplanadens nordvestra hörn ej allenast vore för gatutrafiken högst ofördelaktigt, helst spåret sålunda komme att afbrytas vid ett ställe der profilen utvisade stigningar af 1: 60 från båda sidor, utan äfven var af lokala förhållanden opåkalladt, enär man oriktigt antagit att statsjernvägarnas godsvagnar

icke skulle kunna framgå på en så skarp kurv, som här blefve nödig då esplanadens hufvudgång ej finge beröras, ehuru en rätt konstruerad gatujernvägskurv, hvarå yttre skensträngen medgäfvade vagnshjulen att löpa uppå sina flänsar, helt säkert kunde inom sagda gränser utläggas så, att statsjernvägarnas vagnar derå beqvämt kunde framföras; -- att förslaget icke fäst tillräckligt afseende vid att det gälde ett gatuspår för hästtrafik, för hvilket icke, såsom förslaget upptager, bredbasiga (vingade) räler af 15 skålp:s vikt per fot, utan 10 à 12 skålp:s gatujernvägsskenor af en helt annan form böra användas, hvarigenom spårets öfverbyggnad icke allenast blefve billigare att anlägga och remontera, utan äfven för den vanliga gatutrafiken minst störande; -- att förslaget att vid ångbåtsbryggan omlasta godset på smärre vagnar, som å skilda bispår skulle framföra detsamma till fartygens sidor, borde kunna undvikas genom inrättande af vexlingar och smärre vändbord invid och å sjelfva bryggan; samt -- att det föreslagna varuskjulet hellre kunde förläggas å något längre från kajen beläget ställe, der tillräckligt utrymme för förenad jernvägs- och vanlig hästtrafik erhöles, hvaremot platsen vid kajen borde erhålla en lämplig taköfverbyggnad på stolpar, för gods som är under lastning eller lossning och således blott för kortare tid måste uppläggas på hamnarmen. Detta utlåtande meddelade Öfverstyrelsen i skrifvelse af den 5 Oktober 1871 Magistraten, jemte det Öfverstyrelsen, som i hufvudsak delade de i utlåtandet framställda anmärkningar, för egen del förordade banans anläggning efter det deri antydda system, dock så att jemväl bispåren till de skilda hamnarna, på sätt Öfverstyrelsen ansåg möjligt, borde genom vexlingar, utan vändbords användande, med hufvudspåret sammanbindas; och ehuru väl enligt nämnda system möjligt vore att utan vändbord leda hästbanans spår från Mikaelsgatan in på och utmed Norra esplanadgatan, ansåg Öfverstyrelsen det likväl, i anseende till näst nämnda gatas i förhållande till behovet knappa bredd, blifva lämpligare att leda spåret genom esplanaden, helst sålunda genom den beqvämare krökningsradien äfven lättnad i trafikeringen af denna del af banan skulle vinnas.

Efter inhemtad kännedom om dessa utlåtanden beslöt Magistraten ofvan nämnda 16 Oktober 1871, i samråd med stadens Äldste, att anmoda sakkunnig person att med ledning deraf uppgöra fullständigt kostnadsförslag och nödiga ritningar till i fråga varande bana och skjul; och uppdrogs detta åt Ingeniören Ahlgren, som jemväl aflemnade följande, af två alternativa kostnadsförslag och ritningar åtföljda betänkande:

”Betänkande

till projekt för gatujernväg emellan Bangården och Södra hamnen i Helsingfors stad.

Alternativ I. Hästjernväg för godstransport med statsjernvägens vagnar.

Banans sträckning ifrån Bangården snedt öfver jernvägstorget, längsmed Mikaelsgatan samt genom Esplanaden till Salutorget (se planritning) är af lokala förhållanden så strängt gifven att något annat val knappast återstår.

Spårutgrening till Södra hamnens Norra och Vestra kajer sker medelst fast vexling, projekterad att utläggas å salutorget (C.) Ångbåtsbryggorna förses med vändbord och spår, så att vagnarne kunna framföras direkt till fartygens sidor.

Rail-form och vikt är lämpad efter den rörliga materialens tyngd, som per lastad vagn uppgår till 280 å 300 centner; och har det vid beräkningen af öfverbyggnadens styrka och kostnad visat sig blifva fördelaktigast att för ifrågavarande fall använda det så kallade "Hartwicks" system; höga railer hvilande direkt på grusbädd, utan underlag af tvär eller långslipers. För 75 centners vagnhjultryck erhåller rail-sectionen 60 liniers höjd och 30 liniers fotbredd samt vikt per löpande fot 15 skålp. Detalj dimensioner samt spårets anordning i öfrigt framgår af ritningen.

Vid bestämmande af curvernas minimistorlek erhålles följande gränsmått:
300 fots radie för 4 hjuliga vagnar med 12 fots axelafstånd, 3 fots hjuldiam, och 0,1 fots flänshöjd.

250 fots radie för 4 hjuliga vagnar med 10 fots axelafstånd och 0,1 fots flänshöjd.

222 fots d:o för d:o med 10 fots d:o och 2,5 fots hjuldiam.

Banans skarpaste curv är vid hörnet af Mikaelsgatan och Esplanaden (B.) der utrymmet endast medgifver en radie af 275 fot, såvida icke stora promenad-gången uti nyssnämnda plantering skall af spåret beröras. Terrängen å detta ställe betingar dessutom profilers ballansering med 1:50, och den dragkraft som sålunda skulle erfordras för en fullt lastad vagn om 300 centners vikt kan uppskattas till ett anspann af åtminstone tre hästar.

Ett så stort antal hästar blifver icke allenast för trafiken opraktiskt, utan ock högst svårt att anspänna framför en jernvägsvaggon, hvars konstruktion på intet sätt derefter är lämpad.

Vill man minska motståndet i curverna genom att låta yttre hjulen gå uppå fläns, så får dennas höjd icke öfverstiga 3 å 4 linier, ty i annat fall blifver skilnaden emellan respektive hjuldiametrar för stor i förhållande till yttre och inre skenstängernas längder, och ändamålet förfelas. Statsjernvägens vagnar hafva 10 liniers flänsar, som i förening med öfriga dimensioner görer tillämpningen af anförda metod gagnlös.

Jemföres materialens egen vikt med dess lastdryghet, så gifver resultatet 40 proc. död last, som ännu mera ökas derigenom att trafiken icke alltid kan bedrivas

med fullastade vagnar, hvilkas totala tyngd så vidt möjligt är bör lämpas för ett anspann af högst 2:ne hästar.

Då nu dessutom en stor del af jernvägens godsvagnar äro försedda med 3 axlar, hvilket omöjliggör desammas användning uti gatuspårets små curver, så kunna omlastningar vid bangården icke helt och hållet undvikas, hvadan alltså det hufvudsakligaste motivet för begagnande af oftanämnde material i väsentlig mån förringas; och jag kan därför icke heller förorda alternativ I i sin helhet, utan endast för såvida den egentliga godstransporten komme att verkställas med enkom för ändamålet lämpligt konstruerade plattformar jemte det att jernvägens vagnar blott nödfallsvis användes.

Frågans vidare belysning har jag trott mig bäst kunna åstadkomma genom uppgörandet af ett

Altern. II. För hästbana med en efter spårets curver lämpad rörlig materiel:

De terrasseringsarbeten som här äro ifråga utgöra en så ringa del af anläggningskostnaden att de icke kunna gifva anledning till någon förändring af spårvidden, äfven om icke fördelen att stå i förening med bangårdens spår låge för handen. Alternativ II är därför hvad denna del vidkommer lika med föregående förslag, undantagandes banans curver, hvilka helt och hållet blifvit lämpade efter det förhanden varande lokala utrymmet.

Öfvergången ifrån Mikaelsgatan till Esplanaden sker med curv af 150 fots radie, och i stället för vändbord vid södra hamnens ångbåtsbryggor kan spår med 100 och 110 fots radier utläggas.

Öfverbyggnaden formeras med plattskenor à 10,5 skålp:s vikt per fot, fästade å långslipers som vid hvarje fjerdje å femte fot understödas och förenas medelst tvärstockar, såsom ritningen närmare visar.

Den föreslagna skenformen, redan med fördel använd vid Köpenhamns spårväg, torde för den vanliga gatutrafiken vålla minsta möjliga hinder. Crossings och vextlungor tillverkas af gjutjern och hafva inga lösa delar, som vid gång från ett spår till ett annat måste skiftas.

Vagnarnes vikt böra icke öfverstiga 35 à 40 centner pr. st för en lastdryghet af cirka 100 centner. Hvarje vagn förses med broms och anspann för en häst, drag och bärtjedrar samt buffrar formeras af kautschuk. Hufvuddimensionerna i öfrigt följande:

Axelafståndet högst 7 fot.
Hjuldiametern . . . 2,4 fot.
Hjulringens bredd 0,25 fot.

Hjulringens flänshöjd 0,04 fot.

Vagnskorgens utvändiga bredd 8 fot.

d:o längd 16 à 18 fot.

Och för att minska motståndet i curverna göras hvarje axels ena hjul frigående uppå rörlig axel.

Uti ett af Herr C. Reuter redan tidigare uppgjort förslag till gatujernväg emellan förutnämnde punkter beräknades kostnaden till 55,509 m. 36 p. Detta förslag bör emellertid icke utan närmare granskning jemföras med de af mig nu uppställda, hvaruti icke blott jernvigten ökats med det för dylika beställningar brukliga procent tillägg, utan ock enhetspriserna observerade i enlighet med gällande konjunkturer. Förstnämnde förslag skulle efter samma grunder erfordra ett anläggningskapital af in summa 66,320 m., då alternativ I betingar 57,800 och alternativ II 49,200 m.

Helsingfors, i Decembër 1872.

Th. Ahlgren."

Öfver dessa nya förslag hördes åter borgerskapet den 16 April 1873 och ansåg dervid, under erkännande af frågans stora vikt, nödigt att, emedan utlåtande öfver förslagen ännu icke afgifvits, inhemta yttrande af en komité, hvilken jemväl borde föreslå lämpligaste sättet för företagets förverkligande; och utsågos till komiterade herrar Ingeniörer A. Bade och J. Stenberg samt Handlande K. F. Nybom, P. A. Stenius och I. Nyman, hvilka sedermera till Magistraten aflemnat ett så lydande utlåtande:

"Komitén anser det vara af stor vikt för den denna stad passerande och årligen tilltagande varutrafiken, att kommunikationen emellan de angifna punkterna så mycket som möjligt underlättas och befordras, och det så mycket mera som vårt formansväsende är i ett allt annat än tillfredsställande skick.

Komitén hade helst önskat föreslå byggandet af en spårväg, som kunnat befaras med statsbanans godsvagnar och plattformar, men kan för sin del tyvärr icke göra detta, emedan det ytterst trånga utrymmet vid hamnens quaiar och hukar samt de af den inskränkta terrängen betingade små kurvradierna med flere omständigheter icke tillåta utförandet af ett sådant förslag.

Efter granskningen af de tre särskilda förslagen till spårväg har komitéu dervöre funnit det af Ingeniör Ahlgren uppgjorda förslaget N:o 2 med små vagnar vara det ändamålsenligaste både hvad anläggning och trafikering beträffar och föreslår detsamma till utförande. Hvad spårvidden beträffar, så anser komitén likväl densamma böra minskas till 3 fot i stället för föreslagna 5 fot, emedan derigenom både anläggnings-

kostnaden så till fast som rörlig materiel skulle minskas, och trafikeringen göras lättare, samt emedan för magasinegare då bereddtes större möjlighet att med små kurver leda sidospår till sina magasin.

Komitén vill ock uttala att banan helre borde dragas långsmed sjelfva Norra Esplanadgatan än in uti den nyligen omplanerade Esplanaden, helst denna gata inom kort torde komma att undergå omläggning. För den händelse åter att det trånga utrymmet vid hörnet af Norra Esplandgatan och Mikaelsgatan skulle göra kurvans förläggande inom Esplanaden till en nödvändighet, så kan sådant ske utan att dertöre banan behöfver dragas genom hela Esplanaden. Spårvägen borde vidare vid jernvägens terminus dragas i två med vexlar sig emellan förenade spår åtminstone 300 fot i parallel linie med jernvägens lastagespår. Skulle ett förestående förläggande af salutorget till jernvägstorget göra banans sträckning diagonalt öfver sistnämnde torg mindre lämplig, borde banan sträckas antingen längre fram längs Mikaelsgatan till Wilhelmsgatan eller kanske ännu lämpligare och utan särdeles mycket ökade kostnader ifrån Norra Esplanadgatan långsmed Östra Henriksgatan till Jernvägens nya sidospår invid Gasverket, isynnerhet som denna plats torde vara afsedd att i en snar framtid upptaga jernvägens godsmagasiner. Spårvägen kunde derigenom äfven vara begynnelsen till ett blifvande gatujernvägsnät i Helsingfors. Kostnaderna borde under för tillfället rådande förhållanden ej alltför mycket afvika från det af Herr Ingeniör Ahlgren 1873 uppgjorda kostnadsförslaget.

Hvad utförandet af den bana staden kan besluta att bygga beträffar, så föreslår komitén att arbetet borde utbjudas på entreprenad, att verkställas under uppsigt och kontroll af en af Stadsfullmäktige dertill utsedd och emot arvode antagen Ingeniör.

På samma gång får komitén framhålla, att det är af högsta vigt för att spårvägen skall kunna göra sin fulla nytta, att lyftkranar, både fasta och löpkranar, samt varuskjul anbringas vid quaierna, äfvensom att spårvägen utdrages till Packhuset.

Helsingfors den 23 December 1874.

Aug. H. Bade.
Joh. Stenberg.

F. K. Nybom.

I. Nyman.
P. A. Stenius."

Som den vidare behandlingen af ärendet till följd af den emellertid inträdda nya kommunalförvaltningen ankomme å Stadsfullmäktige, har Magistraten jemte skrifvelse af den 13 Mars 1876 tillsändt Stadsfullmäktige de i frågan tillkomna handlingar och ritningar samt för egen del förordat, att denna viktiga fråga måtte, efter pröfning af

hvad numera i anseende till förändrade förhållanden kan vara för staden gagneligt, vinna en snar och god lösning.

Och hafva Stadsfullmäktige den 28 Mars 1876 remitterat detta ärende till utskottet, för afgifvande af betänkande deri.

Utskottet, som vid särskilda sammanträden förehaft detta ärende, har främst tagit i öfvervägande, huruvida den i fråga satta förbindelsen emellan jernvägens bangård och stadens södra hamn bör anses för ovilkorligen nödvändig, då jernvägen redan står i omedelbar förbindelse med stadens hamn i Södernäs, hvarest, såsom känt är, inkommande gods, afsedt för transitotrafik eller för transport inåt landet, aflastas direkte å jernvägens vagnar för vidare befordring till destinationsorten, och hvarifrån utskIPPING och lastning af med jernvägen ankommet gods likaledes, så vidt utrymmet vid lastbryggorna medgifver, direkt verkställes. Det gods som afgår till och ifrån hamnen vid Södernäs är dock nästan utan undantag sådant, som ankommer eller afskeppas antingen i hela skeppslaster eller i större delar deraf, med för ändamålet befraktade fartyg, och för dylika varor är icke heller den föreslagna förbindelsen emellan södra hamnen och jernvägen af någon nämnvärd vikt. Det är deremot företrädesvis för varor, som vanligen i mindre partier inhemtas med de ångfartyg, hvilka regelbundet anlöpa Helsingfors, äfvensom för varor, som ankomma med jernväg, för att med dessa fartyg utskippas, som en sådan förbindelse vore afsedd. Utskottet har väl icke lyckats erhålla några närmare uppgifter angående omfånget af denna varutrafik, men dock inhemtat, att densamma, oaktadt de ogynsamma transportförhållandena emellan hamnen och jernvägen, ingalunda varit ringa och företrädesvis haft till föremål råvaror och maskiner för fabrikena i landet, redskaper för jordbruket samt konsumtionsartiklar för det inre landet, m. fl. importvaror, äfvensom inhemska fabriksalster samt produkter af jordbruk och hemslöjd m. m., hvilka från det inre af landet hit ankomma med jernväg, för att med nämnda fartyg exporteras. Det ligger i handelns natur, att söka sig till de orter, der de fördelaktigaste vilkor och den största bekvämlighet densamma erbjudas. Jernvägarnas utsträckning till några andra hamnorter i landet och de större bekvämligheter, som på dessa orter bereds handeln, har, såsom känt, ditlockat äfven en del af näst omförmälda trafik, hvilken förut rört sig nästan uteslutande öfver Helsingfors. För att därför åt staden, som för denna trafiks underlättande härintill gjort ringa eller intet, bevара den ännu existerande och möjligen återvinna den staden sålunda frångångna rörelsen, och med den de inkomster, som genom den samma dels direkt, dels indirekt tillföras staden, synes det utskottet nödvändigt, att

några lättnader äfven härstädes beredas denna rörelse; och då bland de utgifter, som nu betunga densamma, transportkostnaderna äro af icke ringa betydelse, oberäknadt den tidsförlust som med nu vanlig befordring är oundviklig, har utskottet ansett nödigt, att staden, äfven i sitt eget intresse söker göra denna transport billigare och bekvämare.

Med öfvertygelse härom har utskottet dernäst tagit i öfvervägande sättet, huru detta lämpligast borde ske. För bedömandet af denna fråga, har utskottet väl haft att tillgå ofvan nämnda, för en förbindelse emellan jernvägen och hamnen uppgjorda särskilda förslag. Men då dessa förslag tillkommit redan för flere år tillbaka, ansåg utskottet att de samma, icke blott hvad angår kostnadsberäkningarna, utan äfven beträffande de tekniska anordningarna samt lämpligaste sträckningen genom staden och anknytningspunkten till jernvägen, borde underkastas på föregången lokal undersökning grundad granskning af fackmän; och åtog sig utskottets ledamöter, undertecknade Wasastjerna och Lekve gemensamt verkställigheten häraf. Resultaten af den häraf föranledda undersökningen, som först om sommaren år 1876 kunde försiggå och hvilken, på sätt bilagda instrument och dertill hörande karta utvisar, utsträcktes jemväl till en linje från jernvägens bangård norr om gasverket öfver Kampmalmen till Sandviken samt Busholmen och Sandholmen, vidhandengåfvo, att enligt utskottets åsigt endast följande tre alternativ för sträckningen och konstruktionen af den i fråga satta spårvägen kunna ifrågakomma, eller:

1:o en bana, beräknad för lokomotiv, från bangården, norr om gasverket, utmed Östra Henriks- och Norra Esplanadgatorna samt öfver salutorget, med förgreningar, en till kajen nedanför kejs. palatset och den andra till ångbåtskajen söder om inloppet till södra fiskarhamnen;

2:o en spårväg, afsedd för begagnande af jernvägens godsvagnar och hästdragkraft, utmed samma linje, eller ock med utgångspunkt från jernvägens godsmagasin vid jernvägstorget utmed Mikaelshuset och Norra Esplanadgatan och vidare till ofvan nämnda kajer; samt

3:o en spårväg, inrättad för egna lättare vagnar och hästdragkraft, utmed nästantydda linje från jernvägstorget till hamnen.

Hvad det *första* af dessa tre alternativ angår, så har utskottet, dels emedan dess användande nödvändiggjorde en inkräkting af esplanaderna och sannolikt äfven delvis förstöring af der gjorda planteringar, dels ock i anseende till den höga anläggningskostnaden och då den emotsedda trafiken för en längre tid framåt icke torde erfordra eller ens kunna uppbära utgifterna för en lokomotiv-transport, samt enär dessutom trafik med lokomotiv utmed stadens obestriddigen lifligaste gator och platser på-

tagligen komme att medföra ganska allvarsamma vådor för den allmänna rörelsen, ansett sig icke kunna tillstyrka antagandet af detta alternativ.

Beträffande åter det *andra alternativet*, så talar väl därför den, enligt utskottets uppfattning dock endast skenbara, fördel, att, om såsom detta alternativ afser jernvägnas vagnar vid transporten begagnandes, omlastning af varorna skulle undvikas. En omedelbar inlastning från fartygen i dessa vagnar kan dock icke för sig gå, om icke vagnarna föras ut på lastbryggorna intill sidan af fartyget. För möjliggörande häraf erfordras dock, i anseende till de skarpa krökningar, som å ångbåtsbryggorna vid vestra kajen måste ifrågakomma, att vändbord der inrättas. Men äfven om kostnaderna för så väl desammas anläggning, uppgående till ungefär 2,000 mark, som för deras underhåll och användning, samt de dröjsmål och svårigheter vid transporten, som med begagnandet af vändbord blefve förenade, lemnas obeaktade, så är likväl utrymmet för dessa inrättningars anbringande så inskränkt, att de vid användningen otvifvelaktigt skulle vålla hinder i den öfriga trafiken på platsen. Inrättas åter icke vändbord, kunna vagnarna ej utföras på sagda kajer, utan måste de vid aflemnande och emottagande af varor stanna på den inre kajen, eller gatan, och varorna på mindre platformer för handkraft transporteras emellan fartygen och spårvagnarna, samt omlastning sålunda blifva oundviklig. — På af utskottet gjord förfrågan har Herr Jernvägschefen benäget upplyst, att vagnar väl alltid vore att från statens jernvägar påräkna, dock emot ersättning, hvars belopp, såsom beroende på Styrelsens bestämmande, Jernvägschefen icke ansett sig kunna antyda, samt under vilkor att vagnarna åtföljdes och stode under tillsyn af statsjernvägnas betjening; men att godsemottagning, med ansvarighet för statens jernvägar, icke kunde ega rum vid hamnen, utan endast vid godsmagasiner på bangården. Då äfven denna omständighet kunde nödvändiggöra delvis omlastning eller omstufning af godset för dess emottagande af jernvägarna, eller, om sådan emottagning icke skedde, framkalla förvecklingar eller förluster för varuegaren, har utskottet, enär dessutom varustransporten med berörda i sig sjelf tunga vagnar sannolikt komme att fordra ett större antal dragare, ansett sig icke heller kunna förorda detta alternativ, helst äfven det samma icke utesluter möjligheten af en inkräkning af mellersta esplanaden eller åtminstone af en del af trottoaren vid Norra Esplanadgatan. — Återstår alltså:

Det tredje alternativet. För detta, i jembredd med de andra alternativen, tala hufvudsakligast följande skäl, nemligen:

att de enligt detta alternativ erforderliga, mindre och för ändamålet särskildt konstruerade, vagnar med kortare axel-afstånd medgifva så skarpa krökningar af spå-

ret, att vagnarna utan vändbord kunna utföras å kajerna till sidan af fartygen, hvarigenom direkt in- och utlastning i vagnarna der kan ske; så att, ehuru väl omlastning emellan dessa och jernvägarnas vagnar vid bangården måste ske, förhållandet i detta afseende likväl icke stälde sig sämre, än enligt det andra alternativet, utan fastmera fördelaktigare, i ty att, om man antager att *omlastningarna*, i det ena fallet *vid hamnen*, och i det andra *vid bangården*, komme att jemnt motväga hvarandra, den i förra fallet, d. v. s. enligt andra alternativet. mestadels erforderliga flyttning eller omstufning af varorna för emottagandet vid bangården enligt föreliggande alternativ icke komme i fråga, till icke ringa arbets- och kostnadsbesparing för trafikanterne;

att dessa mindre vagnar fullt lastade kunna framföras af en häst, då deremot för forslingen af en fullastad statsjernvägarnas godsvagn antagligen erfordras två hästar;

att i fråga varande mindre vagnar äro vida lättare än nämnda godsvagnar och att således framforslingen af den döda tyngd, som motsvarar vigtskilnaden dessa två slags vagnar emellan, genom begagnande af de mindre vagnarna undvikas;

att med lättare vagnar de vådor, hvarmed en spårvägs-rörelse utmed ofvan nämnda så lifligt trafikerande gator är förenad, sjelffallet måste blifva mindre; samt slutligen

att detta alternativ, för hvars genomförande någon inkräktning af esplanader eller trottoarer icke behöfver i fråga komma, jemväl, såsom af kostnadsberäkningarna synes, kan billigast utföras — enligt Ingeniör Ahlgrens förslag för omkr. 50,000 mark.

På dessa skäl, och med tillkännagifvande att, enligt inhemtade upplysningar, kostnaden för varuomlastning å Herljunga station i Sverige, der Uddevalla-banan med 4 fots spårvidd korsar vestra stambanan, hvars spårvidd utgör 4,85 fot, utgjort i medeltal $\frac{1}{2}$ öre, eller ungefärligen $\frac{3}{4}$ penni, per centner, får utskottet alltså tillstyrka, att Stadsfullmäktige måtte af i fråga varande tre alternativ föredraga detta tredje, med de närmare bestämningar t. ex., att spårvidden blefve omkr. tre fot och öfverbyggnaden utfördes enl. det i Ingeniör Ahlgrens ofvan intagna betänkande beskrifna s. k. Hartwich'ska systemet. Och ehuru väl hos utskottet i öfvervägande kommit, om det icke vore skäl att, innan arbetet komme till utförande, söka genom Drätselkammaren införskaffa så vidt möjligt tillförlitliga uppgifter om de varor, så till mängd som beskaffenhet, hvilka under nu varande förhållanden forslas emellan södra hamneus ångbåtskajer och jernvägen, har utskottet likväl, enär så väl särskilda komitéer i denna fråga, som stadens äldste och borgerskapet vid åtskilliga tillfällen förklarar en förbättrad varutransport emellan nämnda platser för högst behöflig, samt med afseende jemväl å de praktiska svårigheterna vid att samla dessa varu-uppgifter, trott sig redan

nu böra föreslå Stadsfullmäktige definitivt beslut om arbetets utförande och sålunda äfven vinna ett slut på de långvariga förberedande öfverläggningarna i denna fråga.

Utskottet får alltså äran föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att för stadens räkning skall anläggas en spårväg för lättare vagnar och användande af dragare, från statsjernvägarnas godsmagasin öfver jernvägstorget längs Mikaelss- och Norra Esplanadgatan samt öfver Salutorget, med förgreningar till kajen nedanför kejs. palatset och till ändan af ångbåtskajen söder om inloppet till södra fiskarhamnen; samt

att genom Magistraten anmoda Drätselkammaren, att så fort lämpligen ske kan låta uppgöra kostnadsförslag för en sådan spårväg, af omkr. tre fots spårvidd och med tillämpning af det s. k. Hartwich'ska systemet, jemte erforderliga vagnar och hvad i öfrigt till anläggningen hör, samt dermed och med förslag ej mindre till anskaffande af de för företaget erforderliga medlen, än till sättet för vägens trafikerande, till Stadsfullmäktige inkomma.

För verkställande af ofvan berörda, af det utskottet gifna uppdrag framkallade undersökningar af särskilda bansträckningar genom staden har utskottet jemlikt tre räkningar, som i original biläggas, utbetalat tillsammans 342 mark; och emotser utskottet:

att Stadsfullmäktige ville godkänna dessa räkningar, i afseende å medlens utanordnande genom Drätselkammaren.

Helsingfors, den 8 Juni 1877.

Aug. Fredr. Jansson.

Edvin Bergroth.

E. Lekve.

Leon. Borgström.

Alfred Wasastjerna.

Bilaga.

”Genom det utskott, som af Stadsfullmäktige blifvit utsedt att förbereda ärendet angående väckt fråga om Helsingfors' jernvägsstations förbindande med stadens södra hamn, förmedelst en emellan nämnde ändpunkter utlagd jernväg med statsbanans

spårvidd, hafva undertecknade blifvit anmodade att till utskottet införskaffa utredning om kostnaderna för den ifrågasatta jernvägsförbindelsen.

Till fullgörande af detta uppdrag aflemnas härjemte planteckning och kostnadsförslag för ofvan omnämnda jernvägsspår, framställande 3:ne olika sätt för dess utförande*), af hvilka undertecknade särskildt och företrädesvis förorda alternativet N:o 1, såsom varande i tekniskt hänseende det lämpligaste, om nemligen den ifrågasatta spårutläggningen till södra hamnen ovilkorligen måste bringas till verkställighet.

Men som, enligt vår öfvertygelse, det i fråga varande jernvägsspåret, en gång utlagdt, icke torde komma att för handeln och varutransporten emellan jernvägsstationen och hamnen medföra fördelar, motsvarande de dryga kostnader, som dess anläggning och trafikerande påkallar, så anhålla vi att få i utskottets protokoll intaget, att vi icke anse oss böra obetingadt förorda något af dessa alternativet utan fastmer afstyrka deras utförande såväl som alla andra kostsammare åtgärder för att draga jernvägens gods rörelse till södra hamnen, hvilken till följd af sina inskränkta lastkajer för större vattendjup och fullkomliga brist på varu-upplags platser omöjliggör all gods rörelse af större omfång.

Den enda åtgärd, som undertecknade anse sig kunna och böra förorda, för varutransports underlättande emellan jernvägsstationen och södra hamnen, är ett bättre och ändamålsenligare ordnande af forslingen per axel och dragare emellan sistsagde platser, än förmedelst den nuvarande, allting annat än väl organiserade formansinstitutionen.

För att emedlertid lemna utskottet, och genom det Stadsfullmäktige, anvisning på den, enligt vår uppfattning, enda möjliga utvägen att i en framtid väl och beqvämt ordna godstransporten emellan jernvägsstationen och stadens hamn, taga vi oss friheten härjemte bilägga plan, profil och approximativt kostnadsförslag för utläggning af statsbanans spår till en å villan Lugnet anlagd godsstation samt en nedanom Sandvikstorget beredd rymlig och bekväm hamnplats. Utförandet af detta projekt i sin helhet måste naturligtvis tills vidare betraktas som en framtids fråga, då kostnadsförslaget för detsamma uppgår till ungefär *en million* mark, men hafva vi dock velat det framlägga, för att antyda den riktning, åt hvilken, enligt vår åsigt, alla åtgärder för Helsingfors' lyftande till handels- och fabriksstad af större betydelse böra ställas, detta så mycket mer som nödigt är att redan nu reservera terräng för projektets utförande,

*) neml altern 1 lokomotivbana genom esplanaderna, ända från gasverket. . . . 79,000: —
 d:o 2 d:o längs esplanadtrotoarerna d:o d:o . . . . 85,900: —
 d:o 3 hästbana d:o d:o d:o d:o . . . . 71,700: —

innan det samma genom stadens fortgående utvidgning samt i och genom deri tillkommande nya byggnader och andra anläggningar blir i hög grad försvåradt, ja möjligen omöjliggjordt.

Slutligen anse vi oss böra omnämna, att det nu framlagda projektet, sådant det här bilagdt förefinnes, bör betraktas endast såsom ett löst uppkastadt sådant, hvars fullständiga utarbetande möjligen och troligt kan leda till icke obetydlig förminskning af förslagssumman. En höjning af den samma genom omarbetning mera i detalj anse vi dock icke trolig.

Helsingfors, den 16 Oktober 1876.

Alfred Wasastjerna.

*E. Lekve.*⁷⁾

Utskottsbetänkande i frågan om utsträckning af stadens gasledningsnät.

Den 8 juni 1876 hafva Stadsfullmäktige beslutat, att genom Magistraten införskaffa uppgift från Gaslysningsbolaget om de delar af det nu varande terpentinelbelysningsområdet, der gasledning med minsta kostnad kunde under den närmaste framtiden införas, äfvensom särskildt en ungefärlig beräkning af stadens kostnader jemlikt 3 och 4 §§ i gaslysningskontraktet för gasledningens utsträckande från Sandvikstorget till närliggande och lämpliga delar af Wladimirs-, Eriks- och Lappviksgatorna, från Högbergsgatans norra ända till södra brandtornet samt från Kaserntorget längs Fabiansgatan till det blifvande normallyceum. Till följd häraf hafva Stadsfullmäktige äfven, jemte skrivelse från Magistraten af den 25 september 1876, fått emottaga ett af disponenten för Gaslysningsbolaget i äskadt syfte uppgjort kostnadsförslag, åtföljdt ej mindre af närslutna stadsplankarta, å hvilken den föreslagna nya gasledningen utmärkts med röda streck och lyktorna med punkter samt de tillgränsande gamla gasrören med svarta afbrutna streck och punkter, än af en den 12 september dagtecknad skrift, som hufvudsakligen innehöll, att staden jemlikt 3 § i gaslysningskontraktet borde garantera bolaget en årlig nettovinst af 10 procent å anläggningskostnaden för arbetet, att till en början någon annan inkomst från den nya ledningen, än af gatubelysningen, icke kunde till lättnad för stadens garanti af bolaget påräknas, men att arbetets utförande icke desto mindre, i anseende till den stora skilnaden i lysningskostnad emellan terpentinelnyktor och gaslyktor, torde vara för staden jemväl i ekonomiskt afseende fördelaktigt; varande berörda kostnadsförslag så lydande:

Projecterad utvidgning af gasrörsnätet i Helsingfors.

Från Kaserntorget till nya Normallyceum, längs Fabiansgatan:

700 fot 3 tums rör	à 2: 50.	1,750.
200' bergsprängning	à 10: —	2,000.
820' gräfnig, fyllning & gatläggning	à 1: —	820.
4 st. Lyktor med armar & rör	à 90: —	360.
120' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	144.
820' rörläggning jemte tätningsmaterial	à — 20.	164.

Från Södra Esplanadgatan till Södra Brandtornet längs Högbergsgatan:

	800' 3 tums rör	à 2: 50.	2,000.
	500' bergsprängning	à 10. —	5,000.
	950' gräfning m. m.	à 1. —	950.
	5 st. Lyktor	à 90: —	450.
	150' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	180.
	950' rörläggning	à — 20.	190.
Ludvigsgatan	370' 2½" rör	à 2: —	740.
	400' gräfning m. m.	à 1: —	400.
	1 st. Lykta		90.
	30' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	36.
	400' rörläggning	à — 20.	80.
Richardsgatan	340' 2½" rör	à 2: —	680.
	370' gräfning m. m.	à 1: —	370.
	1 st. Lykta		90.
	30' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	36.
	370' rörläggning	à — 20.	74.
Georgsgatan	600' 2" rör	à 1: 50.	900.
	125' bergsprängning	à 10: —	1,250.
	720' gräfning m. m.	à 1: —	720.
	4 st. Lyktor	à 90: —	360.
	120' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	144.
	720' rörläggning	à — 20.	144.
Simonsgatan	340' 4" rör	à 3: 20.	1,088.
	37' bergsprängning	à 10: —	370.
	400' gräfning m. m.	à 1: —	400.
	2 st. Lyktor	à 90: —	180.
	60' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	72.
	400' rörläggning	à — 20.	80.
Annaegatan	1050' 3" rör	à 2: 50.	2,625.
	1230' gräfning	à 1: —	1,230.
	6 st. Lyktor	à 90: —	540.
	180' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	216.
	1230' rörläggning	à — 20.	246.
Fredriksgatan	350' 2½" rör	à 2: —	700.

	410' gräfnig m. m.	à 1: —	410.
	2 st. Lyktor	à 90: —	180.
	60' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	72.
	410' rörläggning	à — 20.	82.
Albertsgatan	480' 2½" rör	à 2: —	960.
	600' gräfnig m. m.	à 1: —	600.
	4 st. Lyktor	à 90: —	360.
	120' 1½" rör till d:o	à 1: 80.	144.
	600' rörläggning	à — 20.	120.
Abrahamsgatan	1050' 3" rör	à 2: 50.	2,625.
	63' bergsprängning	à 10: —	630.
	1,200' gräfnig m. m.	à 1: —	1,200.
	5 st. Lyktor	à 90: —	450.
	150' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	180.
	1,200' rörläggning	à — 20.	240.
Eriksgatan	1,400' 3" rör	à 2: 50.	3,500.
	256' bergsprängning	à 10: —	2,560.
	1,610' gräfnig m. m.	à 1: —	1,610.
	7 st. Lyktor	à 90: —	630.
	210' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	252.
	1,610' rörläggning	à — 20.	322.
Wladimirsgatan	1,200' 3" rör	à 2: 50.	3,000.
	1,380' gräfnig m. m.	à 1: —	1,380.
	6 st. Lyktor	à 90: —	540.
	180' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	216.
	1,380' rörläggning	à — 20.	276.
Andrésgatan	630' 3" rör	à 2: 50.	1,575.
	70' bergsprängning	à 10: —	700.
	720' gräfnig m. m.	à 1: —	720.
	3 st. Lyktor	à 90: —	270.
	90' 1½" rör till d:o	à 1: 20.	108.
	720' rörläggning	à — 20.	144.
		<u>Summa Smc</u>	<u>53,925.</u>

Helsingfors den 12 September 1876.

pp. Gaslysningsaktiebolaget i Helsingfors.
Edvin Bergroth.

Sedan Stadsfullmäktige den 4 Oktober 1876 remitterat ärendet till då varande finansutskottet, som tillika bemyndigats att för frågans behandling förstärka sig med en eller två personer (undertecknad Jansson), hafva Fullmäktige vidare, på utskottets derom gjorda förslag, för vinnande af utredning om den lindring i stadens ofvan omnämnda årliga garantibidrag, som genom privat gasförbrukning vore att förvänta, den 21 november anmodat Magistraten att införskaffa uppgifter om och för huru många lågor, egarene af gårdar i närheten af de föreslagna nya gasledningssträckningarne vore villige att, i händelse af gasnätets utvidgning, i sina gårdar inleda gas, med i akt tagande att vederbörande gårdsegares i detta afseende afgifna svar blefve för dem förbindande i fall af gasledningsarbetets utförande under åren 1877 eller 1878. Och har Magistraten, som med anledning häraf till sig uppkallat samtliga desse gårdsegare och disponenter, för att i saken höras — dervid jemlikt Stadsfullmäktiges beslut särskildt påpekats, att arbetets utförande blefve i väsentlig mån beroende af antalet lågor för privat förbrukning — sedermera i skrifvelse af den 20 december underrättat Stadsfullmäktige, att endast Bagaremästaren Sandberg, Litografen Liewendal, Handlanden Holmgren, Enkan Knief och Helsingfors utskänkningsaktiebolag förbundit sig att, under nämnda förutsättning, från 1878 års början låta inleda gas i de gårdar, de egde, de tre förstbemälde vid Högbergs-, Enkan Knief vid Alberts- och utskänkningsbolaget vid Fredriksgatan, Sandberg och Holmgren för 5 å 6, Liewendal för 3 å 4 samt Enkan Knief och sagde bolag hvardera för 6 lågor, eller tillsammans 25 å 28 lågor, hvaremot alla öfriga innehafvare af gårdar vid antydda gator förklarar sig icke i sina gårdar vilja använda gasbelysning; hvilken skrifvelse Stadsfullmäktige den 22 december jemväl remitterat till utskottet.

Utskottet har nogsamtt insett behöfvet och fördelen af de föreslagna nya gasledningarne; men då detta arbete, såsom ofvan antydts, är förbundet med en hög räntegaranti från stadens sida, har utskottet ansett sig böra med ledning af åtkomliga faktorer uppställa och för Stadsfullmäktige framlägga en ungefärlig kalkyl öfver den i fall af arbetets utförande derigenom förestående ekonomiska uppoffringen för staden och i hvad mån den samma må anses blifva genom en förbättrad gatubelysning ersatt. Af ofvan intagna kostnadsförslag och dertill hörande plankarta, jemförde med närslutna af utskottet införskaffade karta öfver placeringen af terpeninlyktorna i staden, framgår, att på de till erhållande af gasledning föreslagna gatsträckningarna det nu varande antalet af terpeninlyktor förhåller sig till antalet blifvande gaslyktor sålunda, att:

på berörda del af Fabiansgatan finnes 2 terpentin, föreslås 4 gaslyktor; kostnad 5,238: —					
" " " " Högbergs " " 3 " " 5 " " 8,770: —					
" " " " Ludvigs " " 1 " " 1 " " 1,346: —					
" " " " Richards " " 1 " " 1 " " 1,250: —					
" " " " Georgs " " 2 " " 4 " " 3,518: —					
" " " " Simons " " 1 " " 2 " " 2,190: —					
" " " " Annæ " " 3 " " 6 " " 4,857: —					
" " " " Fredriks " " 0 " " 2 " " 1,444: —					
" " " " Alberts " " 2 " " 4 " " 2,184: —					
" " " " Abrahams " " 3 " " 5 " " 5,325: —					
" " " " Eriks " " 3 " " 7 " " 8,874: —					
" " " " Wladimirs " " 3 " " 6 " " 5,412: —					
" " " " Andreaæ " " 1 " " 3 " " 3,517: —					
	25		50		53,925: —

Antalet gatlyktor på i fråga varande del af stadens terpentinbelysningsområde skulle sålunda enligt förslaget komma att öfverhufvud taget fördubblas. Jemlikt kontrakt kostar belysningen med hvarje terpentinlykta under näst följande två år 120 mark årligen och sträcker sig belysningstiden enligt regeln från timmen för gaslyktornas tändning till kl. 12 på natten. Ofvan uppräknade 25 terpentinlyktor medföra således en årlig gatulysningsutgift af 3,000 *mark*. — Af de föreslagna gaslyktorna komme enligt den under de senaste åren gällande tidtabell för belysningen ungefär halfva antalet eller 25, att hållas tända till kl. 11 och 25 till 3 på natten; och kostar belysningen med de förra staden 46 mark 82 p. samt med de senare 85 mark 86 p. hvar och en årligen, eller tillsammans $1,170: 50 + 2,146: 50 = 3,317: *$). — Förenämnda 50 gaslyktor skulle sålunda föranleda en årlig gatulysningsutgift af 3,317 *mark* eller 317 mark mera än den nu varande kostnaden för belysningen på samma område. — Denna skillnad måste dock anses blifva mer än väl ersatt genom en i alla afseenden förbättrad belysning af samma område.

Men nu bestämmer, på sätt ofvan antydts, gaslysningskontraktet, att staden, då gaslysningsbolaget förpligtas till utvidgning af rörnätet, bör garantera bolaget "i årlig nettovinst, beräknad för en tidrymd af fem år i sender, tio procent" å hela anläggningskostnaden för utvidgningen, hvarvid "gaspriset beräknas enligt bolagets böcker, dock att deri icke inbegripes ränta och amortering å det kapital, bolaget i företaget nedlagt".

*) Härvid har gaspriset, enligt uppgifterna i årets budget, beräknats till 4 p. för lysningstimme, samt den på rågens förändrade markegångsvärde beroende tillökning i gaspriset ansetts blifva i det närmaste betäckt genom besparingen vid inträffande månken.

10 procent på i fråga varande utvidgningskostnad utgör 5,392 mark 50 penni, hvilken summa sålunda utvisade beloppet af stadens garanti; och då, enligt införskaffad uppgift från gaslysningsbolaget, gaspriset enligt bok för det närvarande uppgår till 7 mark 90 penni för 1,000 kubikfot, medan för konsumtionen i stadens gatulyktor betalas endast 8 mark och för privat förbrukning 12 mark per 1,000 kub. fot, skulle gaslysningsbolagets nettovinst å anläggningskapitalet uppgå allenast till

$$25 \text{ lyktor } \text{à} 2,146\frac{1}{2} \text{ t:m } \text{à} 5 \text{ kub. fot} = 268,312\frac{1}{2}$$

$$25 \text{ " } \text{à} 1,170\frac{1}{2} \text{ " } \text{à} 5 \text{ " } = 146,312\frac{1}{2}$$

$$\text{Summa } 414,625 \text{ à } 10 \text{ p. mille } 41: 46.$$

(högst) 28 privatlågór *) à (i medeltal) 2,000 kub. fot = 56,000, à 4 m. 10 p. mille 229: 60.

$$\text{Summa } 271: 6.$$

hvarigenom staden, i fall det föreslagna arbetet kommer till utförande, icke kunde undgå att, *åtminstone de första åren*, på grund af den föreskrifna garantin vidkännas en verklig utgift af ungefär 5,121 m. 44 p. om året, hvilken summa sedermera småningom komme att minskas i den mån tillverkningspriset å gasen nedginge och den privata gaskonsumtionen vid ifrågakomne ledningar ökades. Stadens årliga kostnader för den afsedda förbättrade gatubelysningen komme således att åtminstone de första åren i sjelfva verket uppgå till inemot 5,500 mark mera, än för det närvarande för belysningen utbetalas.

Vid sådant förhållande har utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka utförandet af hela det i fråga komna arbetet; utan har utskottet, med fäst afseende å de mest trängande behofven af förbättrad belysning samt å lämpligaste terrängförhållanden och anslutning till det äldre rörnätet äfvensom med hänsyn i någon mån jemväl till vederbörande gårdsegares i förestående måtto gifna förbindelser att i sina gårdar inleda gas, ansett utsträckningen af gasledningen i staden för det närvarande böra inskränkas till allenast följande gatsträckningar, antal lyktor och — af disponenten för gaslysningsbolaget på utskottets begäran i enlighet dermed modifierade — anläggningskostnad, neml.:

å Högbergsgatan, från S. Esplanadg. till Ludvigsg.	3 lyktor,	4,346: —
" Richardsgatan, " Högbergsg.	" . . . . . 1 lykta,	612: —
" Ludvigsgatan, " " "	1 " "	740: —
" Annægatan " Andreæg. åt Wladimirsg. till	1 " "	676: —
" Fredriksgatan " " till " "	2 lyktor,	1,444: —

*) Polytekniska skolan har redan inledt gas från Boulevardsgatan och för normallyceum finnas ännu icke ens ritningar uppgjorda.

å Albertsgatan, från Andreæg. åt Boulevardsg. till 1 lykta,	548: —
” Andreægatan ” Albertsg. till Abrahamsg. 4 lykter,	3,679: —
	<hr/>
Summa 13 ”	12,045: —

Efter detta förslag blefve stadens årliga räntegaranti allenast 1,204 mark 50 penni samt bolagets nettovinst å anläggningskapitalet, för

6 *) lykter å 2,146¹/₂ t:m å 5 kub. fot = 64,395

7 ” å 1,170¹/₂ ” å 5 ” = 40,967¹/₂

Summa 105,362¹/₂ å 10 p. mille 10: 53.

28 privatlågor å 2,000 kub. fot = 56,000, å 4 m. 10 p. mille 229: 60.

Summa 240: 13.

och skulle således stadens verkliga garantiutgift för den sålunda utsträckta gasledningen komma att uppgå till 964 m. 37 p. om året. — Sjelfva belysningen åter, med 13 gaslykter i st. för 7 på samma gatsträckningar nu uppsatta terpentinelykter, skulle enligt ofvan gjorda kalkyl blifva 842 m. 90 p. i st. f. 840 m., d. v. s. allenast 2 m. 90 p. dyrare om året. — Tillsammans således en ökad årlig kostnad af 967 m. 27 p., hvilken utgift för en förbättrad gatulykning staden synes skäligen kunna och böra ikläda sig.

För den händelse Stadsfullmäktige godkänna detta utskottets förslag, bör, jemlikt § 3 i gaslysningskontraktet, meddelande om den beslutna utvidgningen jemte garanti genom Magistraten gaslysningsbolaget gifvas, under näst kommande November månad, hvarefter utvidgningen skall fulländas inom högst ett år.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att förpligta gaslysningsbolaget att utvidga gas-rörnätet till näst ofvan uppräknade gatsträckningar och de å dem föreslagna 13 gatlykter, emot stadens garanti af 10 procent å kostnaden för detta arbete jemlikt gaslysningskontraktet, förslagsvis beräknad till sammanlagdt 12,045 mark; samt

att skriftligen uppmana Magistraten, att senast under instundande November månad gifva gaslysningsbolaget underrättelse om den sålunda beslutna utvidgningen.

Helsingfors, den 15 Juli 1877.

A. Kihlman.

Aug. Schauman.

C. F. Blomberg.

Aug. Fredr. Jansson.

---

*) alla närmast tillstötande gaslykter äro nu enl. uppgift tända till kl. 3 på natten.

Helsingfors, J. Simelii arfvingar 1877.

Utskottsbetänkande, innehållande förslag till organisation af Helsingfors stads sundhetsvård.

Redan den 4 April 1876 antogo Stadsfullmäktige för sin del ett af särskildt utskott uppgjort och i betänkandet n:o 26 för år 1875 intaget samt sedermera, till följd af återremiss, i betänkandet n:o 17 för år 1876 delvis ändradt förslag till organisation af stadens sundhetsvård.

Beslutet härom underställdes, jemlikt föreskriften i § 76 af kommunalförfattningen för städerna, uti skrifvelse af samma dag Guvernörens i länet stadfästelse, jemte det Stadsfullmäktige anhöllo om Guvernörens åtgärd i afseende å befordrande till högvederbörlig ort af en underdånig hemställan om tillägg till instruktionen för sundhetsnämnden, rörande föreskrifter för presterskapet och läkareyrket utöfvande personer i staden att tillhandagå sundhetsnämnden med vissa uppgifter af hygieniskt-statistiskt intresse.

Uti resolution af den 4 September 1876 förklarade Guvernören emellertid att han på skäl, som finnas angifna i hans samma dag till Magistraten aflättna och i betänkandet n:o 35 för år 1876 in extenso intagna skrifvelse, icke kunnat meddela äskad fastställelse å instruktionen för sundhetsnämnden; vid hvilket förhållande de af Stadsfullmäktige antagna instruktioner för stadsläkaren och distriktsläkarene äfvensom Stadsfullmäktiges förberörda underdåniga hemställan utan vidare åtgärd till Stadsfullmäktige återsändes.

Häröfver anförde Stadsfullmäktige underdåniga besvär hos Kejslerliga Senaten, biläggande dervid sin underdåniga framställning om vissa tillägg till instruktionen för sundhetsnämnden; men uti utslag af den 13 Februari detta år har Kejslerliga Senaten förklarad skäl till ändring i Guvernörens af Stadsfullmäktige öfverklagade utslag icke förekomma, hvarjemte Kejslerliga Senaten, enligt dess Civil-Expeditions skrifvelse af samma dag, som delgifvits Stadsfullmäktige genom Magistraten, icke velat till pröfning upptaga Stadsfullmäktiges merberörda underdåniga begäran om vissa föreskrifter för presterskapet och läkarene i staden.

Efter delfäendet häraf hafva Stadsfullmäktige slutligen den 29 sistvikne Maj

uppdragit åt utskottet att inkomma med i nödiga delar omarbetadt förslag till organisation af stadens sundhetsvård.

Innan utskottet går att, till fullgörande af det utskottet meddelade uppdrag, framlägga förslag till instruktion för sundhetsnämnden äfvensom till bestämningar om stadsläkaren och distriktsläkarene, tillåter sig utskottet, i hvars handläggning af detta ärende hr Liljenstrand, för mellankommen afresa från orten, icke deltagit, att i korthet antyda de synpunkter, hvilka vid uppgörandet af utskottets förslag varit de för utskottet bestämmande.

I främsta rummet har utskottet tvifvelsutänkt att hålla sig till de anmärkningar, hvilka uti Guvernörens ofvannämnda skrifvelse till Magistraten af den 4 September 1876 blifvit mot det tidigare förslaget gjorda samt legat till grund för Guvernörens sedermera i högsta instans stadfästade vägran att åt förslaget lemna sin fastställelse. Dessa anmärkningar träffa förslagens till instruktion för sundhetsnämnden §§ 7, 12 momm. b) och f), 14, 20 och 21 samt angå dels omfånget för sundhetsnämndens åligganden, dels dess befogenhet gentemot stadens invånare, dels ock sättet för verkställigheten af dess beslut, äfvensom dess ställning till Guvernören som högsta polismyndighet. Dessa anmärkningar hafva vunnit afseende i de motsvarande §§ 7, 13 momm. b) och e), 18, 19 och 20 i det omarbetade förslaget till sagde instruktion.

Sedan det tidigare förslaget af Stadsfullmäktige granskades och antogs, har ett förslag till allmän helsovårdsstadga för landet sett dagen, rörande hvilket jemväl Stadsfullmäktiges yttrande är infordradt. Då således torde få förutses att inom längre eller kortare tid en allmän stadga rörande helsovården skall af Styrelsen varda utfärdad, har utskottet ansett förevarande förslag böra taga hänsyn till en sådan möjlighet samt i detta syfte uti § 21 af instruktionen för sundhetsnämnden infört en bestämning om eventuella förändringar i den lokala sundhetsstadgan, hvarigenom denna i sjelfva verket iklädes en i visst afseende provisorisk karakter.

Enär det är antagligt att en sådan allmän helsovårdsstadga skall fästa vigt äfven vid det ovedersägliga behovet af ett hygieniskt-statistiskt material samt komma att innehålla föreskrifter med ändamål att åstadkomma ett sådant, torde, bland annat, häruti ett skäl föreligga för Stadsfullmäktige att icke nu förnya den underdåniga framställning om utfärdande af föreskrifter för presterskap och läkare att tillhandagå sundhetsnämnden med statistiska uppgifter, hvilken, såsom inlemnad jemte det icke stadfästade förslaget till instruktion för sundhetsnämnden, ej blef till nådig pröfning upptagen.

Den ur det anförda framgående inskränkning uti sundhetsnämndens verksamhet, i förhållande till det omfång det tidigare förslaget deråt anvisade, måste onekligen medföra en minskning jemväl af stadsläkarens göromål, enär denne tjänsteman enligt förslaget i flera afseenden komme att vara nämndens egentligen verkställande organ. För att motväga denna minskning och tillika bereda stadsläkaren tillfälle att fortfarande stå i tillräcklig beröring med befolkningen och derigenom uti inträffande fall icke brista i verklig kunskap om dess behof i sanitärt och hygieniskt afseende, har utskottet trott sig böra i någon mån vidga hans praktiska verksamhetsfält (§§ 1, 3 och 7 om stadsläkaren). Tillika söker förslaget att nogare än förut bestämma förhållandet mellan sundhetsnämnden och stadsläkaren, sålunda att inseendet öfverallt tillkomme den förra, endast utförandet den senare (§ 13 momm. i) och o) af instruktionen för sundhetsnämnden, §§ 1 och 5 om stadsläkaren), att närmare fastställa hans åligganden gentemot stadens myndigheter, särskildt poliskammaren (§ 2 om stadsläkaren), samt att mera begränsa alltför allmänt hållna föreskrifter (§ 6 dersammastädes).

Rörande distriktsläkarene hafva i förslaget några bestämmningar blifvit införda (§§ 2 och 4 om distriktsläkarene), åsyftande att närmare angifva deras förhållande till sundhetsnämnden, medan det tidigare förslaget endast i allmänhet uppgaf dem underlyda nämnden. Hvad angår tiden, för hvilka distriktsläkarene borde utses, håller utskottet före att densamma på skäl, som redan i motiverna till det äldre förslaget gjorts gällande, lämpligast skulle ännu mera inskränkas, nemligen till tre år (§ 1 om distriktsläkarene). Deremot anser utskottet alla närmare bestämmningar om distriktsläkarenes verksamhet och åligganden, äfvensom rörande fördelningen af göromålen mellan dem, såsom bestående af ganska mycket i detalj gående föreskrifter samt dessutom beroende af tidtals vexlande förhållanden, icke böra ingå i denna stadga, utan blifva föremål för en särskild instruktion, hvartill förslag borde af den blifvande sundhetsnämnden uppgöras (§ 13 mom. k) af instr. för sundhetsnämnden).

Slutligen bör utskottet nämna, att några mindre väsentliga och mera ett fullständigande afseende ändringar eller tillägg blifvit gjorda i §§ 1, 4, 5, 7, 10, 13 momm. d), m), o), p) och q), samt 15 af instruktionen för sundhetsnämnden, § 4 om stadsläkaren, samt §§ 3 och 5 om distriktsläkarene, äfvensom att flerstädes en annan ordning af §§, syntas böra följas.

Jemte det utskottet beträffande alla icke ändrade delar af förslaget endast får hänvisa till den det äldre förslaget vidfogade motivering, tillåter sig utskottet uttala den mening att under nu gifna förhållanden stadens behof af en allmän helso- och sjuk-

vård bör bäst och med minsta kostnad kunna tillgodoses genom antagandet af utskottets förslag till organisation af densamma.

Nedanintagna förslag till *instruktion för sundhetsnämnden*, äfvensom till *bestämmingar om stadsläkaren och om distriktsläkarene*, uti hvilkas text ändringarne och tilläggen framträda genom kursivering af stilen, åtföljas af förslag till *aföningsstat*, hvilket, af Stadsfullmäktige vid ärendets tidigare behandling icke till afgörande upptaget, är, hvad stadsläkarens löneförmåner angår, oförändradt, medan utskottet ansett sig för distriktsläkarene böra föreslå en förhöjning af arvodet till 3,000 mark i ett för allt.

I det tidigare
förslaget
motsvaras
§ af

Instruktion för sundhetsnämnden.

§ 1.

§ 1. Sundhetsnämnden utgöres af stadsläkaren eller hans vikarie och stadens civilismästare, såsom, i kraft af deras embete, sjelfskrifne och ständige ledamöter, samt dessutom af fem ledamöter, deraf företrädesvis en jurist, en kemist, en ingenjör eller arkitekt, en gårdsegare och en industriidkare, hvilka hvar annat år i December månad af Stadsfullmäktige väljas för två år i sender. Första gången anställes val, så snart instruktion för Sundhetsnämnden blifvit behörigen fastställd, och de, hvilka då utses, tjenstgöra till utgången af året näst efter det, hvarunder de invalts.

Om valbarhet till ledamot i nämnden gäller, hvad i Nådiga Förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 stadgas om valbarhet till stadsfullmäktig.

För enhvar af de valde ledamöterne utses på samma sätt och för samma tid en suppleant, att vid förfall för ordinarie ledamot träda i dennes ställe.

Afgår ledamot *eller suppleant*, skall nämnden derom oförtöfvadt hos Stadsfullmäktige anmäla och nytt val, så fort ske kan, anställas. Den sålunda valde tjenstgör under den tid, som för den afgangne återstod.

Afgående ledamot *eller suppleant* kan återväljas.

Den, som blifvit i nämnden invald, kan afsäga sig uppdraget, om han är sextio år gammal, eller förut varit ledamot i nämnden under två år eller har annat hinder, som af Stadsfullmäktige pröfvas giltigt.

§ 2.

§ 2. Nämndens ledamöter välja med slutna sedlar sig emellan ordförande och vice-ordförande för ett år i sender. I händelse af förfall för begge utser nämnden ordförande för tillfället.

§ 3.

Nämnden skall genom Magistraten lemna länets Guvernör skriftlig uppgift på ordförande, viceordförande och ledamöter, samt, då förändring i dess sammansättning inträffar, derom genast hos sagde myndigheter anmäla. Dylika underrättelser införas äfven i en svensk och en finsk i staden utkommande tidning.

§ 4.

§ 4.

Nämnden är fullsuten, då minst fyra ledamöter, ordföranden inberäknad, äro tillstädes. *I fall af olika meningar fattas beslut efter öppen omröstning genom enkel röstpluralitet. Äro rösterna lika delade, vinner den mening, som ordföranden biträder. Om jäf gäller, hvad i lag är stadgadt.*

§ 6.

§ 5.

Har ledamot förfall, skall han hos ordföranden derom anmäla *så tidigt, att suppleant hinner tillkallas*. Förfall för ordföranden skall anmälas hos viceordföranden eller någon af ledamöterna.

§ 9.

§ 6.

Ordföranden sammankallar nämnden en gång i månaden, men äfven oftare, om så erfordras. Nämnden skall äfven sammanträda, derest minst två ledamöter sådant skriftligen hos ordföranden begära.

§ 8.

§ 7.

Guvernören och Politieborgmästaren eller de, hvilka dessa tjänster förestå, *äfvensom Stadsfullmäktiges ordförande*, ega rätt att nämndens sammanträden bivista och i öfverläggningarne deltaga, skolande desamme för detta ändamål om tiden för hvarje sammanträde senast dagen förut skriftligen underrättas. *Guvernören tillkommer ock att för bestämdt, viktigare ärende låta genom ordföranden sammankalla nämnden samt, derest han det åstundar, vid sådant tillfälle intaga ordförandens ställe och enligt bestämningarne i § 4 deltaga i nämndens öfverläggningar och beslut.*

§ 7.

§ 8.

Stadsläkaren eller hans vikarie, eller ock, vid förfall för desse, annan i stadens tjänst varande läkare, som af nämnden för tillfället dertill utses, skall till föredragning bereda de ärenden, hvilka röra helso- och sjukvården, och skola alla dithörande rapporter, berättelser m. m., hvilka till nämnden inkomma, öfverlemnas till sagde läkare, för att af honom enligt nämndens föreskrifter behandlas.

§ 5.

§ 9.

Nämnden eger att för nödiga upplysningars *inhemtande till sina sammanträden* kalla sakkunnige, hvilka dock icke må i besluten deltaga.

§ 13.

§ 10.

- § 3. Nämnden eger sig till biträde anställa en sekreterare och en kassaförvaltare, *äfvensom, i fall af behof, för längre eller kortare tid antaga särskilde betjente.*

§ 11.

- § 11. Protokollet vid nämndens sammanträden föres af sekreteraren och skall upptaga närvarande ledamöter, de ärenden, hvilka förekommit, samt de fattade besluten jemte en kort motivering af dessa. Justering sker antingen genast eller vid nästa sammanträde. Önskar någon, som i öfverläggningen deltagit, att afgifva skildt motiveradt utlåtande, bör sådant af honom skriftligen inlemnas, för att protokollet bifogas.

Utgående expeditioner undertecknas af ordföranden och kontrasieras af sekreteraren. Inkommande handlingar införas af sekreteraren i ett diarium.

§ 12.

- § 10. I fråga om nämndens kassaförvaltning och räkenskaper skall nämnden ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, hvilka i stadens drätselreglemente eller deraf föranledd särskild instruktion varda meddelade.

§ 13.

- § 12. Nämnden har inseende öfver den kommunala helso- och sjukvården inom staden och dess område och åligger det i sådant afseende nämnden:
- a) a) att enligt gällande författningar, i öfverensstämmelse med erfarenheten och på vetenskapliga grunder vaka öfver allmänna sundhetstillståndet och de förhållanden, hvilka kunna derpå inverka;
- f) b) att vaka öfver att för allmänna sundheten skadliga omständigheter så vidt möjligt undanrödjas och i sådant afseende särskildt hafva sin uppmärksamhet riktad på tillgången till vatten och dess beskaffenhet, gårdarnes renhållning, *särdeles under farsotstid, latriners och afledningars* tillstånd, förhållandet inom fabriker, handtverkerier, arbetarebostäder med flera dylika och andra till allmänt eller enskildt bruk upplåtna *hus och inrättningar*, hvilka ej stå under annan offentlig myndighets uppsigt;
- g) c) att till den eller dem, hvilka af nämnden utses att på i mom. b) antydda ställen efter befogenhet verkställa nödiga undersökningar, utfärda skriftligt bemyndigande dertill, hvilket bemyndigande, som skall vara undertecknad af ordföranden och tvenne ledamöter, bör vid undersökningen upptes;
- h) d) att, om vid sådan undersökning som i mom. c) nämnd är, för den allmänna *och enskilda* sundheten vådliga missförhållanden uppdagas, *tillsäga den det angår* att dem inom förelagd lämplig tid undanrödja och att, derest föreskriften ej hörsammas, *anlita behörig myndighet för sakens afhjelpande*;

e) att *aktgifva på och hos vederbörande till beifrande anmäla* utbudning och försäljning af förfalskade eller osunda drycker och födoämnen; b)

f) att hos vederbörande föreslå de åtgärder, hvilka anses nödiga för att hindra uppkomst och spridning af allmän sjuklighet eller farsot bland människor och djur; c)

g) att, såvidt möjligt är, hålla i beredskap allt, som erfordras för att den kommunala sjukvården må vid utbrytande farsoter kunna med tillräcklig skyndsamhet ordnas och utvidgas; d)

h) att, om nämnden så nödigt finner, indela staden i skilda distrikt och utse tillsyningsmän, hvilka ega vaka öfver sundhetstillståndet, enhvar inom sitt område; l)

i) att tillse att alla för den kommunala helso- och sjukvården anställda personer fullgöra sina åligganden samt att *utöfva uppsigten och vaka* öfver ordningen inom alla kommunen tillhöriga sjukvårdsanstalter; e)

k) att *uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till såväl instruktion för distriktsläkarene som till fördelning af åliggandena mellan dem, och att, så ofta nödigt synes, på samma sätt föreslå ändring deruti, äfvensom att, då distriktsläkareplats skall besättas, utlåta sig om de sökandes lämplighet;*

l) att på stadsläkarens förslag antaga de läkare, hvilka för sjukvården inom kommunen tillfälligtvis kunna blifva behöffige; att, efter det sjukhusläkarens yttrande blifvit inhemtadt, antaga och afskeda betjening och öfrig personal vid kommunens sjukvårdsanstalter, samt att för dessa personer hos Stadsfullmäktige föreslå lämpliga arvoden; k)

m) att vid förfall för någon af kommunens läkare att sin tjenst utöfva, *eller vid honom beviljad tjenstledighet*, besörja om kompetent vikarie, såvida icke ordinarie läkaren anskaffat sådan och *denne blifvit af nämnden godkänd*; att besluta rörande tjenstledighetsansökningar af för den kommunala helso- och sjukvården anställda personer, samt att, derest öfverenskommelse ej träffats, bestämma huru stor del af den ordinaries arvode bör åt den tjenstförrättande anslås; i)

n) att vidtaga nödiga åtgärder för åstadkommande af en sanitets-, morbiditets- och mortalitetsstatistik för staden, äfvensom att gå i författning om insamlande af alla de materialier och öfriga uppgifter, hvilka kunna lända till belysning af stadens hygieniska förhållanden; p)

o) att årligen inom utgången af April månad *låta stadsläkaren uppgöra* instruktion berättelse om nämndens tillgöranden, om de sanitära förhållandena i staden, *om de kommunen tillhöriga, under nämndens uppsigt ställda sjukvårdsanstalter*, och om de i stadens tjenst varande läkares verksamhet *under det föregående året, med upptagande* för stadsläkaren § 8.

jemoäl af de statistiska uppgifter, hvilka rörande de i mom. n) nämnda förhållanden ha kunnat erhållas, sammanställda och ordnade till ett helt; skolande denna årsberättelse tryckas och utdelas till Stadsfullmäktige, samt ett exemplar deraf öfverlemnas till Guvernörsembetet, ett till Medicinalöfverstyrelsen och ett till Magistraten, hvarjemte den bör hållas i bokhandeln tillgänglig;

§ 12 m) p) att årligen på tid, som *i stadens drätselreglemente bestämd är, till drätselkammaren* inlemnna specificerad^t förslag öfver de utgifter, hvilka under det följande året anses nödvändiga för nämndens verksamhet, samt att i fall detta belopp sedermera skulle visa sig otillräckligt, derom hos Stadsfullmäktige i god tid anmäla och tillika föreslå beloppet af det tillskott, som kan finnas nödigt;

§ 18. q) att dessutom fullgöra hvad *i särskildta fall* kan af Stadsfullmäktige varda nämnden uppdraget.

§ 14.

§ 12 o) & n) Nämnden skall i fråga om redovisning för de till dess disposition lemnade penningemedel, äfvensom för dess förvaltning i öfrigt, ställa sig Nådiga Förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 till efterrättelse. Nämnden åligger i sådant afseende särskildt att om all under dess förvaltning stående egendom sig noggrannt vårda och öfver densamma låta upprätta förteckningar, äfvensom dessa årligen granska. Förslitna och obehöfliga inventarier bör nämnden hos stadens drätselkammare anmäla till försäljning. Fastighet får af nämnden hvarken förvärfvas eller afyttras, utan skall förslag derom i stadgad ordning till Stadsfullmäktiges afgörande hänskjutas.

§ 15.

§ 15 & instr. för stadsläkaren § 7. Nämnden åligger att på anfordran af vederbörande *stadsmyndighet* afgifva yttrande i fråga om sådana industriella och andra anläggningar inom staden eller dess område, hvilka kunna blifva för allmänna helsotillståndet menliga, *äfvensom i öfrigt rörande allt hvad med den allmänna helsovården kan hafva gemenskap.*

§ 16.

§ 16. Alla förslag, reglementen och förordningar, hvilka af stadens myndigheter uppgöras, eller af dem handläggas, skola, såvidt de sammanhånga med den allmänna helso- och sjukvården, meddelas nämnden, som deröfver bör aflemna motiveradt yttrande.

§ 17.

§ 17. Myndigheter och enskilde ega att hos nämnden anmäla om sanitära missförhållanden på orten och åligger det i sådant fall nämnden att forderrast i saken anställa undersökning samt förhållandet, så vidt på nämnden beror, afhjelpa.

§ 18.

Innan beslut, som rörer enskild persons rätt, af nämnden fattas, skall den § 14 & 19. saken angår deri höras, i hvilket afseende skriftlig kallelse, innehållande kort uppgift om ärendet, bör honom tillställas, senast dagen förut. Kommer han ändock icke tillstädes, ej heller ställer ombud för sig, må ärendet utan hans hörande afgöras; likväl bör i sådant fall beslutet honom utan tidsutdrägt skriftligen delgifvas.

§ 19.

Den som med nämndens beslut icke nöjes, må deröfver anföra besvär hos Guvernören i länet före klockan tolf å åttonde dagen efter delfäendet, eller, om helgdag då inträffar, å nästa söckendag derefter. I allmänhet får beslut icke verkställas, innan besvärstiden utgått, men i viktigare fall, der uppskof kan medföra våda eller menligt inverka på helsotillståndet, eller då nämnden eljest anser saken det fordra, är nämnden befogad att genom Magistraten genast insända fattadt beslut till Guvernörens fastställelse och, sedan denna utverkats, detsamma till verkställighet befordra.

§ 20.

§ 20.

För verkställighet af nämndens lagenliga beslut eger den erhålla skyndsam handräckning af poliskammaren och stadens myndigheter. För utförande af åtal vid domstol må nämnden anlita offentlig åklagare.

§ 21.

§ 21.

Oftanstående instruktion kan i lagenlig ordning ändras, då anledning dertill förekommer, eller om det af utkommande allmän helsovårdsstadga varder påkalladt, och äro vederbörande skyldige att ställa sig jemväl sådana ändringar till efterrättelse.

instr. för
stadsläkaren
§ 13.**Om stadsläkaren.**

§ 1.

Stadsläkaren eger att taga till efterrättelse hvad i instruktionen för sundhetsnämnden rörande hans ställning och verksamhet är stadgadt, äfvensom hvad af nämnden kan i särskilda fall varda honom i enlighet dermed närmare föreskrifvet, och skall han äfven för egen del vaka öfver de allmänna helsoförhållandena i staden samt i sådant afseende fästa sin uppmärksamhet vid alla inom staden och dess område belägna hus och gårdar, fabriker, handtverkerier, arbetarebostäder med flera dylika och andra till allmänt eller enskildt bruk upplätta inrättningar, hvilka ej stå under offentlig myndighets uppsigt. Upptäcker han dervid skadliga missförhållanden, bör han uppmana vederbörande att dem afhjelpa och dessutom, om han så nödigt finner, förhållandet hos sundhetsnämnden anmäla.

§ 1.

§ 2.

§§ 2 & 7. Stadsläkaren verkställer förefallande läkarebesigtningar och öfriga medikolegala förrättningar i enlighet med allmänna författningar och vederbörligt förordnande. *Han skall ock i förekommande fall lemna stadens myndigheter och domstolar fördrade intyg rörande enskilda personers helsotillstånd, äfvensom tillhandagå poliskammaren ej mindre med upplysningar i senast nämnda afseende, än med tillfälligt läkarbiträde, då sådant är behöfligt.*

§ 3.

§ 3. *Stadsläkaren handhafver läkarevården vid stadens feberlasarett (kommunens offentliga sjukhus), men får icke förordnas till läkare vid någon annan af staden för längre eller kortare tid inrättad sjukvårdsanstalt, hvarvid särskildt arvode af honom kunde åtnjutas.*

§ 4.

§ 10. Stadsläkaren skall vid ofta upprepade sammankomster med öfrige i stadens tjänst anställda läkare söka vinna ett säkert omdöme om sjukdomsförhållandena i staden, samt med dem rådslå om de åtgärder, hvilka borde vidtagas för helso- och sjukvårdens främjande.

§ 5.

§§ 5 & 6. Stadsläkaren skall hos Medicinalöfverstyrelsen och sundhetsnämnden ofördröjligen anmäla om i staden uppträdande större sjuklighet eller farsot och hos nämnden föreslå de åtgärder, hvilka deraf kunna varda påkallade. Han skall ock ordna och i sundhetsnämndens uppdrag öfvervaka den särskilda sjukvård, som i sådant fall, eller annars under de i § 13 uti instruktionen för sundhetsnämnden berörda omständigheter, af nämnden kan blifva inrättad.

§ 6.

§ 4. Stadsläkaren skall, vid befarad eller inträffad koppfarsot, främja vaccinationen inom staden och söka undanröjda de hinder, hvilka densamma tilläfventyrs kunde möta.

§ 7.

§ 11. Stadsläkaren skall hvarje söckendag vara en timme tillgänglig i sitt hemvist, äfvensom en timme i det af honom skötta offentliga sjukhuset.

§ 8.

§ 9. Stadsläkaren skall öfver sundhetsnämndens arkiv äfvensom journaler och öfriga handlingar hålla vård och föra förteckningar.

Om distriktsläkarene.

§ 1.

Distriktsläkarene äro två och utses af Stadsfullmäktige på en tid af *tre* år; dock kan afgående distriktsläkare till befattningen återväljas. § 3.

§ 2.

I god tid innan tre år tilländagått, eller då vakans annars inträffar, anslår § 2 & 3.
Magistraten distriktsläkaretjenst ledig att hos Magistraten inom trettio dagar af legitimerade läkare ansökas. Sedan sundhetsnämndens yttrande om de sökandes lämplighet inhemtats, öfverlemnas handlingarne till Stadsfullmäktige för vals anställande.

§ 3.

Distriktsläkarene äro skyldige att lemna kostnadsfri läkarevård såväl vid mot- §§ 1 & 6.
tagning hemma som äfven genom besök i de sjukens bostäder åt alla stadens fattige invånare, hvilka icke sjelfva kunna bekosta sig sådan vård. Dem tillkommer dessutom att lemna enahanda vård åt de sjuke i stadens fattiggård och i det dertill hörande lasarettet, i stadshäktet, äfvensom åt underbefäl och manskap vid stadens ordinarie brandkår samt dess familjer.

§ 4.

Distriktsläkarene underlyda sundhetsnämnden och ega att ställa sig till efter- § 6.
rättelse den fördelning af göromålen samt öfriga närmare föreskrifter rörande deras verksamhet, hvilka på grund af nämndens förslag af Stadsfullmäktige blifva för dem fastställda.

§ 5.

Distriktsläkare, som blifvit till befattningen i ofvannämnd ordning utsedd, får § 10.
endast med eget begifvande och mot särskild ersättning förordnas till tjenstgöring vid andra, än de i § 3 uppräknade sjukvårdsanstalter och inrättningar, ej heller annars åhvälfvas någon betydligare tillökning uti sina åligganden.

Aflöningsstat.

Stadsläkaren: lön	5,400	Fmf.
" hyresmedel	1,600	" 7000 Fmf.
Två distriktsläkare à 3,000	6000	"
	Summa	13,000 Fmf.

På grund af hvad ofvan i motiverna anförts och i anseende dertill att ett skyndsamt, om ock tillsvidare endast provisoriskt, ordnande af stadens sundhetsvård

framstår som en sak af icke ringa vikt, får utskottet äran föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta

att antaga förestående förslag till instruktion för sundhetsnämnden och till bestämningar rörande stadsläkaren och distriktsläkarene äfvensom till aflöningsstat för desse läkare; samt

att, i enlighet med föreskriften i § 76 af kommunalförfattningen, genom Magistraten insända detta Stadsfullmäktiges beslut till Guvernörens i länet stadfästelse.

Helsingfors, den 6 Augusti 1877.

C. Qvist.

A. Collan.

J. W. Runeberg.

Th. Decker.

Utskottsbetänkande med förslag till Stadsfullmäktige affordradt yttrande öfver det af en utaf Kejs. Senaten tillsatt komité utarbetade förslag till "Helsovårdsstadga för Storfurstendömet Finland."

Sedan Guvernören i länet i skrifvelse af den 20 förlidne Februari anmodat Magistraten att inom tre månader efter sagde dag inkomma med eget och Stadsfullmäktiges skriftliga yttranden öfver ett af en särskild komité utarbetadt förslag till "Helsovårdsstadga för Storfurstendömet Finland" och Magistraten jemte skrifvelse af den 23 i samma månad till Stadsfullmäktige öfversändt exemplar af berörde förslag, hafva Fullmäktige den 27 Februari remitterat ärendet till utskottet i afseende å afgifvande af förslag till det Stadsfullmäktige i ämnet affordrade utlåtande.

Med anledning häraf får utskottet, jemte anmälan att en af utskottets ledamöter, hr Liljenstrand, endast en kortare tid kunnat i utskottets arbeten deltaga, äran öfverlemna, huruvida icke Stadsfullmäktige funne lämpligt att i saken afgifva ett så lydande yttrande:

Till Hans Kejsrerliga Majestät

underdånigst

från Helsingfors Stadsfullmäktige.

Enär Stadsfullmäktige bereds tillfälle att yttra sig öfver det af en särskild komité utarbetade förslag till Helsovårdsstadga för Storfurstendömet Finland, få Stadsfullmäktige underdånigst i det följande redogöra för de synpunkter, som vid granskning af förslaget gjort sig hos Stadsfullmäktige gällande.

Enligt Stadsfullmäktiges uppfattning äro de stadganden, som ingå i komiténs förslag, att särskiljas i tvenne bestämdt olika grupper. Den ena omfattar stadganden, hvilka afse organiserandet af helsovården, bestämmandet af de myndigheter, som ega handhafva helsovården i stads- och landskommun, området för dessas verksamhet, samt deras lagliga befogenhet och ställning till andra myndigheter. Hithörande stadganden återfinnas i förslagets första afdelning kap. 1, i andra afdelningen äfvensom i tredje afdelningens 4:de och delvis äfven i dess 2:dra kapitel. — Jemte stadganden af denna

art har komitén aktat nödigt att uti sitt förslag till allmän förordning under rubrikerna "bostäder", "badanstalter och tvätthus", "renhållning", "latriner, stall samt fä och svinhus", "täckta afloppskanaler", "om vatten", "för helsan menliga handteringar", "om näringsmedel", "om farsoter och smittosamma sjukdomar", och "om begravningsplatser och behandling af lik" intaga en mängd detaljerade hygieniska föreskrifter. Stadsfullmäktige vilja icke fränkänna desamma teoretiskt värde och vilja ej heller bestrida att de kunna vara resultat af hvad erfarenheten i folkrikare länder gifvit vid handen. Men Stadsfullmäktige sätta på det bestämdaste i fråga, huruvida gemensamma föreskrifter af denna art för hela landet, hvars olika delar äro så väsentligen skiljaktiga, kunna tillämpas, huruvida ej måhända många föreskrifter, hvilka i en större stad kunna vara af behovet påkallade, i en af våra småstäder måste betraktas såsom oändamålsenliga och endast åstadkommande trakasserier. Till sådana stadganden, hvilka icke öfverallt kunna vara tillämpliga, synes enligt Stadsfullmäktiges åsigt böra hänföras de flesta §§ i första afdelningens 3:dje, 4:de, 5:te och 6:te kap., men särskildt §§ 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 50, 51 och 52. Icke ens i denna landets hufvudstad torde stadgandena i §§ 23, 24, 27, 38, 39, 42 och 48 omedelbart och allmänt vara tillämpliga.

Komitén synes sjelf insett att olika ortförhållanden betinga olika föreskrifter, då den i § 102 föreslår ett stadgande af innehåll att "der lokala förhållanden ej tillåta genomförandet af allt hvad i denna helsovårdsstadga föreskrifves, eller ock påkalla bestämningar derutöfver, må motiveradt förslag till särskildt stadgande i detta syfte för orten uppgöras". Men genom de förändringar, hvilka på grund af detta stadgande blefve utverkade, komme sannolikt ifrågavarande föreskrifter i den tillämnade allmänna helsovårdsstadgan att till en stor del blifva illusoriska. Flere stadganden i komiténs förslag synas dessutom icke lämpliga såsom bestämda föreskrifter, utan äro snarare att betraktas såsom en ledning för de åtgärder, hvilka vederbörande myndigheter hafva att i särskildta fall vidtaga, så t. ex. §§ 24, 31, 37, 40, 44, 45, 48 och 50.

Stadsfullmäktige anse därför att hela den del af komiténs förslag, hvarom ordats, icke borde inblandas i den allmänna förordningen om helsovårdens ordnande, utan göras till föremål för lokala stadgar, för hvilka förslag borde af de respektive kommunerna inom viss tid uppgöras och af Guvernören i vanlig ordning stadfästas, sedan Medicinalöfverstyrelsen lemnats tillfälle att utlåta sig öfver desamma. Emellertid vore det önskligt, ja nödvändigt att den myndighet, hvilken i främsta rummet åligger att öfvervaka helsovården i landet, skulle till ledning för kommunerna vid uppgörandet af deras specialstadgar, utarbета och tillhandahålla en sammanställning

af de omständigheter, hvilka i afseende å helsovården äro förtjenta att beaktas, äfvensom redogörelse för de åtgärder, hvilka i andra länder ansetts nödiga i afseende å helsovårdens befrämjande.

Hvad sedan angår förslaget i den del, det berör de omständigheter, hvilka kunna och böra utgöra föremål för en allmän författning, eller bestämningarne om helsovårdens organiserande, så synes detsamma gifva anledning till väsentliga anmärkningar.

Komiténs förslag uppfyller enligt Stadsfullmäktiges åsigt icke de fordringar på redighet i anordningen, korthet och precision i stadgandenas affattande samt särskiljande mellan det väsentliga och mindre betydande, som man måste ställa på en allmän författning. Det torde vara tillräckligt att här anföra endast några af de mera i ögonen fallande exempel. Emellan §§ 8, 9 och 11, 12, hvilka innehålla omständliga detaljer rörande ordningen vid helsovårdsnämndens sammanträden och hvilka derföre väl egentligen icke borde tillhöra denna förordning, utan ett för respektive nämnder antaget reglemente, har inskjutits en §, som med berörda omständigheter intet har att skaffa och redan i anseende till den betydelsefulla makt gentemot städernes invånares personliga frihet, som der inrymmes åt helsovårdsnämnden, förtjenat att icke inblandas bland förberörde jemförelsevis ovigtiga ordningsföreskrifter. Allt hvad som i förslaget finnes sagdt om sättet för verkställandet af nämndens beslut, återfinnes i en slutmening i § 17, hvilken § i öfrigt behandlar andra ämnen. — I § 21, som temmeligen omständligt ordar om helsovårdsnämndens skyldighet att uppgöra sin årsberättelse i 2 exemplar och stadsstyrelsens åliggande att vidare befordra det ena af dessa, har i en kort mellanmening åhvälfits presterskapet en detsamma förut icke åliggande skyldighet att för hvarje anmäldt dödsfall infordra läkarebevis öfver dödsorsaken, ett stadgande, hvars stora betydelse för helsovårdsstatistiken icke kan bestridas, men hvilket just derför förtjenat att antingen för sig eller i sammanhang med andra föreskrifter rörande helsovårdsnämndens åligganden i afseende å helsovårdsstatistiken utgöra föremål för en särskild §. Bestämningarne rörande området för helsovårdsnämndernas verksamhet, hvilka väl måste bilda en af kärnpunkterna i ett lagförslag sådant som ifrågavarande, återfinnas icke på ett ställe, utan måste uppsökas i vidt åtskilda §§, hufvudsakligen §§ 13, 14, 19, och 88, hvilka dessutom äro särdeles ofullständiga, isynnerhet i jemförelse med förslagets omständlighet i öfrigt.

Rörande vidden af helsovårdsnämndernas befogenhet, huruvida desamma endast skall tillkomma att öfvervaka det allmänna helsotillståndet inom kommunerna, genom råd och uppmaningar söka afhjelpa för detsamma menliga missförhållanden samt inför

domstol låta beifra öfverträdelser af gällande helsovårdsstadgar, eller om jemväl verkställighetsåtgärder skola å dem ankomma, kunna meningarna vara delade; Stadsfullmäktige vore visserligen böjde att anse det vara lämpligare att åtminstone till en början icke utsträcka helsovårdsnämndernas befogenhet äfven till vidtagandet af verkställighetsåtgärder, men vilja likväl icke framkasta något bestämdt uttalande härutinnan. I hvarje fall måste man dock fordra att författningen skall ansluta sig till ett bestämdt åskådningssätt, som den med klarhet och precision genomför, så att icke någon villrådighet om helsovårdsnämndernas befogenhet och åligganden må kunna uppstå. Komitén uttalar i sina motiver sid. 28 den princip "att nämnden, då syftemålet med dess verksamhet ej kan endast genom råd och varning ernås, i allmänhet bör för rättelses vinande vända sig till den myndighet, å hvars afgörande hvarje ärende efter dess beskaffenhet ankommer"; men denna princip frångås i en mängd af förslagens paragrafer, uti hvilka nämnden tilldelas en icke obetydlig verkställande makt och detta icke allenast enligt § 14, om hvilken § genast närmare skall ordas, under "farsot eller då något för den allmänna sundheten vådligt missförhållandes afhjelpande ej tål uppskof". Så t. ex. eger nämnden enligt § 23 att utan vidare låta förbjuda begagnandet af lägenhet, som nämnden pröfvar vara i hög grad vådlig för inneboendes helsa, samt inom viss förelagd tid låta utrymma densamma. Likaså kan nämnden enligt § 68 utan domstols utslag låta inställa bedrffvandet af en näring, som nämnden anser medföra men för arbetarenes helsa. I allmänhet förutsättes i en mängd §§ att nämnden utan vidare skall låta *verkställa* sina åtgärder genom polismästaren eller den person, som nämnden dertill utser, ehuru ur förslaget icke klart framgår, huru långt nämndens makt och befogenhet egentligen sträcker sig. Komitén synes nemligen genom att använda allmänna uttryck och ordalag sökt kringgå de svårigheter, hvilka med frågans verkliga lösande äro förenade, och oakadt de upprepningar, hvilka på skilda ställen förekomma, har man svårt att vinna en klar bild, huru komitén tänkt sig att helsovårdsnämnderna komme att arbeta.

§ 14 innehåller att ej blott under farsot, utan äfven "eljest, då något för den allmänna sundheten vådligt missförhållandes afhjelpande ej tål uppskof, må nämnden låta genast undanrödja slik olägenhet och emot åtgärd, som vållar sådant missförhållande, meddela förbud." Att under svårare farsot helsovårdsnämnden måste intaga en förändrad ställning och tilldelas vidsträcktare befogenhet än annars, torde vara i sin ordning, men icke blott bör otvetydigt framgå, när dessa förändrade förhållanden inträda, utan äfven noga begränsas huru vidt nämndens befogenhet då skall sträcka sig. Såsom komitén affattat § 14, kommer det att bero på ett fullkomligt godtycke, när nämnden anser sig bö-

ra verksamt ingripa, och än mera godtycklig blir tolkningen af nämndens befogenhet dervid.

I sammanhang härmed torde böra anmärkas den redan antydda utomordentliga befogenhet som i § 10 inrymts åt nämnden att, der den så nödigt aktar, låta inställa stadsinvånare, som ej på kallelse infinner sig. Stadsfullmäktige hafva egt så mycket mer anledning att fästa sig härvid, som det förslag till instruktion för sundhetsnämnden i denna stad, som Stadsfullmäktige i början af sistlidne år uppgjort och deri jemväl intagits en bestämning derom att nämnden må ega rätt att inkalla — ej låta inställa — enhvar inom staden boende, ogillats af Guvernören i länet, bland annat därför att berörda bestämning ansetts inrymma en för stor befogenhet åt helsovårdsnämnden, den der icke i vanlig mening vore för sina tillgöranden ansvarig.

Rörande sättet för verkställandet af helsovårdsnämndens beslut finnes, såsom redan nämnts, ej vidare än slutmeningen i § 17, innehållande att ”beslut, som innefattar bestämd föreskrift, skall bringas till verkställighet genom polisföreståndaren eller, efter nämndens särskilda förordnande, genom någon annan af dess ledamöter”. Af motiverna framgår att komitén tänkt sig att till följd af polismästarens ledamotskap de honom underlydande polistjenstemännens verksamhet genom hans förmedling skulle kunna tagas i anspråk äfven på det område, som tillhör helsovårdsnämnden; men i lagförslaget förekommer ej närmare härom.

I fråga om nämndens förhållande till andra myndigheter hafva Stadsfullmäktige särskildt fäst sig vid innehållet af § 16. Sedan i § 13 stadgats att helsovårdsnämnden har ”att utöfva helsopolisen”, säges här: ”Äfven den allmänna polisen bör *sjelfmant* egna uppmärksamhet åt det, som ligger inom helsovårdspolisens verksamhetsområde samt, då något i sådant hänseende är att anmärka, derom anmäla hos helsovårdsnämnden *eller vidtaga annan tjenlig åtgärd till rättelses vinnande*”. Är det meningen att således tvenne helsovårdsmyndigheter skola sjelfständigt operera bredvid hvarandra eller har komitén antagit att allt i praktiken skall jemka sig derigenom att polismästaren eller, såsom förhållandet blefve i denna stad, den ena af stadens polismästare är ständig ledamot i helsovårdsnämnden?

På grund af hvad Stadsfullmäktige i det föregående i underdånighet framhållet rörande komiténs behandling af de väsentligaste omständigheter i en allmän helsovårdsförfattning, kunna Stadsfullmäktige icke sammanfatta sitt slutomdöme om förslaget annorlunda än att detsamma icke utan fullständig omarbetning kan läggas till grund för lagstiftningen i ämnet.

Stadsfullmäktige hafva allt från den tid stadsfullmäktigeinstitutionen i denna

stad tillkom, egnat sin uppmärksamhet åt frågan om helsovårdens organiserande på denna ort och, såsom nämnts, redan i början af sistlidne år till Guvernören i länet i afseende å fastställelse öfverlemnad ett förslag till instruktion för en sundhetsnämnd i staden. Sedan detta emellertid förkastats ej mindre af Guvernören än af Eders Kejsarliga Majestäts Senat, till hvars pröfning Stadsfullmäktige genom underdåniga besvär dragit ärendet, hafva Stadsfullmäktige låtit utarbete ett nytt förslag, deri de omständigheter, hvilka föranledt det tidigare förslaget ogillande, efter förmåga blifvit undanröjda. Stadsfullmäktige hafva härvid i mycket varit beroende deraf att en allmän helsovårdsstadga icke finnes; några stadganden äro också sjelffallet af mera lokal natur. Men då förslaget i alla fall uttrycker, huru Stadsfullmäktige tänkt sig hithörande förhållanden i denna stad böra anordnas tillsvidare och intill dess en allmän helsovårdsstadga kan varda utfärdad, hafva Stadsfullmäktige ansett det lända saken till utredning att närsluta en afskrift af detta förslag.

Helsingfors, den 6 Augusti 1877.

C. Qvist.

A. Collan.

J. W. Runeberg.

Th. Decker.

Utskottsbetänkande med förslag till Stadsfullmäktige affordradt yttrande öfver det af en utaf Kejs. Senaten tillsatt komité utarbetade förslag till "Helsovårdsstadga för Storfurstendömet Finland."

Sedan Guvernören i länet i skrifvelse af den 20 förlidne Februari anmodat Magistraten att inom tre månader efter sagde dag inkomma med eget och Stadsfullmäktiges skriftliga yttranden öfver ett af en särskild komité utarbetadt förslag till "Helsovårdsstadga för Storfurstendömet Finland" och Magistraten jemte skrifvelse af den 23 i samma månad till Stadsfullmäktige öfversändt exemplar af berörde förslag, hafva Fullmäktige den 27 Februari remitterat ärendet till utskottet i afseende å afgifvande af förslag till det Stadsfullmäktige i ämnet affordrade utlåtande.

Med anledning häraf får utskottet, jemte anmälan att en af utskottets ledamöter, hr Liljenstrand, endast en kortare tid kunnat i utskottets arbeten deltaga, äran öfverlemnna, huruvida icke Stadsfullmäktige funne lämpligt att i saken afgifva ett så lydande yttrande:

Till Hans Kejslerliga Majestät

underdånigst

från Helsingfors Stadsfullmäktige.

Enär Stadsfullmäktige beredts tillfälle att yttra sig öfver det af en särskild komité utarbetade förslag till Helsovårdsstadga för Storfurstendömet Finland, få Stadsfullmäktige underdånigst i det följande redogöra för de synpunkter, som vid granskning af förslaget gjort sig hos Stadsfullmäktige gällande.

Enligt Stadsfullmäktiges uppfattning äro de stadganden, som ingå i komiténs förslag, att särskiljas i tvenne bestämdt olika grupper. Den ena omfattar stadganden, hvilka afse organiserandet af helsovården, bestämmandet af de myndigheter, som ega handhafva helsovården i stads- och landskommun, området för dessas verksamhet, samt deras lagliga befogenhet och ställning till andra myndigheter. Hithörande stadganden återfinnas i förslagets första afdelning kap. 1, i andra afdelningen äfvensom i tredje afdelningens 4:de och delvis äfven i dess 2:dra kapitel. — Jemte stadganden af denna

art har komitén aktat nödigt att uti sitt förslag till allmän förordning under rubrikerna "bostäder", "badanstalter och tvätthus", "renhållning", "latriner, stall samt få och svinhus", "täckta afloppskanaler", "om vatten", "för helsan menliga handteringar", "om näringsmedel", "om farsoter och smittosamma sjukdomar", och "om begravningsplatser och behandling af lik" intaga en mängd detaljerade hygieniska föreskrifter. Stadsfullmäktige vilja icke fränkänna desamma teoretiskt värde och vilja ej heller bestrida att de kunna vara resultat af hvad erfarenheten i folkrikare länder gifvit vid handen. Men Stadsfullmäktige sätta på det bestämdaste i fråga, huruvida gemensamma föreskrifter af denna art för hela landet, hvars olika delar äro så väsentligen skiljaktiga, kunna tillämpas, huruvida ej måhända många föreskrifter, hvilka i en större stad kunna vara af behöfvet påkallade, i en af våra småstäder måste betraktas såsom oändamålsenliga och endast åstadkommande trakasserier. Till sådana stadganden, hvilka icke öfverallt kunna vara tillämpliga, synes enligt Stadsfullmäktiges åsigt böra hänföras de flesta §§ i första afdelningens 3:dje, 4:de, 5:te och 6:te kap., men särskildt §§ 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 50, 51 och 52. Icke ens i denna landets hufvudstad torde stadgandena i §§ 23, 24, 27, 38, 39, 42 och 48 omedelbart och allmänt vara tillämpliga.

Komitén synes sjelf insett att olika ortförhållanden betinga olika föreskrifter, då den i § 102 föreslår ett stadgande af innehåll att "der lokala förhållanden ej tillåta genomförandet af allt hvad i denna helsovårdsstadga föreskrifves, eller ock påkalla bestämningar derutöfver, må motiveradt förslag till särskildt stadgande i detta syfte för orten uppgöras". Men genom de förändringar, hvilka på grund af detta stadgande blefve utverkade, komme sannolikt ifrågavarande föreskrifter i den tillämnade allmänna helsovårdsstadgan att till en stor del blifva illusoriska. Flere stadganden i komiténs förslag synas dessutom icke lämpliga såsom bestämda föreskrifter, utan äro snarare att betraktas såsom en ledning för de åtgärder, hvilka vederbörande myndigheter hafva att i särskildta fall vidtaga, så t. ex. §§ 24, 31, 37, 40, 44, 45, 48 och 50.

Stadsfullmäktige anse därför att hela den del af komiténs förslag, hvarom ordats, icke borde inblandas i den allmänna förordningen om helsovårdens ordnande, utan göras till föremål för lokala stadgar, för hvilka förslag borde af de respektive kommunerna inom viss tid uppgöras och af Guvernören i vanlig ordning stadfästas, sedan Medicinalöfverstyrelsen lemnats tillfälle att utlåta sig öfver desamma. Emellertid vore det önskligt, ja nödvändigt att den myndighet, hvilken i främsta rummet åligger att öfvervaka helsovården i landet, skulle till ledning för kommunerna vid uppgörandet af deras specialstadgar, utarbeta och tillhandahålla en sammanställning

af de omständigheter, hvilka i afseende å helsovården äro förtjenta att beaktas, äfvensom redogörelse för de åtgärder, hvilka i andra länder ansetts nödiga i afseende å helsovårdens befrämjande.

Hvad sedan angår förslaget i den del, det berör de omständigheter, hvilka kunna och böra utgöra föremål för en allmän författning, eller bestämningar om helsovårdens organiserande, så synes detsamma gifva anledning till väsentliga anmärkningar.

Komiténs förslag uppfyller enligt Stadsfullmäktiges åsigt icke de fordringar på redighet i anordningen, korthet och precision i stadgandenas affattande samt särskiljande mellan det väsentliga och mindre betydande, som man måste ställa på en allmän författning. Det torde vara tillräckligt att här anföra endast några af de mera i ögonen fallande exempel. Emellan §§ 8, 9 och 11, 12, hvilka innehålla omständliga detaljer rörande ordningen vid helsovårdsnämndens sammanträden och hvilka derföre väl egentligen icke borde tillhöra denna förordning, utan ett för respektive nämnder antaget reglemente, har inskjutits en §, som med berörda omständigheter intet har att skaffa och redan i anseende till den betydelsefulla makt gentemot städernes invånares personliga frihet, som der inrymmes åt helsovårdsnämnden, förtjenat att icke inblandas bland förberörde jämförelsevis ovigtiga ordningsföreskrifter. Allt hvad som i förslaget finnes sagdt om sättet för verkställandet af nämndens beslut, återfinnes i en slutmening i § 17, hvilken § i öfrigt behandlar andra ämnen. — I § 21, som temmeligen omständligt ordar om helsovårdsnämndens skyldighet att uppgöra sin årsberättelse i 2 exemplar och stadsstyrelsens åliggande att vidare befordra det ena af dessa, har i en kort mellanmening åhvälfits presterskapet en detsamma förut icke åliggande skyldighet att för hvarje anmäldt dödsfall infordra läkarebevis öfver dödsorsaken, ett stadgande, hvars stora betydelse för helsovårdsstatistiken icke kan bestridas, men hvilket just derför förtjenat att antingen för sig eller i sammanhang med andra föreskrifter rörande helsovårdsnämndens åligganden i afseende å helsovårdsstatistiken utgöra föremål för en särskild §. Bestämningarna rörande området för helsovårdsnämndernas verksamhet, hvilka väl måste bilda en af kärnpunkterna i ett lagförslag sådant som ifrågavarande, återfinnas icke på ett ställe, utan måste uppsökas i vidt åtskilda §§, hufvudsakligen §§ 13, 14, 19, och 88, hvilka dessutom äro särdeles ofullständiga, isynnerhet i jämförelse med förslagets omständlighet i öfrigt.

Rörande vidden af helsovårdsnämndernas befogenhet, huruvida desamma endast skall tillkomma att öfvervaka det allmänna helsotillståndet inom kommunerna, genom råd och uppmaningar söka afhjelpa för detsamma menliga missförhållanden samt inför

domstol låta beifra öfverträdelse af gällande helsovårdsstadgar, eller om jemväl verkställighetsåtgärder skola å dem ankomma, kunna meningarna vara delade; Stadsfullmäktige vore visserligen böjde att anse det vara lämpligare att åtminstone till en början icke utsträcka helsovårdsnämndernas befogenhet äfven till vidtagandet af verkställighetsåtgärder, men vilja likväl icke framkasta något bestämdt uttalande härutinnan. I hvarje fall måste man dock fordra att författningen skall ansluta sig till ett bestämdt åskådningssätt, som den med klarhet och precision genomför, så att icke någon villrådighet om helsovårdsnämndernas befogenhet och åligganden må kunna uppstå. Komitén uttalar i sina motiver sid. 28 den princip "att nämnden, då syftmålet med dess verksamhet ej kan endast genom råd och varning ernås, i allmänhet bör för rättelses vinande vända sig till den myndighet, å hvars afgörande hvarje ärende efter dess beskaffenhet ankommer"; men denna princip frångås i en mängd af förslagens paragrafer, uti hvilka nämnden tilldelas en icke obetydlig verkställande makt och detta icke allenast enligt § 14, om hvilken § genast närmare skall ordas, under "farsot eller då något för den allmänna sundheten vådligt missförhållandes afhjelpande ej tål uppskof". Så t. ex. eger nämnden enligt § 23 att utan vidare låta förbjuda begagnandet af lägenhet, som nämnden pröfvar vara i hög grad vådlig för inneboendes helsa, samt inom viss förelagd tid låta utrymma densamma. Likaså kan nämnden enligt § 68 utan domstols utslag låta inställa bedrifvandet af en näring, som nämnden anser medföra men för arbetarens helsa. I allmänhet förutsättes i en mängd §§ att nämnden utan vidare skall låta *verkställa* sina åtgärder genom polismästaren eller den person, som nämnden dertill utser, ehuru ur förslaget icke klart framgår, huru långt nämndens makt och befogenhet egentligen sträcker sig. Komitén synes nemligen genom att använda allmänna uttryck och ordalag sökt kringgå de svårigheter, hvilka med frågans verkliga lösande äro förenade, och oaktadt de upprepningar, hvilka på skilda ställen förekomma, har man svårt att vinna en klar bild, huru komitén tänkt sig att helsovårdsnämnderna komme att arbeta.

§ 14 innehåller att ej blott under farsot, utan äfven "eljest, då något för den allmänna sundheten vådligt missförhållandes afhjelpande ej tål uppskof, må nämnden låta genast undanrödja slik olägenhet och emot åtgärd, som vållar sådant missförhållande, meddela förbud." Att under svårare farsot helsovårdsnämnden måste intaga en förändrad ställning och tilldelas vidsträcktare befogenhet än annars, torde vara i sin ordning, men icke blott bör otvetydigt framgå, när dessa förändrade förhållanden inträda, utan äfven noga begränsas huru vidt nämndens befogenhet då skall sträcka sig. Såsom komitén af fattat § 14, kommer det att bero på ett fullkomligt godtycke, när nämnden anser sig bö-

ra verksamt ingripa, och än mera godtycklig blir tolkningen af nämndens befogenhet dervid.

I sammanhang härmed torde böra anmärkas den redan antydda utomordentliga befogenhet som i § 10 inrymts åt nämnden att, der den så nödigt aktar, låta inställa stadsinvånare, som ej på kallelse infinner sig. Stadsfullmäktige hafva egt så mycket mer anledning att fästa sig härvid, som det förslag till instruktion för sundhetsnämnden i denna stad, som Stadsfullmäktige i början af sistlidne år uppgjort och deri jemväl intagits en bestämning derom att nämnden må ega rätt att inkalla — ej låta inställa — enhvar inom staden boende, ogillats af Guvernören i länet, bland annat därför att berörda bestämning ansetts inrymma en för stor befogenhet åt helsovårdsnämnden, den der icke i vanlig mening vore för sina tillgöranden ansvarig.

Rörande sättet för verkställandet af helsovårdsnämndens beslut finnes, såsom redan nämnts, ej vidare än slutmeningen i § 17, innehållande att "beslut, som innefattar bestämd föreskrift, skall bringas till verkställighet genom polisföreståndaren eller, efter nämndens särskilda förordnande, genom någon annan af dess ledamöter". Af motiverna framgår att komitén tänkt sig att till följd af polismästarens ledamotskap de honom underlydande polistjenstemännens verksamhet genom hans förmedling skulle kunna tagas i anspråk äfven på det område, som tillhör helsovårdsnämnden; men i lagförslaget förekommer ej närmare härom.

I fråga om nämndens förhållande till andra myndigheter hafva Stadsfullmäktige särskildt fäst sig vid innehållet af § 16. Sedan i § 13 stadgats att helsovårdsnämnden har "att utöfva helsopolisen", säges här: "Äfven den allmänna polisen bör *sjelfmant* ega uppmärksamhet åt det, som ligger inom helsovårdspolisens verksamhetsområde samt, då något i sådant hänseende är att anmärka, derom anmäla hos helsovårdsnämnden *eller vidtaga annan tjenlig åtgärd till rättelses vinnande*". Är det meningen att således tvenne helsovårdsmyndigheter skola sjelfständigt operera bredvid hvarandra eller har komitén antagit att allt i praktiken skall jemka sig derigenom att polismästaren eller, såsom förhållandet blefve i denna stad, den ena af stadens polismästare är ständig ledamot i helsovårdsnämnden?

På grund af hvad Stadsfullmäktige i det föregående i underdånighet framhållit rörande komiténs behandling af de väsentligaste omständigheter i en allmän helsovårdsförfattning, kunna Stadsfullmäktige icke sammanfatta sitt slutomdöme om förslaget annorlunda än att detsamma icke utan fullständig omarbetning kan läggas till grund för lagstiftningen i ämnet.

Stadsfullmäktige hafva allt från den tid stadsfullmäktigeinstitutionen i denna

stad tillkom, egnat sin uppmärksamhet åt frågan om helsovårdens organiserande på denna ort och, såsom nämnts, redan i början af sistlidne år till Guvernören i länet i afseende å fastställelse öfverlemnadt ett förslag till instruktion för en sundhetsnämnd i staden. Sedan detta emellertid förkastats ej mindre af Guvernören än af Eders Kejsersliga Majestäts Senat, till hvars pröfning Stadsfullmäktige genom underdåniga besvär dragit ärendet, hafva Stadsfullmäktige låtit utarbete ett nytt förslag, deri de omständigheter, hvilka föranledt det tidigare förslaget ogillande, efter förmåga blifvit undanröjda. Stadsfullmäktige hafva härvid i mycket varit beroende deraf att en allmän helsovårdsstadga icke finnes; några stadganden äro också sjelffallet af mera lokal natur. Men då förslaget i alla fall uttrycker, huru Stadsfullmäktige tänkt sig hithörande förhållanden i denna stad böra anordnas tillsvidare och intill dess en allmän helsovårdsstadga kan varda utfärdad, hafva Stadsfullmäktige ansett det lända saken till utredning att närsluta en afskrift af detta förslag.

Helsingfors, den 6 Augusti 1877.

C. Qvist.

A. Collan.

J. W. Runeberg.

Th. Decker.

Utskottsbetänkande i fråga om afstående af mark från Kaisaniemi park till Statsjernvägarne.

Den 20 september 1877 hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat en från Magistraten jemte skrifvelse af den 9 förut gångna juli till Fullmäktige öfversänd, med Guvernörens i länet remissresolution den 5 i samma månad försedd skrifvelse af den 21 juni detta år, deri Jordbruksexpeditionen i Kejsrerliga Senaten för Finland meddelar, att för en nödig befunnen tillbyggnad af godsmagasinet å Helsingfors jernvägsstation samt för utläggning till magasinet af de nödvändigaste spårledningar *oundgängligen* erfordras, utom det för bangården redan intagna område, från gården N:o 11 vid Vilhelmsgatan ett jordstycke och från Kaisaniemi park 16,900 kvadratfot mark, å en bilagd plankarta betecknad med litt. e. f. g. h., äfvensom att för utläggning af ett, *med afseende å bekvämligheten och trafikens säkerhet* nödig ansedt manöverspår, som borde ledas paralelt med hufvudspåret, på dettas östra sida, ända till Kaisaniemi värdshus, för jernvägen skulle från parkområdet erfordras ytterligare 55,900 kvadratfot mark, å kartan utmärkt med litt g. h. i. k. l. m., eller således inalles 72,800 kvadratfot af parkområdet, hvilken areal jemnt utgjorde det yttinnehåll, hvarmed den af Helsingfors stad vid den ursprungliga expropriationen till jernvägen kostnadsfritt upplåtna jordvidd öfverstiger det område, som för bangården för närvarande är från parken intaget; och har Kejs. Senaten innan vidare åtgärd i afseende å expropriering af något bland omförmälda jordstycken vidtoges, velat hafva Guvernören anbefaldt att infordra, bl. a., Helsingfors Stadsfullmäktiges och Magistrats und. yttranden, huru mycket mark och under hvilka vilkor densamma utan olägenhet kunde från Kaisaniemi park för jernvägens behof afstås.

Främst har utskottet ansett sig böra taga det i fråga varande området af Kaisaniemi park i närmare skärskådande; och har utskottet vid besök å stället öfvertygat sig om att å ena sidan jernvägens behof af marken är verkligt och delvis trängande,

men å andra sidan olägenheterna af markens afträdande för denna vackra, välbehöfliga stadspark icke ringa. Afträdandet af det mindre af de åstundade områdena komme väl icke att göra något synnerligt intrång på parkanläggningarna, enär det icke inkräktar mera än foten af den emellan stora parkdammen och jernvägen belägna kullen samt ett mindre stycke af den nedanför kullen på jernvägssidan löpande gångvägen, upptagande i öfrigt en delvis trädlös och sumpig terräng; men, i fall det större området blefve för ändamålet afträdt, komme berörda vackra kulle att afskäras ända in på den åt jernvägen vettande sidan af sjelfva platån, samt hela den behagfullt slingrande gångvägen längs jernvägsområdet ända till närheten af Kaisaniemi uthus jemte en mängd vackra och högväxta träd att förstöras. Och i hvardera händelsen blefve det ett nytt, genom buller och rök, störande intrång i parkens trefnad, så mycket kännbarare, som den omnämnda kullen nu erbjuder en vacker och liflig utsigt samt om våren vanligen utgör den första bara och torra platsen för ungdomens lekar.

Nekas kan dock icke, att här föreligger ett verkligt behof å jernvägens sida — representerande det allmännas intresse i ännu högre grad, än behofvet af ostörd trefnad i Kaisaniemi park. Utskottet har väl härvid icke kunnat afhålla sig från tanken på det blifvande nya godsmagasinet förläggande till andra sidan af jernvägsområdet, närmare Esbo tull, samt möjligheten af ytterligare utfyllningar i Tölö viken, hvarigenom allt den nu förestående åtgärden blefve obehöflig; men utskottet har icke ansett sig ega att i någon mån ens pröfva denna sida af saken, der jernvägsstyrelsen ensam har bestämmningsrätt. Är åter tillbyggnad af det nu varande godsmagasinet en oåterkalleligen beslutad sak, så måste äfven utskottet finna det föreliggande behofvet delvis oundgängligt; ty att längs hela Kaisaniemi parks vestra sida göra jernvägsbanken bredare och flytta samtliga spår, eller att med godsmagasin-spåren, som skola fram- och återföra massor af godsvagnar, skära hela nätet af spår för den dagliga trafiken, kan åtminstone icke utskottet anse lämpligen utförbart.

Vid sådant förhållande, och då för öfrigt här icke är fråga om godvilligt afstående, utan om expropriation på godvilligt öfverenskomna vilkor, har utskottet emot sjelfva åtgärden intet att påminna, utan öfvergår till frågan om vilkoren.

I ofvan omförmälda skrifvelse antydes, att den nu åstundade arealen representerade ett jernvägens tillgodohafvande hos staden, en så att säga olyftad del af ett från staden till jernvägen skänkt kapital. — Såsom förklaring härpå får utskottet, på grund af i saken införskaffad utredning, vid handen gifva: att Magistraten i samråd med Stadens äldste den 28 april 1858 beslutit, och genom stadens ombud vid den 17 oktober samma år hållet landtmäterisammanträde förklarat, att staden i fråga om ersättning för den mark, som för jernvägens behof enligt en af jernvägsstyrelsen då företedd

pretentionskarta komme att upptagas, icke gjorde anspråk på ersättning, hvarken för oinlösta tomter eller för den till villor indelade marken; att å nämnda karta, som uppgjorts under förutsättning af stationshusets placering vid eller nära intill Mikaelsgatan, upptagits såsom för jernvägen behöflig inom Kaisaniemi park marken ända till den linie, som enligt nu föreliggande förslag just blefve gräns emellan parken och det större af de för jernvägen erforderliga områdena (på kartan linien k. l.); att, då stationshuset sedermera förlades på sin nuvarande plats, en del af det sålunda pretenderade området af Kaisaniemi park såsom obehöfligt utelemnades och jernvägens inhägnad uppfördes der den ännu står; samt att vid en den 19 augusti — 30 november 1870 försiggången landtmäteriförrättning, i anledning af uppkommen tvist emellan jernvägen och staden angående eganderätten till den utom berörda hägnad befintliga delen af det ursprungligen på pretentionskartan affattade området, jernvägen icke tillerkänts någon rätt till marken utom hägnaden, enär den samma icke tidigare tagits i besittning, utan rån emellan Kaisaniemi park och jernvägsområdet länge häfdats i öfverensstämmelse med nämnda hägnad; öfver hvilken förrättning besvär icke blifvit anförda.

Då det sålunda är tydligt, att jernvägen icke har någon rätt till de nu åstundade områdena, synes det utskottet vara fullkomligt i sin ordning, att staden betingar sig skälig ersättning för deras afstående. Men då jernvägen likväl en gång haft dessa områden i sitt våld, ehuru den, till följd af svårigheten att förutse framtida behof och i berömvärd afsigt att icke af ofta nämnda park intaga mera än hvad nödigt var, på ofvan beskrifvet sätt eftergifvit och förlorat sin rätt, har utskottet, som af förut angifna skäl anser det vara synnerligen önskligt att endast det mindre området måtte för jernvägens behof exproprieras, trott sig böra föreslå, att Stadsfullmäktige med särskildt uttalande af en sådan önskan och framhållande af olägenten af det större områdets afträdande ville förklara sig benägne, att för det jemförelsevis högst låga priset af 30 penni för qvadratfoten till ändamålet afstå detta mindre område. Om deremot äfven den återstående vida större delen af området skall fråntagas staden, kan utskottet, med afseende å detta områdes ideela värde för staden och efter jemförelse med de senare årens tomtpriiser vid liknande läge och öfriga förhållanden, icke tillråda Stadsfullmäktige att bestämma lösesumman för samma del af området, om 55,900 qvadratfot, till lägre än 1 mark för qvadratfoten; helst den förminskning, Kaisaniemi park derigenom komme att undergå, icke åt något håll med tänkbara penningesummor kan komma att godtgöras. Skulle vederbörande tilläfventyrs finna ett sådant pris för högt, så må värdering i laga ordning ske, då ett upplyst omdöme säkert skall till sitt rätta värde uppskatta stadens förlust. — Vid uppställandet af dessa ersättningssiffror har utskottet äfven tagit hänsyn till de för staden uppstående kostnader för nya gångvägars upp-

tagande i stället för de å expropriationsmarken befintliga, för dermed sammanhängande planering, m. m.

I enlighet med ofvanstående får utskottet alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att i det Stadsfullmäktige i saken affordrade und. yttrande, som borde jemte remisshandlingarna i ärendet till Magistraten i afseende å vidare befordran öfversändes, förklara,

att staden af ofvan anförda skäl, icke utan olägenhet och en verklig oersättlig förlust för Kaisaniemi park kan till jernvägen afstå större del af parken, än det nu i fråga komna mindre området, på kartan betecknad med litt. e. f. g. h.;

att staden, med uttalande af en önskan att icke behöfva afträda mera än nämnda mindre område, vore villig att för jernvägens behof expropriationsvis afstå det samma efter ett pris af allenast trettio penni kvadratfoten; men

att staden för den återstående större delen af hela området, betecknad med litt. g. h. i. k. l. m., i fall expropriation deraf för jernvägens räkning skall ske, måste fordra en ersättning af en mark per kvadratfot.

Helsingfors, den 29 oktober 1877.

J. Lindfors.

A. Collan.

K. J. Numell.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige

från t. f. Vattenledningsstyrelsen.

Den 28 mars 1877 hafva Stadsfullmäktige till t. f. Vattenledningsstyrelsen remitterat en af Bestyrelsen för uppförande af det nya accouchementshuset i denna stad genom Magistraten till Fullmäktige inlemnad skrift, deri nämnda Bestyrelse, med tillkännagifvande att den nya accouchementsinrättningen i kvarteret Hägern i hörnet af Bergmans- och Ulrikasgatorna mot slutet af innevarande år komme att fulländas och sannolikt under nästa vår till begagnande upplåtas. framhållit hurusom inrättningen, oaktadt dess i öfrigt utmärkta läge, komma att lida väsentlig olägenhet genom otillräcklig tillgång på vatten, samt förty anhöllit att stadens vattenledning redan under innevarande års sommar blefve i enlighet med ett af Vattenledningsingenjören R. Huber på Bestyrelsens anmodan uppgjordt utlåtande och kostnadsförslag, slutande sig å 35,000 mark, utsträckt från den närmaste ledningspunkten, eller hörnet emellan vestra kajen och Södra magasinsgatan, till gården N:o 15 vid Bergmansgatan, derifrån rörledning redan vore inledd i samtliga inrättningens byggnader; och har Bestyrelsen, under påpekande af det stora gagn, staden komme att hafva af denna för våra förhållanden storartade inrättning, derjemte förmenat nöjaktig ränta på anläggningskapitalet icke länge behöfva undvaras, då konsumtion af vatten icke blott för inrättningen utan äfven för hela Brunnsparken och omnejden ej vore obetydlig, men någon brunn med rikligare vattentillgång icke finnes i trakten. Varande berörda utlåtande och kostnadsförslag af följande innehåll:

„Anmodad af byggnadsbestyrelsen för Accouchementshuset härstädes, att uppgöra projekt jemte kostnadsförslag för utsträckande af Helsingfors stads vattenledning ända till höjden af gården N:o 15 vid Bergmans gatan, vill undertecknad yttra sig derhän:

att i anseende till verkligt framtida behof af vatten — utom för accouchementshuset — för Brunnsparken samt der befintliga villor, jemte gårdarna vid Bergmansgatan och för den blifvande röddäldsesplanaden ett hufvudrör af minst 6 tum. diam. torde utgå ifrån den vid hörnet af vestra Quain och södra Magasinsgatan afslutande 8 tum. ledningen, samt sträcka sig längsmed Handelsmagasinerna ända till början af Bergmansgatan, der densamma må förgrena sig till två 4 tum. ledningar genom Bergmans- resp. Badhusgatan etc.

Och har t. f. Vattenledningsstyrelsen dessutom låtit hos egarene af gårdar och villor i Brunnsbusförstaden och Brunnsparken göra förfrågan, om och till hvilket belopp de vore hugade att begagna sig af vattenledningen; hvarå såsom svar erhållits ett skriftligen affattadt åtagande af vattenkonsumtion för ett ungefärligt belopp af tillsammans 1,526 mark om året.

Det kan icke nekas, att i fråga varande arbete afser tillfredsställande af ett synnerligen viktigt behof för den nya accouchementsinrättningen och sålunda är egenadt att i väsentlig mån öka jemväl det gagn, denna stad komme att hafva af en så behöflig inrättning. Tyvärr uppställa sig härvid dock ganska omedgörliga siffror i kostnadskalkylen: å ena sidan tio procents ränta och amortering å anläggningskapitalet, eller en annuitet af 3,600 mark — oberäknadt denna nya lednings andel i de allmänna drift- och underhållskostnaderna — samt å den andra sidan en säker inkomst för inrättningens vattenkonsumtion, efter gällande priser säkerligen icke öfverstigande 400 mark om året, och utsigten till ofvan omförmälda privatkonsumtion för omkring 1,500 mark; d. v. s. såsom resultat en gifven årlig ränteförlust för staden under en måhända nog lång följd af år framåt. Då härtill kommer, att af de för vattenledningsaffären, utöfver denna anläggnings inköpspris, uppnegocierade medel, belöpande sig till högst 300,000 mark, en större del redan åtgått eller i den närmaste framtiden tages i anspråk för extra utgifter, driftkostnader och annuiteter, samt vattenkonsumtionen genom arbetenas fördröjande och andra oförmånliga omständigheter icke ännu tilltagit i önskvärd grad, har t. f. Vattenledningsstyrelsen icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till i fråga komna arbetes utförande *i vanlig ordning*. Men då det är uppenbart, att den behöfliga utsträckningen af vattenledningen icke annorlunda än genom stadens åtgärd för det närvarande kan komma till utförande, och för att icke ställa den nya accouchementsinrättningen *utom möjligheten* att vinna det åsyftade målet, har Vattenledningsstyrelsen trott sig böra föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att såsom svar å Bestyrelsens för nya accouchementsinrättningen anhållan meddela, att Fullmäktige icke funnit staden kunna utföra detta kostsamma ledningsarbete under vanliga vilkor, utan allenast emot erhållande af en förbindelse från inrättningens sida, att under tio år närmast efter ledningsarbetets fullbordande till vattenledningen erlægga en årlig afgift af 800 mark, såframt icke sammanlagda inkomsten från den nya ledningen derförinnan öfverstege tio procent om året å anläggningskostnaden, eller 3,600 mark, i hvilken händelse denna afgift komme att med det öfverskjutande beloppet minskas. likväl icke under då gällande vattenpriser; i hvilket fall anläggningen kunde i öfverensstämmelse med förenämnda kostnadsförslag verkställas före utgången af nästkommande sommar;

hvarom Magistraten borde till egen kännedom och i afseende
å vederbörandes förständigande underrättas.
Helsingfors, den 1 November 1877.

T. f. Vattenledningsstyrelsen:

Aug. H. Bade.

Evert Wasasstjerna.

G. U. Sandberg.

**Utskottsbetänkande i fråga om upplåtande af plats
å Kaserntorget till uppförande af ett hus för Frivilliga Brand-
kårens räkning.**

I en till Stadsfullmäktige aflåten skrifvelse af den 8 Juni 1876 har Brandkommissionen — emedan af Stadsfullmäktige anslagits en summa af 4,132 mark, att under sagda år användas till uppförande af ett skjul och plank å den norr om Nikolaikyrkans östra paviljong belägna plats, för Frivilliga Brandkårens behof, men innan arbetet kommit till utförande beslut af Fullmäktige äfven fattats om anskaffande för stadens räkning af en ångspruta, för hvars förvarande rum jemväl erfordrades — öfverlemnadt till Fullmäktiges afgörande, huruvida icke, då upplyst blifvit att Frivilliga Brandkåren insamlat medel för uppförande af ett eget hus, skäl vore för handen att, efter utverkadt tillstånd från Kejsersliga Senaten, å nämnda plats uppföra, antingen invid kyrkans fundament (enligt en af t. f. Stadsingenjören Reuter uppgjord ritning) ett envåningshus med nödiga rum för förvaring af såväl Frivilliga Brandkårens redskap som stadens ångspruta, eller ock invid Nikolajgatan ett tvåvåningshus, i hvars nedre våning Frivilliga Brandkårens redskap äfvensom ångsprutan kunde förvaras och i hvars öfre våning, utom annat, de af kåren äskade samlings- och biblioteksrum blefve inrättade. Sedan Stadsfullmäktige den 5 September 1876 remitterat detta ärende till utskottet, och utskottet emellertid tagit förslaget och särskildt platsen i närmare skärskådande, har utskottet från Bestyrelsen för Frivilliga Brandkåren fått emottaga en den 8 i samma månad dagtecknad skrifvelse, deri Bestyrelsen ansett sig, innan någon åtgärd i saken af utskottet vidtoges, böra meddela: att inom Kåren redan länge varit väckt fråga om uppförande af eget hus i två våningar, att kostnaden därför torde kunna beräknas till 60 à 70,000 mark, att Kårens för ändamålet bildade byggnadsfond redan uppgick till omkring 15,000 mark, att Kåren enligt ett äldre löfte af stadsstyrelsen egde att till en sådan byggnad påräkna ett bidrag af 5,000 mark — förutom tomten, som otvifvelaktigt komme att fås gratis —, att återstoden af kostnadssumman

tänkts kunna anskaffas såsom amorteringslån från staden eller möjligen räntefritt lån af staten eller åtminstone mot inteckning i byggnaden, samt att Bestyrelsen gått i författning om anskaffande af en eskissritning till den påtänkta byggnaden, hvilken ritning Bestyrelsen, efter utverkadt bemyndigande af Kårens allmänna möte, vore sinnad att jemte detaljeradt förslag i ämnet till stadsstyrelsen inlemna. Med anledning häraf beslöt utskottet, att afvakta frågans vidare utveckling. I en till Magistraten stäld skrift af den 9 December 1876, hvilken blifvit Stadsfullmäktige jemte Magistratens skrifvelse af den 31 Januari 1877 tillsänd, har sedermera Bestyrelsen för nämnda Brandkår, med åberopande af nyss berörda omständigheter samt särskildt framhållande af vigten för Kåren att hafva egna ändamålsenliga förvaringsrum för all sin dyrbara redskap äfvensom nödiga rum för Kårens sammankomster och bibliotek — erkänt viktiga medel för åstadkommande af nödig sammanhållning inom Kåren — förmält, hurusom Bestyrelsen, efter den 28 Oktober 1876 vid allmänt kårmöte erhållit bemyndigande från Kårens sida, beslutat uppföra ett eget hus för Kåren och i sådant afseende i sitt val af byggnadsplats stannat vid den plats invid Kaserntorget, som nu upptages af de förfallna och misspydande s. k. slagtarebodarna der Kårens hus, uppfördt i prydlig stil, borde blifva en för staden välkommen försköning; hvarför Bestyrelsen — som tänkt sig att byggnaden borde omfatta två våningar, deraf den nedre skulle upptagas af dels varma dels oeldade förvaringsrum för Kårens redskap och stadens ångspruta samt genom flere dörrar mynna ut til torget, och den öfre, med ingång från Kaserngatan, skulle innehålla en större sal såsom Kårens samlingsplats och möjligen gymnastiklokal, tjenlig jemväl för sammankomster af andra slag, populära föreläsningar, arbetaresamqväm m. fl. dylika, äfvensom vaktmästarerum och några smärre för Kåren behöfliga lokaler, — hos Magistraten anhållit om dess benägna åtgärd derhän, att nämnda plats blefve åt Brandkåren till i fråga varande ändamål kostnadsfritt öfverlemnad, mot vilkor att, för den händelse Kåren framdeles komme att upplösas, platsen jemte den derå befintliga byggnad finge af stadsstyrelsen för andra ändamål användas; och har Bestyrelsen såsom skäl för valet af denna plats velat framhålla: — att det icke visat sig möjligt, att på närmare håll, i midten af staden, finna någon för ändamålet lämplig obebyggd tomt; — att Brandkåren i annan händelse vore tvungen att söka plats för sitt hus i stadens utkanter, säkert till föga fromma för ett snabbt framskaffande af brandredskapen till brandställena; — samt att Kårens redskap komma att å denna plats befinna sig midt i stadens eldfarligaste del och ej heller långt aflägsnad från den trakt af staden, som innesluter dennas och landets dyrbaraste egendom. Med föranledande häraf har Magistraten i sin omförmälda skrifvelse öfverlemnad till Stadstullmäktiges afgörande, huruvida icke i fråga varande anhållan, för så vidt å Fullmäktige ankomme, måtte kunna bifallas, med afseende derå, att de nu varande slagtarebodarna allaredan i flere år stått obegagnade och obehöfligheten af desamma sålunda ådagalagts, samt att det af Frivilliga Brandkåren tillämnade huset på platsen komme att utgöra en prydnad för den närmast omgifvande trakten, utan att dock blifva hinderligt för de militära öfningarna å torget, hvilka försiggå å den emellan Fabiansgatan och brunnen å torget belägna delen, äfvensom att kommunen genom afstående af den begärda platsen

kunde bevisa Kåren ett vedermäle för hvad den redan uträttat och bereda Kåren tillfälle till vidare förkofran och vidsträcktare verksamhet. Och hafva Stadsfullmäktige den 15 Februari 1877 remitterat jemväl detta ärende till utskottet.

Äfven enligt utskottets åsigt har Frivilliga Brandkåren nogsamtt gjort sig förtjent att kostnadsfritt af staden erhålla plats för en egen byggnad, så belägen att Kårens verksamhet derigenom måtte befordras och icke försvåras; men beträffande valet af byggnadsplats tillåter sig utskottet att hysa en annan åsigt, än den af Kårens bestyrelse framställda och af Magistraten jemväl förordade. Såsom skäl för sin uppfattning att Kaserntorget icke är en lämplig plats för den föreslagna byggnaden, får utskottet framhålla:

att platsens upplåtande för ändamålet skulle åstadkomma en rubbning i stadens byggnadsplan, enligt hvilken Kaserntorget bildar en vacker öppen plats med trädplanteringar på tre sidor, af hvilka Gardeskasernens ståtliga byggnad upptager en, och en upphöjd terrass på den fjerdre sidan — hvartill dessutom ändring i den för kort tid sedan öfverhetligen stadfästa stadsplanen jemte dermed sammanhängande omgångar erfordrades:

att äfven den vestra delen af Kaserntorget emellanåt användes för militära öfningar och tilläfventyrs framdeles komme att i högre grad visa sig derför behöflig, samt att den omnämnda terrasslika delen af Kaserngatan erbjuder en icke obehöflig åskådareplats vid dessa öfningar och andra märkeligare tillfällen — hvilket allt genom i fråga varande byggnad blefve omöjliggjordt, emedan densamma, såsom afsedd för en delvis mycket långsträckt redskap, måste komma att upptaga en icke ringa del af torgets bredd emellan Kaserngatan och brunnen samt större delen af torgets längdsträckning längs nämnda gata;

att, om äfven de s. k. slagtarebodarna, hvilkas nuvarande omkring 7 aln djupa plats komme att bilda en del af den föreslagna byggnadsplatsen, för det närvarande hvarken äro för staden synnerligen behöfliga, eller ens befinna sig i ett vårdadt yttre skick, de likväl i en framtid kunna komma att så väl i det ena som andra afseendet blifva af större betydighet för platsen och staden;

att platsens bebyggande med ett tvåvåningshus af betydlig höjd icke kan undgå att beröra jemväl närboende gårdsegares ganska berättigade intressen, enär desse, på grund af stadens byggnadsplan, inköpt sina tomter och gårdar — resp. N:ris 34, 36 och 38 vid Kaserngatan — under förutsättning af fri utsigt öfver torget, hvilken fördel sålunda komme att till största delen bortfalla;

att man med ungefär samma skäl kunde för andra lika vigtiga ändamål börja söka lämpliga byggnadsplatser på kanterna af stadens torg och sålunda inom kort väsentligen inskränka dessa ingalunda för stora eller för tätt anlagda öppna platser i denna delvis trängt bebyggda stad; samt

att slutligen Frivilliga Brandkåren sjelf måhända i längden funne sig mindre väl

betjenad af en plats, som vore utan gårdsplan och svårigen tilläte någon ny byggnads uppförande eller ens den minsta tillbyggnad af den nu afsedda, hvilken med afseende å stadens och framför allt brandväsendets snabba utveckling nog snart kan komma att visa sig åtminstone delvis otillräcklig.

På alla dessa skäl kan utskottet icke annat, än afstyrka bifall å Frivilliga Brandkårens förevarande anhållan; och då Kårens bestyrelse med synbart intresse omfattat just denna plan, är det utskottet en tröst, att planen, äfven om stadens bifall dertill vunnos, törhända ändock icke på högre ort skulle krönas med framgång.

I förbigående vill utskottet äfven nämna, att utskottet på begäran fått del af en för i fråga varande byggnad uppgjord eskissritning, men att denna ritning, som visserligen icke vore på något sätt bindande i saken, särskildt visat sig på denna plats nästan utförbar genom det för byggnaden beräknade djup, hvilket utskottet vid besök å stället funnit närma sig hela distansen emellan Kaserngatan och brunnen å torget.

Af speciellt intresse för denna fråga, och för att icke genom ett naket afslag emellertid lemna Bestyrelsen för Frivilliga Brandkåren i tidsödande ovisshet om hvar staden kunde vara villig att upplåta kostnadsfri plats för Kårens tillämnade byggnad, har utskottet ansett sig böra uppkasta ett förslag i sådant syfte. Då nemligen tredje stadsdelen, inom hvilken Kaserntorget ligger, onekligen är en särskildt lämplig punkt för denna byggnads förläggande, har utskottet riktat sina blickar till den s. k. Grönstrandiska tomten, N:o 19 vid Högbergsgatan (adress: N:o 21), hvilken tomt enligt den nya stadsplanen komme att vid gränsen emellan 3:dje och 7:de stadsdelarna, i hörnet af Högberg- och Södra Röddäldsgatorna, vetta mot den blifvande Röddäldsesplanaden. Denna tomt, som för det närvarande är bebyggd med tvenne sedan årtal halffärdiga stenhus, har hittills innehafts såsom arrendetomt, d. ä. på obestämd tid eller intill dess staden kunde komma i behöf af marken. Sedan arrendesumman under en följd af år af förste innehafvaren icke erlagts, har Drätselkammaren nyligen afslagit ansökan om godkännande af besittningsrättens transporterande på annan person, och har, efter det klagomål häröfver blifvit hos Prokuratorn i Kejsarliga Senaten anförda, denne i resolution af den 1 Oktober 1877 funnit Drätselkammaren ej hafva saknat skäl för sin berörda åtgärd. Staden har således ej allenast full laglig rätt, utan äfven, med afseende å tomtinnehafvarens försummade arrendebetalingsskyldighet, allt skäl att ju förr dess hellre återtaga tomten och densamma till annat ändamål upplåta, utan att bevilja innehafvaren den för dylika tomter numera stadgade inlösningsrätt. Utskottet har icke förbisett, att Stadsfullmäktige vid sammanträdet den 24 förlidna Oktober till Drätselkammaren remitterat en anhållan från skolrådet för här varande realskola om vidtagande af åtgärd derhän, att skolan komme i åtnjutande af egen lämplig lokal, i hvilket syfte skolrådet såsom lämpliga byggnadsplatser föreslagit antingen nu i fråga varande tomt eller de snedt öfver, jemväl vid Högbergsgatan liggande arrendetomterna N:ris 14 och 16 i kvarteret Sillen; men, utom att denna fråga ännu icke ens är af Drätselkammaren handlagd och att sjelfva förslaget är alternativt, har utskottet ansett denna tomt vara särskildt lämplig just för en byggnad för Frivilliga Brandkåren, emedan tomten, som är ganska rymlig (15.000 kvadratfot) och består af berggrund, ligger fri-

stående i ett hörn, der enligt den nya stadsplanen flere stora och mestadels jemna gator sammanträffa, längs hvilka brandredskapen utan svårighet kunde framskaffas åt olika håll. samt der den blifvande Röddäldsesplanaden erbjöde Kåren en ganska passlig plats för en del af dess öfningar. Och äfven om denna plats för det närvarande, till följd af den omgifvande traktens delvis oreglerade tillstånd, icke syntes Frivilliga Brandkårens bestyrelse så fördelaktig, tror utskottet dock att det skall visa sig ligga i Kårens eget intresse, att för all framtid i denna stad hafva en egen tomt, den Kåren i enlighet med allmän byggnadsordning eger fritt bebygga.

På grund af ofvan stående får utskottet derfor tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att på anförda skäl icke bifalla Bestyrelsens för Frivilliga Brandkåren anhållan om upplåtande af plats på Kaserntorget för uppförande af ett eget hus för Kåren; men

att anmoda Drätselkammaren, att i sammanhang med frågan om byggnadsplats för realskolan i denna stad taga i skyndsamt öfvervägande, om icke tomten N:o 19 (adress N:o 21) i kvarteret Guldfisken vid Högbergsgatan kunde till Frivilliga Brandkåren kostnadsfritt för ändamålet upplåtas och tomten i sådant afseende viss lämplig tid hållas för detta behof reserverad; samt

att i afgående skrivelser delgifva Magistraten och Drätselkammaren dessa Stadsfullmäktiges beslut, med uppmaning till Magistraten att förständiga Bestyrelsen för Frivilliga Brandkåren, att fordorsammast inkomma med sådan ny framställning i ämnet, som af sagda beslut kan föränledas.

Helsingfors, den 6 November 1877.

Lars Krogius.

Rich. Heimberger.

Alex. Årt.

**Utskottsbetänkande i fråga om förändrad disposition
af särskilda, staden till lydande villa-lägenheter på Tölö-vikens
norra sida, emellan Långa bron och Tölö park.**

På sätt Stadsfullmäktige i utskottsbetänkandet N:o 2 för innevarande år delgivits, har Magistraten genom den 18 September 1861 i samråd med Guvernören i länet fattadt beslut tillförsäkrat Tölö parkbolag, att — i öfverensstämmelse med hvad stadens äldste allaredan år 1853 tillstyrkt — ej allenast nödig mark för anläggande af en ny väg längs stranden komme att undantagas, då den staden till lydande, söder om den nu vararande landsvägen emellan broarna och Tölöbotten, belägna mark på nytt arrende upplåtes, utan äfven sådan bestämmelse vidtages, att återstående delen af sagda mark, så snart parkanläggningen så vida framskridit, att den motsvarar sitt ändamål, blefve till villor indelad efter en af stadsmyndigheterna i afseende å traktens förskönande fastställd ny plan för villornas bebyggande, plantering, inhägnad, m. m. Enär arrendetiden för berörda villor — Bredvik, Ilola, Grönudd och Fågelsång — med 1874 års utgång till ända gick, väcktes i Magistraten den 26 September samma år, i närvaro af Stadens Äldste, fråga om vidtagande af åtgärder för markens framtida disposition, jemte det upplystes, att t. f. Stadsingeniören Reuter uppgjort ett då jemväl företedt utkast till indelning af samma mark (hvilket här bilägges); och ansågo Stadens Äldste Reuters förslag möjligen kunna godkännas såvidt det angick de vester om jernvägen med N:ris 8 och 9 å utkastet betecknade villo-områdena, men som den föreslagna indelningen i öfrigt så mycket mindre vore att förorda, som enligt densamma särskilda villor komme att blifva utestängda från Tölö-viken, till hvilken hvarje område enligt Äldstes åsigt borde ega utsträckning, beslöto Äldste och Magistraten, att frågan om ordnandet af dispositionen af merasagda mark skulle hänskjutas till blifvande Stadsfullmäktige. Deretter hafva nämnda villor varit utarrenderade på allenast ett år i sender, så att arrendetiden nu åter med innevarande års utgång till ända löper.

Emellertid hafva Stadsfullmäktige, jemte skrifvelse af den 17 Juni 1876, fått från Magistraten sig tillsänd en af Kommerserådet H. Borgström till Magistraten inlemnad, den 15 i samma månad dagtecknad uppsats jemte karta, innehållande förslag till disposition af i fråga varande mark; ur hvilken uppsats utskottet ansett sig böra här anföra följande:

Sedan Trädgårdsarkitekten K. Forsberg redan år 1853 på en af honom öfver Tölö park uppgjord anläggningskarta upptagit ofvan nämnda villo-områden, för att antyda vigten af dessas behandling i sammanhang med parkanläggningen, samt Tölö park-bolag sedermera, på sätt ofvan uppgifvits, år 1861 fått stadsstyrelsens eventuella bifall till förslaget om nämnda områdets framtida omdisposition, begagnade sig bolaget af Forsberg härvaro i ock för uppgörande af ny anläggningskarta öfver Tölö park år 1865, till att låta honom för kommande behof verkställa icke allenast en indelning af ofta nämnda villamark, utan äfven fullständig anläggningsplan för hvarje sålunda formerad villaplats --- allt på sätt ofvan berörda uppsatsen åtföljande och härhos bilagda stora karta närmare utvisar. Såsom program uppställdes dervid: att terrängen, utgörande omkr. 60 tunnland kuperad, mer eller mindre skogbevuxen bergsmark, skulle, med bibehållande af några öppna strand- och bergpartier, de förra för inrättande af bryggor och simhus, de senare åter lämpliga såsom hviloställen till allmänhetens fria begagnande, i öfrigt indelas i villaplatser af större och mindre omfång, hvilkas gränser borde bestämmas af markens lokala beskaffenhet samt med fäst afseende å dess möjlighet för blifvande anläggningar och lämplig anslutning till den föreslagna nya körvägen; samt att kartan för hvarje villaplats borde upptaga placering af hus och byggnader jemte projekt till anläggningarna, så att dessa med hänsyn till marken och öfriga bestämmande förhållanden måtte, utan uppoffring af hufvudändamålet, traktens förskönande, kunna bringas till utförande. Den i enlighet härmed uppgjorda kartan, som indelar marken i 14 inhägnade villaplatser af olika storlek, upptager dessutom särskilda vägar inom villa områdena samt emellan dessa och körvägarna, den gamla så väl som den ny-föreslagna, strandpartierna med simhus och brygga för hvardera strandsträckningen, stället för den föreslagna bron öfver jernvägen äfvensom, i närheten deraf, en öppen bergsplåtå med fri utsigt öfver Tölö park och vik. Villa-områdena sträcka sig ända till körvägarna, men på lämpligt afstånd från dessa beteckna röda linier å kartan villornas inhägnader, som komme att skylas af planteringar och därför kunde hållas i en enkel stil, hvarigenom äfven den blifvande körvägen icke komme att synas stängd eller påminna om ett landsvägatåg. I öfrigt äro villorna, såväl byggnadsplatserna som särskilda utsigtspunkter, så beräknade, att den möjligaste fria utsigt öfver Tölö-viken och den motsatta vackra stranden måtte för hvar och en vinnas. Vidare föreslås, att till en början den nya vägen grundläggas, så att den kan begagnas för släpning af fyllningsämnen och byggnadsmaterial, att kostnaden härför förskjutes af staden, till dess den kan genom åsatta vägafgifter småningom amorteras, att en utförlig nivelleringskarta öfver hela villakomplexen uppgöres samt isynnerhet de särskilda villaplatsernas

gränslinier med ledning af vissa fixpunkter noggrant å marken bestämmas, att arrendatorerne underkastas vissa åligganden och kontroller samt förbjudas att begagna platserna för främmande ändamål, men deremot tillförsäkras en längre tids besittning af arrendemarken, samt att bergsmarken emellan den gamla körvägen och jernbansträckningen, omkring banvaktsbyggnaden, till skyddande af skogsväxten, oförtöfvadt inhägnas. Slutligen beröres i några enkla ord uppsatsförfattarens — Kommerserådet Borgströms — varma och långvariga intresse för denna fråga, och, jemte det den åtföljande, med enskilda medel bekostade kartan till stadens fria förfogande öfverlemnas, antydes hurusom, ifall staden funne sig kunna använda denna karta och önskade ersätta kostnaden för densamma, 700 mark, "till förstärkande af fonden för alplatån inom Tölö park", gifvaren skulle derigenom anse sig på dubbelt sätt godtgjord.

Den 27 Juni 1876 remitterade Stadsfullmäktige denna af Kommerserådet Borgström sålunda nyväckta fråga till ett för uppgörande af förslag till ny utarrendering af stadens underlydande lägenheter nedsatt utskott, hvilket i sitt ofvan åberopade betänkande, N:o 2 för detta år, föreslog sakens hänskjutande till Drätselkammarens närmare beredning; men vid ärendets behandling den 15 sist lidna Februari beslöto Stadsfullmäktige, att i sådant afseende remittera frågan till sitt redan förut, för särskilda Tölöpark rörande frågor, nedsatta särskilda utskott.

Under behandlingen af denna fråga har utskottet främst erfarit, hurusom en icke ringa del af det för den blifvande körvägen och villakomplexen afsedda område, nemligen hela sträckningen vester om jernvägen emellan denna och Tölö-vikens norra del samt en flik närmast öster om jernvägen invid stranden, ursprungligen tillhörande villorna Grönudd, Fågelsång och Alpen, icke för det närvarande med laglig rätt tillhör staden. Förhållandet är nemligen följande: Sedan Helsingfors—Tavastehus jernvägssträckning i och närmast denna stad blifvit faststald, vidtogs en serie af åtgärder, för att på sätt, som före nu gällande expropriationslags tillkomst öfligt var, sätta Kronon i besittning af den för sagda jernväg erforderliga mark inom stadens område. År 1857 upprättades derför af kommissionslandtmätaren J. Rosberg en "karta öfver den mark, som för jernvägen är upptagen af Helsingfors stads egor", i hvilken mark jemväl ofvan nämnda delar af villorna Grönudd, Fågelsång och Alpen ingingo; och den 3 November s. å. förklarades vid ett i vederbörlig ordning i frågan hållet landtmäterisammanträde af jernvägens ömbud, att den sålunda affattade marken skulle förblifva ständigt nödig, dels för sjelfva jernvägen, dels för erforderliga byggnader och grustägter; hvarefter marken, som af staden afstods kostnadsfritt för ändamålet, öfvertogs af jernvägsförvaltningen. Under tiden för sjelfva jernvägsbyggnaden torde nu i fråga komma område, såsom en af de viktigaste arbetsplatserna, jemväl hafva varit till största delen för jernvägens räkning upptaget; men efter jernvägens fullbordande begynte Magistraten, enär större delen af nämnda mark icke vidare syntes vara för jernvägen be-

höfelig samt i betraktande deraf att någon ersättning för densamma icke af staden be-
 tingats, söka från jernvägsförvaltningen återbekomma den sålunda upplåtta marken, för
 så vidt denna icke användts för sjelfva bansträckningen med dess sidokanaler, för nö-
 diga kommunikationsvägar utmed banlinien, eller för banvaktsstugor, samt erfordrades för
 sandtäkt eller upplag af byggnadsmaterial för jernvägens underhåll. På Magistratens
 till d. v. Jernvägs-direktionen den 30 December 1869 aflåtna förnyade skrivelse härom
 förordnade Direktionen den 25 Februari 1870 Jernvägschefen G. Strömberg, att jemte
 någon person, hvilken till bevakande af stadens rätt komme att af Magistraten utses,
 så snart årstiden sådant tilläte, anställa noggrann besigtning af den till jernvägen af-
 trädde marken, hvarvid den del deraf som af synemännen ansåges böra till staden
 återgå, borde tydligt från jernvägsområdet å fältet afskiljas. Efter emottagandet af
 underrättelse om detta Jernvägs-direktionens beslut utsåg Magistraten den 5 derpå
 följda Mars Politierådman A. F. Salin och t. f. Stadsingeniören C. Reuter, att vid den
 förestående besigtningen å stadens vägnar närvara; hvarom Jernvägs-direktionen jemväl
 underrättades. Om sakens vidare förlopp innehålla deremot Magistratens protokoll
 icke några upplysningar. På enskild väg har utskottet emellertid inhemtat, att syne-
 männen ännu samma år å ort och ställe hållit ett besigtningssammanträde, att jern-
 vägens ombud Statsrådet Strömberg dervid icke haft något att anmärka mot återlemnande
 till staden af samtliga nu i fråga varande delar af villorna Grönudd. Fågelsång och
 Alpen, att saken derefter blifvit beroende på uppgörande af definitiv karta öfver de
 för jernvägen fortfarande nödiga delarne af området samt på derefter skeende afskil-
 jande å sjelfva marken, äfvensom att åtminstone gräsväxten å ofta nämnda villa-andelar
 de senare åren opåtalat disponerats af staden. — För att återfå full laglig rätt till i
 fråga varande område, återstår således ännu för staden, att fullfölja ofvan nämnda af
 Magistraten i saken vidtagna åtgärder; och har utskottet af Jernvägschefen enskildt
 erhållit benägen upplysning, att något hinder från jernvägens sida fortfarande icke
 mötte vinnandet af detta syftemål.

Vid sådant förhållande har utskottet icke ansett den omständigheten, att staden
 beträffande en del af nu i fråga komna område icke ännu befinner sig på en ovilkorlig
 eganderätts lagliga grund, utgöra något hinder för Stadsfullmäktige att redan nu even-
 tuellt bestämma om dispositionen af hela området, helst i hvarje händelse den ostridiga
 delen af samma område snarligen bör ånyo utarrenderas och lämpligen kan behandlas
 äfven särskildt för sig.

Såsom ofvan omförmälts, har staden redan förut beslutat och vid särskilda till-
 fällen vidhållit, att vid ny utarrendering af villa-lägenheterna Bredvik, Ilola, Grönudd
 och Fågelsång mark för anläggande af en körväg längs stranden bör undantagas samt
 lägenheterna jemväl i öfrigt disponeras efter en ny plan, med traktens förskönande
 såsom hufvudsyfte — allt under förutsättning att Tölö parkanläggning så vida fram-
 skridit, att den motsvarar sitt ändamål. Då denna park numera återgått till staden,
 i ett skick, som för våra förhållanden måste anses ganska tillfredsställande och mot-

svarande ändamålet med densamma — såsom bl. a. dess begagnande vid folkfesten under kejsarbesöket 1876 ådagalade — och då en för denna park särskildt intresserad man derutöfver för parkens och den dermed förbundna Trädgårdsföreningens framtida bestånd och utveckling anslagit betydande summor, så torde det väl icke kunna i fråga sättas att, jemlikt stadens tidigare fattade beslut, tidpunkten nu är inne för en förändrad disposition af berörda villa-lägenheter.

Det synes utskottet således nu gälla allenast att definitivt bestämma detaljerna af de nya anordningarna i detta afseende.

Härvid har utskottet, efter att på stället hafva skärskådat samtliga dessa villa-områden samt pröfvat de i frågan föreliggande tvenne olika förslagen, Herr K. Forsbergs och Stadsingeniören Reuters, kommit till det resultat, att Forsbergs, i ofvan beskrifven måtto af Kommerserådet Borgström så varmt förordade förslag är med den omtanke och insigt uppgjordt, att det kan anses i alla väsentliga delar vara fullt tillfredsställande. Beträffande åter Hr Reuters förslag, hvilket icke torde göra anspråk på att vara mer än ett flyktigt utkast, har utskottet, i likhet med hvad Stadens Äldste redan uttalat, funnit sjelfva principen i detta utkast, körvägens sträckning och villa-indelningen, delvis ganska oändamålsenlig, samt således Forsbergs förslag ega ett afgjordt företräde. — Herr Reuters utkast delar området i 10 villor, deraf 8 öster och 2 vester om jernvägen; 5 hafva egen isolerad strand, men de öfriga 5 sakna hvarje annan kommunikation med stranden, än en inskränkt öppen plats närmast öster om jernvägsbanken; 7 villor beröras af den nya strandvägen, som tvärt slutar vid sydliga ändan af jernvägsprängningen; hvaremot villan N:o 10 kommunicerar allenast med den gamla körvägen, samt båda villorna vester om jernvägen sakna direkt anslutning till allmän väg och ligga så, att den ena måste begagna väg genom den andra; tanken att hafva en vacker väg längs hela Tölövikens nära stranden är icke konsekvent utförd, och den föreslagna nya vägen är dragen jemförelsevis långt från stranden i en nära nog rät linie. — Forsbergs förslag åter indelar marken i 14 villor, större och mindre, deraf 10 öster och 4 vester om jernvägen; endast 4 hafva egen, isolerad strand, men i dess ställe disponera alla gemensam, lång strand på hvardera sidan om jernvägen; alla villor, utom N:o 8, beröras af den nya strandvägen, som från öster först följer stranden och sedan behagfullt längs en dalgång slingrar sig upp mot höjden, öfvergår jernvägen och berör en öppen platå på högsta punkten af bergen, hvarefter den småningom längs västra sträckningen af stranden drar sig inåt Tölö park.

Dessa korta antydningar, i förening med hvad Kommerserådet Borgström i sin ofvan återopade skrift om Forsbergs förslag anför, torde vara nog för att motivera utskottets uttalande om detta förslags stora företräden. Förslaget framstår vidare genom en genomtänkt fullständighet, i det att alla berg äro utmärkta och viktigare höjdpunkter uppmätta, nuvarande byggnader och vägar betecknade, till ledning vid förslagets i verksättande å marken, blifvande byggnadsplatser och vägar inom villorna sorgfälligt valda, samt särskildt uthusbyggnaderna på de villor, der sådana af större omfång

lämpligen kunna i fråga komma, praktiskt placerade, dels vid den gamla körvägen, dels eljes åt sidan från den allmänna promenadvägen. Det kunde visserligen anmärkas, att villorna N:ris 11 och 12 vester om jernvägen äro nog små samt oländiga och brandt sluttande, lemnade föga plats för planteringar; men förslagets upphofsman synes hafva tänkt sig dessa, för öfrigt med afseende å läge och utsigt mycket väl lottade villor, såsom sommarboningar, öfverensstämmande med en eller annans särskilda smak; och det bör äfven medges, att genom denna lägenheternas olika karater olika tycken och anspråk bättre tillfredsställas.

Sedan utskottet sålunda ansett sig i allt väsentligt böra till godkännande förorda den af herr Forsberg uppgjorda planen till ny disposition af ofta nämnda villor, går utskottet att yttra sig om den ekonomiska sidan af saken och om sättet för förslagets bringande till verklighet. — Området i fråga är i hög grad bergigt och till större delen olämpligt för bedrifvande af jordbruk eller trädgårdsskötsel. Östra strandslutningen och dalgångarna emellan bergen lemna dock tillfällen till ganska fullständiga planteringar, emellan hvilka bergen erbjöde lämpliga öppna platser och utsigtspunkter. Närmast stranden växa löfträd, och omkring jernvägen delvis ganska vacker barrskog. Dalgångarna odlas för det närvarande såsom trädgård, åker och äng. I arrende för dessa villor, af hvilka Fågelsång saknar åbyggnad, men de öfriga äro försedda med några ganska torftiga och bristfälliga hus, har senast erlagts:

för <i>Bredvik</i> ,	6,88	t:land	1,96	t:a råg	och	200	mark:
„ <i>Ilola</i> ,	6,49	„	2,82	„	„	184	„
„ <i>Grönudd</i> ,	11,45	„	—	—	—	65	„
„ <i>Fågelsång</i> ,	9,40	„	—	—	—	65	„
	34,22	„	4,78	„	„	514	„

Någon nämnvärd ekonomisk uppoffring af inlytande arrendemedel komme således den föreslagna omdispositionen af dessa villor icke ens till en början att medföra; och för framtiden, då alla de nya villorna hunnit blifva utarrenderade, måste väl arrendeinkomsten från dem uppskattas vida högre, än i medeltal närmare 50 mark för hvarje, såsom efter beräkning med nyss nämnda faktiska siffror till utgångspunkt blefve fallet.

I ett afseende måste staden likväl bereda sig på utgifter för denna plans verkställande, nemligen för den nya strandvägen och den dermed sammanhängande planeringen af stranden från Långa bron framåt jernvägen. På sätt äfven Kommerserådet Borgström påpekar, är det alldeles nödvändigt att, innan några flere af de blifvande villorna på arrende utbjudas, hafva den nya vägen till dem anlagd, åtminstone i behjelpigt skick. Kostnaden för sjelfva vägen komme dock att blifva jemförelsevis måttlig; ty dels är densamma dragen öfver en ganska fördelaktig terräng, dels finnes den ställvis redan förut grundlagd, hvilket särskildt är fallet med hela sträckningen vester om jernvägen, der en solid grusad väg från jernvägsarbetenas tid kvarstår. Af många skäl och isynnerhet med hänsyn till lättare planering och närmare afstånd från staden, torde väganläggningen böra vidtaga från öster och fortgå i mån af behof

och tillgångar. Den föreslagna bron öfver jernvägen borde, efter utverkadt tillstånd från jernvägsförvaltningen, kunna utföras ganska billigt, emedan den komme att blifva jemförelsevis kort och hvilat på lagom höga bergväggar. Hvad åter angår planeringen af stranden nedanför Bredvik och Ilola, så kunde fyllning småningom vinnas genom platsens upplåtande till afstjelpningsställe för staden och särskildt för de blifvande villorna vid tiden för deras bebyggande och första planering; och är för öfrigt detta arbete icke särskildt brådsakande. Likaså kunde planeringen af den vester om jernvägen på högsta delen af bergsträckningen föreslagna, för allmänheten öppna platån lemnas till en kommande tid, då arrenden för ett större antal af villorna börja inflyta. — Bland kostnader, som så mycket mindre böra glömmas, som de blifva snart förestående, vill utskottet slutligen nämna utgifterna för sjelfva utpålningen och uppmätningen af villorna och deras egotillhörigheter af olika slag.

För att bringa föreliggande plan till utförande, borde, sedan nyss berörde utpålning och uppskattning så fort som möjligt verkställes samt väganläggningen vidtagit, enligt utskottets åsigt, till en början allenast villorna N:ris 1-3 på arrende utbjudas, enär utbudande af ett större antal på en gång skulle ej allenast på förut beskrifvet sätt medföra större förberedande kostnader under de närmaste åren, utan måhända äfven åstadkomma lägre arrendebud. Derefter skulle de öfriga villorna år efter år, i mån af förarbetenas framskridande och efterfrågan, utbjudas, samt den icke på nytt arrende upplåtna marken i afvaktan derå emellertid på fördelaktigaste sätt disponeras. Arrendevilkoren synas böra blifva de allaredan af Stadsfullmäktige för sådana lägenheter godkända, i hufvudsak öfverensstämmande med det i utskottsbetänkandet N:o 2 för detta år under III uppgjorda förslag; likväl med följande ändringar och tillägg: Först och främst synes det utskottet, att, då staden med skäl kan och måste fordra, att villa-byggnaderna på i fråga varande platser blifva särskildt prydliga, och då arrenderätten till marken måste åtföljas af ovilkorlig skyldighet att inom en viss kortare tid utföra en mängd smakfulla och delvis kostsamma anläggningar och planteringar, arrendetiden icke billigtvis borde bestämmas till mindre än 50 år, helst den för sådana villor eljes gällande tiden af 30 år säkert skulle afskrämma hugade spekulanter och sålunda i sista hand skada stadens såväl ekonomiska som ideella intresse af den nya anläggningen. Den andra ändringen i arrendevilkoren afser allenast ett enligt utskottets tanke välbehöfligt tillägg till 1:a punkten, der det heter att villa-området ej utan tillstånd får användas för anläggning af fabrik eller annan industriel inrättning, kasern- eller sjukhusanläggningar, vårdshus, utskänkningsställe eller annan liknande inrättning, hvartill borde läggas: ej heller för upplag af materialier eller varor. Såsom särskilda villkor vid dessa villors utarrendering borde dessutom bestämmas: att de å Forsbergs karta betecknade byggnadsplatserna icke få till läget förändras, ehuruval de å kartan upptagna byggnads-dimensionerna icke borde anses bindande; att boningshusen inom tre år efter utarrenderingen böra vara uppförda, samt de å kartan utmärkta vägarna inom samma tid grundade, och planteringarna i hufvudsaklig öfverensstämmelse med

kartan påbegynta; samt att villa-innehafvarene å de öppna strandplanerna, hvilka af staden planeras och så till vägar som planteringar sättas i ett med kartan enligt skick, ega efter öfverenskommelse sinsemellan inrätta och underhålla de å kartan utmärkta simhus och bryggor.

Genom alla dessa åtgärder hoppas utskottet, att dessa för det närvarande uti ett uselt och vanvårdadt skick befintliga villa-lägenheter inom något decennium skola komma att framstå i en ny inbjudande skepnad och med sina visserligen unga men lofvande anläggningar bilda en vacker fortsättning till Tölö park, en angenäm öfvergång från den bebygda staden till parkens landtliga stillhet samt en förenande länk i raden af stadens natursköna omgifningar. Såsom framtidsperspektiv, framkallade af denna storartade anläggningsplans realiserande, må ännu framhållas den närbelägna Broholmens bringande i ett tidsenligt vårdadt skick — hvilket med afseende å derå befintliga villors återstående långa arrendetid icke ännu kan komma under öfvervägande — samt inrättande af en allmän gångväg längs jernvägsbanken, hvarigenom bland annat några af de nu föreslagna villornas aflägsenhet från staden och särskildt från dess måhända blifvande salutorg, jervägstorget, blefve i betydlig mån förminskad.

Slutligen får utskottet, med anledning af Kommerserådet Borgströms ofvan intagna framställning, föreslå, att Stadsfullmäktige ville för ofta nämnda af Kommerse- rådet till staden öfverlemnade karta till honom utbetala dess uppgifna pris 700 mark, jemte uttalande af stadens särskilda tacksamhet för det intresse och det förutseende, hvarigenom staden satts i tillfälle att nu efter en färdig plan utföra de föreslagna, länge tillämnade anläggningarna. Och gör utskottet detta så mycket hellre, som, utom att denna karta synes fullt värd ett sådant pris, densamma är så genomförd, att den torde kunna bespara äfven de blifvande villa-egarene kostnad och omsorg för anskaffande af planritningar, jemte det den för staden möjlig gör en, enligt utskottets mening, lika smakfull som fördelaktig användning af i fråga varande terräng.

I enlighet med ofvan stående får utskottet alltså tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att uppmana Magistraten, att skyndsamt vidtaga slutlig åtgärd om återvinnande till staden af den till jernvägen upplåtna mark af staden underlydande villorna Grönudd, Fågelsång och Alpen, som icke är för jernvägen vidare behöflig;

att, under förutsättning af denna marks återfående, området emellan Långa bron och Tölö park söder om den nuvarande vägen emellan dem, utgörande villorna Bredvik, Ilola, Grönudd och Fågelsång samt en mindre del af Alpen, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af Trädgårdsarkitekten Forsberg år 1865 uppgjorda plan och karta, skall

förses med en ny körväg längs stranden samt, med utelemnande af särskilda öppna planer vid Tölö viken och på högsta bergplatån, indeles i 14 villa-lägenheter;

att nämnda strandväg jemte bro öfver jernvägen äfvensom de öppna planerna, i mån af behof och tillgångar, af staden på dess bekostnad anläggas, samt derefter underhålles på sätt framdeles kan finnas lämpligt;

att samtliga dessa villor, efter verkställd utpålning och egouppskattning, i mån af vägarbetets framskridande, på arrende utbjudas till ett för hvarje gång efter antaglig efterfrågan lämpadt antal, på de af Stadsfullmäktige för bostadsvillor i allmänhet fastställda arrendevilkor, likväl med följande särskilda bestämmingar:

- a) att arrendetiden är 50 år;
- b) att villa-området bl. a. ej får användas till upplagsplats;
- c) att de å kartan utmärkta byggnadsplatserna icke få till läget förändras;
- d) att boningshusen böra vara uppförda, samt de å kartan inom villa-området utmärkta vägar grundade och planeringar påbegynta, inom tre år efter arrendets tillträddande; samt
- e) att arrendator eger efter öfverenskommelse med öfriga villa-innehafvare på de å kartan utmärkta platser inrätta och underhålla prydliga simhus och bryggor;

att anmoda Drätselkammaren, att så fort ske kan låta genom stadens ingenjör af den blifvande strandvägen utstaka åtminstone den östra delen intill midten af villan N:o 3 samt utpåla och till egor uppskatta villorna N:ris 1—3, att ofördröjligen å arrende under nu fastställda vilkor från nästkommande års början utbjuda nämnda tre villor, äfvensom att fordorsammast låta under ledning af stadsingenjören verkställa planering och grundning af den nya vägen samt i öfrigt vidtaga lämpliga åtgärder för planering jemväl af marken emellan denna väg och stranden;

att likaledes anmoda Drätselkammaren, att ej allenast ytterligare för ett år framåt i sender, på lämpliga vilkor, utarrendera villorna Fågelsång och Grönudd samt den icke till blifvande villan N:o 3 hörande större delen af Ilola, med rättighet likväl för staden att redan före årets slut emot skälig godtgörelse förfoga öfver den mark af nämnda villor, som komme att upptagas af den nya strandvägen, — utan äfven så fort sig göra låter till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till vägbyggnads- och planeringsarbetenas samt utarrenderingens gradvisa

fortsättande och lämpligaste utvägen att anskaffa de härför nödiga medlen; äfvensom

att beordra Drättselkammaren, att till Kommerserådet H. Borgström utanordna, såsom lösen för ofta nämnda karta, 700 mark, hvarom Kommerserådet i en särskild skrifvelse från Stadsfullmäktige skulle underrättas, jemte uttalande af stadens tacksamhet för det intresse och det uppoffrande förutseende, Kommerserådet jemväl i denna för staden viktiga fråga ådagalagt.

Och borde såväl Magistraten som, i nödiga delar, Drättselkammaren i afgående skrifvelser om dessa Stadsfullmäktiges beslut underrättas.

Helsingfors, den 6 November 1877.

C. G. Estlander.

A. Collan.

Th. Saelan.

Utskottsbetänkande med nytt förslag till
det Stadsfullmäktige affordrade und. yttrande angående
Handelsagenten A. A. Pihlgréns hos Hans Kejs. Majestät
gjorda anhållan om tillstånd att i denna stad „inrätta
och drifva en pantlåneinrättning.“

Den 13 december 1876 hafva Stadsfullmäktige, vid behandling af utskottsbetänkandet N:o 41 för samma år, återremitterat det deri framställda förslag till und. yttrande i föreliggande ärende, i syfte att yttrandet, med ingående i granskning af bestämmingarna i det af sökanden inlemnade förslaget till reglemente för en pantlåneinrättning, borde afstyrka förslaget stadfästade, af orsak, att räntebestämningarna i art. 3 af reglementet vore stridande mot allmän lag, att stadsstyrelsen icke lämpligen kunde åtaga sig den föreslagna kontrollen öfver inrättningen, samt att staden icke syntes böra befria inrättningen från de staden tillkommande afgifter för auktioner. Sedan med anledning häraf utskottsmedlemmarne herrar Nybom och Chydenius den 29 sistlidne maj hos Stadsfullmäktige sökt befrielse från ledamotskap i utskottet, men Fullmäktige dertill icke velat bifalla, hafva Fullmäktige emellertid den 22 juni till ytterligare medlemmar i samma utskott invalt undertecknade Montgomery och Calamnius; dock, som än den ene, än den andre af desse medlemmar, på sätt äfven för Stadsfullmäktige blifvit anmaldt, varit från staden bortrest, har utskottet icke förr än nu kunnat fullgöra sitt uppdrag, hvori likväl ledamöterna Nybom och Chydenius, oaktadt erhållen kallelse till utskottets sammanträde, icke tagit någon del.

Till åtlydnad af Stadsfullmäktiges omförmälda föreskrift, får utskottet, med hänvisande till särskilda delar af den i förra utskottsbetänkandet ingående motivering, nu allenast föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att till Magistraten, i afseende å vidare befordran, jemte remisshandlingarna i ärendet öfversända det Stadsfullmäktige deri affordrade yttrandet, så lydande:

Tit.

Såsom det Stadsfullmäktige affordrade underdåniga yttrande med anledning af Handelsagenten A. A. Pihlgréns hos Tit. gjorda anhållan om till-

stånd att i denna stad „inrätta och drifva en pantlåneinrättning“, få Fullmäktige i underdånighet anföra följande:

Stadsfullmäktige inse och erkänna i allo gagnet af en eller flere väl organiserade pantlåneinrättningar i denna stad, hvilka genom offentligt tillkännagifna lånevilkor samt ett öppet, likformigt och i öfrigt redbart förfaringsätt skulle erbjuda de lånsökande trygghet mot missbruk af deras ofta nödställda belägenhet. Så förvaltade anstalter skulle på ett helsosamt sätt konkurrera med den pantbeläning, som nu bedrifves under hand och oftast tyckes vara mera anlagd på ett obarmhertigt utsugande af de i trångmål staddes sista tillgångar, än på erbjudande af bistånd och verklig hjälp åt dem. Likaledes finna Stadsfullmäktige det vara lämpligast, att omsorgen om sådana inrättningars åstadkommande lemnas åt det enskilda initiativet, och icke öfvertages af kommunen. Framför allt kunde aktiebolag, genom den offentlighet deras organisation redan såsom sådan ålägger dem, härvid vara på sin plats.

I föreliggande fall hafva Stadsfullmäktige, beträffande först sjelfva anhallan att i staden inrätta och drifva en pantlåneinrättning, icke något att påminna emot sjelfva saken eller sökandens person; och synes det Stadsfullmäktige, att något särskildt tillstånd för en sådan affär icke är af nöden, endast långifvaren rättar sig efter lag och författningar. Men då här tillika, i afseende å stadfästelse, föreligger ett förslag till reglemente för sagda inrättning, hvilket Stadsfullmäktige vid verkställd granskning funnit innehålla särskilda dels lagstridiga dels enligt Fullmäktiges förmenande eljes olämpliga bestämningar, hafva Stadsfullmäktige funnit sig böra afstyrka bifall till ansökningen i dess nu varande form; och få Stadsfullmäktige i sådant afseende anmärka:

emot § 9 mom. 5 i reglementet, att den här stadgade skyldighet för den, hvars stulna gods blifvit i inrättningen pantsatt, att erlægga lösen för godsets utbekommande, icke öfverensstämmer med öflig tolkning af 2 § 49 kap. M. B.;

emot § 10, att bestämmingarna om ränta och provision för lån ur inrättningen äfvensom straffafgift för försummad återbetalning innebära ett nog uppenbart kringgående af andemeningen i 6 § 9 kap. H. B., helst en så hög provision, som den der föreslagna, måste anses öfverstiga en måttlig godtgörelse för inrättningens förmedling af lånen och för deraf häflytande kostnader, hvarutöfver sådan provision enligt sin idé icke borde få sträcka sig;

emot § 11, att inrättningen så mycket mindre bör befrias från erläggande af vanliga auktionsafgifter, som särskilda af stadens tjänstemän med afseende å sina inkomster äro deraf beroende ;

emot § § 2, 3, 4, 7, 14 och 16 m. fl., att de åsyfta en stadsstyrelsens medverkan till och kontroll af inrättningen, som synes lämpa sig hvarken för stadens Magistrat, för Stadsfullmäktige eller för någon af stadens särskilda styrelser, helst denna stadsstyrelsens befattning med inrättningen är nog oklart angifven samt i hvarje händelse måste blifva, såsom kontroll öfver en enskild affär betraktad, både vansklig och odiös; samt

emot reglementet i dess helhet, att det icke innehåller någon bestämning om att inrättningens egare städse skall vara en i staden bosatt, offentligt tillkännagifven och personligen ansvarig man, så att låntagare, i fall af behof, utan svårighet kunna på laglig väg göra sin till äfventyrs kränkta rätt gällande.

Jemte det Stadsfullmäktige i betraktande af de nu anmärkta omständigheterna, såsom sagdt, icke kunna tillstyrka stadfästelse å ifråga varande reglemente, önska Fullmäktige likväl hafva tillagdt, att Fullmäktige ingalunda ovilkorligen vilja undandraga staden ett tillmötesgående af ett eller annat slag i förhållande till möjligen uppstående pantlåneinrättningar, såvidt ett sätt derfor kunde uttänkas, hvarigenom det blefve möjligt att utan intrång i annans rätt verkliga gagna. (Ort och tid.)

På Stadsfullmäktiges vägnar:

(Underskrift.)

(Kontrasignation).

Helsingfors, den 8 november 1877.

Leon. Borgström.

Robert Montgomery.

S. Calamnius.

Betänkande af det utskott, Helsingfors Stadsfullmäktige nedsatt för att afgifva yttrande öfver ett af Inqvarteringskomitén uppgjort förslag till instruktion för komitén och öfver andra i sammanhang dermed framställda förslag.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 2 Maj 1877 har utskottet fått emottaga följande till Fullmäktige inkomna skrifvelse:

„Inqvarteringskomitén
i
Helsingfors.
Helsingfors, den 16 April 1877.
N° 44.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Som den för Inqvarteringskomitén härstädes nu gällande instruktion af den 24 Februari 1814 befunnits föråldrad och numera i flera afseenden olämplig så får inqvarteringskomitén härjemte till Herrar Stadsfullmäktiges benägna bepröfvande öfverlemna ett af komiténs vordne ordförande Politie Borgmästaren Palmgrén uppgjort förslag till ny instruktion för denna komité, hvilket förslag Inqvarteringskomitén gran-skat och för sin del godkändt; och får Inqvarteringskomitén tillika föreslå att komiténs ordförande, som ej allenast dagligen uppå bestämd timme bör vara tillfinnandes å komiténs embetsrum för att meddela upplysningar åt besökande i inqvarteringsärender samt ordres åt tjänstemännen utan ock deremellan måste uppoffra mycken tid om han samvetsgrannt skall fullgöra sina ofta ganska besvärliga åligganden, — måtte tilldelas ett årligt arvode af 2,000 mark äfvensom att arvodet för Komiténs sekreterare, som nu, inberäknadt skrivarehjelp, utgör endast 600 mark, förhöjes till 1,000 mark i ett för allt om året, emedan sekreteraregöromålen redan i betydlig mån tilltagit och framdeles enligt den projekterade nya instruktionen yttermera komma att ökas.

Slutligen får Inqvarteringskomitén anhålla, att Stadsfullmäktige ville från den 1:a nästkommande Juni låta för komitén anvisa skildt embetsrum, der såväl ordföranden som tjänstemännen dagligen kunde tillstädeskomma och komiténs sammanträden jemväl hållas.

J. Lindfors.

J. Nissinen.

C. M. Eskolin.

Th. Holmström.

G. M. Stenius.

F. Walmqvist.

F. Mansner.

Och var berörda skrifvelse åtföljd af deri omförmälda förslag till ny instruktion för Inqvarteringskomitén, så lydande:

Instruktion

för

Inqvarteringskomitén i Helsingfors stad.

§ 1.

Ordnandet och verkställigheten af inqvarteringen i Helsingfors stad handhafves derstädes, i stöd af 47 § i Hans Kejserliga Majestäts Nådiga Reglemente, angående inqvartering samt transport af trupper och militärpersedlar i Finland, gifvet den 19 Januari 1876, af en Inqvarteringskomité, som eger att i enlighet med hvad lag och författningar i ämnet innehålla samt med iakttagande af nedanstående ordningsreglor och Stadsfullmäktiges i särskilda fall meddelade föreskrifter, tillse såväl att trupper, som äro i staden förlagda eller dit anlända, varda med rum och andra dem tillkommande inqvarteringsförnödenheter försedda, som ock att de inqvarteringskyldiges rätt och bästa bevakas samt besväret efter stadgade grunder och billighet utgöres.

§ 2.

Inqvarteringskomitén består af sex ledamöter. Af desse utse Stadsfullmäktige, jemlikt 81 § i Hans Kejserliga Majestäts Nådiga förordning den 8 December 1873, angående kommunalförvaltning i stad, hvarje år i December månad tvenne för tre år, och tjenstgöringen vidtager vid näsfoljande års ingång. Första gången inväljas dock utöfver detta antal bland dem, som i början af år 1877 inträdt i komitén, fyra ledamöter, hvilka efter lotning till lika antal entledigas den 31 December 1878 och 1879. Öfrige afgå deremot efter ålder.

För att vid inträffande jäf eller laga förfall tjenstgöra för de ordinarie ledamöterna utses jemväl tre suppleanter, hvarje gång för ett år.

Valbare äro kommunens röstberättigande medlemmar; men hvad som utgör hinder att väljas till Stadsfullmäktig, gälle ock såsom hinder för val af ledamot i inqvarteringskomitén.

Den valde eger rätt att afsäga sig uppdraget, om han är Stadsfullmäktig eller ledamot i Drättselkammaren eller i någon af de i kommunen tillsatta bestyrelser och direktioner, om han icke är i staden eller inom dess område bosatt, om han tjenstgjort såsom stadsfullmäktig eller ledamot i Drättselkammaren eller i någon af de kommunala styrelserna under de tre sednaste åren, om han uppnått sextio års ålder eller uppgifver annat hinder, som af Stadsfullmäktige godkännes. Afsägelse göres skriftligen hos Stadsfullmäktige eller antingen muntligen eller skriftligen hos Inqvarteringskomitén, som öfverlemnar ärendet till Stadsfullmäktige.

Afgår ledamot under den för honom bestämda tjenstgöringstiden, inträder ofördröjligen efter lotning, anställd inför inqvarteringskomitén, en af suppleanterne såsom ledamot i komitén för den tid, som för den afgångne återstått.

§ 3.

Sedan val af ledamöter i Inqvarteringskomitén egt rum, utse Stadsfullmäktige bland komiténs ledamöter dess ordförande och viceordförande för det nästföljande året eller, om någondera af dem under årets lopp afgått, annan ordförande eller viceordförande i den afgångnes ställe för återstoden af året.

Ej vare någon berättigad att sådant uppdrag sig afsäga, der han icke under de två nästförutgångna åren samma befattning innehåft.

(Om val af ordförande och viceordförande må Stadsfullmäktige underrätta Guvernören i länet och Kommendanten i staden.

§ 4.

Inqvarteringskomitén till biträde utse Stadsfullmäktige på komiténs framställning en sekreterare, en kvartermästare, en biträdande kvartermästare och en translator för ryska språket, hvilka mot åtnjutande af de för dessa befattningar anslagna löner qvarstå, så länge de behörigen fullgöra sina åligganden.

Komitén dsremot antager och afskedar sin vaktmästare.

§ 5.

Så ofta ordföranden eller, då han är hindrad att befattningen utöfva, viceordföranden pröfvar nödigt, sammanträder komitén i det för densamma upplåtne rum, å tid, hvarom skriftlig underrättelse, när möjligt är, redan dagen förut bör meddelas ledamöterna äfvensom Stadsfullmäktiges ordförande.

Kan komiténs ordförande icke infinna sig vid utsatt sammanträde, skall viceordföranden så tidigt som möjligt derom underrättas.

Förfall för viceordföranden eller ledamot bör hos ordföranden anmälas i så god tid, att suppleant hinner tillkallas.

Uteblifva ordföranden och viceordföranden eller saknas beslutfört antal ledamöter och föreligger emellertid ärende, som icke tål uppskof, må, i förra fallet, de tillstädeskomne ledamöterna utse bland sig tillfällig ordförande, och i senare fallet, en eller flere suppleanter genast tillkallas; åliggande det komitén att, när ordföranden, viceordföranden eller ledamot antingen tidt och ofta eller tre gånger efter hvarandra utan anmaldt och af komitén godkändt förfall afhåller sig från utsatta sammanträden, om förhållandet ofördröjligen underrätta Stadsfullmäktige, hvilka sedan ega att pröfva, huruvida den försumlige må vidare qvarstå eller från befattningen skiljas.

§ 6.

Inqvarteringskomiténs ärender föredragas af ordföranden eller, vid förfall för honom, af viceordföranden, och i besluten skola, utom den, som förer ordet, minst två ledamöter eller suppleanter deltaga. Ifall af olika meningar afgöres fråga genom öppen omröstning, såsom allmän lag om tvistemål stadgar.

Hvad, som utgör jäf för domare, hindrar äfven ordföranden, viceordföranden och ledamot i komitén att handlägga derstädes förekommande ärender.

Öfver förhandlingarna föres protokoll, och såväl detta som komiténs samtliga expeditioner undertecknas å komiténs vägnar af dess ordförande samt kontrasigneras af sekreteraren.

Med Guvernören, Stadsfullmäktige och Kommendanten skriftvexlar komitén omedelbart.

§ 7.

Komiténs sammanträden äro icke offentliga, men få bivistas alltid af Stadsfullmäktiges ordförande eller den de i hans ställe dertill utse samt, vid behandlingen af det i § 8 mom. a omnämnda

ärende, äfven af stadens kommandant; och må dessa personer i öfverläggningarna, men ej i beslutet deltaga.

§ 8.

För fullgörande af sin i § 1 omnämnda uppgift åligger Inqvarteringskomitén, bland annat:

a) att årligen i Januari eller sist i Februari månad, efter det stadens kommandant blifvit i skrifvelse ombedd att dervid närvara, uppgöra samt till Stadsfullmäktiges granskning och godkännande öfverlemla ett på gångbara priser grundadt förslag till den ersättning i penningar, som får erbjudas militärperson i stället för qvarter och förmoner in natura under nästpåföljande hyresår;

b) att fordersonammast tillsända Kommandanten ett exemplar af det sålunda upprättade och fastställda förslaget med anhållan om förteckning i god tid före ingången af nästföljande hyresår å alla dem, som, honom veterligen, derunder komma att göra anspråk på och, enligt af honom angifvande laga grunder, äro berättigade till inqvarteringsförmoner antingen efter grad eller klass, hvartill deras tjänstebefattningar räknas, jemte särskild uppgift å dem, som åstunda sådana förmoner in natura, och å dem, hvilka föredraga den därför bestämda penningeersättning;

c) att, efter inhändigandet af nästnämnda förteckningar och uppgifter samt noggrann pröfning af de framställda anspråkens rättmätighet, fatta beslut om upphyrande och i ordningsställande af lokaler till de i gällande inqvarteringsreglemente bestämda olika rumantal åt dem, som med fog begärt inqvarteringsförmoner in natura, samt om utgifvande af stadgade hyresmedel och andra ersättningar åt dem, hvilka i stöd af lag derom anhållit, hvarefter kommandanten må om beslutet genast underrättas, för att af honom vederhörande delgifvas;

d) att då af kommandantens yttrande åtföljd requisition af qvarter eller hyresmedel för under hyresåret anländande, längre tid qvardröjande militär inkommer, pröfva requisitionens befogenhet och derefter underrätta kommandanten om och i hvad mätto anspråket afslagits eller godkänts samt i senare händelsen antingen anskaffa qvarter eller i sinom tid anvisa penningeersättning;

e) att hos Stadsfullmäktige föreslå och efter inhändigandet af deras samtycke låta för militärpersoner, som under tillfällig vistelse härstädes i tjänsteärender äro till inqvarteringsförmoner berättigade, upphyra tjenlig lokal för att deri på af Kommandantens yttrande åtföljd och af komitén, efter skedd granskning, godkänd requisition inrymma slika personer, äfvensom att, när lokalen redan är af resande upptagen, på afordran annat qvarter för gången anskaffa;

f) att på requisition, som af komitén skäligen pröfvas, upphyra jemväl de rum, som kommunen enligt gällande inqvarteringsreglemente åligger upplåta till förrättande af gudstjänst samt för kanslier, särskilda militärförvaltningar, med flera;

g) att i god tid före qvartalstiden uppräta och till Drätselkammaren i afseende å utanordning och utbetalning öfverlemla listor öfver de hyresmedel och andra penningebelopp, som tillkomma militärpersoner och de gårdsegare, hos hvilka lokaler för inqvarteringsbesvärets fullgörande äro upphyrda;

h) att då jemväl till utanordning föreslå de vid komitén anställda tjänstemän och betjente tillhörande löneqvartaler;

i) att upphandla eller förfärdiga låta och i beredskap hafva under vanliga förhållanden erforderliga möbel, sängkläder och husgerådssaker för dem, som åtnjuta inqvarteringsförmoner in natura, öfver dessa effekter hålla förteckning och desamma värda, när de icke begagnas;

k) att uppå å lämpliga tider utlysande entreprenadauktioner eller på annat tjenligt sätt utbjuda åtagandet att till priser, som komitén pröfvar skäligen, anskaffa det för hvarje hyresår erforderliga belopp björk samt tall- och granblandad ved äfvensom ljus, för att på skriffliga requisitioner utgifvas och, der så önskas, till uppgifvande lokaler jemväl afföras, till säkerhet för fullgörandet hvaraf vederhöftig borgen bör af entreprenören ställas;

l) att mot återfående af dessa requisitioner till utanordning genom Drätselkammaren föreslå den summa, som efter sammanlagda beloppet af det levererade och de derå betingade priser tillkommer entreprenören;

m) att utan tidsutdrägt handlägga alia från Guvernören, Magistraten, Stadsfullmäktige och Kommendanten inkomna ärender, angående förklaringar i anledning af öfver komiténs åtgärder anförda besvär, hvarjehanda upplysningar och yttranden, requisitioner å inqvarteringsförmoner och svarsskrifvelser till Kommendanten rörande bifall eller vägran till framställda anspråk på sådana förmoner, med flera;

n) att under de i årets budget upptagna särskilda titlar för utgifter i och för inqvarteringsbesväret föra förteckning öfver alla af komitéen under samma år beslutna utbetalningar;

o) att till Drätselkammaren årligen aflemna:

1:o före den 1 Februari: utgiftsförteckningen för nästföregående år för att vidfogas den allmänna redovisningen öfver kommunens medel och tillika med densamma granskas;

2:o inom Juni månad: kort berättelse öfver komiténs verksamhet under sistförflutna år för att tjena till ledning för och biläggas den allmänna berättelse, Drätselkammaren, enligt 20 § i dess reglemente, har att till Stadsfullmäktige afgifva; och

3:o före September månads utgång: förslag öfver utgifter för inqvarteringen under nästföljande år för att läggas till grund för samt fogas till de skriftliga upplysningar och det förslag, Drätselkammaren, jemlikt 58 § i Förordningen om kommunalförvaltning i stad och 19 § i nyssåberopade reglemente, bör meddela Magistraten inom Oktober månad hvarje år;

p) att till ansökning inom trettio dagar anslå lediga tjänster vid komitéen och, der sysslans besättande på komitéen icke ankommer, med förslag och yttrande i ämnet till Stadsfullmäktige ingå samt om befattningens handhafvande tillsvidare genom lämplig person draga försorg; och

q) att noga vaka deröfver, att de komitéen till biträde anställda personer ordentligt fullgöra sina åligganden, och, när klagan öfver deras förhållande i tjensten föres eller anledning dertill eljest förekommer, den skyldige föreställa samt rätta hvad af honom feladt och försummadt är, eller, der svårare förseelse är begången eller skada kommunen åsamkad, öfverlemna ärendet jemte eget yttrande till Stadsfullmäktige, som sedan hafva att afgöra huruvida öfverträdelsen för denna gång må med företällniag inför komitéen aflöpa eller om den skyldige skall förklaras tjensten förlustig och ersättningstalan, der sådan kan komma i fråga, mot honom vid domstol utföras.

§ 9.

Komiténs ordförande är särskildt ansvarig för ärendenas föredragning och befordrandet af komiténs beslut till verkställighet.

I senare afseendet bör ordföranden tillse att komiténs protokoll, hyreskontrakter, anvisningar å medels utbetalning genom Drätselkammaren, bref och öfriga expeditioner uppsättas samt efter deras beskaffenhet till vederbörliga orter aflemnas eller afsändas, äfvensom att de för särskilda personer och ändamål bestämda lokaler i rättan tid upphyras och, der så är föreskrifvet, med inventarier förses samt att vederbörande tillhandahållas de dem tillkommande förråd af ved och ljus, med mera.

Slutligen eger ordföranden att, när kvarter för resande militärpersoner requireras å tid, då komitéen eljest icke sammanträder, allena granska requisitionen och, der den rättmätig befinnes, låta anvisa nödigt antal rum i den för slika behof upphyrda lokal, men i annat fall fordarsammast utsetta sammanträde och ärendet till komiténs afgörande öfverlemna.

Hvad, som nu är sagdt om ordföranden, gälle äfven om viceordföranden, när denne vid förfall för ordföranden inträder i hans ställe.

§ 10.

För all den skada och förlust, som af uppsåt eller genom grof vårdslöshet eller uppenbar försummelse från Inqvarteringskomiténs eller dess ordförandes sida ådrages kommunen, ansvarare ordföranden och de ledamöter, hvilka dertill bidragit.

§ 11.

Sekreteraren bör enligt anvisning af komitén föra dess diarier och protokoll, det senare vid nästföljande sammanträde till justering uppläsa, beslutna eller eljest begärda utdrag och transsumter derefter utfärda, äfvensom forderräskor uppsätta, till godkännande af komitén eller dess ordförande aflemna samt sedermera renskrifva, kontrasignera och efter erhållen underskrift af ordföranden och skedd anteckning i qvittensboken genom vaktmästaren afsända alla bref och öfriga utgående expeditioner.

Vidare åligger Sekreteraren att efter komiténs bestämmande föra den i 8 § mom. n) omnämda förteckning samt uppgöra den berättelse och det förslag, som i nästföljande mom. o) omförmälas.

§ 12.

Qvartermästaren skall hvarje helgfri dag under minst en timme, hvarom Kommandanter genom skrifvelse och allmänheten genom kungörelse i stadens tidningar böra underrättas, uphålla sig i komiténs arbetsrum för att utqvittera ankommande bref och andra expeditioner, anteckna muntliga anmälningar samt såväl de förra som de senare forderräskor ordföranden föredraga, af honom emottaga föreskrifter om qvarters upphyrande och anvisande samt upplysningars införskaffande, med mera.

Vidare åligger qvartermästaren:

att förteckna och värda komiténs effekter samt göra framställning om obrukbara sakers försäljning och andras anskaffande;

att jemväl hålla förteckning öfver alla upphyrda lokaler med uppgift på hyror för dem; och

att vara tillstädes vid komiténs sammanträden för att lemna för honom kända uppgifter och emottaga föreskrifter om hvad af honom i särskilda fall göras och iakttagas bör.

§ 13.

Biträdande qvartermästaren underhjälpes af qvartermästaren ankommande göromål enligt den arbetsfördelning, komitén med afseende å deras ålder, skicklighet och lämplighet samt olika aflöning pröfvar nödig och rättvis.

Vid inträffande förfall för qvartermästaren bör biträdande qvartermästaren träda i hans ställe.

§ 14.

Translatoren bör oförtöfvadt, fullständigt och riktigt öfversätta alla till komitén på ryska språket ankommande expeditioner och desamma genast till ordföranden eller sekreteraren direkte eller genom vaktmästaren aflemna.

§ 15.

Vaktmästaren uppassar vid komiténs sammanträden, går komiténs, dess ordförandes och sekreterares ärender samt uppvaktar dem så ofta nödigt är.

Han skall ock tillse att i brefboken införda utgående expeditioner varda behörigen utqvitterade.

§ 16.

Emedan militärinqvartering så i stad som på landet bör, enligt 1 § i nu gällande Inqvarteringsreglemente, utgöras på allmän bekostnad uti kronobyggnader och blott i det fall af landets

innevånare, att sådana byggnader ej finnas att tillgå eller dertill icke förslå; ty åligger komitén att, när slika byggnader här i staden eller delar deraf, komitén vederligen, stå lediga eller användas till några för deras bestämmelse främmande ändamål, medan inqvarteringsförmoner af kommunen eskas, om förhållandet hos Stadsfullmäktige anmäla på det de må å ort, som vederbör, göra framställning om rättelse i detta olagliga förfarande.

§ 17.

Vid det i 13 § uti åberopade Inqvarteringsreglemente förutsatta fall, att så stor truppstyrka framtagas eller förläggas i qvarter här i staden, att föreskrifvet antal rum, med mera, ej kan beredas utan svårare olägenhet för innevånarene sjelfve, bör komitén efter egen pröfning förfara i enlighet med hvad uti sagde § stadgas. Men medgifver tiden, bör komitén jemte fullständigt förslag och yttrande öfverlemlna ärendet till Stadsfullmäktige, hvilka icke torde underlåta att, så fort sig göra läter, sammanträda och å kommunens vägnar besluta.

§ 18.

På komiténs förslag och äfven eljest besluta Stadsfullmäktige till af erfarenheten påkallade ändringar i denna instruktion.

§ 19.

Förestående instruktion gäller från den 1877, efter hvilken dag den för Inqvarteringskomitén den 24 Februari 1814 utfärdade instruktion till all kraft och verkan upphör.

I en stad, der inqvarteringstungan antagit en så permanent och tryckande karakter, som i Helsingfors, är det naturligt att mycken vikt ligger på organisationen af den stadens myndighet, som jemlikt 47 § i gällande Inqvarteringsreglemente af den 19 Januari 1876 eger med iakttagande af de ordningsreglor, kommunen kan antaga, handhafva „ordnandet och verkställigheten af Inqvartering samt besvärets fördelning emellan de inqvarteringsskyldige.“ Då härtill kommer, att, sedan ofvan nämnda ännu gällande instruktion för Inqvarteringskomitén utfärdades, icke allenast särskilda allmänna inqvarteringsreglementen efterträdt hvarandra, utan äfven hela kommunalförvaltningen i stad blifvit i högst väsentlig grad omskapad, framstår behovet af en ny instruktion för denna myndighet såsom ovilkorligt.

Föreliggande förslag till instruktion är utarbetadt med omsorg och sakkännedom samt, enligt utskottets åsigt, öfver hufvud taget och särskildt med afseende å den formela anordningen af innehållet ganska tillfredsställande. Jemte det utskottet således lemnat denna uppställning ovidrörd, har utskottet emellertid beträffande de särskilda stadgandena funnit sig böra föreslå nedan stående ändringar, för hvilka motiven här följa.

Vidkommande först förslaget titel och benämningen „Inqvarteringskomité“, synes väl ordet „komité“, lika som äfven „kommission“, lämpligen antyda det tillfälliga och öfvergående, som sjelfva inqvarteringen enligt sin idé innebär; men då detta onus faktiskt är och åtminstone någon tid framåt torde måsta förblifva ett utan afbrott fort-

bestående åliggande för staden, har utskottet, med afseende jemväl å de i 4 § af städernas kommunalförfattning begagnade uttrycken „särskilda nämnder, styrelser eller personer“, trott sig böra föredraga benämningen „inqvarteringsnämnd“.

§ 1. I 1 § har utskottet, jemte några smärre redaktionsförändringar, i stället för hänvisningen till 1876 års Inqvarteringsreglemente, åberopat det i allmänhet för tiden gällande, oberoende deraf, om nämnda administrativa reglemente varder delvis ändradt, eller ersatt af ett nytt. Vidare har utskottet utbytt orden „trupper som äro i staden förlagda eller dit anlända“, mot „till inqvartering i staden berättigad militär“, hvarigenom dels Inqvarteringsnämndens pröfningsrätt med afseende å äskad inqvartering redan i denna § antydes, dels åter de i § 7 af Inqvarteringsreglementet omförmälda embetsverk, hvilka icke kunna kallas „trupper“, men väl höra till „militären“, i stadgandet lättare inbegripas. — I slutet af § har utskottet genom tilläget „der det (besväret) utgöres in natura“ velat antyda, att fördelningen af inqvarteringen endast i sådan händelse tillhör Inqvarteringsnämnden, enär fördelningen af kostnaderna för den inqvartering, som icke in natura presteras, hänför sig till Taxeringsnämndens och Drätselkammarens verksamhet. Uttrycket „in natura“ är taget från Inqvarteringsreglementet.

§ 2. Det i 2 § föreslagna antalet af sex ledamöter i Inqvarteringsnämnden har utskottet nedsatt till hälften. Det torde nemligen icke kunna nekas, att, på sätt äfven en långvarig erfarenhet om Inqvarteringskomitén bekräftar, ett stort antal ledamöter splittra de enskilda ledamöternes intresse för befattningen, minska känslan af pligt och ansvar samt medför en viss tröghet i ärendenas allmänna gång. Och då dessutom Drätselkammaren, oaktadt vigten och vidden af sin omfattande verksamhet, sammanfattats af endast sex ledamöter, har det syntts utskottet lämpligt att, i likhet med hvad för det närvarande äfven är fallet med vattenledningsstyrelsen, denna särskilda nämnd för inqvarteringsdetaljerna skulle bestå af endast tre ledamöter med två suppleanter. För öfrigt har utskottet, då de i 2 § af reglementet för Drätselkammaren ingående stadganden om val till och afgang från befattningen syntts lämpliga äfven för Inqvarteringsnämnden, affattat denna § i instruktionen i närmaste öfverensstämmelse med nämnda stadganden; och får utskottet i detta afseende allenast åberopa de af ett annat utskott vid utarbetande af reglementet för Drätselkammaren (i utskottsbetänkandet N:o 10 år 1876) anförda motiv.

§ 3. I 3 § har utskottet med afseende å det föreslagna mindre antalet ledamöter i Inqvarteringsnämnden trott föreskrift om val af viceordförande kunna undvaras och i i stället infört ett stadgande, att nämnden sjelf i fall af behof eger utse tillfällig ordförande.

§ 4. Inqvarteringsnämndens i 4 § uppräknade ordinarie tjänstemän borde enligt utskottets uppfattning vara endast tvenne, sekreteraren och kvartermästaren. I fall af behof, kunde dock särskilda arvoden för nödiga tjänstebiträden anslås, såsom t. ex. för

det närvarande är fallet med en translatörsbefattning vid komitén. I stället för ordet „utse“ i början af § har utskottet satt „antaga“, såsom mera lämpligt i fråga om besättning af verklig tjänst. Dessutom har utskottet här infört bestämmingar om handhafvande och ansökning af ledig befattning, tagna från mom. p af § 8 i förslaget.

I § 5 har utskottet uteslutit, i 1 mom. bestämningen om rum för Inqvarteringsnämndens sammanträden såsom sjelffallen, äfvensom första hälften af 4 mom., såsom dels öfverflödig, dels, med afseende å stadgandet i 3 mom. af 3 § i utskottets förslag, obehöflig. För öfrigt har utskottet funnit momm. 2 och 3 lämpligen kunna sammandragas till ett mom., samt i st. för bestämmingarna i senare hälften af 4 mom. om förfallolöst uteblifvande infört de i drätselreglementet för sådana händelser stadgade viten, likväl med skälig nedsättning af beloppen.

I 6 § har utskottet såsom en följd af det minskade antalet ledamöter i Inqvarteringsnämnden ändrat bestämningen om Nämndens beslutförhet derhän, att fulla antalet bör i beslutet deltaga; och torde någon svårighet härvid så mycket mindre komma att uppstå, som Nämndens ordförande, jemlikt § 9, i vissa fall eger t. o. m. ensam besluta till vidtagande af brådskande åtgärder. Då det i fråga om jäf måste anses för en fördel att hafva så vidt möjligt lika bestämmingar för alla kommunala funktioner, har utskottet såsom 2 mom. i § infört motsvarande stadgande i drätselreglementet, hvilket i detta afseende är något mindre strängt, än allmän lag om jäf för domare. I 3 mom. har utskottet genom tillägget „kort“ protokoll velat motverka uppkomsten af onödig och kostsam vidlyftighet vid affattandet af de delvis nog efemära ärenden, som utgöra föremålen för Nämndens löpande verksamhet. Då, enligt § 48 i förordningen om kommunalförvaltning i stad, framställningar och utlåtanden jemväl från kommunens för särskilda ändamål tillsatta bestyrelser, der de till högre myndighet afgifvas, böra genom Magistraten insändas, har utskottet i 4 mom. utelemnadt ordet „Guvernören“.

Då utskottet icke kunnat finna att kommandantens i staden närvaro är behöflig vid den i mom. a af § 8 föreskrifna uppskattning af ersättningen för de särskilda inqvarteringsförmånerna, utan fastmer synes vara egnadt att gifva detaljerna af denna uppskattning en större offentlighet, än som med kommunens fördel i hvarje fall är förenlig, har utskottet utan tvekan ur 7 § uteslutit stadgandet härom; och detta så mycket hellre, som de för Nämnden dervid erforderliga upplysningar från kommandantens sida, för så vidt de icke föreligga, utan svårighet kunna särskildt införas.

I mom. c af § 8 har utskottet i st. för „militärperson“ infört ordet „inqvarteringsberättigad“, såsom tillämpligt jemväl å de i 7 § af inqvarteringsreglementet omnämnda inqvarteringsbehof, för hvilka en penningeersättning jemväl kan i fråga komma. Äfven mom. b har i detta afseende undergått omredigering. Mom. c har af utskottet erhållit en något kortare lydelse, jemte det de sista orden bortlemnats, såsom icke afseende Inqvarteringsnämndens verksamhet. Då jemlikt 45 och 48 §§ i inqvarteringsreglementet alla inqvarteringsrequisitioner i denna stad måste gå genom stadens kommandant, har utskottet ansett upprepad påminnelse derom i mom. d kunna undvaras.

Mom. f har helt och hållet uteslutits, när dess stadganden inbegripas under utskottets förslag till lydelse af mom. a—d. *Momm. g och h* hafva sammanslagits till ett mom. f, hvarvid stadgandet i mom. h omformulerats derhän, att det arvode, som tillkommer Inqvarteringsnämndens ordförande, eller tilläfventyrs framdeles kunde tillerkännas någon dess ledamot, härunder inbegripes. I st. för *mom. k* har utskottet, med afseende å den ekonomiska fördelen deraf, att alla upphandlingar af förnödenheter för stadens räkning och särskildt af den på många olika håll erforderliga ved måtte af en centralt ställd myndighet verkställas, i mom. h af sitt förslag infört allenast skyldighet för Nämnden att om dessa behof och de närmare omständigheterna vid deras till godo seende göra anmälan hos Drätselkammaren, hvilken enligt § 12 i det för Kammaren fastställda reglemente eger att sådan upphandling ombesörja, på tid och under vilkor, som af Kammaren pröfvas lämpliga; vid hvilket förhållande *mom l*, såsom fallande under Drätselkammarens verksamhet, fått härifrån utgå. Med utelemnande af största delen af *mom. m*, som syntes vara nog öfverflödig, har utskottet i st. under mom. i i sitt förslag infört några enligt utskottets åsigt icke obehöfliga stadganden, hvilkas förebild finnas i 11 § af drätselreglementet. *Mom. n* ingår i mom. k af utskottets förslag, i någon mån omredigeradt, särskildt emedan utskottet fäst sig vid möjligheten deraf, att utbetalningar från ett års anslagsmedel emellanåt kunna komma att formligen beslutas först i början af det följande året. Stadgandet i *mom. p* ingår redan i 4 § af utskottets förslag. *Mom. q*, motsvarande m i utskottets förslag, har blifvit omformuleradt och till största delen satt i närmare öfverensstämmelse med enahanda stadganden i drätselreglementet.

- § 9. I 9 § har utskottet, med afseende å det nuvarande faktiska förhållandet och Inqvarteringskomiténs ofvan intagna framställning om ordförandens tjänstgöring och arvode, i analogi med 27 § i drätselreglementet, gifvit 1 mom. en något förändrad lydelse. I 2 mom. har ett tillägg om upphyrda lokalers uppsägande i rättan tid ansetts nödigt. Sista mom. har med afseende å förut föreslagna förändringar blifvit omredigeradt.
- § 10. Jemte det utskottet gifvit § 10 en med motsvarande stadganden i drätselreglementet mera öfverensstämmande, kortare lydelse, har utskottet likväl trott sig, utan fara för framkallande af en för sträng tolkning af Inqvarteringsnämndens ansvarighet, kunna utesluta ordet „grof“ framför „vårdslöshet“.
- § 11. I 11 § har utskottet gifvit 1 mom. en något mindre omständlig lydelse samt i 2 mom. infört skyldighet för sekreteraren att jemväl upprätta de s. k. kvartalslistorna.
- § 12. I mom. l af 12 § har utskottet, med afseende å tillfälligtvis uppstående behof af Qvartermästarens längre närvaro å embetsrummet, öfverlemnadt åt Nämnden att bestämma densamma till minst en till två timmar om dagen. I öfrigt har den i §:ns senare del berörda försäljning af inqvarterings-effekter, i öfverentstämmelse med näst sista mom. i 12 § af drätselreglementet, föreskrifvits jemväl för „obehöfliga“ saker,

samt stadgandet om en förteckning öfver hyreslokalerna gjorts mera omfattande och ändamålsenligt.

13 och 14 §§ synas i utskottets förslag utan afsaknad kunna bortlemnas. §§ 13, 14.

Likaså torde *15 §* lämpligast kunna utgå. § 15.

16 och 17 §§ äro med någon omstilisering bibehållna. §§ 16, 17.

Då ändringar i denna instruktion kunna, utom af vunnem erfarenhet, föranledas jämväl af t. ex. ett nytt inqvarteringsreglemente, har utskottet trots en mindre omredigering af *18 §* ej vara ur vägen. § 18.

Beträffande Inqvarteringskomiténs i sammanhang härmed gjorda förslag om ordförandens och sekreterarens framtida löneförmåner, får utskottet allenast förorda bifall till desamma. Särskildt har utskottet, med afseende å den jämväl i instruktionen inryckta föreskriften om ordförandens skyldighet att dagligen på bestämd tid uppehålla sig på embetsrummet, funnit det för honom föreslagna arvoden vara i allo skäligt samt egnadt att hos honom bibehålla det nit och den samvetsgrannhet, som just för en sådan befattning äro af öfvervägande betydelse. Likaledes komma sekreteraregöromålen genom denna instruktion att i betydlig grad ökas, bl. a. med uppgörande af de vidlyftiga kvartalsräkningarna; hvarför den för honom föreslagna arvoden ingalunda bör kunna anses för högt. Dessa arvoden, hvarom anhållan gjorts redan den 16 april detta år, synas så mycket hellre böra utgå från början af nu löpande inqvarteringsår, d. å. från den 1 juni 1877, som, enligt hvad utskottet har sig bekant, göromålen för bemälda personer allaredan varit betydligt ökade. — Vidkommande slutligen Komiténs anhållan om ett skildt embetsrum, så torde, då denna önskan redan blifvit uppfylld, något vidare utlåtande i denna fråga icke vara af nöden.

På grund af hvad utskottet i det föregående anført, får utskottet alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att antaga det af utskottet uppgjorda förslag till instruktion för en inqvarteringsnämnd i denna stad, så lydande:

Instruktion

för

Inqvarteringsnämnden i Helsingfors.

§ 1.

Ordnandet och verkställigheten af inqvarteringen i Helsingfors stad handhafves af en Inqvarteringsnämnd, som eger att i enlighet med lag och gällande inqvarteringsreglemente samt med iakttagande af nedan stående ordningsregler och Stadsfullmäktiges i särskilda fall meddelade föreskrifter, tillse såväl att till inqvartering i staden berättigad militär varder med rum och andra inqvarteringsförnödenheter försedd, som ock att de inqvarteringsskyldiges rätt och bästa dervid bevakas samt besväret, der det utgöres in natura, efter stadgade grunder och billighet fördelas.

§ 2.

Inqvarteringsnämnden utgöres af tre ledamöter, hvilka af Stadsfullmäktige utses för tre år på sådant sätt, att årligen en ledamot afgår och en inväljes. Stadsfullmäktige välja jemväl två suppleanter, hvarje gång för ett år. De under året valde tillträda befattningen vid näst följande års ingång. — Första gången väljas tre ledamöter, deraf minst två bland dem, som senast i Inqvarteringskomitén inträdt; af nämnde två ledamöter afgår, efter lottning, som vid Stadsfullmäktiges sammanträde i december månad 1878 verkställles, den ene, och den andre kvarstår ytterligare ett år.

Valbare äro kommunens röstberättigade män; men hvad som utgör hinder att väljas till Stadsfullmäktig, gälle ock såsom hinder för val till Inqvarteringsnämnden.

Den valde eger rätt att afsäga sig uppdraget, om han är Stadsfullmäktig eller ledamot i Drättselkammaren, om han, efter tjenstgöring såsom ledamot i Inqvarteringsnämnden eller i Drättselkammaren, eller såsom Stadsfullmäktig under de senaste tre åren, är i ordning att från sådan betättning afgå, om han icke är inom staden eller dess afhysta område boende, eller om han uppnått sextio års ålder, eller uppgifver annat hinder, som af Stadsfullmäktige godkännes. Afsägelse göres skriftligen hos Stadsfullmäktige, eller muntligen eller skriftligen hos Inqvarteringsnämnden, som öfverlemnar ärendet till Stadsfullmäktige.

Afgår ledamot eller suppleant under den för honom bestämda tjenstgöringstid, väljes ofördröjligen annan för den tid, som för den afgångne skulle återstått.

§ 3.

Sedan val till Inqvarteringsnämnden egt rum, utse Stadsfullmäktige bland Nämndens ledamöter dess ordförande för det näst följande året, och om denne under årets lopp afgår, annan ordförande i hans ställe för återstoden af året.

Ej vare någon berättigad att sådant uppdrag sig afsäga, der han icke under näst föregående två år samma befattning innehåft. — Om utgången af valet underrätta Stadsfullmäktige såväl Magistraten som Guvernören i länet och Kommendanten i staden.

Tillfällig ordförande utser Inqvarteringsnämnden i fall af behof.

§ 4.

Inqvarteringsnämnden till biträde antaga Stadsfullmäktige, på Nämndens förslag, en sekreterare och en kvartermästare, hvilka åtnjuta de för befattningarna bestämda aflöningar och ega qvarstå, så länge de behörigen fullgöra sina åligganden. Är sådan befattning ledig, förordnar Nämnden om dess handhafvande och anslår densamma till ansökning hos Nämnden inom trettio dagar.

I fall af behof anställer Nämnden translator för ryska språket äfvensom annat tjenstebiträde, emot arvode, som är dertill anslaget.

Inqvarteringsnämnden eger sjelf antaga och afskeda vaktmästare.

§ 5.

Så ofta ordföranden pröfvar nödigt sammanträder Inqvarteringsnämnden på tid, hvarom skriftlig underrättelse, när möjligt är, redan dagen förut bör meddelas ledamöterna äfvensom Stadsfullmäktiges ordförande.

Förfall för ordföranden att vid utsatt sammanträde sig infinna skall meddelas främste ledamoten, och förfall för ledamot anmälas hos ordföranden eller, i hans frånvaro, främste ledamoten, så tidigt, att suppleant hinner tillkallas.

Uteblir ordförande eller ledamot från utsatt sammanträde, eller suppleant från det, hvartill han erhållit kallelse, utan anmaldt och af Inqvarteringsnämnden godkänt hinder, eller aflägsnar sig någon af dem utan dylik orsak, innan sammanträdet slutats, erlägge i vite till stadens kassa för hvarje gång, ordförande fyra samt ledamot och suppleant två mark. Sådant vite uppbäres och redovisas af Nämndens sekreterare.

§ 6.

Inqvarteringsnämndens ärenden föredragas af ordföranden, och i beslutna skola, utom honom, två ledamöter eller suppleanter deltaga. I fall af olika meningar, afgöres fråga genom öppen omröstning, såsom allmän lag om tvistemål stadgar.

I fråga, som kan medföra synnerlig nytta eller skada enskildt för ledamot af Inqvarteringsnämnden eller för någon, hvilken till honom står i det skyldskaps eller svägerlagsförhållande, som utgör jäf för domare, må sådan ledamot icke deltaga.

Öfver förhandlingarna föres ett kort protokoll, hvilket såväl som samtliga expeditioner underskrifvas af Nämndens vägnar af ordföranden och kontrasigneras af sekreteraren.

Med Stadsfullmäktige och Kommendanten i staden skriftvexlar Nämnden omedelbart.

§ 7.

Inqvarteringsnämndens sammanträden äro icke offentliga, men få bivistas af Stadsfullmäktiges ordförande eller den ledamot, de i hans ställe dertill utsett; och må sådan person i öfverläggningarna, men ej i beslutna deltaga.

§ 8.

För fullgörande af sin i § 1 omnämnda uppgift åligger Inqvarteringsnämnden, bland annat:

a) att årligen senast inom februari månads utgång uppgöra samt till Stadsfullmäktiges granskning och godkännande öfverlemnna ett på gångbara priser grundadt förslag till den ersättning i penningar, som får erbjudas inqvarteringsberättigad i stället för kvarter och förmåner in natura under näst påföljande hyresår;

b) att, efter det nämnda förslag blifvit af Stadsfullmäktige godkänt, skyndsamt tillsända stadens Kommendant nödigt utdrag af detsamma med anhållan att i god tid före ingången af näst följande hyresår erhålla förteckning å alla de personer och inrättningar, som, honom veterligen,

derunder komma att göra anspråk på inqvartering af staden, åtföljd af ej mindre hans yttrande om anspråkens befogenhet samt uppgift om förekommande olika tjänstebefattningars grad eller klass, än äfven upplysning om dem, som åstunda inqvartering in natura, och dem, hvilka föredraga den derför bestämda penningeersättning;

c) att, efter inhändigandet af berörda förteckningar och uppgifter samt noggrann pröfning af de gjorda inqvarteringsanspråkens rättmätighet, i saken fatta beslut äfvensom i enlighet dermed låta upphyra och i ordning ställa nödigt antal lokaler af det i gällande inqvarteringsreglemente bestämda omfång samt ombesörja åt öfriga inqvarteringsberättigade utanordnande af fastställda penningeersättningar, om hvilket beslut Kommendanten bör genast underrättas;

d) att, då genom Kommendanten requisition å inqvarteringsförmåner eller ersättningar för under hyresåret anländande militär inkommer, pröfva requisitionens befogenhet och derefter skriftligen underrätta Kommendanten, om och i hvad mån anspråket afslagits eller godkänts, samt i senare händelsen antingen anskaffa kvarter eller i sinom tid anvisa penningeersättning;

e) att, efter utverkad samtycke af Stadsfullmäktige, låta upphyra lämplig lokal för sådane militärpersoner, som under tillfällig vistelse härstädes i tjänsteärenden äro till inqvartering berättigade, samt på requisition, efter pröfning, deri inrymma sådan person, eller, när lokalen redan är upptagen, annat kvarter för gången anskaffa;

f) att i god tid före kvartalsterminerna uppgöra och till Drätselkammaren i afseende å utanordning och utbetalning öfversända listor såväl öfver inqvarteringsberättigade tillkommande penningeersättningar och öfverenskomna hyror för de till inqvarteringsbesvärets fullgörande upphyrda lokaler, som och öfver de med Nämndens verksamhet förbundna aflöningar och arvoden för det förflutna kvartalet;

g) att hålla i beredskap eller anskaffa de för inqvartering in natura, under vanliga förhållanden, erforderliga möbler, sängkläder och öfriga husgerådssaker, äfvensom hålla förteckning öfver dessa effekter och vårda dem, då de icke begagnas;

h) att i god tid före hyresårs ingång hos Drätselkammaren, i afseende å upphandling, anmäla om de under hyresåret för inqvarterings fullgörande erforderliga belopp ved och ljus, att på skiftlig, af Nämnden godkänd requisition under årets lopp utgifvas och, der så fordras, till olika lokaler inom staden jemväl framskaffas;

i) att utan tidsutdrägt handlägga alla till Nämnden inkommande ärenden samt afgifva utlåndan, som af Stadsfullmäktige infordras, och, när förslag eller ärende af Nämnden till Fullmäktiges afgörande öfverlemnas, eller föreskrift i något ärende begäres, fullständigt yttrande deri tillika meddela, hvarvid, i händelse meningarna inom Nämnden äro olika, omröstningsprotokoll bör bifogas;

k) att för hvarje år, under de i årsbudgeten uppförda särskilda titlar för stadens inqvarteringsutgifter, föra löpande förteckning öfver alla af Nämnden beslutna utbetalningar för samma år;

l) att till Drätselkammaren årligen aflemna:

1:o före den 1 februari: utgiftsförteckningen för näst föregående år, att vidfogas den allmänna redovisningen öfver kommunens medel och tillika med densamma granskas;

2:o före juni månads utgång, kort berättelse om Nämndens verksamhet under sist förflutna år, att ingå i den allmänna berättelse, Drätselkammaren enligt 20 § i dess reglemente har att till Stadsfullmäktige afgifva;

3:o inom september månad: specialförslag öfver de till Nämndens verksamhet hörande utgifter under näst följande år, att bifogas de skriftliga upplysningar och förslag, Drätselkammaren, jemlikt 58 § i förordningen om kommunalförvaltning i stad och 19 § i drätselreglementet, bör meddela Magistraten;

m) att noga vaka deröfver, att de Nämnden till biträde anställde personer ordentligt fullgöra sina åligganden, att för fel eller försummelse tilldela den skyldige varning, samt att, i fall denne ramhårdar i sitt fel, eller svårare förseelse begås, afhålla den felande från befattningens utöfvande och tillika öfverlemnas saken jemte Nämndens yrkande till Stadsfullmäktige, hvilka, sedan den fe-

lande lemnats tillfälle att sig förklara, hafva att afgöra ej mindre om den skyldige bör för alltid eller på längre eller kortare tid från befattningen skiljas med förlust af hela eller någon del af arvodet, än äfven, der skada tillskyndats staden, huruvida talan om skadestånd skall utföras eller icke.

§ 9.

Inqvarteringsnämndens ordförande, som är särskildt ansvarig för ärendenas föredragning och beslutens befordrande till verkställighet samt dagligen bör på bestämd tid stå att träffas i Nämndens embetsrum, åtnjuter visst årligt arvode, hvars belopp Stadsfullmäktige bestämma.

Ordföranden bör tillse, att Nämndens protokoll och hyreskontrakt ordentligt uppsättas samt dess utanordningsanvisningar på Drätselkammaren, bref och öfriga expeditioner skyndsamt och riktigt utgifvas eller afsändas, att behöfliga lokaler i rättan tid upphyras och uppsägas samt, der så är föreskrifvet, med inventarier förses, äfvensom att de inqvarteringsberättigade tillhandahållas dem tillkommande ved och ljus.

Ordföranden eger vidare att när tillfälligt kvarter för resande militärperson requireras å tid, då Nämnden eljes icke sammanträder, allena granska requisitionen och, der dess rättmätighet är otvifvelaktig, låta anvisa rum i den för sådant behof upphyrda lokal, men i annat fall skyndsamt sammankalla Nämnden och ärendet till dess afgörande öfverlemla.

Hvad som här är sagdt om ordföranden, gäller i hans frånvaro tillfällig ordförande, om sådan blifvit utsedd, men eljes främste ledamoten.

§ 10.

För all den förlust och skada, som af uppsåt eller genom vårdslöshet eller uppenbar försummelse från Inqvarteringsnämndens sida ådrages kommunen, ansvare de ledamöter, hvilka dertill bidragit.

§ 11.

Sekreteraren vid Inqvarteringsnämnden skall föra dess diarier och protokoll, hvilket sist nämnda bör vid näst följande sammanträde till justering uppläsas, samt ombesörja samtliga expeditioner, såväl beslutna eller eljest begärda protokollsutdrag, som äfven utgående bref, de der efter auteckning i brefqvittensbok genom Nämndens vaktmästare afsändas.

Efter Nämndens bestämmande åligger jemväl Sekreteraren, att upprätta de i mom. f) i § 8 omnämnda kvartalslistor, att föra den i mom. k) af samma § föreskrifna förteckning samt att uppgöra den berättelse och det förslag, som i mom. l) omförmälas.

§ 12.

Qvartermästaren vid Inqvarteringsnämnden skall hvarje helgfri dag under minst en eller två af Nämnden bestämda timmar, hvarom Kommendanten genom skrifvelse samt allmänheten genom anslag å dörr och kungörelse i tidningar böra underrättas, uppehålla sig i Nämndens embetsrum, för att emottaga inkommande skrivelser och muntliga anmälningar samt skyndsamt föredraga dem för ordföranden, äfvensom för att af honom erhålla föreskrifter om quarters upphyrande och anvisande samt behöfliga upplysningars införskaffande, med mera.

Vidare åligger det qvartermästaren:

att föra förteckning öfver och vårda kommunens inqvarteringseffekter samt göra framställning om obrukbara eller obehöfliga sakers försäljande och andras anskaffande;

att jemväl hålla förteckning öfver alla för inqvartering upphyrda lokaler, med uppgift om hyresbeloppen samt de tider och ändamål, för hvilka de varit till begagnande upplåtna;

att närvara vid Nämndens sammanträden, för att afgifva upplysningar och emottaga föreskrifter,

§ 13.

Emedan militärinqvartering, enligt 1 § i gällande Inqvarteringsreglemente, skall utgöras på allmän bekostnad uti kronobyggnader, men, blott i det fall att sådana ej finnas att tillgå, omedelbart af landets innevånare, åligger det Inqvarteringsnämnden, att, när slika byggnader eller delar af dem här i staden, Nämnden veterligen, stå lediga eller användas till andra ändamål, medan kommunen är med inqvartering besvärad, om förhållandet hos Stadsfullmäktige anmäla samt föreslå åtgärd till rättelse deraf:

§ 14.

Vid det i 13 § af inqvarteringsreglementet omförmälda fall, att så stor truppstyrka framtågar eller förlägges i kvarter här i staden, att föreskrifvet antal rum samt öfriga lokaler och förnödenheter ej kunna åstadkommas utan svårare olägenhet för innevånarene sjelfve, bör Inqvarteringsnämnden, om tiden medgifver, öfverlemnna ärendet jemte fullständigt yttrande och förslag till Stadsfullmäktiges afgörande; men der större skyndsamhet i en eller annan del är af nöden, må Nämnden efter egen pröfning förfara i enlighet med hvad i nämnde § stadgas.

§ 15.

På Nämndens förslag och äfven eljes besluta Stadsfullmäktige till ändringar i denna instruktion.

§ 16.

Denna instruktion skall gälla från den (1 januari) 1878, då den för Inqvarteringskomitén den 24 februari 1814 utfärdade instruktion upphör att ega tillämpning.

att tilldela ordföranden i Inqvarteringsnämnden ett årligt arvode af 2,000 mark, att utgå från den 1 juni 1877;

att förhöja sekreterarens vid Nämnden aflöning från 600 till 1,000 mark, likaledes att utgå från den 1 juni detta år;

Hvarom ej mindre Inqvarteringskomitén än Magistraten borde i afgående skrivelser underrättas.

Helsingfors, den 26 november 1877.

A. Bergenstråle.

W. Brummer.

F. Forsman.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 16 November 1877.

N° 173.

Till Magistraten i Helsingfors stad.

Jemlikt 19 § i det för Drätselkammaren gällande reglemente och föreskriften uti Stadsfullmäktiges till Magistraten aflåtna, Drätselkammaren delgifna skrifvelse för den 22 December 1876, får Drätselkammaren i det afseende, 58 § i Kejsrerliga förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 samt nämnde skrifvelse innehålla, till Magistraten ödmjukast insända upplysningar för uppgörande af specialförslag öfver Helsingfors stadskommuns inkomster och utgifter under år 1878 jemte specialförslag och ritningar till deri upptagna allmänna arbeten äfvensom öfriga härtill hörande bilagor, hvarjemte Drätselkammaren får tillkännagifva, att för de redan uti sistlidet års stat fastställda utgifts- och inkomstposter grunden icke vidare nu upprepats, hvaremot densamma särskildt angifvits för senast tillkomna, nu föreslagna slika poster.

För öfrigt får Drätselkammaren rörande följande titlar i förslaget framhålla:

I.

Under löpande året har Drätselkammaren väl icke upptagit något *kassakreditlån*, men som Kammarerna under instundande år sannolikt måste anlita en sådan utväg, har provision och ränta å ett dylikt lån observerats med 5,500 mark.

II.

Emedan, jemlikt Stadsfullmäktiges skrifvelse af den 13 Mars innevarande år, vikariatarvoden för lediga tjenster skola utgå från de tjänsterna åtföljande löner, hvarefter återstoden af lönerna tillfaller Civilstatens *enke- och pupillkassa*, hafva några slika arvoden icke särskildt uti utgiftsförslaget observerats.

III.

Emedan mängden af göromål å Drätselkammarens kontor föranledt, att Kammarerna under innevarande år nödgats från och med den 18 sistlidne Maj antaga ett *Kamrerearbitråde* med ett arvode af 400 mark i månaden, och samma förhållande kommer att fortfa ra intill dess en närmare organisation af kontoret hunnit genomföras, har Drätselkammaren jemväl upptagit arvode för sådant biträde under fem månader af nästkommande år.

Det för en Kontorsskrifvare å Drätselkammarens kontor upptagna arvode af 1,200 mark har hittills fördelats emellan tvänne qvinliga skrifvarebiträden; Och har

Drätselkammaren på framställning af t. f. Kamreraren upptagit ett tillägg i nämnde kontorsskrifvarelön af 400 mark.

Å staten för byggnadskontoret har Drätselkammaren, i enlighet med dess hos Stadsfullmäktige förut gjorda förslag, upptagit en byggmästare och en materialförvaltare.

Som nuvarande Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström, hvilken Drätselkammaren den 1 Juni innevarande år förordnat till denna befattning i stället för förre Trädgårdsmästaren Bilsted, för Drätselkammaren tillkännagifvit det han icke med den nuvarande aflöningen 1,200 mark vid tjensten kvarstode, har Drätselkammaren, som funnit lämplig person icke kunna med nämnde lön för ändamålet erhållas, velat föreslå ett dyrtidstillägg af 600 mark till trädgårdsmästarens aflöning.

X.

De allmänna arbeten, som under instundande år borde ifrågakomma, har Drätselkammaren under denna titel upptagit i enlighet med byggnadskontorets framställning och specialförslag. Och jemte det Drätselkammaren för öfrigt godkänt desamma, har Drätselkammaren vid deras granskning stannat vid följande anmärkningar.

Väl har Drätselkammaren på grund af Civilexpeditionens i Kejsrerliga Senaten till Guvernören i länet den 30 sistlidne Januari aflätne och Kammaren i afskrift delgifna skrivelse uti ifrågavarande förslag upptagit stenläggning af *jernvägstorget*, hvarför kostnaden dock komme att betydligt öfverstiga den af byggnadskontoret beräknade, enligt hvad Drätselkammaren funnit; men emedan torget ännu ej blifvit torrlagd och för öfrigt ej heller ännu tagit tillbörlig stadga, har Drätselkammaren, som ansett Komiténs för uppgörande af *kanalisations-förslag* för staden utlåtande böra afvaktas, innan åtgärden i oförmäldt syfte vidtages, velat föreslå om icke den ifrågasatte stenläggningen borde anstå och torget under instundande år endast fyllas med grus samt förses med tvenne körbanor af sten, den ena från jernvägens godsmagasin i rak riktning mot Hagasundsgatan och den andra från torgets sydvestra till dess nordöstra hörn mot Wilhelmsgatan.

Beträffande det uppgjorda förslaget till *planering* af Högbergsgatan emellan Skarpskytte- och Bergmansgatorne, anser Drätselkammaren den föreslagna profilen böra något modifieras i syfte att minska gatans stigning.

Vid förslaget till planering af södra delen af Georgsgatan och Annegatan intill Bangatan, har Drätselkammaren funnit skäl till samma anmärkning, i synnerhet som dessa gators utsträckning vidare åt söder erfordrar sänkning af Bangatan. Förbehållande Drätselkammaren sig i allmänhet beträffande dessa gatuarbeten att i händelse af behof få i någon mån modifiera de föreslagna profilerna.

Beträffande anläggandet af södra kajen och fiskarehamnen å *Skatudden*, hvilka företag, jemlikt Civilexpeditionens ofvan åberopade skrivelse, inom de närmaste två åren borde utföras, *utarbetas å byggnadskontoret för närvarande specialkostnadsförslag*. Kostnaden för nämnde arbeten har t. f. Stadsingeniören Reuter emellertid hos Drät-

selkammaren uppgifvit till 120,000 mark, hvilken kostnad Drätselkammaren i budgetförslaget upptagit till hälften med 60,000 mark, för den händelse att Stadsfullmäktige skulle besluta arbetets påbörjande under nästkommande år. För sin del anser dock Drätselkammaren ifrågavarande arbetsföretag ännu kunna tills vidare anstå såsom mindre brådskande än de vida viktigare gatuplanerings- och öfriga arbeten.

Vidkommande sedan de föreslagna kanalerna, så och jemte det Drätselkammaren anser ofvanbemälda komités utlåtande böra äfven i afseende å dessa kanalers byggande afvaktas, föreslår Drätselkammaren att de i budgetförslaget för desamma upptagna belopp finge dock i budgeten kvarstå för att i enlighet med blifvande kanalisationssystem för ändamålet användas.

I anledning af derom väckt fråga och sedan Magistraten i saken infordrat Drätselkammarens yttrande, får Drätselkammaren meddela, att Kammaren anser inrättande af offentliga *pissoarer* i staden högeligen påkalladt, hvadan Drätselkammaren för sådant ändamål i utgiftsstaten upptagit en förslagssumma af 3,000 mark, för hvilken summa några *pissoarer* borde erhållas i enlighet med de af Handelsfirman Johansson och Sidoroff inlemnade, härhos närslutna förslag.

Som anslaget för stadens *planteringar* och trädskola för innevarande år visat sig otillräckligt och flera nödiga arbeten för deras tidsenliga värd förestå, har Drätselkammaren för sådant ändamål föreslagit ett i förhållande dertill förökadt anslag. Och emedan *skogsvaktens bostad* är fullkomligt bofällig, så att fara för dess instörtande är förhanden, samt det derföre blifver nödigt att för honom uppföra ny bostad, helst lämplig sådan icke kan, der han måste vara bosatt, på hyra anskaffas, har Drätselkammaren i sådant afseende upptagit en summa af förslagsvis 3,000 mark.

I sammanhang härmed får Drätselkammaren anhålla, det Magistraten ville till Stadsfullmäktige insända närslutne förteckning öfver *arrendetomter* i kvarteren Makrillen, Sillen, Strömmingen och Simpan vid Kasern-, Högbergs- och Skarpskyttegatorna, hvilka tomter af Drätselkammaren föreslås att till inlösen åt vederbörande upplåtas emot de i förteckningen åsatta värden och på de för arrendetomters försäljning förut föreskrifna villkor, hvarjemte Drätselkammaren får bifoga det af Stadsingeniören Reuter och Bagaremästaren Sandberg öfver värderingen uppgjorda instrument.

Då det i Drätselkontorets förevarande förslag till utgifter och inkomster för nästkommande år upptagna deficit uppgår till den betydliga summan af 811,149 mark 1 penni, får Drätselkammaren med afseende jemväl derå, att de föreslagna allmänna arbetena beräknats medföra en anseelig utgift, föreslå, om icke en del af nämnde deficit borde betäckas genom upptagande af lån.

I anledning af Stadsfullmäktiges den 15 sistlidne Februari meddelade föreskrift, att det stadens Landtdagsmän vid nu pågående landtdag tillkommande underhåll, hvilket finge till dem månatligen förskottsvis ur stadskassan utbetalas, borde, genom de derför erforderliga medlens uttaxering och uppbörd på en gång med nästskende uppbörd af kommunala utskylder, stadskassan ersättas, får Drätselkammaren

härhos bilägga uppgift af t. f. Stadskamreraren om beloppet af sagde förskott, såvidt dess storlek nu-redan, då tiden för landtdagens afslutande ej är bekant, kan bestämmas, hvarjemte Drätselkammaren får hemställa om det ej kunde till Kammaren öfverlemnas att i sinom tid låta uttaxera ifrågavarande medel till det belopp, hvarmed de slutligen befinnas hafva för ändamålet utgått.

Enär Stadsfullmäktige i skrifvelse af den 5 December 1876 anmodat Drätselkammaren att i slutet af innevarande år anmäla om tillskottsarvode för Kammarens ordförande och arvoden åt dess ledamöter, har Drätselkammaren, på det Stadsfullmäktige komme i tillfälle att taga detta ärende under ompröfning i sammanhang med budgetförslaget för nästa år, härjemte velat föreslå, för innevarande år, åt Ordföranden ett tilläggsarvode af 3,000 mark samt åt fem ledamöter arvode af 1,200 mark för en hvar, att af Drätselkammaren fördelas emellen de ledamöter, som under året varit i tjenst samt den eller de suppleanter, som i stället för ledamot tjenstgjort.

Slutligen får Drätselkammaren anmäla, att Kammaren, i anseende dertill att utarbetandet i detalj af de många specialförslagen till nästkommande års allmänna arbeten medtagit längre tid än kunnat beräknas, icke hunnit tidigare insända desamma samt att förevarande upplysningar för uppgörande af utgifts- och inkomststaten, hvilka Drätselkammaren funnit böra åtfölja sagde arbetsförslag, af sådan orsak först nu Magistraten meddelas, äfvensom att specialförslaget rörande den ifrågakomna fiskarehamnen å Skatudden kommer att så snart möjligt är, Magistraten tillsändas.

På Drätselkammarens vägnar:

Theod. Bergelund,

G. W. Nordberg.

f. d.

MAGISTRATEN *Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

i

Helsingfors

den 3 December 1877.

N. 227.

Sedan Drätselkammaren jemte en till Magistraten den 21 nyssvikne November inlemnad skrifvelse af den 16 i samma månad meddelat Magistraten de på Kammaren, enligt 58 § i Kejsrerliga förordningen den 8 December 1873 angående kommunalförvaltning i stad, och 19 § i Reglementet för Kammaren af den 13 Oktober 1876, ankommande upplysningar i ärendet rörande stads-kommunens budget för instundande år 1878, har Magistraten, som derförinnan icke kunnat i saken annat tillgöra, än att i skrifvelse till Drätselkammaren erinra denna om innehållet af åberopade §§ och af Herrar Stadsfullmäktiges, i början af innevarande år Kammaren i afseende å kännedom och iakttagande delgifna, skrifvelse af den 22 December 1876, rörande stadens allmänna arbeten under nästkommande år, förehaft änberörda ärende samt på grund af omförmälda och andra tillgängliga upplysningar uppgjort såbeskaffadt specialförslag öfver stadens utgifter och inkomster för ifrågavarande år, som förstuppgifne § föreskrifver.

Ehuru detta förslag ännu icke hållits under den i 17 och 59 §§ i författningen om kommunalförvaltning i stad bestämda tid för vederbörande tillgängligt, anser Magistraten sig dock böra, på det att förevarande ärende derförinnan må kunna åtminstone till beredning öfverlemnas, nu redan hänskjuta detsamma till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande genom att tillsända Herrar Stadsfullmäktige en bestyrkt afskrift af förslaget äfvensom de af Drätselkammaren hit ingifna handlingar.

Derjemte finner Magistraten sig föranlåten att i korthet redogöra för förslagets innehåll och de skäl, hvarför Magistraten deri icke intagit alla af Drätselkammaren föreslagna utgifter, samt att tillika till Herrar Stadsfullmäktiges bepröfvande öfverlemna några andra ärender, som äro egnade att i sam-

manhang med frågan om budgeten behandlas, äfvensom att till sist föreslå huru det belopp, som utöfver stadens påräknade inkomster ytterligare erfordras till betäckande af de föreslagna och af Herrar Stadsfullmäktige tilläfventyrs vidare beslutande utgifter, må anskaffas.

Uti utgiftsförslaget angifver bokstafven *a.* i marginalen skulder, som till viss del förfalla till betalning under nästkommande år, jemte räntebeloppen å dessa skulder. Fastställandet af berörda utgifter till betalning påkallar följaktligen icke någon vidare motivering.

Bokstafven *b.* åter utmärker utgifter, som böra under året i fråga utgå enligt författningar, öfverhetligen fastställda aflöningsstater och reglementen samt beslut, som fattats af Herrar Stadsfullmäktige och de myndigheter, som före införandet af kommunalförvaltning i staden, hade afgöranderätt i dess angelägenheter. Polisnrättningens härstädes genom Kejsrerliga förordningen den 29 Juni 1876 fastställda stat ingår nu för första gången i utgiftsförslaget, emedan äfven den är att hänföras till utgifter af ifrågavarande slag. Ty det förhållande, att staden förut utgaf en viss summa såsom bidrag till polisens underhåll, ehvad tjensterna vid nämnda inrättning voro besatta eller icke, har genom näståberopade förordning förändrats derhän, att staden, mot åtnjutande af ett statsbidrag af 73,280 mark och rätt till vakansbesparingarna, bestrider blott den verkliga kostnaden för inrättningen. I öfrigt torde någon förklaring rörande de med bokstafven *b.* angifna utgifter icke vara af nöden.

Med bokstafven *c.* har Magistraten utmärkt sådana utgifter, som utöfver de med bokstafverna *a.* och *b.* angifna poster ansetts kunna för stadskommunens gemensamma behof påkallas under nästkommande år, och derföre nu till beviljande föreslås. De flesta af dem utgå äfven under detta år och äro att anses såsom ständiga. Men äfven om Herrar Stadsfullmäktige förty icke funne skäligt indraga någon af sagda utgifter, böra dessas belopp, som under ett år kunna vara större än under ett annat, dock årligen bestämmas efter förhandenvarande och veterligen inträffande omständigheter. Öfriga hithörande utgifter äro deremot dels obeständiga dels nya och erfordra följaktligen, liksom äfven „de behof, af hvilka desamma påkallas“, en omsorgsfullare pröfning.

Hvad de förra eller de ständiga utgifterna vidkommer, äro de i öfrigt till beloppen lika som i årets budget, utom:

att arvodet för Drätselkammarens Ordförande, hvilket för detta år bestämts till minst 3,000 mark, och antagligen kommer att af Herrar Stadsfullmäktige höjas, föreslagits att i nästa år utgå med 5,000 mark, hvilket arvode, sedan det första eller organisationsåret och således det för ordföranden mödosammaste tilländalupit, måste anses vara tillräckligt till och med i denna stad, enär berörda sysslande kan såsom bibefattning skötas af personer med annan sysselsättning såsom hufvudsak, och ersättes i Åbo stad, der Drätselkammardörandens arbete icke kan gifva mycket efter ordförandens härstädes, med betydligt mindre eller med 3,600 mark;

att mätarearvodet eller godtgörelsen åt mätarene vid tolagskammaren, med afseende derå att stadens inkomst för mätning eller mätningafgiften efter den numera fastställda nya trafiktaxan icke kan beräknas till mera än 5,000 mark, minskats från 6,000 till 3,000, hvaremot Hamnmästarens och Hamnbokhållarens uppbördsprocenter för påräknad större inkomst vid hamnkontoret under instundande år i följd af den nya trafiktaxan upptagits, den förres till 4,080 och den senares till 1,600 mark; att tillskottsersättningen åt gaslysningsbolaget, hvilken beror af årets markegång, är i enlighet dermed upptagen till högre belopp, än i nugällande budget; att prisen å brandverkets ved, hö och hafre upptagits till de lägre belopp, hvartill de vid entreprenadauktioner nedgått, jemte det en mindre utgift för nya grimmor, hästtacken m. m., äfvensom ett förslagsvis beräknadt pris för tvenne nya hästar, som enligt redan fattat beslut få köpas, deremot införts; att utgiftsposterna vid feberlasarettet eller „kommuneus offentliga sjukhus“ för belysning, för en dreng, för kost, för tvätt och för diverse införts, den sistnämnda posten till det betydligt lägre och de öfrige till de något högre belopp, som anstaltens direktion, hvilken naturligtvis eger den bästa erfarenhet i hithörande angelägenheter och hvilken för åt anstalten beviljade medel redovisar, föreslagit för nästkommande år;

att utgiftsposterna vid fattigvården för brandstodsafgifter, ved och medikamenter samt diverse upptagits i enlighet med Direktionens för fattigvården förslag eller sistnämnda post till lägre, men de öfrige till högre belopp än förut, allt på skäl, som rörande feberlasarettets utgifter nyss anfördes och emedan Magistraten i den å fattig- och arbetsgården senast utförda tillbyggnad funnit förklaring öfver orsaken till förhöjningen af brandstodsafgiften och af utgiften

för ved till eldning i flera rum, än förut, äfvensom i det ny-inredda sjukhuset vid fattiggården samt i bortlemmandet af den i årets budget ingående posten för extra sjukvård trots sig hafva giltigt skäl till stegringen i utgifterna för medikamenter åt de sjuke vid anstalten;

att hyran för realskolans lokal, hvilken hyra efter den 1 Juni 1878 utgår till förhöjdt belopp, i enlighet dermed upptagits för tiden från sagde dag till och med den 31 December berörda år;

att de förhöjda utgifterna för folkskolorna införts i enlighet med Direktionens å reglementet för dessa skolor och Herrar Stadsfullmäktiges beslut grundade förslag och beräkningar samt under den förutsättning att Direktionen, som för utbetalningarna är redovisningsskyldig, hvarken missräknat sig eller upptagit någon post till högre belopp än behöfligt är och blifva kan;

att utgiftsposterna vid folkbiblioteket för ved och diverse upptagits till de af Direktionen föreslagna något förhöjda belopp, emedan Direktionens erfarenhet i hithörande ärender antagligen förestafvat denna förhöjning och redovisning äfven här förestår;

att utgiftsposterne: "ersättning i penningar i stället för rum och öfriga förnödenheter åt till inqvartering berättigade personer", "stallrum för sådana personers hästar" och "hyra för öfriga upphyrda lokaler" — införts till högre belopp, än förut, efter Drätselkammarens förslag och emedan inqvarteringen i staden, såsom känt är, tilltager samt hyrorna för de inqvarterades lokaler och följaktligen äfven ersättningen i penningar för kvarter årligen ökas, vid hvilket förhållande noggrann beräkning på förhand icke kan uppgöras öfver den verkliga kostnaden, utan måste den beslutande myndigheten finna sig i att blott fixera pris och belopp stycketals och öfverlemna åt komitén att, under redovisningsskyldighet, efter dessa pris och belopp fullgöra ingående oafvisliga requisitioner; hvaremot vedprisens högre belopp förklaras derigenom, att entreprenadauktionen egde rum förlidne vår, då prisen å ved stodo högre än nu, och att dessa pris af komitén uppgifvits äfven för nästa år;

att kostnaden för bokning af sten till chausséerna och för dessas hägnader m. m., för underhållet af stadens planteringar och trädskola samt dessas hägnader, för trottoir och tuktrad sten samt trävirke upptagits i förslaget till högre belopp, än i år, på t. f. Stadsingenjörens förslag och af orsak, att chaus-

seerna i följd af den ymniga nederbörden under sommaren och hösten innevarande år och färdandet på körbanan med hjuldon under längre tid af året än vanligt är, nu slitas och skadas mera än eljest;

att de flesta af stadens planteringar äro i behof af en större ansning och af nya träd i stället för utgångna, hvadan äfven trädskolan måste med nya telningar rekryteras;

att för iståndsättningen af stadens andelar i flera för närvarande i lägervall befintliga gator och trottoirer erfordras ett större förråd af trottoir- och tuktad sten än vanligtvis dertill behöfs samt att för de föreslagna mångahanda allmänna arbetena göres behof af en mängd trävirke, som icke så noga kunnat i kostnaden för dem inberäknas;

att kostnaden för renhållningen af allmänna platser, pissoirer och latriner införts till högre belopp än i år på Drätselkammarens förslag och af skäl, att lägre anbud å renhållningen af dem icke gjorts, ehuru detta åtagande vid upprepade auktioner utbjudits, hvadan anbudet å renhållningen af allmänna platser, hvilket bestyr tillsvidare åtminstone icke kan af staden omedelbart utföras, måst af Drätselkammaren antagas samt den vid auktionen betingade ungefärliga kostnaden för renhållningen af pissoirerna och latrinerna, ehuru anbuden derå ansetts för höga och icke godkänts, försigtigtvis föreslås, ehvad bestyret i fråga sedan varder ombesörjdt af staden direkte eller på annat tjenligt sätt;

och att afkortningen å uttaxerade medel upptagits i utgiftsförslaget till ett af Drätselkammaren föreslaget högre belopp än i år af orsak att afkortningen i sjelfva verket blifvit större än man tillförene förmodat.

Vidkommande åter de obeständiga och nya utgifterna, så äro desamma och de behof, af hvilka de påkallas följande:

1:o för ett kassakreditivlån å 200,000 mark på ett år, beböfligt för bestridande af utgifterna för de föreslagna kostsamma arbetena, intill dess derför uttaxerade medel hinna uppbäras och indrifvas, äro, på förslag af Drätselkammaren och med afseende jemväl å hvad 15 § i Reglementet för kammaren innehåller, provision och ränta upptagna i förslaget med 5,500 mark;

2:o för ett kamrerarebiträde i Drätselkammarens kontor, antaget i början af innevarande år af kammaren i stöd af 8 § 2 mom. i reglementet för

kammaren, har på kammarens förslag upptagits det af kammaren åt bemälda biträde nu redan utgifna arvode af 400 mark i månaden för ytterligare fem månader af nästkommande år, hvarunder bokföringen i kontoret antages hinna blifva slutligen ordnad och de Drätselkammaren, enligt 17 § i återopade reglemente, åliggande göromål komma att slutföras;

3:o för kontorsskrivaren vid Drätselkammarens kontor, hvilkens befattning sedan flera år med större pålitlighet, ackuratess och skyndsamhet, än af en manlig innehafvare af sysslan kunnat påräknas, handhafts af tvenne fruntimmer, vanligtvis döttrar till aflidne funktionärer i stadens tjenst, har Drätselkammaren föreslagit och Magistraten i förslaget upptagit ett med afseende å den svåra tiden och det ökade arbetet skäligt dyrtidstillägg af 400 mark;

4:o för ett tolagsbokhållarebiträde under tiden från och med den 1 Maj till och med den 31 December är på Drätselkammarens förslag och på de skäl Herrar Stadsfullmäktige beviljat anslag för enahanda biträde i år, hvilka skäl ännu oförminskade och oförringade kvarstå, arvode infördt i förslaget med 200 mark i månaden för sagde tid;

5:o åt Trädgårdsmästaren, som är otillräckligt aflönad, är på Drätselkammarens förslag, dyrtidstillägg med 600 mark upptaget;

6:o för en sekreterare och kassaförvaltare vid Sundhetsnämnden, för hvilken instruktion under detta år torde fastställas, äro arvoden och för nämnden expensemedel föreslagna, på det nämnden må kunna utan vidare omgång begynna sin verksamhet och antaga desse, af Herrar Stadsfullmäktige nödig ansedda funktionärer;

7:o för lärarepersonalen vid folkskolorna äro, med afseende å föreslagen löneförhöjning, som antagligen kommer att under instundande år bifallas, tillskottsarvoden, på Direktionens för skolorna och Drätselkammarens framställning, upptagna i förslaget med 12,000 mark, hvilka medel, om löneförhöjningen icke kommer till stånd, ju kunna för skolornas framtida behof reserveras;

8:o boskapspenningar, dem staden enligt Riksdagsbesluten den 24 December 1652 § 3 och den 25 Juni 1655 § 10 samt Kongl. resolutionen på städernas besvär den 19 Januari 1757 § 58, bör erläggda till kronan med nitiosex kopek för hvarje helt mantal af de hemman, som blifvit staden till utrymme och mulbete donerade, hafva, antagligen i anseende till deras ringa be-

lopp, förut icke ingått i budgeten, men nu likväl deri införts med 53 mark 4 penni;

9:o för kanslirum åt fyra officerare och för halm för de inqvarterades behhof äro, på Inqvarteringskomiténs och Drätselkammarens förslag, upptagne särskilda utgifter, enär 7, 21 och 22 § i Inqvarteringsreglementet den 19 Januari 1876 föreskrifva, att kanslirum skola i vissa fall upplåtas och att i inqvarteradt underbefäls och manskaps rum böra förefinnas britsar med madrasser ock dynor, stoppade med halm, hvilken hvarje månad, om så fordras, bör förnyas;

10:o för fyllningsarbetet å Sandvikstorget har t. f. Stadsingeniören föreslagit 3,500 mark, som torde böra beviljas, på det att detta sedan flera år pågående arbete blefve småningom slutfördt;

11:o för stenläggningen af jernvägstorget har t. f. Stadsingeniören föreslagit 41,700 mark, hvaremot Drätselkammaren, som håller före att denna summa dertill ej förslår, förordar att låta med stenläggningen af torget, som enligt kammarens förmenande, ännu icke satt sig tillräckligt och ännu icke blifvit torrlagdt, bero intill dess komiténs för uppgörande af kanalisationsförslag för staden utlåtande i ämnet inhemtats, och att emellertid fylla torget med grus samt förse det med tvenne körbanor af sten, den ena från jernvägsgodsmagasinet i rak riktning mot Hagasundsgatan och den andra från torgets sydvestra till dess nordöstra hörn mot Wilhelmsgatan; och ehuru Magistraten äfven för sin del ifrågasätter tjenligheten af torgets stenläggning redan under nästkommande år, kan Magistraten, med afseeede å Styrelsens under senaste vårvinter meddelade påbud om torgets stenläggning inom två år derefter, likväl icke underlåta att i förslaget intaga berörda arbete till den af t. f. Stadsingeniören uppgifna kostnad, enär Drätselkammaren ju icke närmare antydt hvartill den funnit densamma i verkligheten uppgå;

12:o för planeringen af de under N:ris 1—11 i förslaget uppräknade gator och gatudelar samt esplanaddel är kostnaden efter t. f. Stadsingeniörens beräkning af Magistraten införd i förslaget, emedan för dessa arbeten tala icke blott goda skäl, såsom exempelvis det att kunna till ego och bebyggande upplåta dyrbara tomter invid nämnde gator samt gatu- och esplanaddelar, utan ock nödvändigheten af att genomföra den nya stadsplanen till en början der,

sådant med mindre kostnad, men med största påföljd kan ske, samt att bereda kommunikation med de delar af det nya stadsområdet, i hvilka dyrbara byggnader redan finnas och oafbrutet uppföras;

13:o för Kommers- och Lökholmsgatornas på Skatudden planering skulle Magistraten icke föreslå den af t. f. Stadsingeniören därför beräknade ansevärliga utgift af 38,700 mark, såframt icke ofvanåberopade påbud om äfven magasinernas vid Ulrikasborgsbergen snara undanskaffande förefunnas och tillfälle, efter dessa gators planering, beredd för hugade personer att komma till och från magasinestomterna i kvarteren 151 och 152 samt der uppföra handelsmagasiner;

14:o för det under littera f. bland allmänna arbeten omordade företag föreslår Magistraten så mycket heldre den därför af t. f. Stadsingeniören beräknade utgift, som Alexandersgatan under nästa sommar måste omläggas och den af Ingeniören i sammanhang dermed förordade fördjupning af Glokanalen under förstnämnde gata, hvilken kanal nästan hvarje vinter tillfrysar, då tjenligast utföres;

15:o för stenläggningen af stadens andel i Lappviksgatan är den af t. f. Stadsingeniören därför beräknade utgift af 9,900 mark med nödvändighetens makt intagen i förslaget, emedan, om ock medlemmarne af Helsingfors kommun med oförklarligt och beundransvärdt tålmod härintills uthärdat, att en så mycket trafikerad och för nästan enhvar behöflig gata befunnit sig höst och vår i det eländigaste skick, detta i så många år redan klandrade missförhållande, på hvilket äfven Magistraten en, om icke flera gånger, gjort Herrar Stadsfullmäktige uppmärksamma, dock måste en gång afhjelpas; och då, som känt är, tomterna invid denna gata snart skola öfvergå i enskild ego, synes staden böra låta stenlägga sin andel i gatan samtidigt, då egarene af tomterna varda ålagde att stenlägga sina anparter i densamma;

16:o för anläggande af södra kajen och fiskarhamnen vid Skatudden har Magistraten deremot endast i följd af förut åberopade öfverhetliga påbud om fiskhamnens förflyttande inom två år efter påbudets meddelande till den å nya stadsplanen därför anvisade plats invid Skatuddens sydvästra strand upptagit i förslaget hälften af den utaf t. f. Stadsingeniören för berörda företag

beräknade kostnad af 120,000 mark och tänkt sig att arbetet skulle under år 1879 slutföras;

17:o för anläggande af de i förslaget under N:ris 1—6 omnämnda kanaler äro de för dem beräknade utgifter såsom oundvikliga upptagna, emedan å ena sidan utredt är, att kvarteren invid de gator, under hvilka dessa kanaler komma att nedläggas, besväras af grundvatten och att afloppet ofvan jord är otillräckligt, hvadan staden icke kan undgå att förse sagde gator med täckta afloppskanaler, samt å andra sidan fallet är, att stenläggningen af änberörde gator måste reoveras och att dermed fått bero tills kanaler hunnit anläggas, på det att egarene af andelar i oftasagde gator icke måtte betungas med kostnader för dessas omläggning i följd af stenläggningens upprifning för kanalansläggningsarbetet, hvarutom omnämnas bör, att beslut om inrättande af kanal under Nylandsgatan redan fattats och att Prokuratorn Palmén jemte öfrige egare af tomter invid Kyrktorget och östra delen af Andregatan i kvarteret Paradisfogeln uti en till Magistraten nyligen inlemnad skrift påyrkat, att under sistasagde gatudel måtte fordernast anläggas kanal, samt till stöd för denna anhållan åberopat 65 § i Byggnadsordningen, jemt det de förmält sig vara sinnade att låta inleda vattenledningsrör till sina gårdar, men icke kunna begagna sig af vattenledningen innan deras eljest redan vattensjuka tomter torr-lades genom omförmälda och af sökanderne anläggande sidokanaler;

18:o för de under litteris l, m, n, o och p omförmälda allmänna arbeten har Magistraten icke tvekat att införa i förslaget de därför beräknade utgifter af orsak:

att mudder- och fyllningsarbetet i Södernäs är en fortsättning af ett sedan flera år pågående enahanda arbete för hamnens tjenliggörande för dess afsedda ändamål och att afbrott i detta arbete åtminstone förringade verkan och värdet af hvad staden i anfördt syfte redan utgifvet;

att uppförandet af ett material- och arbetsskjul å stadens nya brädgård icke längre kan undvikas, sedan den förra brädgården invid äldre ryska kyrkan tagits till tomt för ett blifvande bankhus och det å platsen för förvaring af stadens material mot väta och tillgrepp uppförda skjul måst nedtagas;

att med uppförandet af bostad för stadens skogsvakt icke heller kan längre uppskjutas, emedan skogsvakten är tillförsäkrad om fri bostad, men den

nuvarande, som hotar att instörta, icke kan iståndsättas och lämplig lokal icke finnes att upphyra å den trakt, der skogsvakten för att kunna fullgöra sitt värf bör vistas;

att reparationen af mindre lastbryggan i Södernäs, enligt sakens natur, icke kan utan våda och men för trafiken undvikas;

att brädfordringen och inhägnandet af byggnaderna i fattig- och arbetsgården är enligt sakens beskaffenhet ett behöfligt arbete;

att genom anskaffande af åtminstone några pissoirer med gaskandelabrar erfarenhet kunde vinnas om den för vårt kalla klimat lämpligaste beskaffenheten af slika nödvändiga inrättningar, rörande hvilka Magistraten, som, i anledning af Herrar Stadsfullmäktiges skrifvelse den 17 Oktober 1876, genast affordrat t. f. Stadsingenjören förslag hvar och huru pissoirer kunde här i staden inrättas och hvilken kostnad sådant komme att medföra, men inhändigat blott ett knapphändigt yttrande och derföre remitterat ärendet till Drätselkammaren, dock icke lyckats vinna något annat besked, än hvad ur t. f. Stadsingenjörens bilagda, till Drätselkammaren ställda skrift med dertill hörande planch framgår; öfverlemnande Magistraten till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande huruvida icke pissoirer af den konstruktion, sagde planch utvisar, eller af någon annan i nu jemväl bilagde samling af hvarjehanda plancher angifven beskaffenhet borde anskaffas och invid södra hamnen uppställas; och

19:o för en sekreterare vid t. f. vattenledningsstyrelsen äro arvode och för rörledningsanslutningar en utgiftssumma i enlighet med bemälde styrelses framställning införda i förslaget, för hvars nya och obeständiga utgiftsposter Magistraten härmed afslutar sin motivering.

Beträffande de med bokstafven *d* angifna belopp i penningar, att vid inträffande oförutsedda behof användas, är icke något att erinra.

Uti inkomstförslaget äro i sammanhang med det nu löpande årets påräknade behållning, på Drätselkammarens framställning, upptagna stadens värdepapper och på vattenledningslånet olyftade medel, för att visa hvori stadens kontanta och till penningar lätt realiserbara tillgångar bestå och emedan afsigten vore, att förvandla och använda jemväl de senare, till lindrande af uttaxeringen. Afidna folkskolelärarinnan Törmäläs till förmon för trogna, ålder-

stigna tjenarinnor donerade medel ingå icke i förslaget, emedan de, enligt hvad Drätselkammarens ordförande tillkännagifvit, ännu icke kunnat bokföras.

Räntorna, utom de å deponerade medel, utfalla å till folkskolorna och fattigvården donerade medel och användas i enlighet med donationsurkunderna.

Tomtlösen för odisponerade tomter har försigtigtvis icke kunnat till högre belopp än 25,000 mark upptagas. Lösen för disponerade arrendetomter skulle utgöra ofantligt mycket mera än 50,000 mark, om köpeskillingen genast inbetalades. Men, med afseende å den köparene beviljade förmonen att inom tio år afbördas sig lösesumman, bjuder försigtigheten att icke uppskatta detta slags inkomst för stadskassan till mera, än hvad förslaget innehåller.

Rörande inkomsterna från stadens fasta egendom bör anmärkas, att arrendesumman „för jord med eller utan hus samt för värdshus i förslaget är mindre, än i årets budget, af orsak att, enligt hvad Drätselkammaren upplyst, hyran för narinkbodarna af misstag förlidet år inberäknats i berörda summa och att arrendet för paviljongen i Esplanaden minskats med 1,020 mark.

Stadens byggnader på Skatudden torde i anseende till bostadsbristen ännu måsta kvarstå någon tid framåt, hvarföre hyran för dem ingår i förslaget.

Antagligen få narinkbodarna äfven om den påtänkta expropriationen af platsen för dem kommer att ega rum, bibehållas under nästnämnda år, i följd hvaraf hyran för bodarna införts i förslaget.

För rättigheten att uppbära chausséafgiften under sagda år har icke bjudits mera än 15,150 mark, hvilket anbud Drätselkammaren antagit.

De invid littera b, c, e, f, g och h under titeln „inkomstgifvande rättigheter,, upptagna inkomster äro förslagsvis beräknade efter den numera öfverhetligen fastställda nya trafiktaxan. I saknad af erfarenhet hafva talen tagits hellre något lägre, än de möjligen i verkligheten gestalta sig.

Tolagen är beräknad efter den till årets utgång gällande grund. Men huruvida denna afgift får uppbäras till enahanda belopp som nu af hvarje tolagsbeskattning underkastad vara, är osäkert.

Då den af Magistraten till Herrar Stadsfullmäktiges afgörande hänskjutna frågan om och till hvilka belopp bura- och antagnings- samt hyrkusk- och mångleriafgifter framdeles skola uppbäras ännu icke är afgjord, hafva dessa inkomster bibehållets åtminstone för nästa år.

Om öfriga inkomstgifvande rättigheter är intet att säga.

Bland diverse inkomster ingår ersättning till kommunens kassa för derifrån med Herrar Stadsfullmäktiges begifvande förskjutna arvoden åt stadens representanter i borgareståndet vid nu påstående landtdag. Enligt Herrar Stadsfullmäktiges förbehåll skulle denna ersättning på samma gång med uppbörden af kommunala utskylder under nästkommande år indrivas hos stadens i val af landtdagsfullmäktige i nämnda stånd röstberättigade innevånare. Men sådant är möjligt blott i det fall, att erfaras får, hvori stadens landtdagskostnad består, innan debiteringen af kommunala utskylder begynner och utfärdandet af debetsedlar eger rum. I motsatt fall måste en särskild debitering och uppbörd af berörde kostnadsersättning framdeles verkställas.

En ringa inkomst bland diverse andra är hyran för en del af den för andra polisvaktkontorets behof upplåtna lokalen. Den innehåller nemligen flera rum, än för ändamålet behövas.

Statsbidraget till inqvarteringens bestridande är förslagsvis beräknadt. Det utgår med tvåtredjedelar af verkliga beloppet af inqvarteringstungan och kan först sedan detta belopp blifvit känt till siffran uppgifvas.

Stadens andel i bränvinsbränningsskatten är äfven förslagsvis upptagen.

Enligt hvad Kejslerliga Senaten låtit genom Guvernören i länet tillkännagifva, har Kejslerliga Senaten beslutit att till Hans Kejslerliga Majestät ingå med underdånig framställning om beviljande åt staden af ett bidrag af tiotusen mark årligen, räknadt från och med år 1875, till bestridande af gatubelysningen. Magistraten har under förutsättning att denna framställning vinner nådigt afseende upptagit såsom en såbeskaffad inkomst under nästkommande år 40,000 mark.

Det belopp, som utöfver de påräknade inkomsterna ytterligare erfordras för bestridande af alla de utaf Magistraten i dess förslag upptagna utgifter, utgör 694,999 mark 1 penni. Det åligger Magistraten att föreslå huru detta belopp må anskaffas. Förut har man redt sig med de orden: „återstå att uttaxeras.“ Men beloppet af hvad ytterligare erfordras är nu så stort, att Magistraten, genom att föreslå blott uttaxering, skulle med detsamma förorda åvägabringandet af enorma rester och afkortningar, de mindre bemedlade betalnings-

skyldiges ofärd, en ofantlig brist i påräknad nödvändig inkomst och deraf härrörande behof af tillfälliga lån, oreda i stadens finanser och slutligen allmänt missnöje. Magistraten måste därför föreslå andra utvägar. Under förslaget första utgiftstitel anträffas orden: „lånet för stadens reglering“, „lånet för rådhusbyggnaden“, „chaussélånet“, och „vattenledningslånet“. Häraf synes att man i förra tider upplånat medel till bekostande af dyrbarare, under kommande tider för stadens innebyggare nyttiga och nödvändiga företag, och årligen sammanskjutit blott det belopp, som utöfver stadens inkomster erfordrats för att underhålla stadskommunens lifsfunktioner samt för att erlægga ränta och göra skälig afbetalning å lånen. Magistraten föreslår följaktligen: att ett lån för genomförande af den nya stadsplanen upptages; att detta lån lyftes under förloppet af vissa år i så stora poster, som för reglering och planering af visst område af staden årligen erfordras kan; att på detta lån under nästkommande år uttages en summa af 300,000 mark, motsvarande ungefärliga kostnaden för de i förslaget under littera c e och h. upptagna allmänna arbeten; att hvad i lösen för tomter invid de med lånet planerade gatorna inflyter främst användes till ränta och amortering på lånet; att blott hvad deri ett eller annat år tilläfventyrs brister uttaxeras i sammanhang med hvad för stadens existens samt för ränte- och kapitalafbetalningar å äldre skulder hos kommunens skattskyldige medlemmar uttagas måste; att under nästkommande år uttaxeras blott återstoden af hvad, enligt förslaget, „ytterligare erfordras“, eller således omkring 400,000 mark. Då staden uti sina många tomter eger en betydande förmögenhet och hvad staden åter i fastighet tillhör skall, enligt 6 § i förordningen om kommunalförvaltning i stad, såsom tillgång till betäckande af stadens gemensamma utgifter anses, innan kommunens medlemmar böra underkastas beskattning, vore det orätt och obilligt, att låta dem, som under detta och de nästkommande åren äro medlemmar af stadssamfundet, bekosta genomförandet af den nya stadsplanen och bereda dem, som derefter äro stadens skattskyldige innevånare, den lindring, som dem naturligtvis kommer till godo i följd af då inflytande löseskillingar för tomterna och från dem jemväl utgående större bidrag till det, som uttaxeras bör. I fall i löseskilling för tomter årligen inflöte så mycket, som staden på genomförande af stadsplanen utan tidsutdrägt borde årligen kosta, skulle lån icke behövas. Löseskillingen vore

då sjelffallet en tillgång som minskade hvad uttaxeras måste. Men som de flesta tomter, de för närvarande disponerade arrendetomterna, få lösas under förloppet af tio år efter det innehafvarene kan erbjudas tillfälle till inlösen, är klart att, om ock tomternas invid en gata sammanlagda lösesumma öfverstege kostnaden för gatans under ett enda år utförda planering, denna kostnad drabbar dem, som under året äro skattskyldige medlemmar i kommunen, medan löseskillingen kommer småningom dem till godo, som under de följande åren äro taxering underkastade. Detta kan afböjas endast sålunda, att staden drager vaxel på dessa under kommande år inflytande löseskillingar, det är, upptager ett planeringslån och använder löseskillingen till ränta och amortering.

Enligt hvad Magistraten i början af skrifvelsen antydde, skulle Magistraten jemväl redogöra hvarföre Magistraten i utgiftsförslaget icke intagit alla af Drätselkammaren föreslagna utgifter. Drätselkammaren har föreslagit ett arvode af 1,200 mark åt enhvar af kammarens ledamöter. Men Magistraten håller före, att det icke sammanstår med kommunalförfattningens anda och mening samt sjelfstyrelsens idé, att de, som „utöfva kommunens beslutande rätt“, och de, hvilka „verkställighet och förvaltning tillkomma“, äro aflönade. I och med detsamma desse stadens förtroendemän aflönas, upphöra de att vara förtroendemän. De äro dåmera kommunens tjänstemän och kommunen styr icke mera sig sjelf. Den står då under förmynderskap af kommunala tjänstemän och styres af dem, det vill säga, den gamla stadsförvaltningen är i det närmaste återställd. Platserna varda icke besatte med de personer, hvilka man anser bäst fullgöra uppdragen, utan till dem utses hugade sökande. I stället för att valet eljest vore fritt, inställa sig personliga intressen.

På grund häraf och emedan, om ledamöterna i Drätselkammaren blefve aflönade, äfven medlemmarne i stadens öfriga kommunala bestyrelser och till och med ledamöterna i taxeringsnämnden, hvar och en efter måttet af sin verksamhet, borde med lika skäl ersättas, för det de fullgöra en kommunalpligt, har Magistraten icke upptagit de föreslagna arvodena. Icke ens ordföranden i Drätselkammaren borde på förhand tilläggas visst årligt arvode. Deremot kunde honom efter fullbordadt uppdrag, det är, efter förloppet af det år, hvarunder han varit ordförande, tillerkännas en gratifikation beräknad efter

den tid och möda, han på sitt värf användt, och det sätt, hvarpå han detsamma uträttat.

För kanslibitråde och vaktbetjening samt till expenser har Drätselkammaren föreslagit en summa af 4,000 mark. Men äfven om kanslibiträdet åtnjöte ett arvode af 1,200 mark eller lika mycket som Magistratens kanslist, med hvars arbete kanslibiträdets göromål i quantitet icke torde tåla ens någon jemförelse, och om vaktbetjeningen hade ett arvode af 800 mark eller lika mycket som öfrige stadsbetjente, skulle summan af dessa begge arvoden utgöra 2,000 mark. Till Drätselkammarens expenser kunna rimligtvis icke åtgå 2,000 mark eller hälften af hvad i expenser består åt, men icke ens till hela beloppet begagnas af Rådstufvurätten och Magistraten. Summan är derfore nedsatt till 3,000 mark.

Parmmätarearvodet, som Drätselkammaren föreslagit, har Magistraten icke intagit i förslaget af orsak, att staden, enligt den numera fastställda trafiktaxan, icke vidare uppbär parmmätningssafgift, ur hvilken detta arvode härintills utgått med en viss andel, och att parmmätarene, enligt samma taxa, framdeles skola ersättas med 30 penni för hvarje famn ved, som mätes.

De af Drätselkammaren föreslagna aflöningar åt en byggmästare och en materialförvaltare vid byggnadskontoret äro ej införda i förslaget, emedan sådana befattningar ännu icke inrättats och Magistraten, på sätt äfven flere bland Herrar Stadsfullmäktige vid behandlingen af ärendet rörande instruktion för byggnadskontoret menat, ej kan finna behöfligheten af dessa sysslor.

Enligt 8 § senare mom. eger Drätselkammaren för tillfälligt behof antaga, bland andre, tillsyningsmän, men tillsättandet af hvarjehanda betjente för längre eller kortare tid ankommer, jemlikt första mom. i åberopade §, på Herrar Stadsfullmäktige. Vid sådant förhållande och emedan den af kammaren under innevarande år antagne andre parkvakt icke blifvit i den ordning nästberörda mom. föreskrifver af Herrar Stadsfullmäktige utsedd, har Magistraten ej upptagit i förslaget den af kammaren för en andre parkvakt föreslagna stadiga lön af 720 mark om året, helst Magistraten håller före, att en vakt är tillräcklig för vården af stadens enda park — Thölö park — utom det egentliga stadsområdet och att den andre vakten förty är öfverflödig.

Bland allmänna arbeten under nästkommande år har Drätselkammaren upptagit äfven planering och stenläggning af Elisabetstorg. Och ehuru Magistraten förliden vår funnit sig nödsakad att låta med den nog nödiga omläggningen af Manege och Mauritzgatorna anstå intill dess sagda torg blifvit planerad och stenlagd och ehuru den å torget befintliga plantering numera, isynnerhet efter regn, är för dem, som bo i närheten af torget och i den lilla planteringen sökt skugga och svalka under sommaren, nästan otillgänglig, sålänge torget befinner sig i sitt nuvarande tillstånd, har Magistraten dock, för den händelse Herrar Stadsfullmäktige beslutade att allt, som till utgifternas bestridande „ytterligare erfordras,“ skall uttaxeras, trott sig icke böra i förslaget upptaga omordade arbete, utan låta dermed bero till ett annat år.

T. f. Vattenledningsstyrelsen har genom Drätselkammaren föreslagit „rörledningens utsträckande till nya accouchementsinrättningen“ under innevarande år. Då bemälda styrelse i till Herrar Stadsfullmäktige afgifvet betänkande blott vilkorligt förordat detta arbete och beslut derom ännu icke fattats, har Magistraten, med afseende å den ringa inkomst, som af företaget tillsvidare är att påräkna, och emedan så många nödvändiga stora utgifter, under nästa år förestå, icke infört i förslaget kostnaden för änberörda arbete.

Utgiftsposten 2,000 mark vid förenämnda styrelse för oförutsedda behof har Magistraten icke infört i förslaget af orsak, att sådan post icke ingår i årets budget och att några oförutsedda behof, Magistraten veterligen, under detta år icke yppat sig hos styrelsen samt att antagligt är, att vid styrelsen, som har till sin disposition en sekreterare äfvensom en ingenjör i dubbel egenkap, ej heller under instundande år skola iuträffa några oförutsedda behof, åtminstone icke så ansefliga, att ej den för oförutsedda behof i allmänhet föreslagna runda summa skulle räcka till att betäcka äfven Vattenledningsstyrelsens oförutsedda utgifter.

I det föregående har Magistraten redan hänskjutit till Herrar Stadsfullmäktige frågan om anläggande af några pissoirer samt ärendet rörande inrättande af kanal under östra delen af Andregatan. Ännu återstår att till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemna finske Translatorn Grönebergs ansökning om löneförhöjning. På fråga har Drätselkammaren förklarad att Translatorn Gröneberg biträdt kammaren med öfersättning af kungörelser och anonser

och att kammaren för detta arbete trott sig böra föreslå en förhöjning af Grönebergs lön med 100 mark. Magistraten deremot saknar anledning att förorda förhöjning af hans aflöning för såvidt angår Grönebergs arbete vid Magistraten och Rådstufvurätten.

Jemte det Magistraten slutligen insänder en af Drätselkammaren uppgjord förteckning öfver de arrendetomter, som af Kammaren föreslås att till inlösen upplåtas under nästkommande år, får Magistraten i allo tillstyrka godkännande af berörda förslag.

På Magistratens vägnar:

Oskar Palmgren.

G. J. Sourander.

SPECIAL-FÖRSLAG

öfver

Helsingfors stadskommuns utgifter och inkomster

år 1878,

upprättadt af Magistraten i enlighet med 58 § i Kejslerliga
fördordningen den 9 December 1873,

angående Kommunalförvaltning i stad.

Bokstafven an- gifver utgiftens be- skaffenhet enligt ofvanåberopade §.	Utgifter.		Mark	p.i.	Mark	p.i.
	I. Räntor och Kapitalafbetalningar.					
a.	1:o. Å lånet för „stadens reglering“, utgö- rande den 31 December 1877 i åter- stående kapital . . . . . 94,736: — erlägges till Finlands Statskontor den 15 Januari 1878 amortering	—	—	5,288	—	
a.	2:o. Å dito för „rådhusbyggnaden“, uppgå- ende den 31 December 1877 i åter- stående kapital till . . . 25,080: — inbetalas till Statskontoret den 1 Ok- tober 1878: amortering . . . . . ränta à 4 proc.	2,516	—	3,519	20	
a.	3:o. Å dito för „chausséerna“, utgörande den 31 December 1877 i återstående ka- pital . . . . . 72,516: 12. inbetalas den 1 Maj 1878, annuitet, deraf — amortering . . . . . — ränta	2,597	52	5,500	—	
a.	4:o. Å chausséobligationerna, uppgående den 31 December 1877 till . 140,000: — erlägges årligen i amortering och 3,6 proc. ränta	2,902	48	7,650	—	
a.	5:o. Å köpeskillingen för Rööska gården i quarteret Iden, utgörande den 31 Dec. 1877 i återstående kapital 1,000 — betalas till Mamsell E. Röö den 1 Ok- tober 1878 i kapital . . . . . ränta à 5 proc.	1,000	—	1,050	—	
		50	—			

a.	6:o. Å lånet för vattenledningen, utgörande den 31 December 1877 i oguldet kapital . . . . . 1,500,000: — erlägges den 1 Maj och 1 November 1878 ränta à 5 proc., tillsammans	—	—	75,000	—
c.	7:o. Å ett kassakreditiv om 200,000 mark erlägges i provision . . . . . ränta förslagsvis	1,500 4,000	— —	5,500	—
II. Rådstufvurätten, Magistraten och Stadsfullmäktige.					
a) <i>Aflönningar, arvoden, m. m.</i>					
b.	1 Justitieborgmästare, lön ¹⁾	7,000	—		
b.	1 Politie dito, lön . . . . . 7,000: —				
b.	hyresmedel . . . . . 2,000: —	9,000	—		
b.	3 Justitierådmän à, lön . . . . . 3,800: —				
b.	dyrtidstillägg 1,000: —	14,400	—		
b.	2 dito à, lön . . . . . 3,500: —				
b.	dyrtidstillägg 1,000: —	9,000	—		
b.	1 dito lön . . . . . 3,200: —				
b.	dyrtidstillägg 1,000: —	4,200	—		
b.	1 dito vakant	3,200 ²⁾	—		
b.	1 Politierådman, lön	3,500	—		
b.	1 dito lön . . . . . 3,200: —				
b.	dyrtidstillägg 1,000: —	4,200	—		
b.	1 dito vakant	3,200 ²⁾	—		
b.	Ordförandene i Rådstufvurättens 2:dra och 3:dje afdelningar samt viceordföranden i Magistraten, arvode à 1,000 mark	3,000	—		
b.	1 Magistratssekreterare och notarius publicus, lön	1,600	—		
b.	4 Rådstufvurättsnotarier för kriminalprotokollet, lön à 2,000 mark	8,000	—		
b.	4 Dito för civilprotokollet, lön à 1,600 mk	6,400	—		
b.	2 Magistratsnotarier, lön à 1,600 mark	3,200	—		
b.	1 Magistratskanslist, lön	1,200	—		
b.	1 Aktuarie, lön . . . . . 2,000: —				
b.	dyrtidstillägg . . . . . 500: —	2,500	—		
b.	1 Translator för ryska språket, lön	1,000	—		
b.	1 dito för finska d:o, lön	400	—		
b.	2 Stadsfiskaler à, lön . . . . . 2,000: —				
b.	dyrtidstillägg 500: —	5,000	—		
b.	3 Stadsfogdar à, lön . . . . . 1,200: —				
b.	dyrtidstillägg 400: —	4,800	—		

¹⁾ Tillfaller under ledigheten, med afdrag af vikariens arvode 300 mark i månaden, Civilstatens enke- och pupillkassa.

²⁾ Tillfaller under ledigheten, med afdrag af vikariens arvode 200 mark i månaden, Civilstatens enke- och pupillkassa.

b.	3 Exekutionsbetjenter à, lön .	600: —			
b.	dyrtidstillägg	200: —	2,400	—	
b.	11 Stadsbetjenter à, lön	600: —			
b.	beklädnadshjelp	28: 56.			
b.	dyrtidstillägg .	200: —	9,114	16	
b.	1 Rådhusvaktmästare, lön . .	400: —			
b.	dyrtidstillägg	400: —	800	—	
b.	1 Rådhusdrenge, lön	360: —			
b.	dyrtidstillägg	120: —	480	—	
b.	Anm. De begge sistnämnde åtnjuta dessutom fri bostad och ved.				
	b) <i>Pensioner:</i>				
b.	åt Lagmansdottren A. S. Mattens	200: —			
b.	” Politierådmansenskan J. S. T. Decker	200: 1).			
b.	” Magistrats-sekreteraredottren J. K. Bergenklinga	280: —			
b.	” Dito M. K. Wirzenius	266: 67.			
b.	” Stadsfiskalsenskan J. C. Winter och hennes tre barn . . .	300: —			
b.	” Rådmandöttrarua F. C. och H. S. Bergholm	340: —			
b.	” afl. Kämnarsrättsordföranden F. Backmanssons son A. F. och dotter J. E.	300: —			
b.	” affidne Rådman H. Crohns tre barn	600: —	2,486	67	
b.	c) <i>Expenser</i>		4,000	—	
	d) <i>Stadsfullmäktiges kansli:</i>				
c.	1 Sekreterare, arvode	2,800: —			
c.	1 Notarie, d:o	2,800: —			
c.	1 Vaktmästare, arvode	800: —			
c.	Expenser	3,600: —	10,000	—	124,080 83
	III. Drättselkammaren och derunder lydande verk.				
	a) <i>Drättselkammaren:</i>				
c.	1 Ordförande, arvode	5,000: —			
b.	1 Sekreterare, lön	4,000: —			
	St. F:s besl. 2 ⁵ 1877.				
c.	Kanslibitråde och vaktbetjening samt expenser				
b.	Hyra för Drättselsammarens lokal				
			17,000	—	

1) Utfaller från år 1879 med 400 mark ifall pensionstagaren då lever ogift.

	b)	<i>Drätselkammarens kontor:</i>			
b.		1 Stadskamrer, lön . 6,000: —			
b.		arvode för räkn- skapernas behöriga aflemnande . . . . . 400: —	6,400: —		
c.		1 Kamrerarebiträde för fem må- nader, arvode à 400 mark . 2,000: —			
b.		1 Stadskassör, lön . . 3,800: —			
c.		missräkningspen- ningar . . . . . 800: —	4,600 —		
b.		1 Stadsbokhållare, lön . . . . . 3,000: —			
b.		1 Kontorsskrifvare, „ 1,200: —			
c.		dyrtidstillägg . . . . . 400: —	1,600: —	17,600	—
	c)	<i>Tolagskammaren:</i>			
b.		1 Vågmästare för in- kommande expedi- tion, lön . . . . . 3,600: —			
b.		arvode för räkn- skapernas behöriga aflemnande . . . . . 400: —	4,000: —		
c.		1 Tolagsbokhållare, biträdande under 8 månader, från 1 Maj till 31 Dec., arvode à 200 m. 1,600: —			
b.		1 Vågmästare för ut- gående expedition, lön . . . . . 2,200: —			
b.		arvode för räkn- skapernas behöriga aflemnande . . . . . 200: —	2,400: —		
c.		Ersättning åt vågmästarene för attester och debetsedlar 4,000: —			
b.		1 Tolagsvaktmästare, lön . . . . . 600: —			
b.		beklädnadshjelp . . 28: 56.			
b.		dyrtidstillägg . . . . . 200: —	828: 56.		
b.		arvode för erhållande af dag- liga uppgifter från tull- kammaren . . . . . 500: —			
b.		dito för kringbärande af de- betsedlar . . . . . 350: —			
c.		mätarearvode . . . . . 3,000: —			
b.		hyra för tull- och packhus- magasiner . . . . . 4,440: —		21,118	56
	d)	<i>Hamnkontoret:</i>			
b.		1 Hamnmästare, lön (såsom chef för hamnpolisen . . . . . 1,200: —			
b.		såsom uppbördsman 720: —			

c.	Upphördsprocent 6 procent	4,080: —	6,000: —		
b. (S. F:s besl. $\frac{2}{3}$ 1877.)	1 Hamnbokhållare, lön	2,500: —			
c.	Upphördsprocent 2 procent	1,600: —	4,100: —		
b.	1 Hamnbetjent, lön .	480: —			
b.	dyrtidstillägg . .	320: —			
b.	beklädnadshjelp	100: —	900: —		
b.	5 dito à, lön	480: —			
b.	dyrtidstillägg . .	120: —			
b.	beklädnadshjelp	100: —	3,500: —	14,500	—
c.	e) <i>Expenser</i> för Drätselkammarens kontor, Tolagskammaren och Hamnkotoret . . .		3,000	—	
	f) <i>Byggnadskotoret</i> :				
b. (S. F:s besl. $\frac{1}{3}$ 1877.)	1 Stadsingeniör, lön .	7,000: —			
b.	resemedel	600: —	7,600: —		
b.	1 biträdande ingeniör för år 1878, arvode	3,600: —			
S. F:s besl. $\frac{1}{2}$ 1877.	1 Bokhållare, lön	2,000: —			
b.	1 Trädgårdsmästare, lön	1,200: —			
c.	dyrtidstillägg . . .	600: —	1,800: —		
b.	1 Parkvakt, förutom fri bostad, lön	720: —			
b.	1 Skogsvakt, förutom fri bostad och ved, lön	720: —			
c.	Biträde vid mätning och rit- ning samt expenser	2,000: —	18,440	—	91,658
					56
	IV. Gatubelysning.				
b.	a) 68 gaslykter af 1:a & 2:a klassen, lysande enhvar 2,894 tim. 50 min. . . .	196,848,40'			
b.	193 dito af 3:e kl. lys. enhvar 1,170 tim. 30 min. . . .	225,906,30'			
b.	205 dito af 4:e kl. lys. enhvar 2,146 tim. 30 min. . . .	440,032,30'			
	466 lykter . . . . . tim.	862,787,40'			
	à 4 penni . . . . . F. mark	34,511: 51.			
c.	Enligt 31 & 32 §§ i gaslys- ningskontraktet tillkommer en utgift af	4,649: 31.			
b.	1 Gaskontrollör, arvode . . .	1,000: —	40,160	82	
b.	b) 188 terpentinlykter, deraf 10 i Kajsaniemi och 16 *) vid				
*) St. F:s b. $\frac{1}{3}$ 1877.					

b.	chausséerna och å Kampmalmen, entreprenad à 120 mark	22,560: —			
	Tillskottsafgift för 20 lyktor, som lysa en timme längre, à 10 mark.	200: —	22,760	—	62,920 82
V. Brandverk.					
	a) <i>Byggnader och hyror:</i>				
c.	Underhåll af brunnar och vattenuppfodringsverk	2,500: —			
b.	Hyra för brandmanskapet vid norra brandtornet	2,500: —			
b.	Dito för dito vid södra brandtornet	4,400: —	9,400	—	
	b) <i>Eldning och lysning:</i>				
c.	40 fmr björkved, entreprenad à 21 mark	840: —			
c.	67 fmr tallved, d:o à 16: 35	1,095: 45.			
c.	33 fmr granved d:o à 15: 45	509: 85.			
c.	Ljus och olja	1,200: —	3,645	30	
	c) <i>Redskap:</i>				
b.	Återstoden af priset för ångsprutan	8,500: —			
c.	Underhåll af redskap samt skötsel och servering af ångsprutorna	4,000: —	12,500	—	
	d) <i>Aflöningar och andra förmåner:</i>				
b.	1 Brandmästare, lön	3,200: —			
b.	hyresmedel	600: —	3,800: —		
b.	1 Underbrandmästare, lön . .	1,000: —			
b.	1 Sekreterare	600: —			
b.	1 Sprutmästare, äldre, lön	560: —			
b.	dyrtidstillägg . .	100: —			
b.	beklädnadsmedel	60: —			
b.	skrifvarehjelp . .	40: —	760: —		
b.	1 Sprutmästare, yngre, lön	480: —			
b.	dyrtidstillägg . .	100: —			
b.	beklädnadsmedel	60: —			
b.	skrifvarehjelp . .	40: —	680: —		
b.	60 Brandkonstaplar i lön	240: —			
b.	beklädnadsmedel	40: —			
b.	dyrtidstillägg . .	60: —	20,400: —		
b.	1 Vaktmästare, lön	200: —			
b.	2 Kosthållerskor, lön à 240 . .	480: —			

b.	Arvode för vården af brand- verkets telegrafinrättning . . . . . 150: —	28,070	—		
e)	<i>Stall för 12 hästar:</i>				
c.	4,380 lispund hö, entreprenad à 1 mark 13 penni 4,949: 40				
c.	73 tunnor hafre dito à 15: 80 1,153: 40				
c.	Skoning och läkarevård à 36: 432: —				
c.	Medicin . . . . . 50: —				
b.	För uppköp af 2 nya hästar . 1,200: *)				
(S. F:s besl. 1/5 1877.)					
c.	Nya grimmor, täcken m. m. . . . . 200: —	7,984	80		
c. och d.	f) <i>Gratifikationer</i> , vatten till eldsvådor, oför- utsedda utgifter m. m.	3,000	—	64,600	10
(Kejsrerliga förordn. d. 29 Juni 1876.)					
	VI. Polis och fångvård.				
	a) <i>Polisinrättningen:</i>				
	1 Polismästare, lön . 6,000: — hyresmedel 1,500: —				
	Underhåll af hästar och åkdon . . . . . 1,500: — 9,000: —				
	1 Underpolismästa- re, lön . . . . . 4,000: — hyresmedel 1,200: —				
	Underhåll af häst och åkdon . . . . . 800: — 6,000: —				
	2 ledamöter i poliskammaren, arvode à 600 . . . . . 1,200: —				
	1 Sekreterare, lön . 1,400: — hyresmedel 600: — 2,000: —				
	2 Notarier à, lön 1,200 mk . 2,400: —				
	2 Kanslister, arvode à 1,000 m. 2,000: —				
	Ordningspolisen.				
	2 Kommissarier à lön 1,500: — hyresmedel . . . . . 600: — tjänstgöringsarvode 300: — 4,800: —				
	8 Öfverkonstaplar à lön . . . . . 750: — tjänstgöringsarvode 750: — 12,000: —				
	30 äldre konstaplar à lön . . . . . 500: — tjänstgöringsarvode 400: — beklädnadsmedel . 200: — 33,000: —				
	32 yngre konstaplar à lön . . . . . 400: — tjänstgöringsarvode 400: — beklädnadsmedel . 200: — 32,000: —				
b.					

*) Summans belopp bör pröfvas.

		Detektiva polisen.			
b.	}	1 Kommissarie, lön	1,500: —		
		hyresmedel	800: —		
		tjenstgöringsmedel	500: —	2,800: —	
		1 Öfverkonstapel, lön	1,000: —		
		tjenstgöringsmedel	800: —	1,800: —	
		6 Konstaplar, à lön	500: —		
		tjenstgöringsarvode	500: —		
		beklädnadsmedel	200: —	7,200: —	
		Expenser		740: —	
		Läkarearvode		600: —	
b.	}	Till ersättning af oförskylld skada ådragen i tjensten å kläde, samt till gratifikation	1,000: —		
		Hyra för 2:a polisvaktkontoret	2,400: —	120,940	—
c.	}	b) Stadskåttet:			
		1 Fängelsevaktmästare	300: —		
		6 Fångknektar à lön . 500: —			
		dyrtidstillägg 100: —	3,600: —		
		1 Vaktqvinna	300: —		
		2 Politikarlar à 360 mk	720: —		
		Religiös vård	600: —		
		Förnödenheter	1,000: —	6,520	—
					127,460
		VII. Sundhets-, sjuk- och fattigvård.			
b.	}	a) Sundhetsnämnden och derunder lydande personer m. m.:			
		1 Stadsläkare, lön	5,400: —		
		hyresmedel 1,600: —	7,000: —		
		2 Distriktsläkare, lön à 3,000 m.	6,000: —		
		Nämndens Sekreterare, arvode	1,000: —		
		Dito Kassaförvaltare, d:o	400: —		
		Dito expenser	600: —		
		2 Barnmorskor, lön à 300 mk	600: —		
		Hyra för vaccinations- och besigtningssbyrån	600: —	16,200	—
b.	}	b) Kommunens offentliga sjukhus (feberlasarettet):			
		Hyra	3,500: —		
		Ved	800: —		
		Belysning	200: —		
		1 Ekonom	800: —		
		1 Föreståndarinna	500: —		
		1 Dreng	240: —		
		1 Sjuksköterska	505: 20		
		Kost, beräknadt i medeltal för 10 patienter om dagen	3,600: —		

S. F. S. b. 29 77.

c.		Tvätt	180:—				
c.		Medicin	1,200:—				
c.		Diverse	474:80	12,000	—		
b.	c)	1 Veterinärläkare, arvode		600	—		
	d)	<i>Fattigvården:</i>					
b.		Ordföranden i di-					
		rektionen, lön	1,600:—				
b.		dyrtidstillägg	1,400:—	3,000:—			
b.		1 Sekreterare, lön	1,200:—				
b.		arvode	400:—	1,600:—			
b.		1 Vaktmästare		400:—			
c.		För städning af de för direk-					
		tionens sammanträden och					
		utdelning af månatliga un-					
		derstöd begagnade rum . . .		40:—			
b.		1 Fattighusinspek-					
		tor, lön	2,000:—				
b.		extra arvode	500:—	2,500:—			
b.		1 Predikant		1,000:—			
c.		1 Sjuksköterska för fattigvår-					
		den		360:—			
c.		Understöd åt de fattiga:					
		ständiga	44,000:—				
		tillfälliga	4,000:—	48,000:—			
c.		Beklädnad för de fattiga å fat-					
		tiggården		2,500:—			
c.		Kost för dito	18,000:—				
c.		Sjukvård	4,000:—				
c.		Kostnad för sinnesrubbade per-					
		soner, intagna å Lappviken					
		och Sjählö		6,000:—			
c.		Medikamenter	3,000:—				
c.		Inventarier	1,000:—				
c.		Ved	5,400:—				
c.		Foder för 2 hästar	1,200:—				
c.		Brandstodsafgifter	800:—				
b.		Pension åt f. d. Fattighusin-					
		spektoren Eklund		500:—			
c. och d.		För oförutsedda behof och di-					
		verse	6,000:—	105,300	—	134,100	—
		VIII. Undervisningsväsen.					
b.	a)	Navigationsskolan, hyra		2,400	—		
	b)	<i>Realskolan:</i>					
c.		Hyra för skollokalen	5,366:66				
c.		Eldnings- och lysningsämnen	1,000:—				
c.		Inventarier och diverse	2,000:—				
c.		Hyresmedel åt Rektor	1,200:—				

S. F. s. b. 29 77.

c.	Dito åt 3 lärare à 900 mark	2,700:—		
c.	Aflöning åt 1 Vaktmästare . . .	400:—		
c.	Hyra för rum åt dito	400:—	13,066	66
b.	c) <i>Slöjdskolan, anslag</i>		5,000	—
S. T. b. $\frac{1}{2}$ 77.	d) <i>Folkskolor:</i>			
	Löner, hyresmedel och dyrtidstillägg för:			
b.	2 lärare à 1,900 mk	3,800:—		
b.	1 dito	1,833: 33		
b.	2 dito à 1,800	3,600:—		
b.	1 lärarinna	1,460:—		
b.	4 dito à 1,380	5,520:—		
b.	1 dito	1,296:—		
b.	2 dito à 1,220	2,440:—		
b.	1 dito	1,180:—		
b.	1 dito	1,160:—		
b.	1 dito	1,120:—		
b.	3 dito à 1,100	3,300:—		
b.	1 dito	900:—		
b.	1 dito	760:—		
b.	1 Inspektor	4,000:—		
c.	1 Sekreterare	400:—		
c.	1 Ekonom	1,000:—		
c.	1 Vaktmästare	1,000:—		
	<i>arvodet för:</i>			
c.	6 biträdande lärare à 1,300 m.	7,800:—		
c.	1 sånglärare	1,500:—		
c.	1 biträdande lärarinna	1,000:—		
c.	3 extra lärarinnor à 1,100 m.	3,300:—		
c.	6 biträdande lärarinnor à 800 „	4,800:—		
c.	1 sånglärarinna	1,100:—		
c.	4 timlärarinnor à 600	2,400:—		
c.	Vikariatsarvoden	2,000:—		
	Tillskott i händelse af bifall till en föreslagen löneförhöjning åt lärarepersonalen	12,100:—		
c.	Hyror för skollokaler	2,800:—		
c.	Undervisningsmaterial	2,500:—		
c.	Material för handarbeten	800:—		
c.	Skolmöbel och reparation af så- dana	1,000:—		
c.	Ved	3,600:—		
c.	Belysning	1,800:—		
c.	Underhållskostnad för skolor- nas samtliga hus samt diverse	3,830: 67	87,100	—
	e) <i>Folkbibliotheket:</i>			
b.	Hyra	2,000:—		
c.	Ved 7 famnar à 25 mk, inb. huggning	175:—		
c.	Belysning	315:—		

c.	Böcker, tidskrifter och inbindning	1,000: —			
b.	1 Bibliothekarie, arvode . .	1,200: —			
c.	1 Vaktmästare, dito . . .	120: —			
c. och d.	Diverse och oförutsedda utgifter	190: —	5,000	—	112,566 66
IX. Staden åliggande allmänna onera.					
b.	a) Skjutshållning, entreprenad 15 hästar, à 660 mk		9,900	—	
b.	b) <i>Kronoutlagor:</i>				
b.	Båtsmans-vakansafgift för år 1877	576: —			
b.	Utsädespenningar o. boskapsafgift för år 1877	53: 4	629	4	
c)	<i>Inqvartering:</i>				
	Ersättning i penningar i stället för rum och öfriga förnödenheter åt:				
c.	4 gifta Generalmajorer à 3,302	13,208: —			
c.	4 gifta Stabsofficerare, som åtnjuta regimentsbefälhafvare-rättigheter, à 2,939	11,756: —			
c.	1 ogift — dito	2,513: —			
c.	23 gifta Öfverstar, Öfverstlöjtnanter och Majorer, utan dessa rättigheter, à 2,040	46,920: —			
c.	5 ogifta dito à 1,634	8,170: —			
c.	34 gifta Kaptener och Stabskaptener, à 1,548: 50	52,649: —			
c.	24 ogifta d:o d:o à 1,142: 51	27,420: 24			
c.	9 gifta Löjtnanter, à 1,142: 51	10,282: 59			
c.	38 ogifta dito à 736: 50	27,987: —			
c.	3 skrivare med hustrur och barn	741: 60			
c.	3 ogifta dito	185: 40			
c.	Kanslirum åt 4 officerare, à 240	960: —			
c.	Stallrum för 38 förenämnde militärer tillhörige hästar	2,280: —			
c.	Hyra för qvarter för resande militär	5,000: —			
c.	För öfriga upphyrda lokaler	81,434: —			
c.	30 parmar halm, förslagsvis, à 15 mark	450: —			
<i>Eldnings- och lysningsämnen:</i>					
c.	350 famnar björkved, entreprenad à 23: 89	8,361: 50			
c.	230 famnar barrved, entreprenad à 18: 90	4,347: —			

c.	2,000 skålp. ljus, à 60 penni . 1,200: —				
	<i>Aflöningar:</i>				
b.	1 Quartermästare . . . . . 2,000: —				
S. T. b. $\frac{1}{5}$ 77.	1 Sekreterare . . . . . 600: —				
b.	1 Translator . . . . . 400: —				
b.	1 Vaktmästare, lön . 600: —				
b.	dyrtidstillägg 200: —				
c. och d.	För extra inqvartering och oförutsedda behof, förslagsvis . . . . . 20,000: —				
c.	Afkortning i uttaxeringsmedel, förslagsvis . . . . . 2,000: —	331,665	33	342,194	37
	X. Byggnader och allmänna arbeten.				
c.	a) Underhåll af stadens hus i allmänhet .	5,500	—		
c.	b) Fyllningsarbete å Sandvikstorget . . .	3,500	—		
c.	c) Stenläggning af Jernvägstorget, enl. kostnadsförslag	41,700	—		
c.	d) Utstakning af de enligt nya stadsplanen tillkommande gator och tomter samt särskilda arbeten för uppgörande af kostnadsberäkningar för erforderliga hamn-, kaj-, gatu- och kanalbyggnader, m. m. .	2,500	—		
	e) <i>Planering af:</i>				
c.	1:o Kaserngatan emellan Skarpskytte- o. lilla Robertsgatorna, enl. kostnadsförslag	22,800	—		
S. F. b. $\frac{2}{9}$ 77.	2:o Högbergsgatan, emellan Skarpskytte- och Bergmansgatorna, enl. dito . .	13,600	—		
c.	3:o Röddäldsesplanaden, emellan Kasern- och Högbergsgatorna, enl. dito . .	21,600	—		
dito beslut.	4:o Bergmansgatan, emellan sistnämnda gator, enl. dito	12,900	—		
c.	5:o Eriksgatan ned till Eichingerska området, enl. dito	13,010	—		
c.	6:o Gräsviksgatan i enlighet med nya stadsplanen, enl. dito	14,590	—		
c.	7:o Malmgatan jemte tvärgator, enl. dito	21,935	—		
c.	8:o Fredriksgatan, vesterut i riktning åt arbetarebostäderna, enl. dito . . .	9,465	—		
c.	9:o Georgsgatan intill Bangatan samt en del af sistnämnda gata, enl. dito .	4,000	—		
c.	10:o Annægatan, södra delen intill Bangatan, enl. dito	4,369	—		
c.	11:o Skarpskyttegatan	5,000	—		
c.	12:o Kommers- och Lökholmogatorna å Skatudden	38,700	—		

b. och c.	f) Omläggning af Alexandersgatan jemte fördjupande och förstorande af Glokanalen, såvidt den ligger under sagde gata	5,500	—	
c.	g) Stenläggning af stadens andel af Lappviksgatan	9,900	—	
S. F. b. 2 ^o 77.	h) Anläggande af Södra kajen och fiskarhamnen i Skatudden	60,000	—	
c.	i) <i>Kanaler:</i>			
c.	1:o Anläggande af en täckt kanal under vestra delen af Wladimirsgatan, enl. kostnadsförslag	10,516	—	
c.	2:o Södra delen af Fabiansgatan, enl. d:o	1,149	—	
S. F. b. 1 ^o 77.	3:o Nylandsgatan, enl. dito	6,210	—	
c.	4:o Manegegatan, enl: dito	2,972	—	
c.	5:o Andrægatan, vestra delen, enl. dito . . . . . 1,243: —			
c.	6:o Dito östra delen, enl. d:o 5,285: —	6,528	—	
c.	k) Mudder- och fyllningsarbeten i Sörnäs hamn	12,000	—	
c.	l) Uppförande af ett material- och arbets-skjul i stadens brädgård, enl. kostnadsförslag	4,800	—	
c.	m) Uppförande af bostad för stadens skogsvakt	3,000	—	
c.	n) Reparation af mindre lastbryggan i Sörnäs, enl. kostnadsförslag	10,994	60	
c.	o) Brädfordring samt inhägnad af byggnaderna å arbets- och fattiggården, enligt kostnadsförslag	19,000	—	
c.	p) För en gaskandelabre och pissoirer af jern	3,000	—	
b.	q) 3 st. förtöjningsbojar i hamnarne	11,600	—	
S. F. b. 1 ^o 77.	r) <i>Underhåll af:</i>			
c.	1:o Gator, täckta kanaler, broar och kajer, med mera	9,000	—	
c.	2:o Stadens allmänna landsvägar	2,500	—	
c.	3:o Forsby hemmans vägslott	800	—	
c.	4:o Stadens chausséer:			
c.	reparation af körbanan . 3,000: —			
c.	stenbokning . . . . . 1,000: —			
c.	hägnader och arbetsredskap . . . . . 600: —			
c.	arbetslön för 2 fastanställda personer . . . . . 1,800: —			
c.	diverse . . . . . 300: —	6,700	—	
c.	5:o Stadens planteringar och trädskola	12,000	—	
c.	6:o Hägnader kring stadens planteringar	2,500	—	

c.	7:o Vägar inom staden, tvättbryggor, plank, vedmått, arbetsverktyg m. m.	7,000	—		
s)	<i>Byggnadsmaterialer till förråd:</i>				
c.	1:o Trottoir- och tuktad sten	9,000	—		
c.	2:o Trävirke	10,000	—		
c.	3:o Diverse andra materialier och arbetsredskap	4,000	—		
t)	<i>Renhållning af:</i>				
c.	1:o Stadens allmänna platser och gatuandelar, entreprenad	11,000	—		
c.	2:o Pissoirer	400	—		
c.	3:o Latriner	1,000	—		
b.)	u) För ett utfallsdike från Hoplax träsk .	1,496	40	479,735	—
(S. F. besl. § 1877)					
	XI. Diverse.				
c.	Eldnings- och lysningsämnen	4,000	—		
b.	Anslag för signalering af middagstimmen .	300	—		
c och d.	Oförutsedda och diverse utgifter	10,500	—		
c.	Afkortning i uttaxeringsmedlen (utom in- kvartering)	15,000	40	29,800	—
	XII. Stadens vattenledning.				
c.	Af entreprenadsumman för vattenledningens fullbordande förfaller till utbetalning .	85,000	—		
b.	Driftkostnaden à 2,700 mark i månaden .	32,400	—		
c.	Aflöning åt kontrollerande ingenjören till den 1 Augusti à 400 mark i månaden .	2,800	—		
(S. F. besl. § 1877)					
c.	Dito åt t. f. vattenledningsstyrelsens ingenjör à 200 mark i månaden	2,400	—		
(S. F. besl. § 1877)					
c.	Arvode åt en sekreterare à 40 mark i månaden	480	—		
c.	För rörledningsanslutningar till enskildes gårdar	9,000	—		
c.	I händelse af vattenledningens fullbordande under år 1878 skall till bolaget „Neptun“ jemlikt 6:te punkten i kontraktet utbetalas	100,000	—	232,080	—
b.	Af anslaget för tillbyggnaden vid fattiggården samt för nya folkskolehuset återstår olyftade	—	—	19,545	58
	Summa	—	—	1,924,249	12

Bokstafven angiver inkomstens beskaffenhet enligt 58 §.		Mark.	p.i.	Mark.	p.i.
Inkomster,					
I. Beräknad behållning från år 1877.					
a.	Skuldsedlar	90,412: 52			
	Chausséobligationer	56,400: —			
	Donations- m. fl. obligationer .	127,539: —			
	Å vattenledningslånet olyftade .	100,000: —			
	Aktier	32,000: —			
	Kontant ultimo December 1877				
	cirka	100,000: —	506,351	52	
	eller då derifrån afräknas för				
	bestämda ändamål donerade:				
	Till de fattige	94,750: 80			
	Till dygdigt tjenstefolk	6,412: 98			
	Till läsesalen	63,405: 29			
	Kursdiffirans i donat. m. fl. obl.				
	10 proc.	12,753: 90.	177,322	97	329,029 55
II. Räntor.					
c.	Å donerade medel	3,500	—		
c.	Å obligationer	5,814	—		
c.	Å skuldsedlar	5,424	75		
c.	Årsränta från Elgska donationen	2,042	76	16,781	51
III. Tomtlösen.					
c.	Af odisponerade tomter	25,000	—		
c.	Af disponerade arrendetomter	50,000	—	75,000	—
IV. Stadens fasta egendom.					
c.	a) Donerade hemmansräntor	3,056	97		
c.	b) Arrenden för jord med eller utan hus				
	samt för värdshus	70,981	64 ¹⁾		
c.	c) Dito för tomter	7,000	—		
c.	d) Hyror för hus å Skatudden	3,050	—		
c.	e) Dito för bodar, s. k. narink	3,842	—		
c.	f) Qvarnränta	200	—		
c.	g) För rättigheten att uppbära chausséaf-				
	giften	15,150	—		
c.	h) Simhusafgifter	300	—		

¹⁾ Mindre än i 1877 års budget af orsak att hyran för narinkbodarne deri ingått äfvensom att arrendet för kapellet minskats med 1,020 mark.

c.	i)	För hötägten i Thölö park	1,700	—		
c.	k)	Fiskevattensafgifter	650	—	105,930	61
		V. Tomtören	—	—	1,612	20
		VI. Inkomstgifvande rättigheter.				
c.	a)	Tolag, ordinarie . . . . . 53,000:— inquarterings . . . . . 26,500:—	79,500	—		
c.	} beräknade efter nya taxan.	b) Trafikafgift . . . . . 130,000:—				
c.		c) Mätningafgift . . . . . 5,000:—				
c.		d) Transito magasinshyra . . . . . 75:—	135,075	—		
c.		e) Hamnafgift . . . . . 75,000:—				
c.		f) Broafgift . . . . . 2,500:—				
c.		g) Barlastafgift . . . . . 300:—				
c.		h) Vagningsafgift . . . . . 1,100:—				
c.		i) Marknadsafgift . . . . . 700:—	79,600	—		
c.		k) Auktionsprovision . . . . . 600:—				
c.		l) Bura och antagningsafgifter . 4,500:—				
c.	m)	Hyrkuskafgifter, 150 hästar à 24 mark . . . . . 3,600:—				
c.	n)	Grönsaksförsäljningsafgifter . 320:—				
c.	o)	Mångleriafgifter . . . . . 3,000:—				
c.	p)	Gerningsören . . . . . 414:—	12,434	—		
c.	q)	Gåfvor för burskap . . . . . 250:—				
c.	r)	Biljardsafgifter . . . . . 200:—				
c.	s)	Afgifter för tillställningar emot entré . . . . . 4,000:—				
c.	t)	Afgifter af i Ryssland vistan- de personer . . . . . 1,500:—				
c.	u)	Bouppteckningsprocenter . . 4,000:—				
c.	y)	Månatlig afgift af utländningar 800:—				
c.	v)	Kollektmedel . . . . . 300:—	11,050	—		
c.	x)	Sakören, stadens andel . . . 1,200:—				
c.		Kronans d:o donerad till staden . . . . . 3,750:—				
c.		De fattiges d:o . . . . . 1,850:—	6,800	—	324,459	—
		VII. Diverse.				
c.	a)	För sjukvård å feberlasarettet 300		—		
c.	b)	För fattighjons arbeten 800		—		
c.	c)	För poteter från arbets- och fattiggården 500		—		
c.	d)	Ersättning för underhåll af fattiga . . 1,600		—		
c.	e)	Elevers skolafgifter (folkskolorna) . . . 2,000		—		
c.	f)	Handarbeten d:o 657		24		
c.	g)	Boklån 500		—	6,357	24
c.	h)	Ersättning för förskotterade landtdags- kostnader, som särskildt uttaxeras	—	—	18,000	—
c.	i)	Hyra för en del af 2:dra Poliskontorets lokal	—	—	400	—

VIII. Statsbidrag.					
b.	a) Till folkskolorna	16,000	—		
b.	b) Till polisnrättningen	73,280	—		
c.	c) Till inqvarteringen	188,000	—	277,280	—
c.	d) Till Gatubelysningen:				
	1:o för åren 1875, 1876 och 1877 . .	30,000	—		
	2:o för år 1878	10,000	—	40,000	—
c.	e) Stadens andel i bränvinsskatten	—	—	4,400	—
IX. Vattenledningen.					
c.	För vattenförbrukning	—	—	30,000	—
d.	Det belopp, som ytterligare erfordras . .	—	—	694,999	1
	Summa	—	—	1,924,249	12

Utskottsbetänkande angående det af Magistraten uppgjorda utgifts- och inkomstförslag för år 1878 i Helsingfors stad.

Jemte utdrag ur Stadsfullmäktiges protokoll för den 11 innevarande December har utskottet fått emottaga en från Magistraten till Fullmäktige aflåten skrifvelse af den 3 i samma månad jemte dertill hörande specialförslag öfver stadens utgifter och inkomster för år 1878 samt Drätselkammarens i samma ämne till Magistraten affärdade skrifvelse af den 16 förlidne November äfvensom öfriga i saken åberopade handlingar; och hafva ej mindre nämnda specialförslag än äfven Magistratens och Drätselkammarens i fråga varande skrivelser blifvit särskildt tryckta och till Stadsfullmäktige utdelade.

Främst anser utskottet sig böra framhålla, hurusom i frågavarande budgetförslag, uppgjordt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Stadsfullmäktige för innevarande år godkända, är redigt, lätt öfverskådligt och till sjelfva sin anordning tillfredsställande; hvarför utskottet i detta afseende har intet att emot detsamma anmärka, utan allenast med fägnad antecknat några förbättringar härutinnan, såsom att rubriken X "byggnader och allmänna arbeten" erhållit en redigare uppställning, att från innevarande år påräknad behållning tydligen angifvits, m. fl. Vidare har utskottet funnit förslaget, som öfver hufvud taget utmärker sig för nödig sparsamhet, vara med omsorg utarbetadt och i de flesta behöfliga delar uti Magistratens åtföljande skrifvelse till fylles motiveradt.

Deremot har utskottet vid budgetförslagets granskning fäst sig vid ett beklagligt förhållande af största vikt, hvarom hvarken Magistratens eller Drätselkammarens ofvan åberopade skrivelser lemna upplysning eller ens någon nämnvärd antydning, och hvilket utskottet därför nu går att för Stadsfullmäktige framlägga. — Om man jemför föreliggande budgetförslag med det för innevarande år fastställda, finner man bland annat främst bland inkomster för år 1878 "beräknad behållning från år 1877", till ett såsom *disponibelt* uppfördt belopp af icke mindre än 329,029: 55, under det att i årets budgetförslag någon dylik behållning å Drätselkontoret icke observerats. Sjelfva saken, att i förslaget uppföra den antagliga behållningen, är naturligtvis alldeles riktig; likaså att från summa behållning afdraga de för särskilda ändamål donerade medel, hvilka således icke äro disponibla för bestridande af årets löpande utgifter. Men huru har denna betydliga disponibla behållning kunnat i stadskassan uppstå? Denna fråga, ehuru icke direkte hörande till utskottets arbete, har utskottet icke kunnat undgå att göra sig. Det förhållande, att i behållningen upptagits posten "å vattenledningslånet olyftade 100,000: —" hvilken utskottet länge på goda skäl ansåg der införd inkom för att jemnt betäcka sista posten bland stadens vattenledningsutgifter, eller de vid anläggningens slutförande till betalning förfallande 100,000: —, ledde omsider till en förmodan att det af staden för vattenledningens inlösande upptagna lån om 1,500,000 mark med sitt oanvända belopp ingick i behållningen, utan att utgiftssidan belastats med en motsvarande ansvarssumma; och vid närmare förfrågningar hos Drätselkammarens ordförande och på Drätselkontoret besannades denna förmodan. Med anledning häraf har utskottet från Drätselkontoret begärt och fått en styrkt uppgift öfver alla å Kontoret till och med den 24 innev. December utbetalade kostnader för stadens vattenledning, utvisande att af vattenledningslånet, som numera med hela sitt belopp till Kontoret influtit, en summa af 963,722: 25, hittills utgifvits för vattenledningen (hvarvid Föreningsbankens provision för lånets öfvertagande, såsom utgift, samt inkomsterna från vattenledningen, såsom afdrag, observerats), så att behållningen af dessa medel sagde dag bort stiga till 536,277: 75. Från t. f. Vattenledningsstyrelsen har utskottet införskaffat uppgift öfver de återstående vattenledningsutgifterna för innevarande år, d. v. s. för December månad, uppgående till en förslagssumma af 12,600 mark. Om

detta belopp lägges till ofvanstående faktiska utgiftssiffra, skulle summa utgifter ult. Dec. 1877 blifva 976,322: 25, samt det återstående oanvända beloppet blifva i rundt tal 524,000: —. Hela denna summa borde således ult. Dec. 1877 finnas i Drätselkontoret såsom en *ograverad*, men *endast för ett särskildt ändamål disponibel behållning*; budgetförslaget utvisar emellertid en verklig behållning af endast omkr. 329,000: —: således ult. Dec. 1877 en *kassabrist af ungefär 195,000: —*, och till fyllande af denna brist äro medel använda, *som enligt förstärkte Stadsfullmäktiges af Kejs. Senaten fastställda beslut upplånats inkom för bestridande af de med vattenledningens inlösande förenade utgifter*, neml. inköpspriset och de första årens deficit, resp. ränta å inköpssumman och driftkostnaden, för så vidt dessa icke af inkomsterna från vattenledningen betäcktes. — Utskottet har inhemtat att denna brist i stadskassan, detta anlåtande af de för vattenledningens behof influtna lånemedlen, icke daterar sig från i år: året 1876 torde i detta afseende äfven hafva ställt sig för stadskassan ofördelaktigt. — Utskottet vet väl, att de två senaste årens budgetförslag och den på grund af dem verkställda uttaxering undergått en icke ringa rubbning genom särskilda i högsta instans godkända besvär öfver taxerings- och pröfningsnämndernas åtgärder — hvarigenom bl. a. Finlands bank befriats från densamma åsatta 4,000 skattören —; utskottet förbiser vidare icke, att stadens utgifter under dessa år till följd af de rådande dyra tiderna kunnat öfverstiga de i budgetförslagen upptagna, samt inkomsterna, enkannerligen de som bero af den allmänna trafiken, varit mindre än som påräknats; utskottet kan slutligen alltför väl tänka sig möjligheten af äfven andra störingar i de finansiella kalkylernas riktighet: — men utskottet kan det oaktadt icke undgå, att här uttala en smärtsam förvåning öfver att man, i st. för att vid uppgörande af 1877 års budgetförslag, eller redan förut eller ock senare, lägga fram hela detta förhållande i öppen dag för Stadsfullmäktige, utan särskildt bemyndigande tillgripit palliativet att för stadens löpande utgifter använda medel, som varit ämnade uteslutande för vattenledningsaffären, och att man icke ens nu, vid uppgörande af ett utförligt motiveradt budgetförslag för år 1878, ansett sig böra med ett enda ord antyda detta förfarande och orsakerna till detsamma — ett förfarande, hvaraf följden bl. a. blefve den, att, då man antagligen år 1879, enl. köpekontraktet om vattenledningen måste till bolaget Neptun ut-

betala sista posten å *sjelfva köpeskillingen* 200,000 mark, icke ens en bråkdel skulle funnits i behåll af hela det för ändamålet upptagna lån om en och en half million mark, utan uttaxering eller anskaffande af ett nytt lån därför måst ega rum. — Denna utförliga framställning af saken har utskottet ansett sig böra lemna Stadsfullmäktige; och utan att för sin del uttala något vidare bedömande af denna sak, eller föreslå Fullmäktige vidtagande af några särskilda åtgärder med anledning deraf, har utskottet, för att oförtöfvadt bringa saken på redig fot, i föreliggande budgetförslag bland utgifter, i slutet infört, såsom en absolut nödvändig motvigt mot inkomstsidas eljes fullkomligt illusoriska behållning, det af vattenledningslånet återstående oanvända belopp, för hvilket Drättselkontoret ansvarar, eller 524,000: —, hvaraf likväl 288,000 återfinnas bland utskottets förslag till inkomster, såsom lagligen för vattenledningsutgifterna användbara. — Det är uppenbart, att genom utgiftssidans belastande med nämnda dryga ansvarighetsbelopp hela budgetsiffran, och särskildt posten "det belopp, som ytterligare erfordras" bland inkomsterna, måste undergå en betydlig förhöjning, och till följd deraf äfven uttaxeringssiffran antagligen ökas; detta kan väl kännas tungt, isynnerhet under nu varande ekonomiskt betryckta tider, men ännu tyngre vore det visserligen att, sedan man invaggat sig i finansielt lugn, år 1879 uppvakna med en ohjelpig balans för ögonen. Några konsiderationer hafva således icke fått inverka på utskottets tillgöranden i denna fråga.

Såsom en allmän anmärkning mot hela budgetförslaget vill utskottet i förbigående påpeka, att vid en mängd både utgifts- och inkomstposter icke genom tillägg af ordet "*förslagsvis*" utmärkts, att de icke utgöras af fixa, utan endast af approximativa belopp; i de flesta fall utvisar väl redan sjelfva postens natur, att beräkningen är gjord förslagsvis, men i enskilda fall kunde dock tvifvel uppstå hos dem, som icke fått en särskild inblick i stadens budgetförhållanden. Att i detalj afhjelpa denna brist har dock så mycket mindre nu från utskottets sida kunnat komma i fråga, som innevarande års budgetförslag i detta afseende erbjuder nödig vägledning.

Vid detaljerad granskning af budgetförslaget har utskottet funnit skäl till följande anmärkningar, tillägg och förklaringar, vid hvilkas motiverande utskottet dels förfogat öfver en nog knapp tid, dels nödgats taga hänsyn till svårigheterna att dessa tider få tryckarbete i staden verkställt.

Utgifter:

I. Posten 6:o) 75,000: — har utskottet (i likhet med Drätselkammaren) uppfört bland utgifter XII, af skäl som längre fram under denna rubrik angifves. — I stället har utskottet här infört några nya poster, om vilka mera nedanför under inkomster I.

II a. Då justitieborgmästaretjensten antagligen blir besatt under förra hälften af nästkommande år, har utskottet i budgetförslaget tillagt "*dyrtids-tillägg, förslagsvis för ett halft år — 1,000 —*". Åberopande sitt öfver särskilda anslagsfrågor afgifna betänkande af denna dag, har utskottet för "1 translator för finska språket" uppfört i lön 500 — i st. f. 400. — Efter II b. "pensioner", har utskottet, med stöd af samma specialbetänkande, infört såsom en skild post: "*Gratifikation åt Borgmästaren C. A. Öhrnbergs sterbhus — 7,000 —*". Lika som förut skett, erinras äfven nu, i afseende å II d., att Stadsfullmäktiges sekreterare och notarie äro antagna blott för ett år i sender, räknadt från den 1 Februari; så att alla utgifter för Fullmäktiges kansli i sjelfva verket äro förslagsposter.

III a. Ehuru utskottet måste erkänna den teoretiska riktigheten af de skäl, hvarför Magistraten icke ansett ledamöterna i Drätselkammaren böra erhålla någon aflöning, har utskottet likväl, i betraktande af den antagliga svårigheten att derförutan erhålla lämpliga personer till dessa maktpåliggande befattningar och det betänkliga i att alltför mycket taga enskilda personers för annat förvärf behöfliga tid i anspråk för kommunal verksamhet, i budgetförslaget för detta behof uppfört en förslagssumma af tillsammans 4,000: —; hvarmed utskottet mera afsett att bereda desse ledamöter någon ersättning för direkta utgifter och indirekta förluster, än att tilldela dem ett deras verksamhet i stadens tjänst på långt när ens motsvarande arvode.

III b. I posten: "1 kontorsskrifvare etc." borde siffran "1" rätteligen

bortlemnas, då tjensten länge innehafts af två personer; men som detta icke innebär någon ändring i sjelfva budgetssiffran, har utskottet åtnöjt sig med att allenast i förbigående nu derom anmärka.

III *d.* Till förekommande af missförstånd, borde under "1 hammästare" heta "uppbördsprocent, 6 % inberäknadt uppbördsmanlönen", ty denna är i sjelfva verket endast en del, d. v. s. ett minimum, af honom tillförsäkrad uppbördsprocent. — I anledning af Hammästarens den 21 dennes hos Drättselkammaren gjorda framställning, hvilken af Kammaren med dess tillstyrkande till utskottet öfverlemnats, har utskottet sist under denna rubrik uppfört en utgift af tillsamman 1,000: — för aflönande af behöfliga packare och vråkare samt en parmmätareålderman, såsom en oundviklig ersättning utöfver de i taxan därför bestämda afgifter.

III *f.* Ifrån Drättselkammarens enahanda budgetförslag har utskottet under denna rubrik upptagit ytterligare "1 parkvakt, förutom fri bostad, lön 720: —", emedan utskottet af Drättselkammaren inhemtat, att en sådan vakt, hvilken Kammaren jemlikt 2 mom. af 8 § i Drättselreglementet antagit för upprätthållande af den under senaste sommar på mångfaldigt sätt störda ordningen i Tölö park, äfven för den närmaste framtiden blifver behöflig, dels för samma ändamål, dels för andra, såsom för bevakning af planteringarna och skogsväxten i parken, för uppsigten öfver stadens närbelägna egendom vattenborgen och kejsarpaviljongen, för öppenållande af nödiga vintervägar öfver parkområdet, för att i fall af behof gifva stadens skogsvakt handräckning, m. m.

V *e.* Då budgetförslaget under VII *e.* upptager ett arvode af 600 mark åt en veterinärläkare, Herr A. Silfvast, om hvars utbetalande denne i Magistratens beslut af den 20 December 1849 blifvit "tillsvidare" förvissad, "så länge han med beredvillighet vid förefallande behof af veterinärläkarebiträde går stadens inneväanare tillhanda och äfven i öfrigt ordentligen fullgör sina åligganden", synes den för skoning och läkarevård för brandverkets hästar upptagna summan af 36 m. per häst, eller tills. 432: —, vara alltför hög, synnerligast om i betraktande tages, att dessa hästar äro enkla arbetshästar och jemförelsevis obetydligt användas; hvarför utskottet, som ur senaste budgetförslag inhemtat att ackord i detta afseende varit uppgjort emellan Herr Silfvast och brandverket, ansett detta förhållande böra ändras och skoning af berör-

da hästar framdeles verkställas efter räkning, samt vanlig läkarevård om hästarne höra till veterinärläkarens nyssnämnda tjänsteåligganden, för hvilka årsarvodet utgjorde ersättning. Och torde kostnaden för sådan skoning för nästa år lämpligen kunna bestridas antingen från sista posten i V e. "nya grimmor, täcken m. m. — 200: — eller ock från V f . . . oförutsedda utgifter m. m. — 3,000: —; så att hela förslagssumman 432 mark för denna gång fått från budgetförslaget utgå. — Med afseende å nu rådande prissförhållanden synes förslagssumman "för uppköp af 2 nya hästar 1,200: —" skäligen böra nedsättas till 800: —

VII a. Arvodena för Sundhetsnämndens sekreterare och kassaförvaltare äro endast *förslagssiffror*, beroende på Nämndens eget afgörande jemlikt 10 § i dess nyligen fastställda instruktion.

VII d. Posten "foder för 2 hästar — 1,200: —" har utskottet, med afseende å detta års billigare höpriser och möjligheten att under sommaren å fattiggårdens område finna åtminstone något ringa bidrag till hästarnes födande, nedsatt till en förslagssumma af *högst 1,000 mark*.

VIII d. De under rubriken *löner* etc. upptagna poster äro hvad lärorepersonalen angår, i öfrigt desamma, som de i innevarande års budget ingående, utom att en lärarinna afgått, och särskilda i folkskolereglementet föreskrifna löneförhöjningar på grund af längre tjänstetid iakttagits. — *Arvodena* för biträdande lärarepersonal äfvensom vikariatsarvodena, i detta års budget upptagna till 13,400 mark, ingå här med tillsammans 21,300 mark; men som sådant är en naturlig följd af folkskoleväsendets utveckling i staden, synes dervid intet annat vara att påminna, än att staden redan i den närmaste framtiden synes böra vara betänkt uppå att till högvederbörlig ort ingå med anhållan om förökadt statsbidrag till nämnda skolor. — Vidkommande deremot lönerna för 1 sekreterare och 1 ekonom samt arvodena för 1 lärare och 1 lärarinna i sång, har utskottet, med hänvisning till sitt särskilda anslagsbetänkande i dessa frågor, upptagit dem allenast till enahanda belopp, som i innevarande års budget, eller resp. 250: — och 600: — samt 1,000: — och 800: —, hvaremot den föreslagna förhöjningen lagts till den i budgetförslaget förslagsvis uppförda allmänna löneförhöjningssumman 12,100: —, att, efter särskildt beslut af Stadsfullmäktige, framdeles disponeras;

och har således budgetförslaget härigenom icke undergått någon ändring till slutsiffrorna.

IX c. Under rubriken "*aflöningar*" har utskottet främst infört "1 ordförande i Inqvarteringsnämnden — 2,000: —" och för "1 sekreterare, i st. för 600: —, 1,000: —", hvardera i anledning af Inqvarteringskomiténs af ett Stadsfullmäktiges särskilda utskott förordade förslag, som nyligen i utskottsbetänkande blifvit Fullmäktige delgifvet — båda dessa poster dock naturligtvis endast eventuelt, beroende på Fullmäktiges beslut i saken.

X. Denna hufvudrubrik, "*byggnader och allmänna arbeten*", är, såsom äfven de föregående åren varit fallet, den drygaste och den svåraste att fullständigt i detalj motivera. — Posterna under denna rubrik innefatta utgifter af tvenne väsentligen olika slag: 1:o) utgifter för underhåll, reparationer, årliga remontarbeten och årligen återkommande smärre nybyggnader, mera eller mindre regelbundet förekommande fortsättningsarbeten m. m. sådant som med skäl drabbar årsbudgeten, — i budgetförslaget representerade af litter. a, b, d, f, k, l, m, n, p, q, r, s, t, u. — och 2:o) utgifter, som dels i mängd påkallas af den nya stadsplanens förverkligande — litter. c, e, g, h — dels afse att under en kort tid utföra en serie arbeten af långvarigt bestånd — litter. i — dels åter innefatta fulländande af större oafslutade nybyggnadsarbeten — litt. o. Samtliga dessa utgifter har utskottet funnit högeligen af behovet påkallade, och har utskottet så mycket mindre tvekat att förorda desamma, som det närmare öfvervakandet af desse arbetens utförande och bokföringen af utgifterna för dem är en af Drätselkammarens viktigaste uppgifter, samt dessutom stadsingenjörstjensten numera blifvit så stäld, att den hos innehafvaren förutsätter uteslutande verksamhet i stadens tjänst. Men under det utskottet funnit alla de ofvan under 1:o) uppräknade arbetena lämpligen böra och kunna med stadens vanliga årsinkomster under nästa år utföras, har utskottet deremot icke ansett de under 2:o) upptagna arbeten skäligen böra på samma sätt, d. v. s. med uttaxerade medel, bringas till verkställighet; utan får utskottet, med åberopande af de skäl som jemväl af Magistraten i detta ämne anförts, förorda, att för sistnämnda arbetens utförande upptages ett "*nybyggnads- och regleringslån*", hvilket, med fäst afseende å den för försäljningen af stadens disponerade arrendetomter beviljade långa betalningstid af 10 år, synes böra ställas på amortering un-

under åtminstone lika lång tid. Då emellertid Stadsfullmäktige nedsatt ett särskildt utskott, för uppgörande af en allmän plan till stadens reglering, och då utöfver de i föreliggande budgetförslag införda regleringsarbeten jemväl en mängd andra under den närmaste framtiden måste komma till utförande, synas alla närmare bestämningar om lånets belopp och öfriga villkor böra lemnas på sagda utskotts blifvande förslag beroende, och lämpligast nu allenast i budgetförslaget bland inkomster uppföras ett, kostnaderna för nu i fråga varande arbeten motsvarande belopp, att genom lån anskaffas på sätt framdeles varder beslutet. Dessa arbeten ingå i budgetförslaget med följande, af utskottet delvis sammanslagna belopp:

<i>c.</i> stenläggning af Jernvägstorget	41,706: —
<i>e.</i> planering af en mängd gator i de nytillkomna stadsdelarna, tillsammans	181,969: —
<i>g.</i> stenläggning af stadens andel af Lappviksgatan	9,900: —
<i>h.</i> kajen och fiskarhamnen å Skatudden	60,000: —
<i>i.</i> kanaler under särskilda gator, tillsammans	27,375: —
<i>o.</i> brädfodring och inhägnad af fattiggården	19,000: —
	Summa 339,994: —

Beträffande först stenläggningen af Jernvägstorget, har utskottet så mycket mindre kunnat undgå att förorda detta arbete, som — utom de skäl Drättselkammaren och Magistraten härför framställt — arbetet enligt Guvernörens i länet resolution af den 5 febr. 1873 bordt vara verkställt redan inom utgången af år 1875, samt Hans Kejslerliga Majestäts den 19 maj 1875 gifna stadfestelse å stadens nya byggnadsplan bl. a. innehåller, „att det i andra stadsdelen emellan bangården och Mikaelsgatan utmärkta torg skall upplåtas till plats för försäljning af landtmannavaror“; hvartill kommer, att detta torg i sitt nuvarande skick verkligen är farligt för de trafikerande och vanprydande för landets hufvudstad. — Vidkommande åter litt. *e*, eller planeringen af nya gator, har utskottet icke funnit skäl till några amärkningar, men ber att särskildt få förorda den af Drättselkammaren i dess skrifvelse antydda modifikation af profilerna för i fråga varande delar af Högbergs-, Georgs- och Annægatorna. — Stadens under litt. *g*. uppförda kostnad för stenläggning af dess andel i Lappviksgatan kommer påtagligen att mångdubbelt betäckas af lösesummorna

för de oförsålda arrendetomterna vid samma gatas norra sida. — För posterna litt. *h.* och *i.*, innehåller Magistratens skrivelse en enligt utskottets åsigt bindande motivering; och synas de under *i.* upptagna synnerligen nödvändiga kanalbyggnadsarbetena så mycket hellre böra med upplånade medel utföras, som de till storlek och kostnad vida öfverstiga ej allenast de näst föregående årens enahanda arbeten, utan äfven det sunda måttet af *årliga* utgifter för detta ändamål. — Kostnadsförslaget för posten *o.*, brädfodring och inhägnad af fattiggården, har utskottet vid detaljgranskning funnit vara allt för drygt beräknadt, hvarför utskottet anser sig hafva skäl förorda, att detta arbete måtte under Drätselkammarens inseende efter räkning utföras. Någon minskning af förslagskostnaden har utskottet likväl icke företagit, helst detta arbete, såsom en afsigtligt uppskjuten fulländning af ett betydligt nybyggnadsföretag, skäligen synes böra med lånade medel utföras.

Beträffande öfriga poster under X, eller de som höra till de sedvanliga årsutgifterna, får utskottet hänvisa till de två föregående årens budgetförslag äfvensom till Drätselkammarens och Magistratens ofta nämnda skrivelser. Särskildt vill utskottet dock föreslå, att de under litt. *p.* upptagna pissoarer, för hvilka en förslagssumma af 3,000 mark lämpligen nu kunde beviljas, borde till placering och konstruktion göras beroende af slutlig framställning från Drätselkammaren till Stadsfullmäktige, bland hvilka förslaget om sådanas inrättande först väcktes. — Af de öfriga posterna synes blott litt. *r.* 5:o förtjena ett närmare vidrörande; och har utskottet om denna post inhemtat, att utgifterna för stadens planteringar innevarande år för tiden till d. 1 dec. uppgått till 8,791 mark, ehuru några större arbeten eller nya anläggningar icke företagits, samt att stadens trädgårdsmästare hos Drätselkammaren gjort en ganska väl motiverad framställning om särskilda mycket behöfliga remontarbeten och förbättringar å dessa för staden viktiga anläggningar, hvaribland afledande af grundvattnet från mellersta esplanaden, emellan Fabians- och Mikaelsgatorna, samt partiel omplantering af densamma — medtagande tillsamman en ungefärlig kostnad af inemot 4,500 mark — redan under nästa år måste anses högeligen påkallad, om icke denna tynande anläggning snart skall gå fullständig förstöring till mötes.

XII. Af ofvan uppgifven orsak har utskottet ansett den under I upp-

tagna räntan å vattenledningslånet, 75,000: —, hvilken ännu detta år betäckes af de särskildt för ändamålet upplånade medlen, för vinnande af större tydlighet denna gång böra uppföras under rubriken XII, stadens vattenledning. På sätt ofvan omförmälts komma stadens kostnader för vattenledningen ult. dec. 1877 att uppgå till omkr. 976,000: —, deraf ungefär 840,000: — å inköps- och entreprenadsumman; och som denna endast till ett belopp af 900,000 mark under arbetenas fortgång till utbetalning förfaller, har utskottet sjelfallet måst nedsätta den i budgetförslaget, på grund af vattenledningsstyrelsens redan den 19 sept. afgifna specialuppgifter, införda främsta posten 85,000: — till 60,000: —. — Emedan Stadsfullmäktige försin del förklarar sig villige att på vissa vilkor under instundande år utsträcka vattenledningen till den nya accouchementsinrättningen, samt det sålunda icke mera beror på Fullmäktige att undvika detta arbete, utan fastmer synes antagligt att vederbörande genom bifall till de af Fullmäktige uppställda vilkoren skola göra arbetet till en förestående nödvändighet, har utskottet icke kunnat undgå att i budgetförslaget eventuellt uppföra den beräknade kostnaden därför, eller 36,000 mark; hvarvid utskottet knappt torde behöfva erinra, att, på sätt af en jemförelse med hufvudrubriken i inkomstförslaget äfven framgår, någon ökning af årets uttaxeringsbelopp icke derigenom åstadkommes, utan allenast en mot Stadsfullmäktiges beslut om vattenledningens inlösande och upptagande af ett lån för ändamålet icke stridande minskning af de återstående vattenlednings-lånemedlen. — I förbigående vill utskottet anmärka, att posterna 85,000: —, 2,800: —, 2,400: — och 100,000: —, såsom varande utgifter, hvilka enligt redan fattade beslut böra under året bestridas, bort i marginalen betecknas med bokstafven *b*, ej *c*. Posten 9,000: — för rörledningsanslutningar utgör, enligt t. f. Vattenledningsstyrelsens till Drätselkammaren lemnade uppgift, i sjelfva verket en oanvänd (antagligen något högt beräknad) del af ett redan för innevarande års behof beviljadt anslag, som grundar sig på ett af Stadsfullmäktige d. 5 dec. 1876 fattadt beslut.

Efter XII har utskottet, såsom redan förut omförmälts, infört en post: „af anslaget för stadens vattenledning återstår oanvända 524,000: —,“ hvilken post sålunda till formen är fullkomligt analog med den sista utgiftsposten för tillbyggnaden vid fattiggården och för folkskolhuset, samt till sjelfva siffran

utvisar den till allra största delen på faktiska siffror grundade behållningen vid årets slut af de för nämnda ändamål bestämda lånemedel, hvilka bilda så att säga en temporär vattenledningsfond inom stadsfinanserna. Såsom motvigt mot denna betydliga post har utskottet under rubriken IX bland inkomster uppfört en anvisning å nämnda behållning till ett belopp, som motsvarar årets samtliga utgifter för vattenledningen med afdrag af den under samma rubrik beräknade inkomst från anläggningen.

Inkomster:

I. Utskottet har redan förut framlagt, hurusom den här upptagna behållningen i sjelfva verket är endast skenbar; men sedan utskottet å utgiftsidan uppfört hela återstoden af vattenledningsanslaget, är denna behållning här fullkomligt på sin plats. — I denna behållning har emellertid en annan oriktighet yppats, hvarom utskottet meddelat sig med Drätselkammarens ordförande, och hvilken utskottet nu går att i enlighet med hans derutinnan afgifna förslag rätta. Stadsfullmäktige hafva nemligen den 1 juni 1876 förordnat, bland annat, att å de under kommunens förvaltning stående donerade fonders medel skall af staden erläggas årlig ränta, hvars belopp hvarje år vid budgetens fastställande bestämmes och hvilken ränta godtgöres de resp. fonderna, hvaremot budgetens utgift dermed belastas. Af de såsom afdrag från i fråga varande brutto-behållning upptagna fonder, har den första, innefattande donationen för de fattiga, med det uppgifna beloppet 94,750: 80, den 12 mars 1877 till Drätselkammaren öfverlemnats, så att någon ränta derå ännu icke upplupit. Då det synes vara skäl att ställa dessa räntebetalningar efter kalenderår, har utskottet, på sätt ofvan under *utgifter* I omförmålts, der uppfört räntan efter nämnde dag, såsom till betalning förfallen den 1 januari 1878; och får utskottet, som från berörda utgiftsrubrik, hänvisat till nu föreliggande inkomstitel, i detta sammanhang föreslå, att sjelfva räntesatsen, oaktadt den sålunda gjorda placeringen af de donerade medlen erbjuder obestridlig säkerhet och andra fördelar, likväl måtte för ifrågavarande tid bestämmas till 6 procent, eller 4,548: 4, hufvudsakligast därför att de från dessa fonder utgående understödens belopp hittills vanligen varit beräknade efter en sådan ränteinkomst, och räntefoten

under året i allmänhet varit 6 procent. — Den andra fonden, den för dygdigt tjenstefolk, emottogs å Drättselkontoret den 3 april 1875 och utgjorde den 3 april 1876, jemte 5 procent upplupen ränta, den i budgetförslaget upptagna summan 6,412: 98. Röntan å denna summa till den 3 april 1877 utgör 320: 65 och bör således läggas till det här såsom behållning ult. dec. observerade kapitalet — hvilket sålunda blefve 6,733: 63 —; och under *utgifter I* bör på nyssnämndt sätt 5 *procents* ränta å detta kapital för tiden från den 3 april 1877 till den 1 januari 1878 uppföras med 249: 71. — Af enahanda anledning har utskottet i nämnda utgiftstitel infört jemväl 5 *procents* ränta å den tredje afdragsposten, donationen till läsesalen 63,405: 29, — egentligen två donationer, den ena af den 24 maj 1876 å 2,000 mark och den andra af den 11 maj 1877 å 61,405: 29 — hvilken ränta beräknats till sammanlagdt 2,113: 3. — Den ökade utgift, som staden sålunda, dels direkt dels genom minskad behållning, underkastas, uppgår tillsammans till 7,231: 43.

III. Tomtlösen är delvis beroende af bilagda af Drättselkammaren uppgjorda förteckning och värdering af de arrendetomter, som föreslås till inlösen under året; och har utskottet icke funnit något emot nämnda förslag att anmärka.

IX. Af orsak och på sätt utskottet ofvan framhållit, har under denna titel uppförts följ. post: "bidrag från vattenledningsmedel — 288,080: —", hvilket förfarande redan i innevarande års budget iakttagits.

En följd af alla de af utskottet vidtagna förändringar i budgetförslaget — öfver hvilka en särskild tablå till Stadsfullmäktiges lättare granskning och godkännande nedanföre finnes uppgjord — är att den *sista posten* å inkomstsidan, "det belopp som ytterligare erfordras — 694,999: 1", blifvit ökad till 964,338: 44. Redan i det föregående har utskottet förordat upptagande af det utaf Magistraten föreslagna lån för stadens reglering, till ett af utskottet för år 1878 kalkyleradt belopp af 339,994 mark; och då denna summa afdrages från nämnda erforderliga belopp, återstår 624,344: 44. Denna summa är betydlig; den är väl något lägre än 1876 års enahanda summa 655,622: 8, men den öfverstiger vida 1877 års, som var endast 471,061: 7. Icke desto mindre måste utskottet förorda, att det bristande beloppet hopbringas genom allmän uttaxering. Allt hvad möjligen kunnat hänföras till utgifter, som böra

med *lånade* medel bestridas, har utskottet ställt i denna kategori; att ännu der-
utöfver upplåna medel, vore att bestrida löpande utgifter med lån; och sådant
bör icke i landets hufvudstad få komma i fråga. Att åter i en eller annan
form skjuta någon del af denna summa öfver på det följande årets konto, bör
så mycket mindre kunna yrkas, som alla de vattenledningsutgifter, hvilka ännu
år 1878 bestrides med lånade medel, året derpå till största delen måste på
vanligt sätt, d. ä. genom uttaxering, betäckas. — I fråga varande post blifver
således enligt utskottets förslag:

"Det belopp, som ytterligare erfordras,	
att genom lån anskaffas	339,994: —
att uttaxeras	<u>624,344: 44</u>
	964,338: 44

I enlighet med hvad utskottet nu anfört, får utskottet värdsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville fastställa och till Magistraten i af-
seende å verkställighet öfversända det af Magistraten uppgjorda
förslag till utgifter och inkomster för år 1878 med följande af
utskottet deri föreslagna ändringar och tillägg, nemligen:

	Post enligt utskottets förslag.		Utgifter som bortlemnats, och <i>inkomster</i> som införts.		Utgifter som införts, och <i>in-</i> <i>komster</i> som bortlemnats.	
	Mk	pi.	Mk	p.i.	Mk	p.i.
Utgifter.						
I 6:o. A lånet för vattenledningen, ränta etc. <i>flyttas till XII</i>			75,000			
I (i st. f. 6:o). Å donerade fonder under sta- dens förvaltning: för de fattige, utgörande den 31 December 1877 i kapital — 94,750: 80, erlägges d. 1 Jan. 1878 6% ränta från den 12 Mars 1877 med . . .	4,548	4			4,548	4
för dygdigt tjänstefolk, utgörande den 31 Dec. 1877 i kapital — 6,733: 63, erläg- ges den 1 Jan. 1878 5% ränta från den 3 April 1877 med	249	71			249	71

för läsesalen, utgörande d. 31 Dec. 1877 i kapital 63,405: 29, erlägges d. 1 Jan. 1878 5 % ränta dels från d. 24 Maj 1876, dels fr. d. 11 Maj 1877 med	2,113	3		2,113	3
II a. 1 Justitieborgmästare dyrtidstillägg, förslagsvis för ett halft år	1,000			1,000	
II a. 1 translator för finska språket, lön	500			100	
II b. (sist). Gratifikation åt Borgmästar C. A. Öhrnbergs sterbhuss	7,000			7,000	
III a. (Efter 1 ordf.) 5 ledamöter, ersätt- ningar och arvoden, förslagsvis	4,000			4,000	
III d. (Sist.) 2 packare och vräkare, å 400: — . . . . . 800 1 parmmätareålderman 200	1,000			1,000	
III f. (I st. f. 1). 2 parkvakter, förutom fri bostad, lön å 720	1,440			720	
V e. Skoning och läkarevård, utgår	—		432		
V e. För uppköp af 2 nya hästar	800		400		
VII d. Foder för 2 hästar	1,000		200		
VIII d. Löner etc. för 1 sekreterare	250		150		
1 ekonom	600		400		
VIII d. Arvoden för 1 sånglärare	1,000		500		
1 sånglärarinna	800		300		
Tillskott i händelse af bifall till en föresla- gen löneförhöjning åt lärarepersonalen, m. m.	13,450			1,350	
IX c. Aflöningar: (Främst): 1 ordförande i Inqvarteringsnämnden, beroende på sär- skildt beslut	2,000			2,000	
1 sekreterare, d:o d:o	1,000			400	
XII. (Främst.) Å lånet för vattenlednin- gen, utgörande den 31 December 1877 oguldet kapital 1,500,000: — erläggas ränta å 5 % med	75,000			75,000	
XII. Af entreprenadsumman för vattenled- ningens fullbordande förfaller till utbe- talning	60,000	25,000			

XII. (Efter föreg. post). För vattenledningens utsträckning till den nya accouchementsinrättningen, eventuellt, förslagsvis .	36,000		36,000
Näst efter XII. Af anslaget för stadens vattenledning återstår oanvända omkr. .	524,000		524,000
Inkomster.			
I. Till dygdigt tjenstefolk, kapital den 3 April 1876	6,412: 98		
Ränta 5 % till 1 Dec. 1877	320: 65		
	6,733: 63		
	177,643: 62	328,708 90	320 65
IX. (Tillägg). Bidrag från vattenledningsmedel	288,080	288,080	
Det belopp, som ytterligare erfordras, att genom lån anskaffas	339,994		
att uttaxeras	624,344 44		
	964,338 44	269,339 43	
	Summa	659,801 43	659,801 43

Vidare torde Stadsfullmäktige vilja besluta:

- 1:o) att genom Magistraten anmoda Drätselkammaren, att vid planeringen af nu föreslagna delar af Högbergs-, Georgs- och Annegatorna den af Kammaren antydda modifikation af profilen bör ske;
- att brädfodring och inhägnad af stadens fattiggård bör under Drätselkammarens inseende efter räkning utföras;
- samt att så fort sig göra låter till Stadsfullmäktige inkomma med framställning om lämpligaste konstruktion och placering för de föreslagna pissoarerna;

2:o) äfvensom att underrätta Magistraten, att närmare beslut om sättet och villkoren för upptagande af det för bestri-
dande af en del 1878 års utgifter beslutna lån framdeles skall
af Stadsfullmäktige fattas och bringas till vederbörandes kännedom.

Äfvenså torde Stadsfullmäktige, på grund af Magistratens tillstyrkan och
såsom sammanhängande med inkomstiteln "tomtlösen", böra besluta:

att godkänna bilagda förslag öfver de arrendetomter, som
böra till inlösen upplåtas år 1878; hvarom underrättelse i van-
lig ordning borde expedieras.

Helsingfors, den 26 December 1877.

N. Chr. Westermarck.

And. Joh. Malmgren.

Emil Hjelt.

G. Tallgren.

Wilhelm Brummer.

J. A. Florin.

J. Lindfors.

Förteckning öfver de arrendetomter, som af Drätselkammaren föreslås att till inlösen upplåtas under år 1878.

Tomtens nummer	Gatan hvarvid tomten är belägen	Qvarterets nummer och namn	Arealvidd i kvadrattot	Åsatt värde i penni per kvadrattot	Tomtens totalvärde		Anmärkningar.
					Frög.	7 μ .	
19	Kaserngatan	105. Makrillen	13,500	35	4,725	—	
20	»	»	13,500	35	4,725	—	
21	»	»	13,500	35	4,725	—	
22	»	»	23,325	25	5,831	25	
18	Högbergsgatan	106. Sillen	14,400	35	5,040	—	
20	»	»	14,400	35	5,040	—	
22	»	»	14,400	35	5,040	—	
24	»	»	14,400	35	5,040	—	
29	»	105. Makrillen	15,000	35	5,250	—	
31	»	»	15,000	35	5,250	—	
33	»	»	15,000	35	5,250	—	
35	»	»	21,600	35	7,560	—	
2	Skarpskyttegatan	»	13,500	35	4,725	—	
4	»	»	15,000	35	5,250	—	
5	»	106. Sillen	8,924	35	3,123	40	
7	»	»	9,700	35	3,395	—	
9	»	»	10,800	35	3,780	—	
11	»	107. Strömmingen	12,840	35	4,494	—	
13	»	»	12,840	35	4,494	—	
15	»	»	12,000	35	4,200	—	
17	»	»	12,300	35	4,305	—	
6	»	108. Simpan	11,520	35	4,032	—	
8	»	»	11,520	35	4,032	—	
10	»	»	11,520	35	4,032	—	
12	»	»	10,800	35	3,780	—	
14	»	»	10,800	35	3,780	—	
16	»	»	10,800	35	3,780	—	
18	»	»	10,800	35	3,780	—	
20	»	»	14,820	35	5,187	—	
1	Jägaregatan	»	9,600	35	3,360	—	
Summa			398,109	—	137,005	65	

Helsingfors Drätselkammare den 16 November 1877.

På Drätselkammarens vägnar:

THEOD. BERGELUND.

*J. W. Nordberg.
f.d.*

Budgetutskottets betänkande *öfver särskilda till
dess beredning öfverlemnade anslagsfrågor, de flesta hörande till
1878 års budgetförslag.*

Den 28 sistlidne november hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat en af tio bland Fullmäktige undertecknad skrift af samma dag, deri föreslås, att Stadsfullmäktige, såsom en särskild tacksamhetsgård för de stora tjänster affidne Justitieborgmästaren C. A. Öhrnberg gjort denna stad och den framstående verksamhet, han här utöfvat såsom domare, såsom medlem af stadens styrelse och såsom representant vid landtdagarna, ville vidtaga åtgärd derhän, att Öhrnbergs efterlevande enka och barn blefve tryggade mot ekonomiskt betryck, samt i sådant afseende åt dem anslå årlig pension af 1,600 mark, hvaraf hälften skulle beräknas för enkan och den andra hälften för barnen tills dessa uppnått myndig ålder.

Utskottet tror sig hvarken behöfva för Stadsfullmäktige närmare framlägga afl. Borgmästaren Öhrnbergs stora förtjenster om denna stad, eller särskildt försäkra att dessa förtjenster af utskottet till fullo uppskattas; men då den affidnes enka och barn, enligt hvad känt är, från finska civilstatens enke- och pupillkassa uppbar en icke ringa pension, samt deras belägenhet äfven eljes icke kan anses vara i någon mån nödstäld, i ty att boet, på sätt utskottet inhemtat, eger en i liknande fall mindre vanlig behållning — synes någon *pensionering* jemväl från stadens sida icke här vara på sin plats, helst olägenheter af ett sådant prejudikat antagligen icke i framtiden skulle uteblifva. Såsom regel bör nemligen gälla, att staden icke beviljar pension i de fall, då pension från annat håll åtnjutes, så framt icke omständigheterna äro särdeles ömmande. Deremot har utskottet för sin del känt sig manadt, att, med användande af en annan form för det föreslagna erkännandet från stadens sida, föreslå, att *Stadsfullmäktige* med anledning af i fråga varande skrift *ville tilldela affidne Öhrnbergs sterbhus en gratifikation*, vid bestämmande af hvars belopp utskottet stannat vid summan 7,000 mark i ett för allt, motsvarande ett års af den affidne åtnjuten lön och sålunda icke utan motsvarighet vid liknande förhållanden i andra institutioner inom samhället. Och har utskottet förty i 1878 års budgetförslag infört en sådan utgift från stadskassan, att i sammanhang dermed komma under pröfning.

Den II innevarande december hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat en från Magistraten jemte skrifvelse af den 8 i samma månad inkommen skrift, deri aflidne Politierådsmannen K. V. Cadenius' efterlemnade enka Albertina Henriette Cadenius anhåller, att hon och hennes oförsörjda dotter Maria Theresia Cadenius måtte från stadskassan tillförsäkras visst årligt bidrag till deras lifsuppehälle; och hade Magistraten för sin del tillstyrkt, att Enkefru Cadenius och hennes dotter måtte beviljas en gemensam årlig pension af 500 mark, som efter enderas död eller i händelse dottern inginge giftermål skulle minskas till 300 mark. — Ur ansökningen bilagda handlingar inhemtas vidare: att Enkefru Cadenius är född år 1819 och hennes dotter år 1849, att vid bouppteckningen efter hennes aflidne man summa inventarii uppgått till 3,260 och afkortningen till 613 mark, samt att enkan och dottern åtnjuta i årliga pensioner, från finska civilstatens enke- och pupillkassa 560 mark och från handels-societetens understöds- och pensionskassa 188 mark.

I betraktande af dessa Enkefru Cadenius och hennes dotter redan förut tillkommande pensioner, och med afseende derå, att dottern är af den ålder att hon sjelf bör kunna väsentligen bidraga till sin och modrens existens, har utskottet, stödt på ofvan framställda uppfattning af stadens pensioneringsskyldighet, icke trott sig böra tillstyrka bifall till i fråga varande ansökning, och detta så mycket hellre, som utskottet jemväl inhemtat, att Enkefru Cadenius har en arbetsför myndig son med betydliga årsinkomster.

Utskottet får derfor föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta:

att afslå Enkefru Cadenius' i fråga varande anhållan samt att i skrifvelse Magistraten derom underrätta, i afseende å sökandens förständigande.

I en till Magistraten inlemnad och derifrån Stadsfullmäktige delgifven skrift af den 18 oktober 1877 har translatorn för finska språket vid Magistraten och Rådstufvurätten i denna stad, C. A. Gröneberg, anhållit, att, emedan hans arbete vid dessa verk blifvit ökadt äfvensom stadens Drätselkammare numera begynt anlita honom för talrika öfversättningar, hans aflöning måtte, från 400 mark, höjas till 1,200 mark om året, att utgå från den 1 oktober 1876, då det «fyrfaldigt förökade» arbetet vidtagit.

På de af Magistraten, i slutet af dess till 1878 års budgetförslag fogade skrifvelse, framhållna skäl får utskottet föreslå, att den vid Magistraten och Rådstufvurätten anstälde translatorn för finska språket framdeles, från och med år 1878, måtte erhålla en förhöjd aflöning af 500 mark om året, mot skyldighet att ombesörja jemväl det vid Drätselkammaren förekommande öfversättningsarbete till och från nämnda språk; och har utskottet i budgetförslaget för nästa år observerat jemväl denna utgift.

Den 12 november 1877 hafva Stadsfullmäktige till utskottet remitterat en genom Magistraten till Fullmäktige inkommen skrift af den 10 förut gångna oktober, deri Folkskoldirektionen anhåller att de af Fullmäktige bestämda löner för läraren och lärarinnan i sång vid högre folkskolorna måtte, till följd af betydligt ökad arbete för dem, från och med innevarande läsåår förhöjas från resp. 1,000 och 800 mark till 1,500 och 1,100 mark, äfvensom att sekreterarens och ekonomens vid Direktionen aflöning måtte, af samma orsak, ökas från resp. 250 och 600 mark till 400 och 1,000 mark.

Då emellertid Stadsfullmäktige nedsatt ett särskildt utskott, för omarbetande af gällande reglemente för stadens folkskolor och dermed sammanhängande aflöningsstat, har utskottet icke ansett sig böra ingå i någon definitiv pröfning af denna Folkskoldirektionens anhållan, utan allenast nu velat föreslå, att, på sätt utskottet vid sin granskning af 1878 års budgetförslag jemväl gjort, *de nu föreslagna lönetillökningarna måtte eventuellt, d. ä. beroende i sista hand på Fullmäktiges beslut framdeles, upptagas i sagda budgetförslag, likväl icke såsom tillägg till resp. löntagares lönebelopp, utan, för konsekvensens skuld, såsom motsvarande förstoring af det i förslaget med 12,100 mark uppförda tillskottet* i händelse af bifall till den i fråga komna löneförhöjningen åt lärarepersonalen i öfrigt.

Den 11 innevarande december hafva Stadsfullmäktige till utskottet jemväl remitterat en från Inqvarteringskomitén genom Magistraten till Fullmäktige inkommen skrifvelse af den 30 sistlidne november, deri hemställes, att vid Komitén sedan 30 år anställde vaktmästaren J. F. Holmberg, som under aflidne Qvartermästaren Backmans långvariga sjukdom i två månaders tid ensam utförde alla hans tjensteåligganden samt derefter måste tillhandagå den nyantagne biträdande Qvartermästaren med råd, upplysningar och hjälp, hvilket Holmberg allt med redlighet, omtanke och nit fullgjort, måtte för dessa utöfver hans egentliga syssla gjorda väsentliga tjenester tilläggas en gratifikation af 400 mark, motsvarande hälften af hans årliga löneförmåner; och hade Magistraten för sin del till Stadsfullmäktige öfverlemnadt, huruvida icke omförmälda framställning kunde förtjena afseende.

Äfven utskottet anser det vara fullkomligt i sin ordning, att Vaktmästar Holmberg tilldelas ersättning för i fråga varande extra arbete; men den af Inqvarteringskomitén antydda grund för ersättningens beräkande, neml. en viss qvot af Holmbergs egen lön, finner utskottet vara oegentlig; hvarför utskottet föreslår, att honom måtte tilldelas en ersättning motsvarande två månaders qvartermästarebefattningen åtföljande lön, eller, om å ena sidan både den egentliga lönen 1,200 m. och aff. Backmans personala anslag 800 m. läggas till grund för kalkylen, men å andra sidan något ringa afdrag göres med afseende å Holmbergs i vissa af tjensteåliggandena till-

äfventyrs bristande kvalifikationer, i rundt tal en godtgörelse af 300 mark. Och torde derfor Stadsfullmäktige vilja besluta:

att för i fråga varande tjänstearbete bevilja Vaktmästaren Holmberg en godtgörelse af 300 mark på innevarande års räkning, samt att i skrifvelse Magistraten derom underrätta, i afseende å vederbörandes förständigande.

Med anledning af Drätselkammarens, i slutet af dess särskildt tryckta skrifvelse angående 1878 års budgetförslag, gjorda framställning, får utskottet slutligen tillstyrka, att Stadsfullmäktige, med bifall till Kammarens förslag och med fäst afseende å de första årens jemväl för ledamöterna mera betungande organisationsarbete, ville besluta:

att för innevarande år bevilja ordföranden i Drätselkammaren ett tilläggsarvode af 3,000 mark samt Kammarens ledamöter en ersättning af sammanlagdt 6,000 mark, att af Drätselkammaren dem emellan fördelas; hvarom Kammaren borde genom Magistraten af Stadsfullmäktige underrättas.

Helsingfors, den 26 december 1877.

N. CHR. WESTERMARCK.

And. Joh. Malmgren.

Wilh. Brummer.

Emil Hjelt.

J. A. Florin.

G. Tallgren.

J. Lindfors.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Då Herrar Stadsfullmäktige den 28 Mars 1876 utsågo undertecknade att utgöra Bestyrelse för det vid samma tillfälle af kommunen öfvertagna folkbiblioteket, skedde det med anmodan att i sinom tid uppgöra förslag ej mindre till reglemente för inrättningen än ock instruktion för Bestyrelsen. Till fullgörande af detta uppdrag har dock en erfarenhet varit erforderlig, hvilken kunnat vinnas först genom den numera verkställda reorganisationen af inrättningen.

Sedan bestyrelsen konstituerat sig sålunda att till Ordförande utsågs undertecknad Estlander samt till sekreterare undertecknad Borenius, var den första åtgärden att med fabrikör Grönqvist, på sätt Herrar Stadsfullmäktige beslutit, träffa aftal om lokalens upphyrande och i ordning ställande, äfvensom antaga bibliotekarie och vaktmästare. Den förra befattningen öfverläts åt dittillsvarande bibliotekarien C. A. Gröneberg mot ett årligt arvode af 1,200 mark, hvarjemte 200 mark tilldelades honom för upphyrande af annat rum, i stället för det han innehaft i bibliotekslokalen. Åt vaktmästaren anslogs 120 mark årligen jemte rum och ved.

De första dagarne i Juni öfvertogs biblioteket under revision tillsammans med förra Bestyrelsen, och visade sig då att bokförrådet utgjordes af 2,248 volymer, deraf 1,443 tillhörande svenska afdelningen och 805 den finska, inberäknade utestående samt mer eller mindre defekta och förslitna. Den biblioteket tillhöriga mobilieren, som till stor del bestod af kasserad skolmöbel, befanns vara temmeligen värdelös, så när som på bokskåpen, hvarför nya bord, stolar, etagerer, skrank m. m., för det mesta af gulbet-sad björk anskaffades för en summa af 1,011 mark, och tvekade Bestyrelsen så mycket mindre att anslå för ändamålet en så stor summa, som Utskänkningsbolaget förliden vår stält 2,000 mark till inrättningens förfogande. Till följd af rummens reparation under sommaren kunde tyvärr katalogiseringsarbetet, såsom afsedt var, icke verkställas medan biblioteket var stängt. För att under hösten icke helt och hållet afbryta utlåningen, utfördes katalogiseringen först på det finska och derefter under vintern på det svenska bokförrådet, och finnes numera fullständiga realkataloger upprättade. Med ledning deraf har bokrequisitionen för året uppgjorts i främsta rummet till kompletterande af defekterade samt för fullständigande af det inhemska bok-

förrådet. Till årets början requirerades tidningar och tidskrifter för en summa af *Smc* 280: 75, hvarutom en stor del sådana i hufvudstaden erhållits gratis.

Då Folkbiblioteket numera är en kommunalanstalt, torde ett reglemente, fastställande såväl Bestyrelsens befogenhet, som i hufvudsak de föreskrifter, enligt hvilka kommunens medlemmar vore berättigade att anlita inrättningen, böra till högvederbör- lig ort inlemnas till godkännande, medan deremot den ordning, som bör iakttagas vid inrättningens begagnande, torde kunna lämpligast regleras genom Stadsfullmäktiges be- slut. Då bibliotekariebefattningen, som enligt förslaget skulle besättas från Juni till Juni, ännu detta år icke kunnat definitivt bortgifvas, har Bestyrelsen ansett att Herr Grönebergs anställning kunde fortgå till dess att reglementet kunde i denna punkt tillämpas. Helsingfors, den 24 Maj 1877.

C. G. Estlander.

K. F. Ignatius.

A. A. Borenius.

Stadgar för Helsingfors Folkbibliotek.

§ 1.

För att bereda stadens invånare och i synnerhet arbetarebefolkningen till- fälle till nyttig och bildande läsning, underhåller Helsingfors stad ett Folkbibliotek, hvilket bör med tiden utvecklas sålunda, att det som stadsbibliotek kan sprida kun- skap och bildning till alla samhällsklasser.

Med biblioteket är förenad en läsesal, der utom böcker äfven tidningar, tid- skrifter och planschverk tillhandahållas den besökande.

§ 2.

För vården af biblioteket utse Stadsfullmäktige en Bestyrelse af tre ledamöter och tre suppleanter, valde för tre år sålunda, att årligen en ledamot och en suppleant afgå, de tvenne första åren efter lottning, sedan i tur. De invalde tillträda sin be- fattning vid påföljande års ingång, hvarvid ledamöterna utse bland sig en ordförande samt fördela sig emellan de ekonomiska och sekreteraregöromålen.

§ 3.

Bibliotekarie vid inrättningen antages af Stadsfullmäktige på förslag af Besty- relsen, som vid yppad ledighet genom annons uppmana hugade sökande att inom tret- tio dagar anmäla sig hos Bestyrelsen. Tjensten besättes för en tid af fyra år, räk-

nadt från Juni månads början, och är förenad med ett arvode, hvars belopp före ledig ansläendet fastställs af Stadsfullmäktige.

§ 4.

Bestyrelsen antar efter behof biträde åt bibliotekarien äfvensom vaktmästare vid inrättningen.

§ 5.

Bestyrelsen, hvars ledamöter äro ansvarige för förvaltningen i hvad på densamma ankommer, eger

att utöfva uppsigten öfver inrättningen, tillse att biblioteket och läsesalen på bestämda tider hållas öppna för allmänheten, äfvensom att meddela bibliotekarien och vaktmästaren de närmare föreskrifter, som med hänsyn till ordningens upprätthållande af omständigheterna påkallas;

att för inrättningen upphyra ändamålsenlig lokal samt låta brandförsäkra dess egendom;

att verkställa requisition af böcker, planschverk och tidningar samt föra fullständig inventariilängd öfver inrättningens bokförråd och öfriga tillhörigheter;

att å Drätselkammaren kvartalsvis uppbära de medel, som af Stadsfullmäktige anslagits för inrättningens underhåll;

att årligen på föreskrifvet sätt afgifva förslag öfver inrättningens inkomster och utgifter för följande år samt räkning öfver de medel, som af Bestyrelsen om händers hafts under nästföregående år;

samt att årligen vid December månads utgång uppgöra och till Magistraten och Stadsfullmäktige inlemnna statistiskt affattad berättelse öfver inrättningens vård, dess förkofran och begagnande.

§ 6.

Bibliotekarien omhänderhar biblioteket och läsesalen samt ombesörjer utlåning och inbinding, ansvarar för vården af bokförrådet och inrättningens öfriga tillhörigheter.

§ 7.

Biblioteket och läsesalen hållas året om på lämpliga tider afgiftsfritt tillgängliga för allmänheten. Emot en mindre afgift utlånas böcker från biblioteket åt en hvar, som icke på grund af vanvård eller försumlighet af Bestyrelsen förklarats oberättigad att begagna folkbiblioteket. — Besökande, som gjort sig skyldig till åverkan

eller oskickligt uppförande i läsesalen, kan af bibliotekarien utvisas. All skada, som tillfogas inrättningens tillhörigheter, ersättes af den vållande.

§ 8.

För indrivande af boklån, plikter och skadestånd erhåller Bestyrelsen handräkning af stadens poliskammare emot en mindre afgift som af Stadsfullmäktige bestämmes.

§ 9.

Vid utgången af Bibliotekariens tjänstetid och deremellan hvart annat år i början af Juni månad anställs inventering af bibliotekets böcker, hvarvid inventeringsmännen, som utgöras af Bestyrelsens ledamöter och suppleanter samt tvenne af Stadsfullmäktige utsedde personer, ega ifrån inventeringslängden afföra förkomna böcker samt pröfva Bibliotekets ersättningsanspråk.

§ 10.

Närmare stadganden angående tiden och afgifterne för bibliotekets begagnande, plikter för försummade lån och vården i öfrigt upptagas i ordningsreglor, som af Bestyrelsen uppgöras och af Stadsfullmäktige fastställas.

Ordningsreglor för Helsingfors Folkbibliotek.

§ 1.

Biblioteket och dess läsesal hålles tillgängliga för allmänheten minst tre timmar hvarje dag, med undantag af större högtidsdagar samt för tiden från den 1 Juni till den 1 September, då inrättningen är i mon af behof enligt tillkännagifvande öppen en eller flera dagar i veckan.

§ 2.

För att utöfva en ständig och noggrann tillsyn öfverenskomma Bestyrelsens ledamöter och suppleanter sig emellan om en viss ordning för inrättningens besökande.

§ 3.

Från biblioteket utlånas böcker emot en afgift af 5 penni för volym, eller på

halfårs- och månadsabonnement i förra fallet emot en afgift af 1 mark för två volymer i gången, i det senare fallet emot en afgift af 25 penni för en volym i gången.

§ 4.

Hvarje bok förses med lämpliga upplysningar om villkoren för begagnandet, deri bland annat anges för huru lång tid den utlånas, och bör boken ovilkorligen återställas inom denna tid eller ock derförinnan, ifall den för bibliotekets behof infordras. Försumma låntagare den bestämda terminen, vare skyldig att till biblioteket erlægga en plikt af 50 penni.

§ 5.

För skadade eller förkomna böcker är låntagaren skyldig att erlægga till biblioteket ett skadestånd, hvars belopp bestämmes af bibliotekarien. Nöjes låntagaren icke med åtgärden, eller är den förkomna bokens värde okänt, ankommer på Bestyrelsen att pröfva saken.

§ 6.

Bibliotekarien besörjer utlåningen sålunda att låntagarens namn och bostad jemte utlåningsdag införes i en journal, der äfven den erlagda afgiften eller abonnementsbiljettens N:r antecknas.

Öfver dem, som uttaga böcker till begagnande i Läsesalen, föres en skild journal, och åligger bibliotekaren och vaktmästaren vaka deröfver att de uttagna böckerna före bortgåendet återställas.

§ 7.

Hvarje månad redovisar bibliotekarien hos Bestyrelsen för de uppburna afgifterne och skadestånden samt inlemnar en förteckning öfver utestående boklån, plikter och skadestånd till Bestyrelsen, som på föreskrifvet sätt låter indrifva desamma.

§ 8.

Vid årets slut afger Bibliotekarien till Bestyrelsen berättelse om antal boklån under året, vid tillfället utestående eller förkomna böcker, frekvensen i läsesalen med mera, som kan tjena till upplysning om inrättningens verksamhet.

§ 9.

Tidningar och Tidskrifter, som erforderlig tid legat tillgängliga i läsesalen, samlas efter hand, hvarefter det vid årets slut ankommer på Bestyrelsen att förordna

om hvilka af dem skola inbindas och införlifvas med biblioteket, samt hvilka skola såsom makulatur försäljas.

§ 10.

Vid besöken i läsesalen, der vaktmästaren bör tillse att stillsamhet och god ordning äro rådande, eger enhvar att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter Bestyrelsen derstädes låter anslå samt hörsamma Bibliotekariens tillsägelser.

DRÄTSELKAMMAREN Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

i

Helsingfors,

den 14 September 1877.

N° 125.

Härjemte får Drätselkammaren ödmjukast till Stadsfullmäktige insända förslag till instruktion för första afdelningen af Helsingfors stads byggnadskontor.

Då staden kommer att öfvertaga vattenledningen efter dess fulländning, har Drätselkammaren ansett förvaltningen af densamma lämpligast kunna hänföras till byggnadskontoret och därför föreslagit, att byggnadskontoret skulle bestå af tvenne afdelningar, af hvilka den första afdelningen hade till föreståndare stadsingeniören samt den andra afdelningen komme att förestås af en vattenledningsingeniör, och nästnämnde afdelnings verksamhet genom särskild instruktion i sinom tid bestämmas, då ock en del arbeten från första afdelningen, eller andra lämpliga uppdrag kunde andra afdelningen ombetros.

Till grund för ifrågavarande förslag, deri Drätselkammaren velat tilldela stadsingeniören tillbörlig handlingsfrihet, har Drätselkammaren i väsendtliga delar lagt det af framlidne Justitieborgmästaren, Hofrättsassessoren C. A. Öhrnberg i listtiden uppgjorda förslag i ämnet, som tillika närslutes.

Emedan vid arbetsföretagens utförande och byggnadsmaterialiers uppköp stor vikt ligger uppå byggmästarens duglighet, men detta likasom erforderligt intresse för stadens arbeten icke torde kunna i större mon påräknas hos en för dagspenning för tillfället antagen sådan, har Drätselkammaren föreslagit att vid byggnadskontorets första afdelning skulle anställas en byggmästare med fast lön, hvilken, då den nuvarande byggmästaren för hvarje dag om året uppbär sju mark, Drätselkammaren för sin del anser böra bestämmas till minst 3,600 mark för år.

Som stadens material- och instrumentalförråd m. m. komma genom vattenledningens öfvertagande och antagligen äfven eljest att ökas, samt större ordning uti deras vård är af nöden, har Drätselkammaren uti förslaget i fråga infört en materialförvaltare, som under föreståndarenes inseende omhänderhade och månadtligen redovisade för allt till hvardera afdelningen af byggnadskontoret hörande dylikt gods; och emedan materialförvaltaren, hvilken äfven ålåge emottaga de materialier m. m., som för stadens räkning upphandlas samt i sådant afseende och för byggnadsmaterialiers utgifvande hvarje arbetsdag vara i ständig verksamhet äfvensom öfver allt upphandladt, användt och i behåll varande gods föra specialförteckningar, derigenom komme att fullt upptagas, får Drätselkammaren föreslå, om icke hans lön kunde bestämmas till 2,500 mark om året.

Emedan specialförslagen till de allmänna arbetena erfordra omsorgsfull utar-

betning och arbeten, som under påföljande år böra företagas, ofta först hösten förut kunna yppas, har Drätselkammaren trott sig böra lemna stadsingeniören rådrum att senast inom utgången af September månad till Drätselkammaren inkomma med sagde förslag, för att efter undergången granskning till Stadsfullmäktige öfverlemnas.

Den expeditionslösen, stadsingeniören nu uppbär, grundar sig dels på olika äldre författningar, dels ock på hvad från äldre tider varit öfligt; men som frågan om en ny expeditionstaxa för stadsingeniören torde komma att fördröja fastställandet af instruktion för afdelningen i fråga, har Drätselkammaren, som anser stadsingeniören böra för enskilda förrättningar, dervid biträde stundom bör aflönas, tillkomma lösen, i förslaget upptagit att stadsingeniören finge uppbära expeditionslösen efter de grunder och den taxa, som härförinnan följts, men borde underkasta sig alla de bestämmningar, som härom framdeles kunna meddelas.

Under den 11 sistlidne April hafva Stadsfullmäktige, på derom af Drätselkammaren gjord framställning, beviljat ett anslag för innevarande år af 300 mark i månaden för ett ingenjörbiträde i stadens tjenst, hvartill Drätselkammaren från den 1 påföljde Augusti förordnat Civilingeniören F. J. Lindström. Men emedan för stadens reglering större arbeten förestå och affattning af flere villor, hvarmed detta år icke medhunnits, jemväl under nästa år eger rum, har Drätselkammaren, öfvertygad om det nödvändiga behovet af nämnde ingenjörbiträde äfven under nästkommande år, funnit sig föranlåten att i sammanhang härmed hos Stadsfullmäktige ödmjukast anhålla, att Stadsfullmäktige ville tillåta, det finge nämnda anslag af 300 mark i månaden för ett ingenjör biträde af Drätselkammaren disponeras jemväl för år 1878.

Protokoll, upptagande den skiljaktighet, som vid förslagetets behandling i Drätselkammaren förefallit, bifogas äfven härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Theod. Bergelund.

Lars Homén,
t. f.

Förslag

till

Instruktion för första afdelningen af Helsingfors stads byggnadskontor.

§ 1.

Byggnadskontoret, som underlyder stadens Drätselkammare, består af två afdelningar.

Första afdelningen förestås af stadsingeniören.

Andra afdelningen har till föreståndare en vattenledningsingenjör.

§ 2.

Det tillhör första afdelningen af byggnadskontoret att, under inseende af Drätselkammaren, handhafva närmaste våden om stadens fasta och lösa egendom samt ombesörja byggnads- och arbetsföretag, som för stadens räkning ega rum, med undantag af hvad häraf, enligt särskild instruktion, å andra afdelningen af byggnadskontoret ankommer.

§ 3.

Stadsingeniören, som tillsättes på sätt i det för Drätselkammaren gällande Reglemente är stadsgadt och icke får från tjänsten afträda innan sex månader förflutit från den dag, han sig hos Kammaren i sådant afseende uppsagt, är icke tillåtet att tillika bestrida annan tjänst eller åtaga sig enskilda uppdrag; Och äro vid afdelningen honom till biträden anställda: en byggmästare,
en bokhållare och
en materialförvaltare,

hvilka biträden, efter stadsingeniörens hörande, af Drätselkammaren antagas; hvarutom stadsingeniören i och för stadens arbeten eger efter behof antaga tillsyningsmän och öfrige arbetare samt anlita yrkesidkare äfvensom med dem träffa aftal om beloppet af deras arvode eller lön, hvarvid stadens rätt och fördel böra tillgodoses, med iakttagande att, då större utgift ifrågakommer, sådan underställes Drätselkammarens pröfning.

Till denna afdelning höra jemväl stadens trädgårdsmästare samt skogs- och parkvakter.

§ 4.

Stadsingeniören, som utöfvar närmaste tillsynen öfver stadens allmänna arbeten såväl öfver dem, hvilka verkställas under afdelningens omedelbara ledning, som äfven öfver sådana arbetsföretag, hvilka å entreprenad öfverlåtits, åligger icke allenast utarbete de byggnadsförslag, som afse genomförandet af stadens nya byggnadsplan eller eljest för stadens räkning ifrågakomna, samt leda de för stadens kartverk erforderliga arbeten, utan ock hos Drätselkammaren göra framställningar och väcka förslag i de ämnen, som ligga inom hans verksamhetsområde, ätvensom afgifva de upplysningar och utlåtanden, som honom af Drätselkammaren affordras, samt i sådant afseende jemväl uppgöra erforderliga ritningar, kostnadsförslag, profiler m. m. Börande stadsingeniören, på kallelse och äfven eljest, när han finner anledning dertill förekomma, närvara vid Drätselkammarens sammanträden, då de till hans verksamhet hörande ärenden der föredragas.

§ 5.

Det åligger stadsingeniören jemväl, att

a) föra stadens tomtebok, på sätt i den för staden gällande byggnadsordning närmare föreskrifves, och, på begäran, utfärda bevis om tomtebokens innehåll, samt, efter erhållet förordnande af Drätselkammaren eller Magistraten, verkställa de mätningar af byggnadstomter, som sagda byggnadsordning påbjuder;

b) vid ny gatas stenläggning, omläggning af gammal gata eller del deraf, äfvensom vid inrättandet af täckt afloppskanal, icke allenast, på anmälan, verkställa er-

forderliga afvägningar och meddela sakegarene de vidare anvisningar, som för arbetets ändamålsenlighet äro af nöden, utan ock under arbetets fortgång förvissa sig derom att de sålunda gifna föreskrifterna noga följas samt, ifall afvikelse derifrån egt rum och rättelse icke genast på tillsägelse gjorts, saken utan dröjsmål hos Drätselkammaren anmäla;

c) deltaga i afträdessyner och ekonomiska besigtningar, som angå stadens villor och andra jordlägenheter, äfvensom i öfriga förekommande syneförrättningar, hvar till förordnande meddelas, samt uppsätta och utskrifva fullständig redogörelse om hvad förrättningsmännen vid synegången inhemtat och dervid förelupit, äfvensom angående berörda villor och lägenheter uppräta karta och beskrifning;

d) granska ritningarne till ny- och tillbyggnad å de i nästföregående moment nämnde villor och öfrige jordlägenheter samt dervid yttra sig angående såväl byggnadens yttre utseende, som dess placering, innan sagde ritningar af Drätselkammaren pröfvas, äfvensom sedan under byggnadsarbetets fortgång tillse att de dervid följas;

e) hafva närmaste vården om staden tillhöriga hus och byggnader, gatuandelar, torg och andra öppna platser, hägnader, brunnar, kajer, brandpumpar, bryggor, broar, chausséer och vägar m. m. samt i sådant afseende minst två gånger om året å desamma anställa noggrann besigtning och undersökning, äfvensom vid yppad skada eller brist å någon af dem, utan dröjsmål derom hos Drätselkammaren anmäla, men om mindre bristfälligheters skyndsamma afhjelpande genast ingå författning;

f) årligen inom September månads utgång till Drätselkammaren inkomma med förslag till de nya allmänna arbeten för stadens behof och räkning, som han anser böra under det nästföljande året utföras, eller i afseende hvarå Drätselkammaren finner godt derom särskildt anmoda honom, samt derhos bifoga specialkostnadsförslag jemte ritningar, äfvensom på samma gång, jemte ingifvande af kostnadsberäkning, föreslå de arbeten han finner böra under sagde år verkställas för bibehållande i behörigt skick af stadens under mom. e nämnda tillhörigheter. Börande dervid tillika yttrande aflemnas om och hvilka arbeten lämpligen kunna till utförande å entreprenad utbjudas;

g) ombesörja uppköp af redskap, verktyg, virke, tegel och öfriga arbetsförmödenheter för stadens behof, men i fråga om kostsammare redskaps anskaffande och i de fall, då materialier lämpligast kunna genom entreprenad anskaffas, underställa saken Drätselkammarens afgörande. Åliggande stadsingeniören att granska och med sitt intryg förse inkomna räkningar öfver ej mindre sådant gods, som på stadsingeniörens föranstaltande anskaffats, än det yrkesarbete, som af honom för stadens behof anlåtats;

h) genom bokhållaren föra fullständig bok öfver verkliga kostnaden i och för hvar och ett af de stadens arbeten, som äro under utförande under stadsingeniörens omedelbara ledning; och böra deri upptagas såväl i och för arbetet i fråga förbrukade verktyg och använda materialier tillika med deras bokförda värde, som antalet af dagsverk och beloppet af betingsarbeten, som å arbetet användts, jemte kostnaden för dem;

de å entreprenad upplåtna arbeten skola deri jemväl observeras. Börande stadsingeniören derjemte hålla hand deröfver att af bokhållaren ordentligt föres materialhufvudbok, upptagande stadens egande förråd af redskap, verktyg och arbetsmaterialier, såvidt de till byggnadskontorets första afdelning höra, samt hvad deraf användts;

i) låta för hvarje vecka uppgöra och derefter till Drätselkammaren inlemna listor öfver allt arbetsfolk, som under veckan mot dagspenning eller efter beting varit i stadens arbete sysselsatt; och böra sagde listor, deri införas hvart och ett af de särskilda arbeten, som under stadsingeniörens ledning då förehafts, upptaga alla vid arbetet i fråga sysselsatta personers namn jemte antalet af dagsverk eller mängden af betingsarbete, som en hvar af dem gjort, äfvensom beloppet af den dem en hvar enligt aftal tillhörande lön eller ersättning;

k) efter hvarje månads utgång upprätta bokslutsrapport enligt af Drätselkammaren fastställt formulär. Denna rapport skall utvisa total beloppet af afdelningens utgifter äfvensom såväl material- som arbetskostnad å alla särskilda arbeten såsom ock inventariibehållningen; samt

l) tillse att alla vid byggnadskontoret anställde tjenstemän noggrannt fullgöra sina åligganden.

§ 6.

Genom stadsingeniörens försorg bör å afdelningen föras ändamålsenlig förteckning eller register såväl öfver samtliga staden tillhöriga egokartor och kartabeskrifningar, som öfver alla för stadens räkning eller behof uppgjorda ritningar och kostnadsförslag till hus och byggnader, torg och gator, vägar, broar och kajer, parker och planteringar, hägnader, kanaler, brunnar och öfriga efter ritning och kostnadsförslag utförda anläggningar, samt dessa förteckningar och handlingar äfvensom konsept till alla af stadsingeniören i tjensten afgifna bevis, syneinstrument och utlåtanden likaledes förtecknade och ordnade å afdelningen förvaras.

§ 7.

Stadsingeniören åligger ock att granska inkomna leverans- och entreprenad anbud och tillse att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras; och skall han, om fel eller underslef dervid förelupit, samt det bristfälliga icke genast, på hans anmärkning derom, fullständigt afhulpits eller rättats, förhållandet utan tidsutdrägt till Drätselkammaren inberätta.

§ 8.

Det tillhör stadsingeniören jemväl att, under Drätselkammarens inseende, hafva tillsyn öfver belysningen af stadens gator och allmänna platser samt den renhållning och snöskottning, som staden åligga.

§ 9.

Stadens skogsvakt har den närmaste uppsigten öfver staden tillhöriga skogar och marker samt eger befogenhet att tillhålla arrendatorerne att enligt arrendevilkoren skogen vårda och bespara, samt om skedd åverkan eller ohägn å stadens egor utan

dröjsmål anmäla hos stadsingeniören, som eger saken till Drätselkammaren inberätta och vederbörande stadsfiskal meddela.

§ 10.

Årligen inom Februari månad bör stadsingeniören till Drätselkammaren afgifva utförlig berättelse, angående alla under det nästförflutna året på stadens bekostnad utförda arbeten, jemte uppgift öfver den föreslagna och den verkliga kostnaden för desamma, och dervid jemväl upptaga hvad öfrigt inom hans verksamhetsområde under året utförts.

§ 11.

Första afdelningens af byggnadskontoret embetsrum hålles öppet hvarje helgfri dag från klockan 10 till 2 på dagen samt 4 till 6 på eftermiddagen; Och bör stadsingeniören der vara tillstädes å tid, som af Drätselkammaren bestämmes, för att med de upplysningar och utredningar, som på honom ankomma, vederbörande betjena.

§ 12.

För öfrigt åligger det stadsingeniören att, på kallelse, närvara vid inventeringar och förefallande besigtningar, samt, utom hvad han enligt denna instruktion har att fullgöra, jemväl ställa sig till efterrättelse de föreskrifter eller uppdrag, som af Drätselkammaren honom skriftligen eller genom dess ordförande meddelas.

§ 13.

Efter härförinnan följda grunder och taxa, eger stadsingeniören uppbära expeditionslösen, men bör underkasta sig alla de bestämningar, som härom framdeles kunna meddelas.

§ 14.

Byggmästaren åligger, under noggrannt iakttagande af de anvisningar och föreskrifter, som honom af stadsingeniören derom meddelas, vid de allmänna arbetenas befordrande till verkställighet och deras utförande biträda stadsingeniören, äfvensom verkställa uppköp af virke och öfriga byggnadsmaterialier m. m., hvarom uti 5 § mom. g är sagdt.

§ 15

Bokhållaren åligger det, att

a) efter stadsingeniörens föreskrifter handhafva den på afdelningen ankommande bokföring och således föra alla de böcker, räkningar och förteckningar, som i 5 § mom. h, i och k samt § 6 omnämnas;

b) verkställa utskrifning af alla de bevis, syneinstrument och utlåtanden, som stadsingeniören har att å tjenstens vägnar utgifva;

c) uträtta äfven öfriga uppdrag och göromål, som kunna honom af stadsingeniören i och för tjensten ombetros; samt

d) hvarje helgfri dag vara i embetsrummet tillstädes under den tid afdelningen, enligt § 11 bör hållas öppen; och är det honom förbjudet att, utan stadsingeniörens uttryckliga tillåtelse, derifrån bortföra afdelningen tillhöriga böcker, räkenskaper och öfriga handlingar.

§ 16.

De till byggnadskontorets båda afdelningar hörande material- och instrumentalförråd samt öfriga effekter omhänderhafvas, under tillsyn af afdelningarnes föreståndare, af en materialförvaltare, som i sådant afseende har den närmaste vården om stadens materialgård och öfriga förvaringsrum af byggnadsmaterialier sig ombetrodd, men bokföras särskildt för hvardera afdelningen, i hvilket afseende honom åligger föra specialförteckningar öfver allt dylikt gods.

Materialförvaltaren, som ställer lämplig borgen innan han till tjensten antages, skall emottaga allt för stadens behof upphandladt virke och öfrige materialier. Och åligger materialförvaltaren att inom första veckan i hvarje månad till afdelningarnes föreståndare aflemna skriftlig redovisning öfver upphandlade, använda och i behåll varande byggnadsmaterialier, redskap m. m., dervid särskildt upptagande de materialier, mobiler m. m., som till planteringarna och trädgårdsanläggningarna hänföras. Börande inventering af förråden årligen ske så ofta föreståndarene finna det nödigt. Och skall materialförvaltaren ställa sig för öfrigt till efterrättelse de föreskrifter och uppdrag, honom af föreståndarene lemnas.

§ 17.

Trädgårdsmästarens åligganden äro, att

a) åt stadens trädskola samt parker och planteringar, såvidt dessas underhåll icke är till enskild person öfverlemnadt, egna den omsorgsfulla tillsyn och vård samt skötsel och ans, som för deras vidmakthållande i ändamålsenligt skick erfordras, ordna och leda de i sådant afseende äfvensom för nya planteringars åstadkommande enligt stadens byggnadsplan erforderliga arbeten samt vid behof af förbättringar å till dem hörande hägnader, vägar, kanaler och sittplatser vidtaga nödig åtgärd om tillfälliga bristers skyndsamma afhjelpande samt om förhållandet i öfrigt hos stadsingeniören anmäla;

b) jemväl åt de stadens parker och planteringar, hvilkas underhåll och vård enskild person eller förening sig åtagit, egna tillbörlig uppmärksamhet samt, i fall innehafvaren beträdes med försummelse deri, sådant utan dröjsmål till stadsingeniören inberätta;

c) föra förteckning öfver alla i stadens trädskola befintliga träd och buskvexter af olika slag och arter, äfvensom öfver de staden tillhöriga redskap m. m., som han af materialförvaltaren omhändertagit, samt för honom för desamma redovisa, äfvensom tillse att dylika redskap, soffor m. m., då behof af dem för planteringarne icke vidare för året eger rum, till materialförvaltaren i förvar lemnas;

d) för hvarje vecka uppgöra och senast tisdagen derpå till stadsingeniören, för att öfriga arbetslistor åtfölja, inlemna lista, så upprättad som i 5 § mom. i omför-

mäles, öfver de arbetshjon, hvilka under veckan af trädgårdsmästaren i stadens arbete användts;

e) årligen innan den 15 September till stadsingeniören inlemna, till Drätselkammaren ställda förslag ej mindre till de åtgärder, han anser under det nästföljande året böra ega rum i och för planteringarnas och anläggningarnas vidmakthållande och förbättrande samt nya anläggningars inrättande, än till trädgårdsmaterielens förstärkande och förbättrande i de delar, sådant finnes nödigt; äfvensom

f) hvarje år inom Februari månad till Drätselkammaren inkomma med skriftlig berättelse om förvaltningen under nästföregående år af ofvanberörda trädskola, om tillståndet i stadens öfriga under trädgårdsmästarens vård eller uppsigt ställda anläggningar och hvad dervid tillgjorts samt om inträffade förändringar i trädgårdsmaterielen.

Det åligger ock trädgårdsmästaren att biträda vid de syner och besigtningar, i afseende hvarå Drätselkammaren finner godt anmoda honom, samt beträffande de på honom ankommande göromål följa de närmare föreskrifter, som Drätselkammaren finner nödigt honom meddela. Börande trädgårdsmästaren å tid, som af Drätselkammaren bestämmes, vara tillstädes å första afdelningens af byggnadskontoret embetsrum.

§ 18.

För öfrigt skall trädgårdsmästaren hålla hand deröfver, att stadens antagna portvakter noggrannt fullgöra de på dem ankommande göromål och i sådant afseende dem nödiga föreskrifter meddela.

Utdrag ur Drätselkammarens i Helsingfors stad protokoll för den 14 September 1877, hvarvid voro närvarande Ordföranden Herr Bergelund, Viceordföranden Herr Lagerborg samt Ledamöterne Herrar Charpentier, Ärt. Moring och Sandberg.

§ 10.

Föredrogs till vidare åtgärd från § 21 af det vid Drätselkammarens sammanträde den 7 innevarande September förda protokoll det af Ordföranden uppgjorda förslag till instruktion för första afdelningen af stadens byggnadskontor; och genomgicks nu och diskuterades nämnda förslag punkt för punkt, hvarvid Drätselkammaren beslöt, att det skulle erhålla följande lydelse:

— — — — —
Vid öfverläggningen och beslutet härom yppades följande skiljaktighet, som förty till protokollet antecknades:

Vid § 3 ansåg Herr Moring sig kunna endast för det fall ingå uppå förbudet för stadsingeniören att utföra enskilda uppdrag, att dennes lön ökades med 2,000 mark, så att den genast komme att utgöra 9,000 mark, utom resemedlen.

§ 4 sista momentet ville Herr Moring gifva denna lydelse:

”Börande stadsingeniören närvara vid Drätselkammarens sammanträden samt der referera de till hans verksamhetsområde hörande ärenden, med rätt för honom att i öfverläggningarne men icke i besluten deltaga.” Såsom skäl för denna formulering anförde Herr Moring, att då man ej egde rätt att hos Drätselkammarens medlemmar förutsätta samma mått af speciel insigt i tekniska frågor, som hos stadsingeniören, det icke kunde annat än lända dessa ärendens behandling till bättnad, att obligatorisk skyldighet för stadsingeniören att deri deltaga infördes, hvarutom denna anordning möjliggjorde mindre omgångar vid ärendenas behandling.

§ 13 ansåg Herr Charpentier böra utgå, emedan då stadsingeniören är i kommunens tjänst anställd och af kommunen aflönad, han icke borde ega rätt att tillgodoräkna sig särskild ersättning för det han, sin pligt likmätigt, i denna sin tjänst tillhandagår enskilde medlemmar af kommunen.

Ordföranden utlät sig härå, det han vid affattandet af förslaget tagit hänsyn till förhållandet emellan Drätselkammaren och stadsingeniören. Men som emellan Drätselkammarens sammanträden, hvilka enligt bruk hållas endast en gång i veckan, inträffade att Ordföranden behöfde af stadsingeniören dels affordra yttranden och upplysningar dels ock i förekommande fall utan dröjsmål meddela föreskrifter om öfverklagade bristfälligheters afhjelpande, tillfälliga syner och vidtagande af åtgärder i öfrigt, som ej tålte uppskof, på sätt allt under detta år äfven egt rum, ville Ordföranden

den, såvida och sålänge anspråk på förvaltningens gång på Ordföranden i främsta rummet ställdes samt långsamhet deri såvidt möjligt skulle undvikas, hafva i § 4 efter orden "honom af Drätselkammaren" infördt orden "eller af dess ordförande"; samt att slutmomentet i § 12 erhöles följande lydelse: "som af Drätselkammaren eller dess ordförande honom meddelas".

Härjemte beslöt Drätselkammaren, att ifrågavarande ärende skulle till Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemnas, i hvilket afseende ofvanberörda förslag äfvensom utdrag ur detta protokoll skulle, jemte skrivelse, Stadsfullmäktige tillsändas. Som ofvan.

In fidem:
Lars Homén.
t. f.

Berättelse
om
folkskolornas i Helsingfors verksamhet under läsåret 1875—76,
samt
Folkskoledirektionens yttrande och förslag i ämnet.

HELSINGFORS.
tryckt hos J. Simelii arfvingar 1877.

Helsingfors stads folkskolor och elevantalet i dem under läsåret 1875 - 1876 ses af följande:

Skolorna och deras afdelningar.	Summa elever.	Gossar.	Flickor.	Svenska elever.	Finska elever.	Under läsåret intagna elever.	Elever som under året fr. skola eller afdelning.		Elever som be-sökt skolan.			Året då skolan inrättades.
							Udmyttas ef-dimittens slut, kurs.	algätt före slut, kurs.	4 månader.	4 mån. eller längre tid.	hela läsåret.	
<i>Högre svenska folkskolan för gossar:</i>												1869
IV (högsta) årsafdelningen . .	18	18	—	18	—	1	15	—	—	1	17	
III " "	29	29	—	29	—	1	23	5	—	7	22	
II a " "	37	37	—	37	—	5	23	4	3	1	33	
II b " "	32	32	—	32	—	1	18	5	2	3	27	
I a " "	54	54	—	54	—	39	37	9	5	7	42	
I b " "	54	54	—	54	—	35	15	11	7	6	41	
I c " "	53	53	—	53	—	30	22	7	5	6	42	
<i>Högre finska folkskolan för gossar:</i>												1869
III årsafdelningen	10	10	—	—	10	—	5	3	2	1	7	
II " "	25	25	—	—	25	3	20	3	2	1	22	
I " "	51	51	—	—	51	44	26	4	3	2	46	
<i>Högre svenska folkskolan för flickor:</i>												1869
IV årsafdelningen	41	—	41	41	—	—	31	5	4	1	36	
III " "	45	—	45	45	—	—	34	2	2	—	43	
II a " "	33	—	33	33	—	1	27	1	—	1	32	
II b " "	37	—	37	37	—	3	26	6	5	1	31	
I a " "	52	—	52	52	—	43	35	4	3	3	46	
I b " "	50	—	50	50	—	43	36	3	2	2	46	
<i>Högre finska folkskolan för flickor:</i>												1869
IV årsafdelningen	10	—	10	—	10	—	7	1	1	—	9	
III " "	14	—	14	—	14	—	8	1	1	—	13	
II " "	24	—	24	—	24	—	20	1	—	1	23	
I " "	44	—	44	—	44	40	39	1	1	5	38	
Transport	713	363	350	535	178	289	467	76	48	49	616	

	Transport	713	363	350	535	178	289	467	76	48	49	616	
Lägre folkskolan N:o 1		41	26	15	41	—	41	—	4	7	—	34	1867
" " " 2		41	20	21	41	—	41	—	2	2	—	39	1867
" " " 3		41	14	27	41	—	12	31	2	2	2	37	1868
" " " 4		43	20	23	—	43	43	—	—	—	4	39	1867
" " " 5		39	21	18	39	—	12	28	2	2	—	37	1868
" " " 6		44	23	21	—	44	10	37	5	5	1	38	1867
" " " 7		42	22	20	42	—	42	—	2	1	8	33	1867
" " " 8		38	21	17	—	38	20	16	7	4	3	31	1869
" " " 9		37	19	18	37	—	21	25	3	2	1	34	1872
<i>Förberedande svenska skolan för gossar :</i>													1870
II (högre) afdelningen		47	47	—	47	—	43	29	8	7	11	29	
I " "		24	24	—	24	—	18	11	3	4	8	12	
Finska förberedande skolan		24	20	4	—	24	20	14	3	4	9	11	1873
Förberedande svenska skolan för flickor		57	—	57	57	—	28	11	8	7	7	43	1869
En skola för försummade skriftskolebarn		20	—	20	—	20	20	20	—	20	—	—	1875
Summa		1,251 ¹⁾	640	611	904	347	660	689	125	115	103	1033	

De högre skolorna besöktes alltså af 713, de lägre af 366 och de förberedande af 152 elever.

¹⁾ Läsåret 1869—70 hade folkskolorna 666 elever
" 1870—71 " " 896 "
" 1871—72 " " 1,059 "
" 1872—73 " " 1,238 "
" 1873—74 " " 1,294 "
" 1874—75 " " 1,266 "

Att elevantalet under de sista åren icke tilltagit utan tvärtom litet nedgått, torde i någon mån åtminstone, häröra af de höga hushyrorna och lefnadskostnaderna härstädes, hvilka tvungit en mängd familjer af de klasser, hvarur folkskolorna hittills hufvudsakligast erhållit elever, att bortflytta från staden. Samtidigt har antalet af sådana elever, som bo på långt afstånd från skolorna, varit i stigande. Så funnos

år 1872—73 i skolorna 10 elever, som hade öfver 3 verst till skolan
" 1873—74 " 12 " " "
" 1874—75 " 25 " " "
" 1875—76 " 24 " " "

Till sin ålder voro vid läsårets slut af folkskolornas elever:

	18 år	17 år	16 år	15 år	14 år	13 år	12 år	11 år	10 år	9 år	8 år	7 år
I högre svenska gosskolans												
IV afdelning	—	—	—	4	5	6	3	—	—	—	—	—
III "	—	—	3	—	5	9	9	3	—	—	—	—
II "	—	—	—	2	14	20	17	12	4	—	—	—
I "	—	—	—	—	3	22	30	48	46	12	—	—
I högre finska gosskolans												
III afdelning	—	—	—	3	2	2	3	—	—	—	—	—
II "	—	—	—	1	2	3	7	5	7	—	—	—
I "	—	—	—	—	1	4	3	15	22	6	—	—
I högre svenska flickskolans												
IV afdelning	—	2	6	9	10	11	2	1	—	—	—	—
III "	—	—	—	2	11	18	8	6	—	—	—	—
II "	—	—	—	2	1	20	25	18	4	—	—	—
I "	—	—	—	1	2	7	21	29	27	15	—	—
I högre finska flickskolans												
IV afdelning	—	—	—	3	4	2	1	—	—	—	—	—
III "	—	—	—	—	—	10	2	2	—	—	—	—
II "	—	—	—	—	2	2	6	10	3	1	—	—
I "	—	—	—	—	—	3	3	14	16	8	—	—
I lägre skolan N:o 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	24	9
" " " 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	28	—
" " " 3	—	—	—	—	—	—	—	4	19	16	2	—
" " " 4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	28	5
" " " 5	—	—	—	—	—	—	—	—	24	12	3	—
" " " 6	—	—	—	—	—	—	—	3	13	27	1	—
" " " 7	—	—	—	—	—	—	—	—	4	12	20	6
" " " 8	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	20	—
" " " 9	—	—	—	—	—	—	1	1	15	15	5	—
I förberedande svenska goss-skolan .	—	1	—	—	7	6	12	20	18	5	2	—
I finska förberedande skolan	1	—	—	—	2	2	4	1	4	7	3	—
I förberedande svenska flickskolan .	—	—	—	1	2	6	10	17	13	8	—	—
Summa	1	3	9	28	73	153	167	209	250	182	136	20

I de lägre skolorna undervisades barnen fyra och på de högre skolornas alla afdelningar samt i förberedande svenska skolan för flickor fem timmar dagligen. I förberedande svenska skolan för gossar, finska förberedande skolan och skolan för försummade skriftskolbarn meddelades under-

visning 2 à 3 timmar hvarje dag. Uti de lägre skolorna N:ris 1, 5, 7, 8 och 9, af hvilka 1 och 9 funnos i gården N:o 18 vid Nikolaigatan, N:o 5 i gården 7 vid Albertsgatan samt N:ris 7 och 8 i Barnhemmet vid Lappviksgatan, lästes från kl. 9 f. m. till kl. 1 e. m. Af de öfriga skolorna, som alla hade sina lokaler i gården 21 vid Kaserngatan, voro de lägre dels före (kl. 8—12), dels eftermiddagen (kl. 1—5 eller 2—6) samt de högre dels kl. 8—11 och 3—5, dels kl. 11—2 och 5—7 i verksamhet.

De till lokaler för skolorna begagnade rummens golftyta samt kubikinnehåll, jemfördt med högsta antalet på en gång närvarande elever, var följande:

Skolrummen.	Skolrummens golftyta i kvadrattor.	Rummens kubikinnehåll i fot.	Högsta antalet på en gång närvarande elever.	Den på hvar elev sig belöpande rymd i kubik fot
1 sal i stenhus, Barnhemmet (hyrd lokal)	1,306	20,900	40	522
1 sal i d:o skolornas gård 21 Kaserngatan	1,288	20,197	50	404
1 sal i d:o d:o d:o	1,350	18,900	96	197
1 sal i d:o d:o d:o	1,090	15,260	66	231
2 salar i d:o d:o d:o en hvar à	288	12,984	50	259
1 sal i d:o d:o d:o	1,080	12,420	68	183
1 sal i d:o Barnhemmet (hyrd lokal)	881	11,897	40	297
2 salar i trähus, skolornas gård 18 vid Nikolaigatan, enhvar à	810	8,918	40	223
1 sal i stenhus, skolornas gård vid Kaserngatan	697	8,364	50	167
1 sal i d:o d:o d:o	698	8,032	50	161
1 sal i d:o d:o d:o	678	7,801	40	195
1 sal i d:o d:o d:o	633	7,278	40	182
1 sal i trähus, gården 7 vid Albertsgatan (hyrd lokal)	693	6,584	40	165

Då skolrummens antal var betydligt mindre än skolafdelningarnas, måste, likasom under de föregående åren, alla rum i gården 21 vid Kaserngatan begagnas samma dag till lokaler för två skolor eller afdelningar. Ja, i ett rum läste tre folkskolor efter hvarandra dagligen. Den ena skolan vidtog, efter det den andra upphört, sedan endast, så godt ske kunde, luftvexling i rummen hunnit åstadkommas. I tre skolsalar läste samtidigt två af skilda lärarinnor ledda afdelningar.

Ehuru således skolrummen i gården 21 vid Kaserngatan redan för folkskolornas räkning voro särdeles strängt anlitade, begagnades sex af dem ännu några dagar i veckan om aftnarne såsom lokaler för de olika afdelningarna af stadens söndagsskola, för hvilken någon annan lokal icke kunnat anskaffas.

I de lägre folkskolorna, hvilkas kurs är tvåårig, undervisades barnen i religion läsning, skrifning, hufvdräkning, teckning, sång och händarbeten, hvarutom de på fristunderna öfvades i gymnastiska rörelser och ordnade lekar. De elever, som derifrån till högre skola demitterades, hade i bibliska historien genomgått af gamla testamentet tiden före Moses och af nya testamentet berättelserna om Frälsarens födelse och död samt lärt utantill psalmverser och bibelspråk; de kunde läsa behjelpigt innantill samt skriva bokstäfver och siffror, hade i hufvdräkning behand-

lat talen 1—20 och öfriga tiotal till etthundra, egde någon färdighet i teckning och handarbete (gossarne i flätning af papperskorgar och bastmattor, flickorna i söm, stickning och korgflätning) och kunde sjunga något tiotal psalmer samt fosterländska och andra för barnasinnets lämpliga sånger. — Som läro- och läseböcker begagnades i de svenska skolorna Ranckens Abe-bok och Naturens bok af Topelius samt i finska skolorna sistnämnda bok, öfversatt till finskan och Lukukirja af Länkelä.

I de högre folkskolorna lärdes religion (ur den heliga skrift, Luthers katekes och Leinbergs bibliska historia) modersmålet (efter D. A. Sundéns språklära och Kielioppi af Länkelä), geografi (efter Modéens bearbetning af Erslevs geografi för folkskolor, på svenska och finska), historien (efter Hallsténs lärobok, Grubes karaktersskildringar och kertomuksia af J. Krohn) naturlära (efter G. M. Celanders lärobok och Naturens bok af Topelius), geometri, dock blott i gosskolorna (efter Lagerhamns lärobok i den svenska och E. Bousdorffs i den finska skolan) samt hufvud- och tafvelräkning (till och med regula de tri) hvarjemte elevernes från lägre skolan medförda färdighet i stilskrifning, teckning, sång och gymnastik samt flickornas i handarbeten vidare utvecklades. För gossarne i den högre skolan har, i enlighet med bestämmningen i reglementet för stadens folkskolor, något handarbete icke förekommit.

Uti de förberedande skolorna genomgicks med äldre försummade och senare under läseåret tillkomna elever lägre folkskolans kurs i läsning, räkning och skrifning. I förberedandesvenska skolan för flickor lärdes äfven sång, gymnastik och handarbete. — Uti skolan för försummade skriftskolbarn lärdes endast innanläsning, och var denna skola blott två månader i verksamhet.

Af folkskolornas elever erlade 658 större eller mindre och 573 ingen skolafgift. ²⁾

För att för fattigare elever underlätta en jemn skolgång utgäfvos till sådana under året från skolornas, af kommerserådes J. H. Lindroos grundlagda, beklädnadsfond: 101 par kängor, 99 par träskor, 21 par benkläder och 13 rockar, hvarförutom etthundra elever hänvisades till stadens fattigvård för erhållande af skoplagg eller kläder.

Medeltalet af försummade timmar i samtliga skolor utgjorde under läseåret 6,1⁰/₀ eller 6,4⁰/₀ för höst- och 5,8⁰/₀ för vårterminen. ³⁾

Folkskolornas lärarepersonal under läseåret 1875—76.

---

²⁾ 1871—72	erlade	533	elever	skolafgift	och	526	icke,
1872—73	"	643	"	"		595	"
1873—74	"	646	"	"		648	"
1874—75	"	647	"	"		619	"

³⁾ 1874—75 var medeltalet af försummade timmar 6,8⁰/₀ för hösten och 11,7⁰/₀ för våren.

	Anställd år	Vid.
<i>Ordinarie lärare.</i>		
Alm, K. A., ped. kand.	1871	Högre svenska gosskolan. Afled den 22 dec. 1875.
Broberg, K. T., stud.	1872	Högre svenska d:o
Lindén J. G., stud.	1870	Högre finska d:o
Nylund, H. J., stud.	1872	D:o d:o d:o Tjenstledig för sjuklighet under en del af läsåret.
Walbäck, F. J., stud.	1875	Högre svenska gosskolan. Efterträdde Alm.
Weisell, I., stud.	1874	D:o d:o
<i>Biträdande och timlärare.</i>		
Haapanen, A., stud.	1874	Högre svenska gosskolan.
Kajanus, H., stud.	1874	Högre gosskolorna. Sånglärare.
Snellman, P., stud.	1876	Högre svenska gosskolan.
Springert, G. E., stud.	1875	Finska förber. skolan.
Svanström, T., stud.	1875	Högre finska gosskolan. Tjenstförrättande för Nylund.
<i>Ordinarie lärarinnor.</i>		
Appelroth, H.	1873	Lägre skolan N:o 3.
Colliander B.	1867	D:o " 8. Tog afsked den 1 Okt. 1875.
Heintzie, E.	1869	Högre finska flickskolan. Föreståndarinna.
Homén, E.	1868	Lägre skolan N:o 4.
Lagus, M.	1871	Högre svenska flickskolan.
Lucander, H.	1870	D:o d:o Föreståndarinna.
Molander, Ida.	1871	Lägre skolan N:o 1.
Molander, Ingeborg.	1867	D:o " 6.
Rosberg, F.	1869	D:o " 2.
Runeberg, C.	1869	Förber. svenska flickskolan.
Runeberg, M.	1869	Högre svenska flickskolan. Lärarinna i handarbeten.
Söderström, H.	1874	Lägre skolan N:o 9.
Törmälä, V.	1873	D:o " 8. Efterträdde Colliander. Dog den 2 juni 1876.
Vahlberg, L.	1873	Lägre skolan N:o 5.
Weckman, E.	1872	Högre svenska flickskolan.
Wright, v. B.	1867	Lägre skolan N:o 7.
Åhman, E.	1870	Högre finska flickskolan.
<i>Biträdande och timlärarinnor.</i>		
Bergh, E.	1876	Lägre skolan N:o 8 Tjenstförrättande under Törmäläes sjukdom.
Ellinen, M.	1875	Högre finska flickskolan. Tjenstgjorde kortare tid.

Eklöf, E.	1869	Högre svenska flickskolan. Lärarinna i handarbeten.
Hallberg, A.	1874	Högre svenska flickskolan.
Hannikainen, J.	1875	Högre finska d:o
Hällstén, E.	1875	D:o d:o Lärarinna i handarbeten.
Jack, G.	1875	Skolan för skriftskolbarnen.
Nervander, E.	1871	Högre flickskolorna. Sånglärarinna.
Pfaler, E.	1872	Förber. svenska gosskolan.
Stén, A.	1870	Högre svenska gosskolan.
Wegelius, I.	1874	D:o flickskolan.

Af lärarinnorna hade Hannikainen, Lucander, Ida Molander, Ingeborg Molander, Söderström och Åhman, men af lärarne ingen genomgått seminarium.

Skolornas för läsåret fastställda budget upptager följande

		<i>Fmf.</i>	<i>74.</i>
Utgifter:			
Fasta löner och hyresmedel för:			
5 lärare, enhvar à 1,800	<i>Fmf.</i>	9,000	—
5 lärarinnor, enhvar à 1,300	"	6,500	—
1 lärarinna	"	1,296	—
5 lärarinnor, enhvar à 1,160	"	5,800	—
2 d:o, enhvar à 1,100	"	2,200	—
1 lärarinna	"	900	—
1 d:o	"	760	—
1 d:o	"	700	—
	<i>Fmf.</i>	27,156	—
1 inspektor	"	4,000	—
1 sekreterare och kamrerare i direktionen	"	800	—
1 ekonom	"	600	—
1 vaktmästare	"	800	—
	<i>Fmf.</i>	6,200	—
Under läsåret tillkommer möjligen för			
1 ordinarie lärare	"	1,800	—
1 d:o lärarinna	"	1,100	—
1 sånglärare	"	1,000	—
1 sånglärarinna	"	800	—
	<i>Fmf.</i>	4,700	—
Arvoden för:			
1 biträdande lärare	"	1,300	—
2 d:o lärarinnor i gosskola à 1,000	"	2,000	—
2 d:o d:o i flickskola à 800	"	1,600	—

4 timlärare eller lärarinnor à 500	”	2,000	—
Vikariatsarvoden	”	1,200	—
	<i>Fmyc.</i>	8,100	—
Hyror för skollokaler	”	2,700	—
Undervisningsmateriel	”	2,000	—
Material för handarbeten	”	700	—
Skolmöbel	”	1,500	—
Ved	”	3,500	—
Belysning	”	1,500	—
Underhållskostnader	”	2,000	—
Diverse kostnader	”	1,944	—
	<i>Fmyc.</i>	62,000	—
Inkomster:			
Statsbidrag	<i>Fmyc.</i>	16,000	—
Årsränta från Elgska donationen	”	2,042	76
Elevers skolafgifter	”	2,000	—
Handarbeten, tillverkade af elever	”	557	24
Skilnad att betäckas från stadskassan	”	41,400	—
	<i>Fmyc.</i>	62,000	*)

Folkskolorna hafva under året fått emottaga följande gåfvor: af fru A. Sinebrychoff till julen 115 dels fullständiga omgångar kläder, dels skilda klädesplagg; af bokhandlaren G. V. Edlund till julen 57 svenska och 54 finska böcker samt af bokhandlaren K. E. Holm 20 och fröken H. Snellman 8 böcker (till skild utdelning i högre finska flickskolan); af Helsingfors utskänkningsaktiebolag 2,000 mark till gosskolans premiefond och 1,200 mark till insättningar för flitige elever, à 30 mark för hvar i stadens kapital och liffränteanstalt, samt af fröken Amanda Brenners sterbhus 76 böcker till utdelning bland fattiga elever.

Folkskolorna öppnades för läsåret den 1 September 1875, hade jullof tre veckor och tillslötos efter den 29—31 Maj 1876 anställd årsexamen, sedan de alltså 36 veckor varit i verksamhet.

Af de elever, som från högre flickskolorna utdimitterades, erhöilo fyra, nemligen Klara Wikström, Alma Johansson och Helena Lindström från den svenska samt Ida Forss från den finska skolan, vid årsexamen löfte om framtida hemgift ur den fond fru öfverstinnan A. Karamsin för sådant ändamål till skolorna donerat; och för en från högre gosskolan dimitterad elev, Emil Johan Löfström, skulle ur gosskolornas af Sparbanken i staden grundlagda premiefond en belöning af 75 mark i någon sparanstalt insättas för att af Löfström vid uppnådda 25 år lyftas.

Den 15—18 november 1875 anställde Öfverinspektör, pastor U. Cygnæus, inspektion i skolorna, och den 25—28 april detta år inspekterades religionsundervisningen derstädes af stiftets biskop doktor F. L. Schauman, hvilken efter slutad inspektion inför skolornas direktion och lärare-

*) År 1871—72 utgjorde folkskolornas utgifter *Fmyc.* 38,828: 26, år 1872—73 51,323: 50, år 1873—74 50,894: 58, år 1874—75 58,789: 17.

personal behagade förklara sin tillfredsställelse med såväl det sätt, hvarpå religionsundervisningen i skolorna meddelades som de resultat, till hvilka den ledt.

I direktionen för folkskolorna, hvilken under året, förutom öfvervarande af en mängd lärare och lärarinneprof, haft tjuguåtta sammanträden, sutto såsom ledamöter: direktören i Finlands statskontor C. G. Borg, folkskolläraren K. T. Broberg, muraremästaren A. Helin, ordföranden i stadens fattigvårdsstyrelse, kommunalrådet O. Höijer, handlanden H. Lindroos, öfverläraren H. L. Melander, handlanden E. Rudolph, skomakaremästaren G. Tallgren och undertecknad, folkskolornas inspektor. De flesta af dessa ledamöter, bland hvilka några redan under en följd af år tillhört direktionen, hafva städse ådagalagt varmt nit för folkskolornas förkofran; isynnerhet har direktionens ordförande under året, direktör Borg, egnat folkskolornas angelägenheter mycken tid och omtanke.

Ledamöter i stadens folkskolråd voro för första skoldistriktet protokollssekreteraren N. Björklund, fröken L. Borgström, fru N. Castrén, magister A. Stenberg och muraremästaren A. Årt; för andra distriktet guldsmedsmästaren C. F. Ekholm, fröken A. Kiseleff, garfvaremästaren K. Lindgren, fröken A. von Rosenkampff och handlanden N. Wavulin; för tredje distriktet protokollssekreteraren B. J. Ahnger, handlanden J. C. Burmeister, fru S. Fagerström, professor A. F. Nordqvist och fru A. Salin; för fjerde distriktet fru J. von Becker, handlanden A. Dahl, häradshöfdingen C. F. Forsell, fru M. Gripenberg och magister K. Slöör; för femte distriktet handlanden T. Holmström, Fabrikanten E. F. Rosenlund, fru J. Sihvonen, fru A. Sinebryhoff och häradshöfdingen B. Stenius; för sjette distriktet senatstranslatorn F. Ahlman, fröken M. Appelroth, fru L. Ehrström, fabrikanten W. Eichinger och fabrikanten F. W. Grönqvist; för sjunde distriktet fru A. Leopold, fru E. Roos, doktor T. Sælan och stenhuggaren H. J. Stigell; för åttonde distriktet fru J. Ganzauge, slagtaremästaren J. E. Hacklin, trädgårdsmästaren A. Johansson, fru A. Nordman och exekutionsbetjenten G. Nordman; för nionde distriktet häradshöfdingen K. Meinander, fru S. Meinander, fru O. Palmgren, navigationsläraren J. A. Pontán och handlanden G. F. Stockmann samt för tionde distriktet häradshöfdingen C. B. Federley, fröken S. Löfqvist, hoffuriren C. G. Pihlman, styrmannen A. Svensson och fru N. Törnegrén. Helsingfors den 31 Augusti 1876.

Viktor Öhberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan folkskolornas inspektor numera under den 7 innevarande December till Direktionen aflemnat ett exemplar af den på honom ankommande berättelse om folkskolornas i Helsingfors verksamhet under läsåret 1875—1876, får Direktionen i anledning af Herrar Stadsfullmäktiges skrivelse af den 23 Mars sistlidet år, härhos insända sagde berättelse, samt för egen del angående folkskolorna i staden afgifva följande yttrande.

Genom det upplysta tillmötesgående, kommunen derutinnan visat Direktionens framställningar, att den under senaste läsåår iklädt sig betydliga kostnader för äskade nybyggnader och re-

parationer, samt äfven annars beviljat nya anslag till folkskolan hafva ej allenast samtliga lokaler i folkskolgården N:o 18 vid Nikolaigatan, äfvensom i gården N:o 21 vid Kaserngatan med undantag endast af den i sistnämnde gård befintliga gymnastiksalen, som fortfarande håller sig kall, blifvit försatta i ett ganska tillfredsställande skick, utan äfven folkskolornas lärarekrafter numera vunnit den tillökning, att de hinder för undervisningens ändamålsenliga bedrivande, som härintills vårlats af flere klassafdelningars förening under samma lärare och ett alltför stort antal elever på samma klass, kunna anses vara i väsendtlig mån undanröjda.

Direktionen anser sig berättigad att uttala detta, ehuru hon väl känner de svårigheter, som förorsakas deraf att den till gården vid Kaserngatan hörande gårdsplanen är alltför trång i förhållande till mängden af elever i der befintliga skolor, samt att samtliga skollokaler derstädes äro dagen igenom nästan oafbrutet anlitade. Direktionen tror nämligen att den förra olägenheten skall, ifall af behof, kunna sålunda i betydlig mån minskas, att olika friqvarter för gårdens skilda skolor och skolafdelningar blifva anordnade samt att den sednare olägenheten kommer att i samma mån afhjelpas, som nya skolhus hinna uppföras på de för folkskolornas räkning reserverade tomterna, af hvilka tomterna N:ris 8 och 10 vid Rödbergsgatan under innevarande vinter blifva bebyggda, hvarefter, enligt Direktionens åsigt, nödigt vore att äfven tomterna N:ris 2 och 4 vid Malmgatan oförtöfvadt skulle med nödiga skollokaler förses.

De stora kostnader, kommunen under nu ifrågavarande läseår sålunda haft för stadens folkskolor, ställa ökade anspråk på dessa skolor med hänsigt till deras egentliga syfte: en själ och hjerta förädlande, god undervisning. Det berättigande i dessa ökade fordringar erkännes äfven villigt såväl af Direktionen, som af folkskolornas inspektor och lärarepersonal. Men en mönstergiltig undervisning i folkskolan är öfverallt, der den förefinnes, en långsamt mognande frukt af långvarigt och troget arbete. Den är därför en långt ifrån vanlig företeelse till och med i sådana kulturländer, der folkskolan redan räknar gamla anor. I Finland åter, och jemväl i Helsingfors kommun, är folkskolan en ny skapelse, hvilken ännu ej kunnat vinna all önskelig utbildning och stadga, i synnerhet som bristen i landet på utbildade lärare och lärarinnor har varit och fortfarande är ganska stor, samt folkskolornas lärobokslitteratur, i synnerhet på finska språket, ännu lemna rätt mycket öfrigt att önska.

Under sådana förhållanden är det för Direktionen en stor tillfredsställelse att kunna nämna det i stadens folkskolor numera arbeta ej mindre en lärare och en lärarinna i sång med framstående läraregåfvor, än ett betydligt antal nitiska och med stor framgång verksamme klasslärarinnor, utgångna af bildade hem och med ett större mått af allmänna kunskaper, än det som ingår i en vanlig folkskolseminariekurs. Likaså hafva stadens folkskolor lyckan att för närvarande ega flere dugliga lärare, om äfven sanningsenligt måste erkännas, att bristen på för sitt kall väl förberedda sökande till lediga lärareplatser varit långt större än till lärarinnetjensterne. Ty de manliga sökandena hafva oftast utgjorts af unga studenter, hvilka ej blott saknat nödig mogenhet i omdömet och praktisk utbildning för folkskollärarekallet, utan derjemte, när de i brist på bättre blifvit anställda, icke sällan skött sina lärareåligganden med en mellan universitetsstudierna och sina lärarepligter splittrad håg. Denna brist på praktisk utbildning hos en del lärare, äfvensom en viss, de högre skolornas framgång hämmande ojemnhet hos elever, dimitterade från olika lägre folkskolor, framkalla anspråk på en ännu mer oafåtlig ledning och öfvervakning af folkskolorna och deras lärare, än hittills varit fallet. Direktionen anser sig dock icke närmare behöfva ingå på detta måhända utöfver dess egentliga befogenhet liggande ämne, då förhållandet säkert skall komma att

tagas i noggrannt öfvervägande af den komité, som af Herrar Stadsfullmäktige blifvit nedsatt för att granska reglementet för Helsingfors folkskolor.

Slutligen anser sig Direktionen, med hänsigt till disciplinen i stadens folkskolor, kunna afgifva det vitsord, att den öfvervakats med all den sorgfällighet, som dess stora vigt kräfver och därför varit bättre än man, i betraktande af elevernas ej sällan försummade och felaktiga hemuppföstran kunnat hafva skäl att vänta. Helsingfors, den 23 December 1876.

På Folkskoldirektionens vägnar:

Carl Gust. Borg.

H. L. Melander.

Kertomus

kansakoulujen Helsingissä toimista lukuvuonna 1875—76,

sekä

Kansakoulujohtokunnan lausunto ja ehdotus asiassa.

HELSINGISSÄ,

J. Simeliuksen perillisillä, 1877.

Helsingin kaupungin kansakoulut ja oppilasmäärä niissä lukuvuonna 1875 –1876 näkyv seuravasta:

Koulut ja niiden osastot.	Oppilaita yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Ruotsalaisia oppilaita.	Suomalaisia oppilaita.	Lukuvuoden kuluessa sisänoteluita oppilaita.	Oppilaita jotka vuoden kuluessa koulusta tahi osastosta ovat		Oppilaita jotka ovat käyneet koulussa				Koulun perustusvuosi.
							eronneet ennen oppimäärän loppua.	pääsivät oppimäärän loppuun.	Yhdenm. aikaa kuin 4 kuukautta.	4 kuukautta tahi pitemmän aikaa.	koko lukuvuoden.		
<i>Ylempi ruotsalainen poikakansakoulu:</i>													1869
IV (korkein) vuosiosasto	18	18	—	18	—	1	15	—	—	1	17		
III " "	29	29	—	29	—	1	23	5	—	7	22		
II a " "	37	37	—	37	—	5	23	4	3	1	33		
II b " "	32	32	—	32	—	1	18	5	2	3	27		
I a " "	54	54	—	54	—	39	37	9	5	7	42		
I b " "	54	54	—	54	—	35	15	11	7	6	41		
I c " "	53	53	—	53	—	30	22	7	5	6	42		
<i>Ylempi suomalainen poikakansakoulu:</i>													1869
III vuosiosasto	10	10	—	—	10	—	5	3	2	1	7		
II " "	25	25	—	—	25	3	20	3	2	1	22		
I " "	51	51	—	—	51	44	26	4	3	2	46		
<i>Ylempi ruotsalainen tyttökansakoulu:</i>													1869
IV vuosiosasto	41	—	41	41	—	—	31	5	4	1	36		
III " "	45	—	45	45	—	—	34	2	2	—	43		
II a " "	33	—	33	33	—	1	27	1	—	1	32		
II b " "	37	—	37	37	—	3	26	6	5	1	31		
I a " "	52	—	52	52	—	43	35	4	3	3	46		
I b " "	50	—	50	50	—	43	36	3	2	2	46		
<i>Ylempi suomalainen tyttökansakoulu:</i>													1869
IV vuosiosasto	10	—	10	—	10	—	7	1	1	—	9		
III " "	14	—	14	—	14	—	8	1	1	—	13		
II " "	24	—	24	—	24	—	20	1	—	1	23		
I " "	44	—	44	—	44	40	39	1	1	5	38		
Sirrettävä	713	363	350	535	178	289	467	76	48	49	616		

	Siirretty	713	363	350	535	178	289	467	76	48	49	616	
<i>Alempi kansakoulu N:o 1 . . . . .</i>		41	26	15	41	—	41	—	4	7	—	34	1867
" " " 2		41	20	21	41	—	41	—	2	2	—	39	1867
" " " 3		41	14	27	41	—	12	31	2	2	2	37	1868
" " " 4		43	20	23	—	43	43	—	—	—	4	39	1867
" " " 5		39	21	18	39	—	12	28	2	2	—	37	1868
" " " 6		44	23	21	—	44	10	37	5	5	1	38	1867
" " " 7		42	22	20	42	—	42	—	2	1	8	33	1867
" " " 8		38	21	17	—	38	20	16	7	4	3	31	1869
" " " 9		37	19	18	37	—	21	25	3	2	1	34	1872
<i>Valmistava ruotsalainen poika-</i> <i>koulu :</i>													1870
II (ylempi) osasto		47	47	—	47	—	43	29	8	7	11	29	
I " "		24	24	—	24	—	18	11	3	4	8	12	
<i>Suomalainen valmistava koulu .</i> <i>Valmistava ruotsalainen tyttö-</i> <i>koulu . . . . .</i>		24	20	4	—	24	20	14	3	4	9	11	1873
<i>Laiminlyötyjen rippikoululasten</i> <i>koulu . . . . .</i>		57	—	57	57	—	28	11	8	7	7	43	1869
<i>Laiminlyötyjen rippikoululasten</i> <i>koulu . . . . .</i>		20	—	20	—	20	20	20	—	20	—	—	1875
Yhteensä	1,251 ¹⁾	640	611	904	347	660	689	125	115	103	1033		

Ylemmissä kouluissa kävi siis 713, alemmissä 366 ja valmistavissa 152 oppilasta.

¹⁾ Lukuvuonna 1869—70 oli kansakouluissa 666 oppilasta.

"	1870—71	"	"	896	"
"	1871—72	"	"	1,059	"
"	1872—73	"	"	1,238	"
"	1873—74	"	"	1,294	"
"	1874—75	"	"	1,266	"

Siihen että oppilasluvu viimeisinä vuosina ei ole enentynyt vaan perivastoin vähentynyt lienee syynä, jossakin määrässä ainakin, kalliit huoneenhyrryt ja elinkustannukset täällä, jotka ovat pakoittaneet useita perheitä niistä kansakouluista, joista kansakoulut tähän saakka pääasiallisesti ovat saaneet oppilaita, muuttamaan pois kaupungista. Samalla on senlaisten oppilasten luku, jotka asuvat etäällä kouluista, ollut nousemaan päin. Siten oli

vuonna	1872—73	kouluissa	10	oppilasta,	joilla	oli	enemmän	kuin	3	virtaa	koululle
"	1873—74	"	12	"	"	"	"	"	"	"	"
"	1874—75	"	25	"	"	"	"	"	"	"	"
ja	"	1875—76	"	24	"	"	"	"	"	"	"

Ikänsä puolesta oli lukuvuoden lopussa kansakoulujen oppilaista

	18 v.	17 v.	16 v.	15 v.	14 v.	13 v.	12 v.	11 v.	10 v.	9 v.	8 v.	7 v.
Ylemmän ruotsalaisen poikakoulun												
IV:llä osastolla	—	—	—	4	5	6	3	—	—	—	—	—
III:lla "	—	—	3	—	5	9	9	3	—	—	—	—
II:lla "	—	—	—	2	14	20	17	12	4	—	—	—
I:llä "	—	—	—	—	3	22	30	48	46	12	—	—
Ylemmän suomalaisen poikakoulun												
III:lla osastolla	—	—	—	3	2	2	3	—	—	—	—	—
II:lla "	—	—	—	1	2	3	7	5	7	—	—	—
I:llä "	—	—	—	—	1	4	3	15	22	6	—	—
Ylemmän ruotsalaisen tyttökoulun												
IV:llä osastolla	—	2	6	9	10	11	2	1	—	—	—	—
III:lla "	—	—	—	2	11	18	8	6	—	—	—	—
II:lla "	—	—	—	2	1	20	25	18	4	—	—	—
I:llä "	—	—	—	1	2	7	21	29	27	15	—	—
Ylemmän suomalaisen tyttökoulun												
IV:llä osastolla	—	—	—	3	4	2	1	—	—	—	—	—
III:lla "	—	—	—	—	—	10	2	2	—	—	—	—
II:lla "	—	—	—	—	2	2	6	10	3	1	—	—
I:llä "	—	—	—	—	—	3	3	14	16	8	—	—
Alemmassa koulussa N:o 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	24	9
" " " 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	28	—
" " " 3	—	—	—	—	—	—	—	4	19	16	2	—
" " " 4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	28	5
" " " 5	—	—	—	—	—	—	—	—	24	12	3	—
" " " 6	—	—	—	—	—	—	—	3	13	27	1	—
" " " 7	—	—	—	—	—	—	—	—	4	12	20	6
" " " 8	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	20	—
" " " 9	—	—	—	—	—	—	1	1	15	15	5	—
Valmistavassa ruotsalaisessa poika- koulussa	—	1	—	—	7	6	12	20	18	5	2	—
Suomalaisessa valmistavassa kou- lussa	1	—	—	—	2	2	4	1	4	7	3	—
Valmistavassa ruotsalaisessa tyttö- koulussa	—	—	—	1	2	6	10	17	13	8	—	—
Yhteensä	1	3	9	28	73	153	167	209	250	181	136	20

Alemmissa kouluissa opetettiin lapsia neljä ja ylempien koulujen kaikilla osastoilla sekä valmistavassa ruotsalaisessa tyttökoulussa viisi tuntia päivässä. Valmistavassa ruotsalaisessa poikakoulussa, suomalaisessa valmistavassa koulussa ja laiminlyötyjen rippikoululasten koulussa annettiin opetusta 2 à 3 tuntia joka päivä. Alemmissa kouluissa N:rot 1, 5, 7, 8 ja 9, joista 1 ja 9 olivat talossa N:o 18 Nikolainkadun varrella, N:o 5 talossa 7 Albertinkadun varrella sekä N:rot 7 ja 8 Lapsikodissa Lapvikinkadun varrella, luettiin klo 9 e. pp.—1 j. pp. Muista kouluista, joilla kaikilla oli huoneuksensa talossa 21 Kasarmikadun varrella, olivat alemmat osaksi edellä (klo 8—12), osaksi jälkeen puolenpäivää (klo 1—5 tahi 2—6) sekä ylemmät osaksi klo 8—11 ja 3—5, osaksi klo 11—2 ja 5—7 toimesta.

Koulujen huoneuksiksi käytettyjen huoneiden lattiapinta sekä kuutiosisällys, verrattuna korkeimpaan määrään samalla kertaa läsnäolevia oppilaita, oli seuraava:

Kouluhuoneet.		Kouluhuoneiden lattiapinta neli-jaloissa.	Huoneiden kuutio-sisällys jaloina.	Suurin määrä samalla kertaa läsnäolevia oppilaita.	Joka oppilaan osaksi tuleva avaruus kuutiojaloina.
1 sali kivihuoneuksessa, Lapsikoti (vuokrahuoneus)		1,306	20,900	40	522
1 " " koulujen kartano 21 Kasarmikadulla . .		1,288	20,197	50	404
1 " " " " "		1,350	18,900	96	197
1 " " " " "		1,090	15,260	66	231
2 salia " " " kumpainenkin		288	12,984	50	259
1 sali " " " " "		1,080	12,420	68	183
1 " " " Lapsikoti (vuokrahuoneus)		881	11,897	40	297
2 salia puuhuoneuksessa, koulujen kartano 18 Nikolainkadun varrella, kumpainenkin		810	8,918	40	223
1 sali kivihuoneuksessa, koulujen kartano Kasarmikadun varrella		697	8,364	50	167
1 " " " " "		698	8,032	50	161
1 " " " " "		678	7,801	40	195
1 " " " " "		633	7,278	40	182
1 " puuhuoneuksessa, talossa 7 Albertinkadun varrella (vuokrahuoneus)		693	6,584	40	165

Kun kouluhuoneita oli melkoista vähemmän kuin kouluosastoja, täytyi, kuten edellisinäkin vuosina, joka huonetta talossa 21 Kasarmikadun varrella käyttää samana päivänä huoneukseksi kahdelle koululle tahi osastolle. Lukupa yhdessä huoneessa kolmekin kansakoulua perättäin päivässä. Toinen koulu alkoi toisen lakattua, kun vaan, niin paljon kuin mahdollista, oli saatu ilmapuhdosta huoneisiin. Kolmessa koulusalissa luki samalla kertaa kaksi eri naisopettajain johtamaa osastoa.

Vaikka siten kouluhuoneita talossa 21 Kasarmikadun varrella ankarasti käytettiin jo kansakouluja varten, käytettiin vielä kuusi niistä muutama päivä viikossa iltasilla huoneuksiksi erilaisille osastoille kaupungin sunnuntaikoulua, jolleka muuta huoneusta ei ole voitu saada.

Alemmissa kansakouluissa, joiden oppimäärä on kaksivuotinen, opetettiin lapsille uskontoa,

lukemista, kirjoitusta, päässälaskua, piirustusta, laulua ja käsitöitä, jota paitse heitä harjoitettiin voimisteluliikunnoissa ja järjestetyissä leikeissä. Oppilaat, jotka täältä päästettiin ylempään kouluun, olivat piiplänhistoriassa läpikäyneet vanhasta testamentista ajan ennen Moosesta ja uudesta testamentista kertomukset Vapahtajan syntymästä ja kuolemasta sekä opetelleet ulkoa virrenvär-syjä ja raamatunlauseita; he taisivat lukea auttavasti sisältä sekä kirjoittaa kirjaimet ja numerot, olivat päässälaskussa käytelleet luvut 1 - 20 ja muut kymmeniset sataan saakka, heillä oli jonkunlainen taito piirustuksessa ja käsityössä (pojilla paperikorien ja niinimattojen kutomisessa, tytöillä ompelussa, neulomisessa ja korinkutomisessa) ja taisivat laulaa jonkun kymmenkunnan virsiä sekä isänmaallisia ja muita lapsenmiehelle sopivaisia lauluja. — Opetus- ja lukukirjana käytettiin ruotsalaisissa kouluissa Ranckenin Aapinen ja Topeliusen "Natures bok" sekä suomalaisissa kouluissa viimemainittu kirja, suomeksi käännettynä, ja Länkelän Lukukirja.

Ylemmissä kansakouluissa opetettiin uskontoa (pyhää raamatua, Lutherin katekismoa ja Leinbergin piiplänhistoriaa), äidinkieltä (D. A. Sundénin ja Länkelän kielioppien mukaan), maantietoa (Modéenin tekemän mukaelman mukaan Erslevin maantiedosta kansakouluille, ruotsiksi ja suomeksi), historiaa (Hallsténin oppikirjan, Gruben ja J. Krohnin kertomusten mukaan), luonnonoppia (G. M. Celanderin oppikirjan ja Topeliusen Luonnon kirjan mukaan), mittausoppia, kuitenkin ainoastaan poikakouluissa (ruotsalaisessa Lagerhamnin ja suomalaisessa E. Bonsdorffin oppikirjan mukaan) sekä päässä- ja taululaskua (kolmilaskentoon ja sitäkin) jonka ohessa oppilasten alemmasta koulusta tuoma taito kaunokirjoituksessa, piirustuksessa, laulussa ja voimistelussa sekä tyttöjen käsityössä yhä kehitettiin. Pojilla ylemmässä koulussa ei ole, määräyksen mukaisesti kaupungin kansakoulujen ohjesäännössä, ollut mitään käsityötä.

Valmistavissa kouluissa läpikäytiin vanhempien laiminlyötyjen ja myöhemmin lukuvuoden aikana tulleiden oppilasten kanssa alemman kansakoulun oppimäärä lukemisessa, luvunlaskussa ja kirjoituksessa. Valmistavassa ruotsalaisessa tyttökoulussa opetettiin myöskin laulua, voimistelua ja käsityötä. — Laiminlyötyjen rippikoululasten koulussa opetettiin ainoastaan sisälukua, ja oli tämä koulu vaan kaksi kuukautta toimessa.

Kansakoulujen oppilaista suorittivat 658 suuremman tahi pienemmän koulumaksun ja 573 oli maksutta.¹⁾

Köyhempien oppilasten tasaisen koulunkäynnin helpottamiseksi annettiin sellaisille vuoden kuluessa koulujen, kauppaneuvos J. H. Lindroosin perustamasta, vaatetusvarastosta: 101 paria kenkiä, 99 paria puukenkiä, 21 paria housuja ja 13 takkia, jota paitse sata oppilasta neuvottiin kääntymään kaupungin vaivashoidon puoleen jalkineiden ja vaatteiden saamista varten.

Laiminlyötyjen tuntien keskimäärä kaikissa kouluissa oli lukuvuoden ajalla 6,1% tahi 6,4% syys- ja 5,8% kevätlukukaudella.²⁾

---

1) 1871—72	suoritti	533	oppilasta	koulumaksun	ja	526	oli	maksutta,
1872—73	"	643	"	"	"	595	"	"
1873—74	"	646	"	"	"	648	"	"
1874—75	"	647	"	"	"	619	"	"

2) 1874—75 oli laiminlyötyjen tuntien keskimäärä 6,8% syys- ja 11,7% kevätlukukaudella.

Kansakoulujen opettajisto lukuvuonna 1875--76.

	Otettu virkaan.	Koulu.
<i>Varsinaisia opettajia.</i>		
Alm, K. A., kasvatustopin kokelas	1871	Ylempi ruotsalainen poikakoulu. Kuoli 22 p:nä jouluk. 1875.
Broberg, K. T., yliopp.	1872	Ylempi ruotsalainen poikakoulu.
Lindén J. G., yliopp.	1870	Ylempi suomalainen " "
Nylund, H. J., yliopp.	1872	" " " Osan lukuvuodesta virasta vapaa kivilloisuuden vuoksi.
Walbäck, F. J., yliopp.	1875	Ylempi ruotsalainen poikakoulu. Tuli Almin jälkeen.
Weisell, I., yliopp.	1874	Ylempi ruotsalainen poikakoulu.
<i>Apulais- ja tuntiopettajia.</i>		
Haapanen, A., yliopp.	1874	Ylempi ruotsalainen poikakoulu.
Kajanus, H., yliopp.	1874	Ylemmät poikakoulut. Laulunopettaja.
Snellman, P., yliopp.	1876	Ylempi ruotsalainen poikakoulu.
Springert, G. E., yliopp.	1875	Suomalainen valmistava koulu.
Svanström, T., yliopp.	1875	Ylempi suomalainen poikakoulu. Nylundin virantoimittaja.
<i>Varsinaisia naisopettajia.</i>		
Appelroth, H.	1873	Alempi koulu N:o 3.
Colliander B.	1867	" " 8. Erosi 1 p:nä lokak. 1875.
Heintzie, E.	1869	Ylempi suomalainen tyttökoulu. Johtajatar.
Homén, E.	1868	Alempi koulu N:o 4.
Lagus, M.	1871	Ylempi ruotsalainen tyttökoulu.
Lucander, H.	1870	" " " Johtajatar.
Molander, Ida.	1871	Alempi koulu N:o 1.
Molander, Ingeborg.	1867	" " 6.
Rosberg, F.	1869	" " 2.
Runeberg, C.	1869	Valmistava ruotsalainen tyttökoulu.
Runeberg, M.	1869	Ylempi ruotsalainen tyttökoulu. Käsitöiden opettaja.
Söderström, H.	1874	Alempi koulu N:o 9.
Törmälä, V.	1873	" " 8. Tuli Collianderin jälkeen. Kuoli 2 p:nä kesäk. 1876.
Vahlberg, L.	1873	Alempi koulu N:o 5.
Weckman, E.	1872	Ylempi ruotsalainen tyttökoulu.
Wright, v. B.	1867	Alempi koulu N:o 7.
Åhman, E.	1870	Ylempi suomalainen tyttökoulu.
<i>Apulais- ja tunti-naisopettajia.</i>		
Bergh, E.	1876	Alempi koulu N:o 8. Virantoimittaja Törmälän sairauden aikana.

Ellinen, M.	1875	Ylempi suomalainen tyttökoulu. Oli virassa lyhemmän ajan.
Eklöf, E.	1869	Ylempi ruotsalainen tyttökoulu. Käsitöiden opettaja.
Hallberg, A.	1874	Ylempi ruotsalainen tyttökoulu.
Hannikainen, I.	1875	Ylempi suomalainen " "
Hällstén, E.	1875	" " " Käsitöiden opettaja.
Jack, G.	1875	Rippikoululasten koulu.
Nervander, E.	1871	Ylemmät tyttökoulut. Laulunopettaja.
Pfaler, E.	1872	Valmistava ruotsalainen poikakoulu.
Stén, A.	1870	Ylempi ruotsalainen poikakoulu.
Wegelius, I.	1874	" " tyttökoulu.

Naisopettajista olivat Hannikainen, Lucander, Ida Molander, Ingeborg Molander, Söderström ja Åhman läpikäyneet seminarion, vaan ei kukaan miesopettajista.

Koulujen lukuvuodeksi vahvistettu meno- ja tuloarvio sisältää seuraavaa:

		Markkaa.	P:ää.
Menot:			
Vakinaiset palkat ja hyrryrahat:			
5 miesopettajaa, jokainen à 1,800 m.		9,000	—
5 naisopettajaa, jokainen à 1,300 m.		6,500	—
1 naisopettaja		1,296	—
5 naisopettajaa, jokainen à 1,160 m.		5,800	—
2 " " à 1,100 m.		2,200	—
1 naisopettaja		900	—
1 "		760	—
1 "		700	—
		27,156	—
1 tarkastaja		4,000	—
1 sihteeri ja kamreeri johtokunnassa		800	—
1 taloudenhoitaja		600	—
1 vahtimestari		800	—
		6,200	—
Lukuvuoden aikana tulee mahdollisesti lisäksi:			
1 vakinainen miesopettaja		1,800	—
1 " naisopettaja		1,100	—
1 laulunopettaja		1,000	—
1 laulunopettajatar		800	—
		4,700	—
Palkkioita:			
1 apulaisopettaja		1,300	—
2 apulaisnaisopettajaa poikakoulussa à 1,000 m.		2,000	—
2 " tyttökoulussa à 800 m.		1,600	—

4 mies- tahi naistuntiopettajaa à 500 m.	2,000	—
Apulaispalkkioita	1,200	—
	8,100	—
Kouluhuoneusten hyyryjä	2,700	—
Opetusaineita	2,000	—
Aineita käsitöiksi	700	—
Koulunhuonekaluja	1,500	—
Puita	3,500	—
Valaistus	1,500	—
Ylläpitokustannukset	2,000	—
Kaikenlaisia maksuja	1,944	—
	S. m.	62,000
Tulot:		
Valtioapu	16,000	—
Vuosikorko Elgin lahjoituksesta	2,042	76
Oppilasten koulumaksut	2,000	—
Oppilasten valmistamia käsitöitä	557	24
Eroitus suoritettavaksi kaupunginkassasta	41,400	—
	S. m.	62,000

Kansakoulut ovat vuoden kuluessa saaneet vastaanottaa seuraavat lahjat: rouva A. Sinebrychoffilta jouluksi 115 osaksi täydellistä vaatekertomusta, osaksi erityistä vaatekappaletta; kirjakauppias G. W. Edlundilta jouluksi 57 ruotsalaista ja 54 suomalaista kirjaa sekä kirjakauppias K. E. Holmilta 20 ja neiti H. Snellmanilta 8 kirjaa (erittäin jaettavaksi ylemmässä suomalaisessa tyttökoulussa); Helsingin anniskeluyhtiöltä 2000 markkaa poikakoulun palkintovarastoksi ja 1,200 markkaa sisäänpanoksiksi ahkerain oppilasten edestä, à 30 markkaa kunkin, kaupungin pääoma- ja elinkorkolaitokseen, sekä neiti Amanda Brennerin kuolinpesältä 76 kirjaa jaettavaksi köyhille oppilaille.

Kansakoulut avattiin lukuvuodeksi 1 p:nä syyskuuta 1875, joululupaa oli niillä kolme viikkoa ja ne suljettiin 29—31 p:nä toukokuuta 1876 toimitetun vuositutkinnon jälkeen, oltuansa siis 36 viikkoa vaikuttamassa.

Ylemmstä tyttökoulusta päästetyistä oppilaista sai neljä, nimittäin Klara Wikström, Alma Johansson ja Helena Lindström ruotsalaisesta sekä Ida Forss suomalaisesta koulusta, vuositutkinossa lupauksen vastaisista myötäjaisista siitä varastosta, jonka rouva A. Karamsin sitä tarkoitusta varten oli kouluille lahjoittanut; ja ylemmstä poikakoulusta päästetyn oppilaan Emil Juhana Löfströmin edestä olisi poikakoulujen, Säästöpankin kaupungissa perustamasta, palkintovarastosta 75 markan palkinto sisäänpantava johonkin säästölaitokseen Löfströmin, 25 vuotta täytettyänsä, nostettavaksi.

15—18 p:nä marraskuuta 1875 piti ylitarkastaja, pastori U. Cygnæus tarkastusta kouluissa, ja 25—28 p:nä huhtikuuta tänä vuonna tarkasti uskonnonopetusta niissä hiippakunnan pispä, tohtori F. L. Schauman, joka tarkastuksen päätyttyä koulujen johtokunnalle ja opettajistolle suvaitsi ilmoit-

*) Vuonna 1871—72 olivat kansakoulujen menot S. m. 38,828: 26, vuonna 1872—73 51,323; 50, vuonna 1873—74 50,894: 58, vuonna 1874—75 58,789: 17.

taa tyytymyksensä sekä tapaan, jolla uskontoa kouluissa on opetettu, että seuraukseen, jonka se on tuottanut.

Kansakoulujen johtokunnassa, jolla vuoden kuluessa, paitse että on ollut läsnä useissa mies- ja naisopettajakoetuksissa, on ollut kahdeksankolmatta kokousta, istuivat jäseninä: tirehtööri Suomen valtiokonttorissa K. G. Borg, kansakoulunopettaja K. T. Broberg, muurarimestari A. Helin, puheenjohtaja kaupungin vaivashoitohallituksessa, kunnallisneuvos O. Höijer, kauppias H. Lindroos, yliopettaja H. L. Melander, kauppias E. Rudolph, suutarimestari G. Tallgren ja allekirjoittanut, kansakoulujen tarkastaja. Useimmat näistä jäsenistä, joista muutamat jo useita vuosia perätysten ovat kuuluneet johtokuntaan, ovat aina osoittaneet lämmintä harrastusta kansakoulujen edistymiselle; vallankin on johtokunnan puheenjohtaja vuoden kuluessa, tirehtööri Borg, käyttänyt kansakoulujen asioihin paljon aikaa ja huolenpitoa

Jäseninä kaupungin kouluneuvostossa olivat: ensimmäisestä koulupiiristä protokollasihteeri N. Björklund, neiti L. Borgström, rouva N. Castrén, maisteri A. Stenberg ja muurarimestari A. Årt; toisesta piiristä kultaseppämestari C. F. Ekholm, neiti A. Kiseleff, karvarimestari K. Lindgren, neiti A. von Rosenkampff ja kauppias N. Wavulin; kolmannesta piiristä protokollasihteeri B. J. Ahnger, kauppias J. C. Burmeister, rouva S. Fagerström, professori A. F. Nördqvist ja rouva A. Salin; neljännestä piiristä rouva J. von Becker, kauppias A. Dahl, tuomari C. F. Forsell, rouva M. Gripenberg ja maisteri K. Slöör; viidennestä piirikunnasta kauppias F. Holmström, tehtailija E. F. Rosenlund, rouva J. Sihvonen, rouva A. Sinebryhoff ja tuomari B. Stenius; kuudennesta piiristä senaattikielenkääntäjä F. Ahlman, neiti M. Appelroth, rouva L. Ehrström, tehtailija F. W. Grönqvist; seitsemännestä piiristä rouva A. Leopold, rouva E. Roos, tohtori T. Sælan ja kivenhakkaaja H. J. Stigell; kahdeksannesta piiristä rouva J. Ganszauge, teurastajamestari J. E. Hacklin, puutarhurimestari A. Johansson, rouva A. Nordman ja ryöstöpalvelija G. Nordman; yhdeksännestä piiristä tuomari K. Meinander, rouva S. Meinander, rouva O. Palmgren, merikoulunopettaja J. A. Pontán ja kauppias G. F. Stockmann sekä kymmenennestä piiristä tuomari C. B. Federley, neiti S. Löfqvist, hovinfuriiri C. G. Pihlman, perämies A. Svensson ja rouva N. Törnégren. Helsingissä 31 p:nä elokuuta 1876.

Viktor Öhberg.

Herroille kaupunginvaltuusmiehille Helsingissä.

Kansakoulujen tarkastajan 8 p:nä tätä joulukuuta johtokunnalle annettua kappaleen hänen tehtävästään kertomuksesta kansakoulujen Helsingissä toimista lukuvuonna 1875—1876, saa johtokunta herrain kaupunginvaltuusmiesten kirjoituksen johdosta 23 p:ltä maaliskuuta viimekuluneena vuonna täten sisään lähettää mainitun kertomuksen, sekä omasta puolestansa kaupungin kansakoulujen suhteen antaa seuraavan lausunnon:

Sen valistuneen avuliaisuuden kautta, jota kunta siten on osoittanut johtokunnan esityksille, että se viimeisenä lukuvuonna on ottanut päällensä melkoisia kustannuksia halutuiden uudisraken-

nusten ja korjausten vuoksi sekä muutenkin on myöntänyt uusia rahanmääräyksiä kansakoululle, ovat sekä kaikki huoneukset kansakoulunkartanossa N:o 18 Nikolainkadun varrella ja myöskin talossa N:o 21 Kasarmikadun varrella, päitse viimeainitussa talossa olevaa voimistelusalua, joka edelleen pysyy kylmänä, pantu sangen tyydyttävään kuntoon, että myöskin kansakoulujen opettaja-voimat saaneet sen lisäyksen, että se este tarkoituksenmukaiselle opetukselle, jonka tähän oppisaakka on synnyttänyt useamman luokkaosaston yhdistys samalle opettajalle ja liian suuri määrä laita samalla luokalla, voidaan pitää pääasiallisesti poistettuna.

Johtokunta pitää itseensä oikeutettuna lausumaan tätä, vaikka se kyllä tuntee ne vaikeudet, jotka syntyvät siitä että Kasarmikadun varrella olevaan taloon kuuluva piha on liian ahdas suhteessa oppilaspaljouteen siellä olevissa kouluissa, sekä että kaikkia kouluhuoneuksia siellä pitkin päivää melkein alinomaa käytetään. Johtokunta luulee nimittäin, että edellistä hankaluutta, jos tarpeellista on, voidaan siten melkoisessa määrässä vähentää, että eri vapahetket määrätään talon eri kouluille ja kouluosastoille, sekä että jälkimmäinen hankaluus tulee samassa suhteessa häviämään, kuin uusia kouluhuoneita ennätetään rakentaa kansakouluille pidätetyille tonteille, joista ton-teista N:rot 8 ja 10 Punavuorenkadun varrella tänä talvena tulevat rakennetuiksi, jonka jälkeen Johtokunnan mielestä olisi tarpeellista että myöskin N:rot 2 ja 4 Malminkadun varrella viivytämättä varustettaisiin tarpeellisilla kouluhuoneuksilla.

Suuret kustannukset, joita kunnalla nyt kysymyksessä olevan lukuvuoden kuluessa on siis ollut kaupungin kansakoulujen vuoksi, asettavat enennettyjä vaatimuksia näille kouluille niiden varsinaisen tarkoituksen suhteen, joka on mieltä ja sydäntä jalostuttava, hyvä opetus. Että nämä enennetyt vaatimukset ovat oikeutetut, tunnustaakin kernaasti sekä Johtokunta, että kansakoulujen tarkastaja ja opettajisto. Vaan malliksi kelpaava opetus kansakoulussa on kaikkialla, missä se on olemassa, hitaasti kypsyvä hedelmä pitkällisestä ja uskollisesta työstä. Se ei siis ole lähimainkaan tavallinen ilmaus senlaisissakaan sivistysmaissa, joissa jo kansakoululla on pitkä entisyys. Suomessa taas ja niinkään Helsingin kunnassa, on kansakoulu uusi luoma, joka vielä ei ole voinut saavuttaa kaikkea tarpeellista kehitystä ja vakavuutta, vallankin kun puutos maassa harjaantuneista mies- ja naisopettajista on ollut ja yhä vielä on sangen suuri, sekä kansakoulujen koulukirjallisuus, vallankin suomenkielellä, on vielä sangen puuttuvainen.

Senlaisissa suhteissa on Johtokunnalle suuri mielihyvä voida mainita, että kaupungin kansakouluissa työskentelee sekä mies- ja naisopettaja laulussa etevillä opettajalahjoilla, että melkoinen määrä utteroitteja ja suurella menestyksellä vaikuttavia luokkaopettajattaria, jotka ovat lähteneet sivistyneistä kodeista ja joilla on suurempi määrä yleisiä tietoja, kuin mitä kuuluu tavalliseen kansakouluseminarion oppimäärään. Samoin on kaupungin kansakouluilla ollut onni, että niissä nykyään on useita kelpollisia miesopettajia, jos täytyykin totuudenmukaisesti tunnustaa, että puutos virkaansa hyvin valmistetuista hakijoista avonaisiin miesopettajapaikkoihin on ollut paljoa suurempi kuin naisopettajapaikkoihin. Sillä miehiset hakijat ovat useimmiten olleet nuoria ylioppilaita, joilta ei ainoastaan ole puuttunut tarpeellista kypsyttä arvosteluky'yssä ja käytännöllisessä kehityksessä kansakoulunopettajatoimeen, vaan sen ohessa, kun heitä parempain puutteessa on otettu virkaan, useinkin ovat toimittaneet opettajatehtäviensä yliopistolukujen ja opettajavelvollisuuksien välillä häilyvällä mielellä. Tämä käytännöllisen kehityksen puutos muutamissa opettajissa, sekä jonkunlainen, ylempien koulujen edistymistä haittaava epätasaisuus oppilaisissa, jotka ovat päästetyt eri alemmista kansakouluista, vaativat vielä enemmän lakkaamatonta ohjausta ja tarkastusta kansakouluille ja niiden opettajille, kuin tähän saakka on ollut laita. Johtokunta katsoo kuitenkin tarpeetto-

maksi ryhtyä tähän ehkä sen varsinaisen toiminnan ulkopuolella olevaan aineeseen, koska tämän seikan varmaankin tulee ottamaan tarkan mietinnön alaiseksi se komitea, jonka herrat kaupunginvaltuusmiehet ovat asettaneet tutkimaan Helsingin kansakoulujen ohjesääntöä.

Lopullisesti luulee johtokunta, kurinpidon suhteen kaupungin kansakouluissa, voivansa antaa sen arvolauseen, että sitä on valvottu kaikella sillä huolellisuudella, jota sen suuri arvo vaatii ja sen vuoksi on se ollut parempi kuin, katsoen oppilasten useinkin laiminlyötyyn ja vialliseen kotikasvatukseen, voisi olla syytä odottaa. Helsingissä, 23 p:nä joulukuuta 1876.

Kansakoulujohtokunnan puolesta :

Carl Gust. Borg.

H. L. Melander.

Handlingar rörande den till Helsingfors stad donerade jord.

Privilegier för Helsingfors stad, gifne Stockholm
den 3 Augusti 1569.

Wij Johan den 3:dje p. p. Giöre witterligt at eftter Oss älskelige Wåre trogne Undersåtare, Borgmästare, Råd, och menigheten uti Wår kiöpstad Helsingfors hafwe gjordt sig mycken bekostning både med Byggnings ock eljest thär förenämnde kiöpstad nu är belägen. Och eftter thär i kring ingen lägligare plats till kiöpstad ännu uppfunnen är; therfore hafwa the i underdånighet ödmuikeligen af Oss begiärt, at the så häreffter som härtills måge blifwa, bygga och bo på samma plats, och at Wij them också nödtorfftige privilegier och friheter lika som andre kiöpstäder, i Wårt konungarike Nädelligen unna och efterlåta vela: Så hafwa Wij förbemälte Wåre trogne Undersåtars Ödmiuka begiäran Nädelligen ansedt och gunsteligen efterlätit, som Wij ock nu uti thetta Wårt öppna Brefs krafft unne och efterlåte at förbenämde Helsingfors Inbyggare må så häreffter som härtills obehindradt blifwa, bygga och bo på förberörde plats ther staden nu lagd och byggd är, och icke therifrån til någon annan ort flytta; med mindre Wij framdeles låta upsöka ther omkring staden någon beqvämligare plats til befästning, och om ther, uti så måtto warder funnen någon synnerlig lägenhet til at befästa, då vela Wij låta samma plats nödtorffteligen befästa, utan förenämnde stads bekostning förän förbenämde Helsingfors Inbyggare någre hus ther in före bygga och upsätta skole. Och på thet förbenämde Helsingfors Kiöpstad må blifwa förbättrad, och vid macht så wele Wij ock Nädelligen efterlåta at samma stads Inbyggare, en fri kiöpmanshandel lika med andre kiöpstadsmän hafwa uti Siö städerne i Wårt Rike, bruka och drifwa måge; Sammalunda hafwe Wij af synnerlig gunst och Nåde undt och efterlätit til förenämnde Stads Inbyggares mullbete, fiskeri och andre nödtorffter, två byar som näst staden ligga, neml. Gumtäckt theruti sex Gårdar, och Forsby theruti Fyra Gårdar, item Blåbärsholmen, Höga holmen, Sompeholmen, Helsingfors fiärden, så och den del af forssen som ligger näst til Staden, til at uprätta och upbygga ther en Qvarn, til Stadsens Behof, dock med sådane beskied at samma Qvarn icke bygges uti någon måtto Wårt Laxfiske till hinder eller förfång. Widare eftter Wij hafwe förnummit, att många sig nedersättja uti Helsingfors kiöpstad, och drifwa ther fri handel och wandel, icke wiljandes draga ther eftter Stadsens tunga, utan sitta ther fri för alla utlagor, föregifvandes at the blifva brukade i Rikssens tjenst, therigenom the som Stadsens tunga draga, skola icke ringa försvagade varda, så wele Wij häreffter, sådant icke efterlåta, utan när någre åläggningar

kunna komma på Stadsens Inbyggare så skulle alla, som i staden bo, hielpa thertil hvar-
 eftter sin handel och kiöpenkap, uti hvad stånd the helst vara kunna, med mindre Wij
 någre personer, synnerlig frihet, med Wårt öppna Bref hafwe efterlänt, eller härefter
 efterläntandes warda, och alla förenämde Privilegier, skola uti thetta Wårt Brefs kraftt vid
 macht hållne blifva; dock Oss altid förbehållit samma Privilegier at förändra och för-
 bättra när Oss kan synas likast och nyttigt vara.

Wij wela ock härmed förenämde Helsingfors Inbyggare med alt det de äga, rör-
 ligt och orörligt, uti Wårt kongl. hägn, värn, frid ock försvar anammat hafva, för all
 orätt och öfvervåld, förbindandes förthenskill alle uti hvad stånd the helst vara kunna,
 oftahemålde Helsingfors stads Inbyggare häremot hinder eller förfång at giöra, wid Wår
 ogunst och tillbörliga straff: Gifvet p. p.

Stockholm ut Supra.

Johannes R. S.

(L. S.)

 Svar till Borgmästare och Råd i Helsingfors ---
 Dat. Stockholm d. 31 Augusti Anno 1576.

Wår gunst och Nådige vilje tillförene p. -----

Thernäst såsom I beklage Eder, at I föge eller ganska ringa hafva niutit til godo the
 två byar, nemligen Gomecht och Forsby, som Wij Eder, under Stadsens ägor, til muhl-
 bete och eljest Nädigst hafve efterlätit; Så är thet oss emot, eftter Wij ju vele, att I
 skola niuta och behålla, hvad som Wij i så måtto till Stadsens bäste tilförene hafve
 bebefvet; -----

Datum på Wårt kongl. Slott Stockholm ut supra.

Johannes.

 Helsingfors Stads Privilegier, af Stockholm
 den 30 Juni 1594.

Wij Sigismundus p. p.: Giöre witterligit: -----

--- Dernäst skola de ock niuta, bruka och behålla till förbenämde stads inbyggares
 mullbete, fiskerie och andre nödtorfifter två byar, som när staden ligga, näml. Gumtäck-
 t, deruti sex gårdar och Forssby, deruti fyra gårdar varit hafver med dess ägor uti Ågelby,
 item Blåbärsholmen, Högeholmen, Sumpeholmen, Helsingfors fiärden, så ock den del af

forssen, som ligger när staden till qvarnställe till stadsens behof; dock med sådana förord, att samma qvarn icke bygges till Wårt och Cronanes laxefiskes mehn eller förfång.

Alla förbenämnde Privilegier skulle uti detta Wårt öppna Brefs kraftt vidmakthållne blifva, dock Oss alltid förbehållit, samme Privilegier at förändra och förbättra enär Oss kan synas likast och nyttigt vara. Wij wele ock härmed förbenämde Helsingfors Inbyggare med alt det de ega, rörligit och orörligit uti Wår konungsliga hägn, värn, frid och försvar tagit och anammat hafva, för all orätt ock öfvervåld; Förbindandes fördenskull alla uti hvad stånd de helst vara kunde, at de icke göra eller tillfoga ofttabenämnde Helsingfors stads Inbyggare häremot hinder eller förfång, vid Wår onåd och tillbörligit straff.

Sigismundus.

Helsingfors stads privilegier, af Nyköping
den 27 Juni år 1600.

Wij Carl p. p.: Giöre witterligit

— — — Therföre hafwe Wij af synnerlig Gunst och Nåde undt och efterlåtut, såsom Wij ock nu med detta Wårt öppna Bref Nädigast unne och efterlåte förenämnde Helsingfors stads inbyggare alla de privilegier och friheter at niuta och behålla, som dem af fordne Sveriges konungar gifne och bebefvade äro, hvarföre Wij ock härmed uti detta Wårt brefs kraftt stadfäste och bekräftige förberörde privilegier, att de dem nyttie, bruke och behålle måge evärdeligen.

Datum ut supra.

Carolus.

Privilegier för Helsingfors stad, af Stocholm
den 3 Julii 1607.

Wij Carl den IX p. p. Giöre witterligit:

Til det tredje vele Wij hålla dem vid alla wåhlfångne privilegier, som dem af framfarne konungar gifne äro och i detta bref ytterligare skola härefutter förmålte varda; som är til det första, confirmere och stadfäste Wij dem de privilegier, conditioner, vilkor och friheter, som den Stormäktigste, Högborne Furste och Herre Herr Johan den 3:dje p. p. Sveriges, Göthes p. p. konung Wår älskelige Herr Broder, Christel. åminnelse, dem

gifvit, undt och efterlåtit hafwer uti Stockholm uti Augusti månad på det Åhr när man skref 1569, aldeles effter de Articular, Claussuler och punkter, som sjelfve privilegierne uti Bokstafven innehålla och lyde.

 Gifvet Stockholm ut supra.

Carolus.

Privilegium för den nya staden Helsingfors.
 Dat. Kiöping den 2 Oktober 1639.

Wij Christina p. p. p. Giöre witterligt: effter som Wij Oss hafwe föresatt och belevat, Gudi den aldrahögsta til ära, så och till flere Borgerlige Församlingars och Städens förmering, uti Wårt Storfurstendöme Finland, at låta fundera och uppbygga, en ny köp- Siö- och Stapel Stad, uppå den orten, der Södernäs udd nu är, en half mil ifrån Helsingfors belägen; Wij och derjämte förnimme, huru såsom åtskillige skole finnas, de sig der nedersättia vele, och samma stad begynna at bygga, der de allenast på wisse Stads Privilegier fri och rättigheter vore försäkrade; Så hafwe Wij fördenskull om detta hälsosamma och för Wåre undersåtare nyttige wärk, så mycket bättre til fortsättia, dem nu i förstone, med följande privilegier och friheter welat benåda och försörja.

Til det första, gifwe Wij allom som sig på bemälte ort nedsättia och boendes blifwa, makt och tillstånd, att effter denna dag Sveriges Stads Lag niuta och bruka, der-effter Borgmästare ock Rådmän wälja, så ock andre Embeter effter tarfwen tillsättia, jämväl och uti alle förefallande saker effter berörde Stads Lag ransaka, dömma och exequera, handel och wandel sig emellan och med andra städer drifwa, dock köp handels Ordiantien i alla måtto oförkränkt.

Til det andra, effter det at framdeles såsom uti andra Städer brukeligit, deras fälte domar, Contracter, Fullmacher, Pass och andra Certificater, när så behöfwes, måste med stadsens Insegel bekräftas, derföre gifwe Wij dem til Stads Secret och Insegel at föra och bruka, en Båth stående uti en Forss der åfvan på en förgylt krona uti blått Fieldh; Sedan at den Staden ock häreffter Helsingfors skal nämnd och kallad warda.

Til det tredje: eftersom Wij wele det Borgerskapet i gamla Helsingfors, hälst de som någre Stapel Stads friheter, här effter tänka til åtniuta, skole transporterera och flyttia deras bo och hemvist till denne nya Staden: altså unne och efterlåta Wij honom härmed til mullbete och utrymme, de tvänne byar, som äro Gumtäckt sex gårdar, och Forsby fyra gårdar, med dess ågor uti Åggelby: Item Blåbärs holmen, Högeholmen, Sompeholmen och Helsingfors fjärden, jämte den Qvarnen näst Helsingfors, hvilke alle under den staden tilförene hafwa lydt och legat.

Til det fjerde skole alla som i berörde stad sig nedsätta och burskap winna, i samfalte 12 år ifrån denne dags dato, aldeles vara qwitte och fri för lilla tullen, bak-

ugns penningar och Accisen af alt Öhl och Brännewin som uti staden och innan dess Jurisdiktion brygges och brännes. Sammalunda och emedlertid blifwa frie för Båtsmans gäldning och den wanliga Städernes kontribution samt andra Ordinarie Borgerlige besvär och utlagor.

Til det femte skole de hafwa makt lika som andre kiöpstadsmän och Borgare uti Wåre stapelstäder Åbo och Wiborg at drifwa fri seglation och handel såväl inrikes som til utrikes främmande orter; Doch oförkränkt kiöphandels Ordinantien, och flere i det fallet sedermera utgångne Stadgar och ordningar.

Til det sjette: särdeles privilegiere Wij, bemälte Wår Stad Helsingfors, på efterföljande Frimarknader: Först de tvänne som äro wahne härtil uti gamla Helsingfors, den ene om Helge Tre Kungar, den andre St Johannis til at hållas. Sedan at icke mindre besöka och hålla de marknader som uti Borgå stad den 1 Julii; jämväl uti Pittis sochn wid lille Abborforsen om Bartholomæi tid för Helsingfors boerne pläga wara fri- och tillätne.

Til det siunde, så hafwe Wij ock Nädigast undt och efterlåtut at utaf sakörerne som der kunna falla, skal Staden halfparten hafwa och behålla, til kyrkors, Scholors och andre Stadsens allmänne Byggningsars befordring och uppehälle.

Til det åttonde: Wij efterlåtne ock Staden til dess byggning och förbättring hvar tionde penning af alt det Arf i Staden faller och derutur skal ärfwas, så at hwar någon utom Stads bodde, den något arf antingen löst eller fast i Staden tillföle och han icke sjelf wille bo i staden utan på landet, och föra Lösören af staden, han skal både af löst och fast gifwa som förbemält står, til staden hvar tionde penning och ändå icke hafwa makt at sälja någon annan utan i Staden boende, anten hus, jord eller tomt, som han i staden ärfitt hafwer, utan Staden löse och behålle det efter målsmannas ordom: Dock privilegierade personer deras frihet och rätt, härmed icke i någon måtto förtagen.

Til det nionde: hafwe Wij ock Nädigst undt och efterlåtut Staden och dess inbyggare att de härefter skola wara fri, för omläggning, Gästningar och allmänne skjutsfärder, så til Lands som siövägen: Dock med den besked at de efter lag tilsätta gästgifware och wisse Taverner, hvilka skola wara förpliktade at hysa och herbergera de vägfärande, försörja dem med Öhl och mat, såsom ock förskaffa dem skiutshästar, wagnar och båtar, och all annan fordreskap, som den vägfärande kan behöfwa för pännningar och skälig betalning.

Til det tionde: efter och ofta ske plägar att många sättia sig neder i Städerna och giöra deras Borgare Eder, bruka deras handel och wandel, emedan friheten warar, och när den ute är, draga de sedan af igen på andre orter: derföre så skal hvar och en, som borgare warda wil, först förr än han til Borgerskap låtes och antagen warder, förhållas om han wil blifwa der boendes i alla sina dagar; hvar han det icke giöra wil, utan tilbinder sig medan han der handel och wandel efter frihetens förlopp drifwa wil, borgare rätt giöra och hålla, då skal det honom intet wara förbudet, allenast at han, se-

dan friheten ute är, ändoch efter Lag Sex år sätter qvar, för än han sin borgare Ed upsäger.

Til det elfte: eftter Wij ock wele, at ingen gångande Embetsman, närmare än på fyra mil när Staden, sitt Embete skal idka och drifva; Derföre wele Wij, at alle sådane, de sitt Embete hos Allmogen drifva wele, sig i Staden skola nedsätta och Borgare blifva; Befinnes någon som häremot gör, skal Staden mächtig wara honom med Wår Befallningsmans tillhielp fångsla låta, och hvad då för arbete hos honom finnes, såsom förbrutit antaga, och än dertil böta låta.

Til det tolfte: Så wele Wij ock med desse Wåre konungslige privilegier taga och annamma, förbemälte Helsingfors stads Inbyggare alle med Hustru och Barn, rörligit och orörligit, innan Stads och utan, uti Wår konungslige hägn, fred och försvar, för alt öfvervåld och orätt, särdeles til Lag och rätta. Och detta alt til Wår vidare Ratifikation, wid Wåre angående myndige År och Regering, efttersom Wij ock spörjandes framdeles att denne Staden sig något märkeligen förkofrar och tilltager; Då wele Wij nådigst wara betänkte desse Wåre privilegier at öfversi och eftter Wårt godtfinnande dem förbättra. Förbiuda fördenskul härmed allom dem som Oss med hörsamhet och lydno äro förpliktade, och för Wår skuld wele och skole göra och låta, att icke tilfoga dem som uti bemälte Helsingfors sig nedsättia wele, häremot hinder, meen eller förfång, nu eller framdeles. Til yttermera wisso, p. ut Supra.

G. G. O.

K. W.

E. R.

P. B.

G. O.

Hennes Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution för Borgerskapet
 uti nya Helsingfors, på deras inlagor och postulater. Dat.
 Stockholm den 20 November 1643.

5:o. Hwad anlangar deras underdånige begiäran at få någon hielp till den stenkyrka, som Borgerskapet i sinne hafwa af nyo at upbygga, och förfärdiga låta, anhållandes i synnerhet at Tölö Gods måtte dem til Tegel ladu plats förunnas och efterlätas, som det dertil lägligast är, och beqvämligast finnes.

Nu såsom de med deras Intention och förehafvande är Hennes Kongl. Maj:t behagelig, altså hafwer Hennes Kongl. Maj:stat detta deras underdåniga ansökande med Näder anhört och wil låta afgå Ordre til Landshöfdingen at han skal gifwa och inrymma Enckan, som det nu innehafwer uti possession, annat jämgodt wederlag och bemälte

Tölö Staden bekomma låter at upsätta på dess ägor en Tegellada til kyrkobygningens fortsättiande och Stadsens gagn och nytta.

Pehr Brahe.

Gustaf Horn.

C. Flemming.

Axel Oxenstierna.

Gab. Oxenstierna.

Kongl. Majestäts Nådige Förklaring uppå Borgmästare och Råds, samt menige Borgerskapets uti Helsingfors underdånigst inlewererade petita. Dat. Stockholm den 8 November 1650.

3:o. På det ock Staden någorlunda må hafwa sine Commoditeter til utrymme och mulbet, då hafwer Kongl. Majestät welat härmed unna och efterlåta honom, efterskrefna hemman uti Helsinge sochn, som äro lilla Hoplax, hemman fyra med en utbysjord, giörande tilsamman fyra och ett fjerdedels mantal, Hindernäs Bengt Jakobsson skatt en, mantal $\frac{1}{2}$ Tali tre hemman, skattar två, mantal trefierdedels, Drömsö tu hemman, skatt et halft, mantal et halft; dem at niuta, bruka och behålla, qvitte och frie för alle der af gående wisse och owisse utlagor, til ewärdelig egendom dock Kyrkotionden och alle Extra ordinarie kontributioner undantagne och kronan förbehåldne.

Christina.

Resolution angående wederlag för de hemman Fru Fredag afstådt til kronan. Af Stockholm den 30 November 1650.

Wij Christina p. p.: Giöre witterligit efter som framledne Ryttmästarens Gert Skyttes efterlefwerska, Edel och Wälbördig Fru Christina Fredag, hafwer på sine Söne Söners wägnar oss til nådigt behag afstådt efterföljande sine och deras fräse gods uti Finland Borgo lähn och Helsing sochn neml.: Munknäs, Gert Skyttes hemman Ett, Bärtil Sifridssons hemman ett, Märten Simonssons hemman ett, Thomas Mattssons hemman ett, Bärtil Olofssons hemman ett, Hindernäs Bengt Jakobssons hemman ett, Tali Lars Markussons hemman ett, Märten Simonssons hemman ett, Dromssiö Jöran Anderssons hemman ett, Pehr Jakobssons hemman ett, Lill Håplax hustru Wallborgs hemman ett, Hindrich Michelssons hemman ett, Grels Thomassons hemman ett, Simon Erichssons hem-

man ett, en utbys jord, räntar 6. D:r 4. /: och $\frac{1}{2}$ fiortonde penning, Kånala Pehr Bengtsons hemman ett, Bertil Anderssons hemman ett, Bertil Brusius hemman ett, Heikeby Pehr Björnssons hemman ett, hvilka gods bemälte Ryttnästare Giert Skytte den 27 Martii Anno 1629. af Wår högtärade salige Herr Fader Glorwyrdigast i åminnelse under Norköpings besluts wilkor skänkte och donerade äro. Wij hafwe fördenskull i dess ställe nådigast godt funnit at låta wederläggia bemälte Fru Christina Fredag och hennes SöneSöner, med desse efterskrefne gods uti Hällola härad och Tännila sochn, som är Wehmas by, Matts Sigfridssons hemman et, Anders Mattssons hemman et, Tännilå by Tohmas Erichssons hemman et, Sifrid Markussons hemman ett, Matts Philipsons hemman ett, Jakob Tomassons hemman ett, Olof Mårtenssons hemman et, Thomas Jöranssons hemman et, Johan Sigfridssons hemman et, Nils Erichssons hemman et, Storsatiala Thomas Olofssons hemman ett, Porwola Staphan Simonssons hemman et, Bertil Staffanssons hemman et, Hywäneula Mats Månssons hemman et, Anders Sigfridssons hemman et, noch öde uti samma by fem hemman, dem med alle dertill hörige pertinentier och lägenheter, ehwad namn de helst hafwa kunna, inga undantagande af dem som dertil liggia af ålder legat hafwa, eller med lag och dom tillfalla och winnas kunna, at niuta, bruka och behålla under adelig frihet och frälsemanna tienst, til ewärdelig Egendom med förenämnde Norrköpings Beslut, wilkor och Conditioner, och som at hon de afståndne Godsen hafwer besutit och innehafft, der alle som detta widkommer weta sig tillbörligen efterrätta, icke giörandes häremot i någon måtto; Gifvit uppå Wårt Slott Stockholm ut Supra.

Christina.

(L. S.)

Bref til Landshöfdingen i Helsingfors om de hemman som blifvit Staden underlagde. Af Helsingfors den 5 April 1651.

Pehr Brahe p. p.: Edel och Wålbördig Herr Landshöfdinge, synnerlige gode wän. Efter såsom Hennes kongl. Maj:t hafwer allernådigst undt och efterlåtut uti sin nådiga förklaring på Borgmästare och Råds samt menige Borgerskapets uti Helsingfors underdånigast inlevererade petita, på nästförledne Riksdag uti Stockholm den 8 November 1650. efterskrefne hemman uti Helsing sockn, som äro till Hoplax hemman, 4. skatter, 5. med en utbys jord, giörandes tilhopa et och et fjerdedels mantal, Hindersnås Bengt Jakobsson, skat en, mantal et halft, Tali tre hemman, skatter två, mantal tre fjerdedels, Dromsiö två hemman, skatt en half, mantal et halft, dem at niuta, bruka och behålla qwitte och frie för alla deraf gående wisse och owisse utlagor til ewärdelig Ägendom, dock kyrkiotionden och alla extra ordinarie Contributioner undantagne och kronan förbehållne, hwilka hemman Ryttnästaren framledne Gert Skytte för detta haft hafwer,

och Hennes Kongl. Maj:t nu til bemälte Helsingfors Stads utrymme och mullbete nådigast förundt hafwer, gifwandes merbemälte Gert Skyttes efterlefwerska och hennes Söners Söner deremot annat wederlag igen, såsom sielfwe Hennes Kongl. Maj:ts Bref det vidare utwisar.

Och emedan som af sielfwe deras inlewererade postulater är utan twifwel i för-gätenhet satt tillbaka uti Hennes Kongl. Maj:ts Nådiga resolution twenne byar som är Munksnäs om fyra hemman, för hvilka åftabemälte Gert Skyttes efterlefwerska och hennes Söners Söner likwäl hafwe fådt fullkomligt wederlag, derföre wil man på Hennes kongl. Maj:ts nådigste behag merbemälte Helsingfors stad alla de hemman som uti Hennes Kongl. Maj:ts allernådigste förundte bytesbref stå specificerade dem efterlåta, begiärande at Landshöfdingen dem samma hemman inrymmer med 1651 års Ränta och dem sedan effter brefwets innehåll derwid blifwa låter. Härmed den Högste Gud befallandes. Datum Helsingfors ut Supra.

E. H. M. A.

Pehr Brahe.

Mats Johansson.

Bref til Helsingfors Magistrat om Stadsens hemmans ägor af d.: 29 April 1652 i Stockholm.

Pehr Brahe p. p. Hålse Eder Borgmästare och Råd uti Helsingfors af Gud als-mäktig tilförne, och kunne icke härmed förhålla Eder skrifwelse af d.: 12 hujus vara oss d.: 26 dito väl tilhanda kommen, derutaf förnimmandes det sahl. Gert Skyttes efter-lätne Ånka Fru Christina Fredag wil icke ännu afträda, de Gods Staden til utrymme som der på negden äro belagne för hvilka Hennes Kongl. Maj:tt henne så godt och bättre vederlag op i Tavastland allernådigst förundt, och hon varit med dem tilfrids och et fullkommeligit byte med eder giordt, deruppå Wi och vårt bref til Landshöfdingen för et år sedan gifvit, at han eder uti samma gods jmittera skulle: begiärandes vi ville ännu ytterligare Eder Assisterlige vara, at Staden til samme gods kunde blifva befor-drat. Så emedan saken är uti sig sielf klar, efter der är Hennes Kongl. Maj:ts Al-lernådigste donation för vederlaget, hennes egit bytnings bref, sedan vår Immission til Landshöfdingen; Altså hafve Wi härjämte skrifvit Landshöfdingen til och i befallning gifvet at han brukar sin Auctoritet derutinnan och Maintinerar Eder vid samma Gods låtandes Enkian blifva vid det byte som hon en gång giordt och gåttfunnit hafver såsom J af dess Copia här innelykt förnimmandes varde. Detta til et vänligt svar, hafve Wi icke kunnat Eder förhålla, befallandes Eder p. p. Stockholm ut Supra.

E. H. M. A.

Pehr Brahe.

Mats Johansson.

Bref til Landshöfdingen om Stadsens hemman. Af Stockholm d.: 29 April 1652.

Pehr Brahe p. p. Edel och välbördig Herr Landshöfdinge synnerlige gode vän, Wi kunna Eder härmed icke förhålla det Borgmästare och Råd i Helsingfors hafva oss klageligen tilkiänna gifvit, huru som sahl. Gert Skyttes efterleverska Fru Christina Fredag vil icke blifva vid sitt giorde byte, eller afträda de gods der på negden Staden til utrymme för hvilka Hennes Kongl. Maj:tt henne så godt och bättre vederlag op i Tavastland Allernådigst gifvit hafver utan inkastar en hop med orimlige disputer; Så emedan saken är i sig sielf klar, efter som der är Hennes Kongl. Maj:ttts Nådigste donation för vederlaget, hennes eget bytes bref som hon godvilligt giorde hafver, deruppå och Staden är och uti samma gods för et år sedan immitteradt, och de tilbiude henne ännu til öfverflöd sådane vilkor dersammastädes med fri fiskedrägt och annat uti sin listid, såsom J af deras brefs Copia här innelykt vidare hafver at förnimma; Altså förundrar oss intet litet at Landshöfdingen icke erhåller dem vid sin rätt, utan låter sådane ärender gå hit til oss: Hvarföre är Wår vänliga begäran det j viljen härutinnan bruka eder Auctoritet och Maintinerar Staden vid sitt byte som Änkan en gång giorde och gåttfunnit, och hennes Kongl. Maj:tt sedermera Confirmeradt hafver, så at dem uti ingen måtto må skie fär när. Befallandes Eder p. p. Stockholm ut Supra.

E. H. M. A.

Pehr Brahe.

Mats Johansson.

Resolution för Fru Christina Fredag öfver bytte hemman med Staden Helsingfors. Af Stockholm den 16:e September 1653.

Wij Christina p. p. Giöre witterligit: At ändock Wij för någon liten tid sedan månde uprätta et byte med Wälbördig Fru Christina Fredag, om någre frälsehemmans jordegods, liggandes i Helsing sochn, dermed at Accomodera den nya Staden Helsingfors, gifwandes henne i wederlag någre hemman i Tavasthus län, likwist medan Wij förnimme at hon någre deraf som äro i Helsing sochn neml: Munksnäs Gierthes, Bärtil Sigfridssons, Mårten Simonssons och Thomas Matssons, Kånåla Pehr Bengtssons, Bärtil Anderssons och Bärtil Brusiuses: i Heckby Pehr Biörnsons hemman icke gierna wil eller kan utan sin skada afstå: Och såsom de äre sedan Wår Sekretario Status Wälbördig Johan Silfverstierna gifne han dem och henne godwilligen afstår i den förhoppning at nå framdeles något wederlag derföre: Altså hafwe Wi och härmed förundt och efterlåtitt, at hon oaktadt hvad donation någrom androm derå kan gifwen warda, må och skal alla förbemälte

gods och gårdar så härefter som hertil omolesteradt behålla och besitta, och blifva alltså härmed och i kraft af detta Wårt öppne bref förra skiftte således förändrat at förbemälte Fru Christina Fredag afstår til Staden Helsingfors desse eftterskrefne hemman i Helsingsochn, som är Lill Hoplax hustru Wallborg, Hindrich Michelssons, Gregor Thomassons, Simon Erichssons, utbysjorden, i Hindersby Bengt Jakobssons, i Tali Lars Marcussons, Bertil Olofsons, Märten Simonssons, i Dromsiö Johan Anderssons och Pehr Jakobssons, och bekommer deremot til wederlag uti Tavasthus län Hällola härad och Tännilä sockn som är i Storsatjala Thomas Oloffssons, Tännilä Thomas Erichssons, Sigfrid Markussons, Mats Philipssons, Jakob Thomassons, Olof Mårtensons, Thomas Jöranssons, Johan Sigfridssons, Ines Erichssons, i Pärvalå Stephan Simonssons och Bertil Staphansons hemman för sig och sine efterkommande arfvingar, aldeles med lika rätt, privilegier och wilkor behålla, såsom hon de förra, nu staden Helsingfors inrymde, besuttit och häfdat hafwer. Der alle som detta angår, särdeles Wår General Gouverneur, Landshöfdingen och alle vederbörande hafwe sig efterrätta: Låtandes henne, så ock Staden detta byte och disposition werkeli- gen åtniuta. Til yttermera wisso hafwe Wij detta med egen hand underskrifwit och Wårt Sekret bekräfta låtit. Datum Stockholm ut Supra.

Christina.

Johan Stiernhök.

Kongl: Majestäts nådige resolution och Förklaring uppå dess trogne undersåtares, samtelige borgerskapets ifrån Helsingfors stad, igenom deras utskickade Fullmächtige Herredagsmen underdånigst andragne Besvär och postu- later. Stockholm den 7 Augusti 1654.

2:o Sollicitere de underdånigst at de sex Bönder, som Staden för detta til ut- rymme och mulbete donerade och förundte äro måtte blifwa frie och förskonte för ut- skrifningen och wara Båtsmanshållet underkastade, hålst emedan de äro vid hafsstranden belagne; Kongl: Maj:t til at te och bewisa sin gunstiga affektion och benägenhet emot staden, wil nådigst Ordre och befallning til krigskollegium afgå låta; det bemälte sex Bönder skole härefter för utskrifningen wara frie och exempterade och Båtsmanshållet underkastade.

Carl Gustaf

Kongl. Maj:ts nådiga Resolution och Förklaring öfver de Besvärs puncter, som Staden Helsingfors, genom dess til den sist väl öfverståndne Riksdagen utskikade och Fullmäktige Herredagsman Secreteraren dersammastädes Erlig och förständig N: N: underdånigst hafver låtit insinuera, Gifven Stockholm d. 29 December 1693.

7:o Yttermera såsom i underdånighet berättas, at de hemman som denne Stadsens Magistrat til aflöning, äro af framfarne Konungar och sedermera af Kongl. Maj:tt nådigst anslagne och confirmerade, skola befinnas af så ringa och odugelige ägor, at åtskillige hemman för den orsaken, legat i uhrminnes tider öde, och dels skal af dem, som med åboer har stådt at förses icke halfparten af Räntan kunnat utfås, såsom enkanner. Gumtäckt och Ogelby, hvilkas ägor föregifves icke kunna komma i Consideration, emot tredie delen af den Ränta, som de upföras före, och fördenskull underdånigst ansökie om skattläggning uppå alla sådana hemman; hvareftter ödes hemmanen med åboer kunde besättas och således stå at uphielpas; Altså och emedan desse hemmanen, äro Stads Magistraten til aflöning anslagne, eftter den skattläggningen som de i Jordeböckerne befunnes hafva varit beräknade; Ty åligger Magistraten sådane hemman i bästa måtto at Cultivera och snarare at förbättra och upbruka än låta dem förvärras eller förfalla i ödesmål, kunnandes Kongl. Maj:tt och fördenskull icke heller til någon sådan skattläggning eller förmedling på Räntorne tillåta.

Datum ut Supra.

Carolus.

J: Schmedeman.

Kongl: Maj:ts nådiga Resolution och Stadfastelse uppå någre Riksdags fullmäktigen för Helsingfors stad, Rådman Nils Burts förundte förmåner wid en qwarns anläggande til kronans behof uti Gammelstads forsen nära intil berörde stad samt oqwald besittning af samma Ägendom så länge den wid macht hålles. Gifven Stockholm i Rådkammaren den 9 September 1756.

Kongl: Maj:t har til undvikande af den dryga Transportkostnad, afwentyr och tids utdrägt, som hittils derigenom förosakats at kronomälden i brist af tilräckelige mjöhl-qvarnar i orten, måst dels skie wid fierran belagne qvarnar i Finland, dels här i Sve-

rige, i nåder warit omtänkt om en tilräkelig qvarns anläggande til kronans behof uti Gammelstads forssen nära intil Helsingfors. Och som Riksdags fullmäktigen Rådmanen Nils Burtz åtagit sig att i berörde fors, i stället för de der nubefindtelige gamla och otillräkelige qvarnar, hvilka komma at Raseras med det skyndesammaste upbygga och inrätta en Wattumjöhlqvarn af sten med 8 par stenar, til både kronans och stadens samt Landets deromkring oundgängeliga behof dock at kronan wid förmalningen äger förmånsrätt emot den wanlige qwarntullens erläggande. Så har Kongl. Maj:t i anseende til den dryga kostnad en sådan qvarnbyggnad fordrar, dertil i nåder welat förunna bemälte Rådman Burtz följande förmåner och wilkor: 1:o Som den ena af berörde gamla qvarnar är Landshöfdingen på lön anslagen för 45 D:r S:m:ts Ränta och efter inhemtad underrättelse af Kongl. Maj:ts och Riksens kammar Collegio, är krono, och en särskildt lägenhet, som icke under Wiks ladugård lyder, samt således kan af Kongl. Maj:t och kronan disponeras; Så kommer Rådman Burtz at, ifrån den dag han samma qvarn tilträder derföre til Landshöfdingen årligen betala den ränta han af samma qvarn åtniutit, med hela förwandlingen, hvarjemte:

2:o Och som den andra qvarnen är efter Kongl. Donations Bref staden tilhörig och på det att Staden ej måtte sakna den inkomst af Arrende, den samma af qvarnen hittils haft, så bör han äfwen för denna qvarn som också kommer att undangå för den nya Qvarnbyggnaden, ärlägga till Staden et skialigt Arrende;

3:o Skal bemälte Rådman, sedan han efter laga upsägning tilträdt de omnämnde qvarnar, wara lofgifvit på hvad ställe han i forssen lägligast finner den nya Qvarnen uppsätta och han tillika förwissad om en oqwald besittning af denna Ägendom, så länge qvarnen wid macht hålles, men der den skulle förfalla i hwars hand qvarnen wara må, skal ägaren wara dess rätt förlustig och densamma kronan och staden tillfalla utan lösen. Til hwilken ända denne förbindelse bör i kiöpebrefwet man ifrån man införas. Hwilket alt wederbörande til underdånig efterrättelse länder. Datum ut Supra.

Adolph Friedrich.

C. F. von Höpken.

Til Landshöfdingen Nordenschiöld, angående Magistratens i Helsingfors fria disponerande med de Staden donerade hemman Stockholm den 4 November 1757.

Adolph Friedrich p. p.: Wår ynnest p. p. Sedan Wij inhemtat Wårt och Riksens kammar Collegii underdåniga utlåtelse, af den 27 nästl: April öfwer Eder företrädares i Embetet, framledne Landshöfdingens och Riddarens af Wår Nordstjärne Orden

Grefwe Gyllenborgs, gjorde underdåniga förfråga hurewida Landshöfdingen må hafwa wård och tilsyn om sådane hemman som städerne der i länet blifwit donerade, med hwad mera härvid anført blifwit, rörande i synnerhet Magistratens i Helsingfors rättighet at fritt få disponera om åboers af och tilsättiande, på någre denne Stad donerade hemman, hwilket bemålde Landshöfdinge wid et särskilt tilfälle, då Åboerne på Nybondas och Reimers hemman belägna $\frac{3}{4}$ mil ifrån Helsingfors af Magistraten blifwit afsatte, Magistraten förehållit och sedan vidare sökt densamma at bestrida, hafwa Wij i nåder detta mål til öfwerwägande förehafft och emedan af Helsingfors stads Donationsbref af den 3 Augusti 1569, den 31 Augusti 1576, den 30 Januari 1594, den 2 October 1639 och den 8 Nowember 1650 det befinnes at Sweriges forna konungar til bemålte stads utrymme, muhlbete, fiske och andre nödtorftigheter förlänt wisse kronohemman, hwaribland äfwen äfwanbemålte uti Äggelby och Tali byar belägne hemman, äro inbegripne, hwilka Staden hade at niuta, bruka och behålla, qwitte och frie för alla deraf gående wissa och owissa utlagor, til ewärdelig egendom, undantagandes kyrkotioden och alla Extra ordinarie Contributioner, som blifwit Kongl. Maj:t och kronan förbehållne, hwarförutan Konung Carl XI den 29 Decembris 1693 jemwäl i Nåder Resolwerat, at Magistraten i Helsingfors åläge de til Staden donerade hemman i bästa måtto cultiwera och snarare förbättra än låta dem förwärras; Fördenskull och i betrachtande såwäl häraf som ock i grund af Kongl. Brefwet af den 18 Februari 1747 til Wår och Riksens Swea Håfrätt hwilket förmår det konsistorium Academicum i Upsala ägde Frihet i anledning af dess Privilegier, såsom et Oeconomium at af och tilsättia Åboer på de Academien donerade hemman, m. m., finne Wij i Nåder at Städerne böra på enahanda sätt considereras och at de således med åboernes af och tilsättiande å de dem donerade hemman måge hafwa sielfwe eftter lag och omständigheter att förfara, samt at I följakteligen med dispositionen öfver slika hemman eller de derå warande åboers antagande och skiljande ej må hafwa något at skaffa, hælst Städerne dymedelst uti deras inrättningar, emot privilegierne och de sedermera undfångne försäkringar och resolutioner skulle blifwa förfördelade, dock at I tilfölje af Kongl. Brefwet under den 9 Junii 1735 theröfwer äger hafwa tillsyn, at Magistraterne ej afhysa eller ödelemna de städerne donerade hemman, samt at de årligen til kronan utgiöra de utskylder, hwilka enligt Privilegierna för slika hemman böra erläggas:

Hwilket alt Eder fördenskull härmed, til efterrättelse i nåder tilkännagifwes. Och Wij befalle p. p. Stockholm i Råd Kammaren den 4 Nowember 1757.

Adolph Friedrich.

Carl Arnell.

Gustaf med Guds nåde Sweriges, Giöthes och Wendes konung, p. p. Arfvinge til Norrige samt Hertig til Schleswig Holstein p. p.

Wår ynnest och Nådiga bevågenhet med Gud allsmächtig, Troman General lieut: Landshöfding etc. etc.

Wi hafwe i Nåder låtit oss föredragas Edert underdåniga utlåtande af den 2 sistlidne December, tillika med Magistratens i Helsingfors underdåniga förklaring öfwer de beswär Bokhållaren Johan Christian Tamelander deröfwer i underdånighet anført at berörde Stads Magistrat, icke allenast utan afseende på hans emot domstolens behörighet gjorda Invändning den 17 Nov. 1759 vid trettio D:r Sr:mts wite ålagt honom då genast wisa sin åtkomst til besättningen af Forsby Staden donerade hemman i Gammelstaden, utan ock sedan han, i anledning häraf upvist köpe Bref på detta hemman dat: den 17 Augusti 1745 af hvilket befunnits at Häradshöfdingen Woivalenius, uppå Leopoldska arfwingarnes wagnar, såldt hemmanet, til Tamelanders företrädare i Äktenskapet färgaren Mårten Pape, hvilken den 28 uti sistnämnde månad och åhr deruti erhållit Magistratens immission, har bemålte Magistrat medelst utslag af den 30 Maji 1767 förklarar Tamelander icke kunna ega någon sådan rätt til detta hemmans besittning som han påstådt, utan kommer han lika med andre Stadsens donerade hemmans åboer at såsom Landbo anses, och följaktligen icke niuta annan rätt än den en sådan Landbo efter skeende öfverenskommelse och lagligt kontrakt kan tilhöra med mera. Hvarutinnan Tammelander, jämte yrkande af ofwännämnda dess invändning om Nådig ändring, anhållit, så at han med hustru och barn wid besittningen af detta Forsby hemman må i Nåder bibehållas samt tilläggas 200 D:r S:mt i ersättning för sina härvid hafde omkostningar. Hvilket alt Wi i behörigt öfverwägande tagit och länder Eder härå til nådigt svar och wederbörandes efterrättelse, att hvad först angår Tammelanders gjorda invändning emot domstolens behörighet, så emedan Magistraten redan den 17 Nowember 1759 derå meddelat utslag hvaröfwer han wäl genast förklarar missnöje, men icke förr än Åhr 1767 underdåniga beswär ingifwit ty kan uti detta sistnämnde längst för detta laga kraft wundna utslag ingen ändring beviljas; Beträffande dernäst besvärändens anhållan at för sig hustru och Barn få niuta rolig Besittning af Forsby hemman, så finnes wäl af handlingarne, at enligt hvad han anført besittningsrätten af hemmanet genom köpebref dateradt den 17 Augusti 1745 blifwit såld till hans företrädare i äktenskapet Färgaren Mårten Pape, samt at köpebrefvet härå äfwen blifwit upvist inför Magistraten, som medelst utdrag af protokollet förklarar sig derwid ej hafwa något at påminna, och åndteligen at Magistraten lemnat Pape deruti Immission; Men som å ena sidan härwid förekommer at wederbörande som försåldt Besittningsrätten af et Staden donerad hemman, emot förfatningarne, dertil icke haft rätt, och å den andra at Magistraten genom nyssnämnde dess åtgärd dervid för ingen del stådt sig til efterrättelse, de flere om Städernas donerade jord, tid efter annan vidtagna och af Magistraten jemwäl i sin underdåniga förklaring åberopade Kongl. Resolutioner och förfatningar. Så wele Wij härmed i Nåder hafwa Eder anbefaldt at I Magistraten sådant förständig; Och

hvad för den skull sielfwa saken angår, så emedan Magistratens den 25 Aug: 1745 gifna Immission endast sträcker sig til Pape, hvilken sedermera genom döden afgått, hvarigenom hans endast för sin person wundna besittningsrätt af sig sielf uphördt; hans Hustru och Barn deremot icke någon sådan besittningsrätt blifvit tillagd och Änkan dessutom trädt i annat gifte med berörde Bokhållare, hvilken icke heller til hemmanet förvärfvat sig sådan rätt; ty pröfwe Wij i anseende til sådana omständigheter förvist skialigt, at gilla Magistratens den 30 Maj 1767 gifna och nu öfverklagade utslag, hvarigenom den af klaganden sökta ersättningen för åbragt Rättegångskostnad af sig sielf förfaller; Hvarmed Wij befalle Eder Gud allsmächtig Nädeligen. Stockholms Slott den 8 Martii 1776.

Gustaf.

Joh. von Heland.

Kongl. Majs:ts dom uti then till Kongl. Majs:ts öfverseende ifrån Thess och Riksens Åbo Hofrätt genom, ordenteligit sökande utan afgift inkomna sak, emellan Helsingfors stad och Magistrat igenom Advokat Fiscals Embetet i bemalte Hofrätt å ena, samt Handelsmannen Carl Matheitzen å andra sidan, uteblifven, angående å Helsingfors Stads vägnar påstådd lösnings rätt till Hindersnäs eller Meilands, Staden donerade, men sedermera af förra åboen therå Johan Mårtensson, till Handelsmannen Matheitzen utom börd försålde hemman; Uti hvilket mål Häradsrätten i Helsing, Nurmjerfvi och en del Thusby socknar, then 17 November 1777 sig utlåtit och af anförde skäl förklarad Magistraten och Staden berättigade at emot then i rätten nedsatte och af Matheitzen lyftade Lösnings Summa, Trehundrade Åttatjo Sju Riksdaler 5 sch. 4 rst: få inlösa förberörde hemman, till följe hvaraf Matheitzen ålagts thet samma å laga fardag afträda, men rättegångskostnaden är parterne emellan qvittad; Hvilket utslag Lagmans Rätten i Kymmene Lagsaga, genom dom den 18 Februari 1778 gilladt och therhos ålagt Matheitzen at ersätta kostnaden med sex och två tredjedels Riksdahler; Hvaremot Hofrätten genom dom then 18 Junii sistledne med ogillande af Härads och Lagmans Rätternas Utslag och dom, bibehållit Handelsmannen Matheitzen, vid hans med Jöran Mårtensson, om ofvanberörde hemman slutne köp, samt ålagt bemalte Handelsman at återbära then af ho-

nom lyftade af Helsingfors Stad och Magistrat nedsatte förberörde lösnings Summa, med årlig ränta therå efter fem för hundra ifrån lösnings dagen till full betalning sker, och i öfrigt rättegångs kostnaden parterne emellan oqvittadt. Theruti ändring i underdånighet blifvit sökt, Och hvarom äro vordet tvistadt. Med Kongl. Maj:sts och Rikets trogna Råd beslutit; Gifven Stockholms slott then 11 Martii 1782.

Kongl. Maj:st har de i detta mål inkomne handlingar jemte hvad i underdånighet blifvit anfördt, Sig föredragas låtit; Och pröfvar rättvist Hofrättens ofvanberörde domslut at gilla och fastställa. Thet vederbörande hafva at ställa sig till underdånig efterrättelse.

Gustaf.

(L. S)

H. af Lästbom.

Föredragit i Kongl. Maj:ts och Rikets kammar Collegio den 4 December 1782 och bifallit att till sökanden få utgifvas Stockholm ut Supra. På befallning.

J. A. Baillet.

Hos Kongl. Maj:st och Rikens Kammar Kollegium, hafwer Herr Borgmästaren uti Helsingfors stad, Johan Kulberg, skrifteligen anhållit, att från Kammar Archiwen medelst utdrag af handlingarne, erhålla underrättelse om tiden enär Tölö by i Nylands län Borgå härad och Helsing sockn på hwars ägor Helsingfors stad nu skall stå, blifwit berörde stad Donerad, med hvad mera som skall lända till uplysning af berörde Donation, och såsom denna ansökning blifvit till archiwi Contoiret remitterad då är til ödmjukt följe deraf om de under Helsingfors stad inlagde hemman och ägor i Räkenskaperne eftersökt och för följande år sålunda befunnit:

1643 års Nylands Höfdingedömes Landsbok uti afkortningen för Borgå län innehåller fol: 81.

Inlagde hemman.

Är lagdt under Helsingfors stad till mulbete skatter 6 hem: 10 med deras Specificerade ordinarie och extra ordinarie Räntor.

D:o års afkortningslängd för samma Län fol: 560 i samma band hvarest de ofwan omnämde hemman till sine namn specificeras.

Inlagda hemman B:mål h. n. k	
Samtl. under 1 Ågelby . . .	1. 1.
Helsingfors 5 Gumtäck . . .	3. 5.
stad. 4 Forsby . . .	2. 4.
S:a 10.	S:a 6. 10.

Utaf berörde afkortningslängd befinnes Thöle i Helsing sockn detta år warit på lifstid förlänt till Borgmästaren Anders Larsson.

1644 års Dito uti afkortningen för Dito län fol: 108.

Inlagde hemman.

Är lagt under gamla Helsingfors stad til mulbete och nu sedermera privilegieradt under ny staden.

Skatt: — 6. hemm. — 10.

med deras ordinarie och extra ordinarie räntor. Förutom nästföreskrifne hemman är af H. K. M:t skiänkt och privilegieradt under ny Helsingfors Töleby i Helsing sockn,

Skatte . . . 3. hem: 5.
näbb . . . 1. Koor 8.

med specificerade ordinarie och extra ordinarie räntor.

Dito läns afkortningsspecials Längd för Borgå län uptager: fol 726 i samma band.

Inlagde hemman.

Helsing sockn.

Under gamla 1 Åggelby . . .	1. 1.
Helsingfors stad 5 Gumtäck . . .	3. 5.
4 Forsby . . .	2. 4.
S:a 10.	S:a 6. 10.

Hälsing sockn.

Under ny 3. $\frac{2}{3}$. Töllå by 3. 5. 1. 8.
Helsingfors.

1645 års Dito Läns Landsbok. fol: 123 samt afkortnings speciallängden i samma band fol: 511 är med näst föreskrefne lika lydande, allenast med den skillnad att in margine för Ågelby, Gumtäck och Forsby är antecknad: under nya Helsingfors stad.

Sälunda befunnit och rätteligen utdragit, betygar af Kongl. Kammar Archivi Contoiret i Stockholm den 4 December 1782.

Johan Salenius.

Kongl. Kam. Arch. Insp.

Kongl. Majsts

Nådiga Resolution på de beswär, hvilka åtskillige, som innehafwa stadsjord i Helsingfors, Rådmännen derstädes Carl Jakob Dobbin och Peter Schwartz, Handelsmannen Johan Sederholm, A. Lindberg, A. S. Etholén, Elsa Forsia, Henrik Sohlberg, E. Strömberg, J. Frisk, Martin Rönberg, Axel Wiberg, Eric Röö, Henrik Tammelin, Pehr Tandberg, G. Hellenius, Cath: Lemnander, Maria Hellström, Henr: Karberg, Sven Strömgren och uti särskildt ingifwen ansökningsskrift, Rådmannen Pehr. Johan Grevillius i underdånighet anført öfwer det Beslut Landshöfdingen och Riddaren af kongl: Maj:ts Svärdsorden Anders de Bruce, gemensamt med Magistraten i nämnde stad under den 14 September år 1778 tagit om den i enskildes händer warande Stadsjordens återkallande under Staden, til Magistratens Disposition dels utom dels med fastställd ersättning utur Stads-Cassan, efter den åtkomst hwaren kunde förete til den jord han innehade; uti hvilket Utslag de klagande om nådig ändring i underdånighet anhållit, dels på den grund att Magistraten i detta mål skall hafwa warit Borgerskapets wederpart, då ingen af Borgerskapet gjort åtal å de nuvarande besittningar, och en del af Magistratens ledamöter sielfwa innehafwa stadsjord, dels och hvad hufvudsaken angår, uppå de skiäl at de klagande anser all af fordna konungar, städerna donerad jord, wara under Borgerskapets egande rätt ock en tillhörighet som enskildta bland Borgerskapet kan till ägo uplätas; I stöd hvaraf Borgerskapet i Helsingfors, tid efter annan med Magistratens samtycke förvärfvat sig sådan jord, derom gådt i afhandlingar; samt å sine köp vunnit Magistratens stadfastelse. Och vidare att kongl. Brevet af den 25 September 1745 angående Dispositionen af Städernas jord endast skall hafwa afseende derpå att rätta olagligen skiedde uplåtelser till Ståndspersoner eller andra utom Borgerskapet som ej draga borgerlig tunga; men att sålänge jorden är i Borgerskapets händer och ingen klagat öfver orätt

fördelning deraf, Landshöfdingen med Magistraten icke haft i Lag grundad rättighet att vidtaga en sådan författning som nu skiedt, hvarigenom jordinnehafwarena, som på god tro densamma nyttjade och i förlitande på sin vundna besittning gjordt derå flere omkostningar med opodling, inhägnande och nyttiga planteringar, skulle blifwa till sin välfärd och egendom lidande, i anseende hwartill de klagande äfwen bestridt grunden till ersättningen och Stads cassans bidragande dertill, med yrkande slutligen att få af Magistraten deras Rättegångskostnad betalt med Etthundra femtionio R:r 42 specie, efter den räkning derå tillika blifwit författad. Gifwen Drottningholms Slott den 31 Augusti 1784.

Kongl. Maj:t har detta mål, sedan samtelige wederbörande blifwit hörde och underdåniga förklaringar afgifwit uti behörigt öfvervägande tagit och hvad först angår klagandernes andragande att Magistraten warit Borgerskapets wederpart, så emedan dett i Magistratens underdåniga förklaring, tillräckeligen blifwit wederlagt ty finner ock Kongl. Maj:tet klagandernes påstående om utslagets ändrande på sådan grund hafva förfallit.

Beträffande åter hufvudsaken så har derwid å ena sidan förekommit att den jord som nu är i fråga är en af Öfverheten till staden gifwen förläning hvilken icke kan ikläda sig annan än krono Natur följakteligen icke söndras eller under ägande rätts vilkor åt någon enskildt öfverlåtas, och att der detta skjedd, är sådant olagligt, som bör återgå och lagligen samt efter förläningsens afsigt och innehåll rättas; hwarvid slutna afhandlingar samt erhållne lagfarter och fastebref såsom gifne å annan mans egendom icke kunna uti vägen ligga. Thetta har Kongl. Maj:t jemväl funnit instämman med Kongl. Brefwet af den 25 September 1745 som förklarar att slik Donerad jord ej kan gå i arf eller köp och med 18 § af Instruktionen för Landshöfdingarne, hvarmedelst dem är ålagdt att tillse, det sådan jord icke må dragas ifrån Borgerskapets allmänna bruk och nytta under några särskilda personer eller så olika fördelas Borgerskapet emellan att en del får för mycket och andre för litet eller alls intet, samt att om en slik oordning och olikhet sig tilldragit bör den af Landshöfdingarne med Magistratens tillhielp, ändras och rättas, enär en eller annan af Borgerskapet med skial och sanning derpå talar, eller Landshöfdingen eljest får kunskap derom.

Sådant har Kongl. Maj:t wäl ock inhemtat af Borgerskapet sielfwa vara erkänd genom deras flere särskilda gånger uppå allmänn Rådstuga inför Landshöfdingen och Magistraten yttrade enhälliga samtycke och äfwen genom deras yrkande på verkställigheten af en Reglering, som dessutom medelst Kongl. Brefven till Landshöfdingen af den 27 Febr. 1771 och den 6 Augusti 1775 blifwit anbefald; Hvilket alt nog samt bestyrkt, att hvad klagenderne anförd så vidt det rörer Lagligheten af jordens återkallande, är utan all grund och med författningarnes tydeliga innehåll stridande, men alldenstund, å andra sidan uti sakens nuvarande ställning, åtskilliga ömma, granlaga och

betänkelige omständigheter för innehafvarne af större delen af jordägorne sig förete, ifall den anbefalldes verkställigheten af berörde Reglering nu genast skulle försiggå; Fördenskull och till förebyggande af de flere oroande och kostsamme samt för Borgerskapet uti deras näringar och rörelse både hinderliga och mattande Rättegångarne och hemulstvister, som härvid eljest blefve oundvikliga, vil Kongl. Maj:t af kongl. Nåd hafva förundt dem af Helsingfors Stads Borgerskap som äro innehafvare af stadsjord och kunna visa åtkomst dertill antingen genom köp, arf eller andre i Lagen tillåtna fång att vid nyttjo Rätten därpå få kvarblifva till dess de framdeles förr eller sednare i hvad tillfälle som helst finna sig i belägenhet att sådan jord till mera eller mindre del föryttra; eller ifrån sig skilja, då det blifver dem af det öfriga Borgerskapet som allt för ringa eller ingen jord till sine tomter undfått, utan afseende på börsrätt förbehållet och öppet, att jorden enär ägaren den föryttra wil, eller därtill nödsakad är, infria och inlösa, efter det pris, som den säljaren bevisligen uti inköp kostat, derunder likwäl beräknade om någon nödig och nyttig byggnad dertill blifvit gjord som efter öfverenskommelse eller mätismanna ordom betalas bör; Och skall det vid alla sådana tillfällen åligga konungens Befallningshafvande, samt Magistraten att i återvinningsfrågor af denna Natur gifwa skyndsamt Laglig handräkning och alltid taga till grund, att den jord som således går till Borgerskapet tillbaka, må efter hand komma dem gemensamt i ordning, den ena efter den andra tillgodo allt efter tomterna, jemförde med hvar och ens behof efter dess Borgerliga näringsart, följande deruti en jämlikhet så långt på denna grund sig göra låter; hvarigenom utan någons lidande efter hand kan winnas det ändamål som påsyftas och författningarne således sättas i deras behöriga verkställighet.

För öfrigt finner Kongl. Maj:t att i ett så beskaffadt mål som detta der des Befallningshafvande och Magistraten följt författningarnes föreskrift uti hvad som jordens återkallande rör, kan den i underdånighet sökta Rättegångskostnad, icke beviljas; och i anseende till de ohemula beskyllningar och missfirmeliga utlåtelse, hvarmed besvärsskriften så väl emot Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som emot Magistraten på flere ställen är upfyldt, pröfvar Kongl. Maj:t skiäligt, att ålägga de klagande eller deras conceptist om han upgifvas kan, en plicht af Tjugufem R:r specie, hälften till ortens Lazarett och hälften till den Allmänna Arbetshusinrättningen samt låter om desse böters uttagande och aflemnande till vederbörande, Nådiga ordres till Landshöfdingen afgå.

Hvilket wederbörande till underdånig efterrättelse Länder. Datum ut Supra — under vårt Secret

(L. S.)

And. G. Clarén.

Hns Kejslerliga Majestäts

Befallnings Hafvandes i Nylands och Tavastehus Läners Höfdingedöme öfna Utslag uppå de Besvär, som Helsingfors stads Äldste samt Herr Krigs Rådet och Riddaren af Kongl: Svärds Orden Wälborne Carl Axel Björnberg, hvar för sig, anfördt öfver Magistratens i Helsingfors d: 11 December förlidit år gifne Utslag, angående Åbo och Besittningsrätten af Greijus berörde stad donerade Krono Hemman N:o 3 i Lill Hoplax By Helsing Sokn och Borgå Härad bestående af $\frac{1}{4}$ dels Mantal; öfver hvilka besvär ofvannämnde parter, hvar emot annan, ej mindre än tjenstförrättande Politie Borgmästaren, Herr Justitiæ Rådmannen och Kämmers Rätts Ordföranden Joel Jakob Saurén hörde blifvit och sig förklarar afvensom Magistraten med utlåtande inkommit; Säsom den vidlyftiga skriftväxlingen, härstädes förvarad närmare utvisar: Gifvet å Tavastehus Lands Contor den 10:de Oktober 1812.

— — — — — Allt detta med hvad mera Handlingarne innehålla, har jag tagit i öfvervägande: Och finner jag, at, sedan tiden af Donationen till Helsingfors, staden icke befattat sig med Greijus Hemman annorlunda, än derifrån upburit räntan, at därföre Lands Höfdingen handhaft åboskapet, samt därvid i den Successions ordning, som å andre Krono Hemman är i Författningarne stadgad, genom vanligt Inrymnings Bref den 9:de December 1793 tryggt afledne Bonden Carl Henriksson; at Staden lika så litet, som den kunnat vara okunnig om sin Donations rätt, äfven varit det om Carl Henrikssons inrymning, då Magistraten förklarar den, genom dess Utslag för den 11:te Februarii 1807 laga kraft vunen; Och at vid slikt förhållande samt då Carl Henrikssons sterbhus äfven ansågs vara så af sig kommit, at det ej längre kunde förestå Hemmanet, Herr Krigs Rådet och Riddaren Björnberg haft skäligen anledning, at ingå Transport-Handeln om detta Hemman den 21:sta April 1803 med Carl Henrikssons Änka Helena Johansdotter och hennes sednare man Gustaf Bäckström, samt med så mycket större derpå grundad säkerhet företaga och verkställa de betydliga vid Synerne befundne Miliorationerne å Gården som äfven Räntetagaren bifallit hans tilträde: Men som Lands Höfdingens i Länet Inrymnings åtgärd endast varit en följd af den skyldighet och rätt honom föreskrifves genom dess Kongl: Instruktion den 4:de November 1734, § 18 och Kongl: Brevet den 4:de November 1757., at vårda städernas Donations Gods vid deras egen underlåtenhet däraf, och Herr Krigs Rådet och Riddaren Björnberg genom erhållen Transport af Inrymnings Brevet, dat: den 9:de december 1793 för Carl Henriksson i Greijus Hemman, så mycket mindre kunnat med grundad öfvertygelse tillförse sig någon fullkomlig och säker Tillträdes- och Besittningsrätt, som Carl Henriksson efterlemnar en Son, den där varit närmast at efterträda i Åbo

skapet om Greijus ägt samma egenskap som andre Krono Hemman, och hans Änka äfven ingått annat gifte, därigenom hennes Legostamma uphört och hon således icke mera ägde någon rätt qvar at gifva, hvartill kommer, at Sterbhuset icke eller var Lagligen förklaradt oförmöget, at vidare förestå Hemmans bruket: Altså, och enär, emot ofvannämnde 18 § i 1734 års Lands Höfdinge-Instruktion och Kongl. Brevet den 25:te September 1745., den städerne donerade jord ej får dem undandragas, eller Lagfart och Fasta därå meddelas; kan Herr Krigs Rådet och Riddaren Björnberg icke tilerkännas sådan fullkomlig Besittnings rätt å Greijus till grund och ränta Helsingfors stad donerade Hemman som sträcker sig till Hustru och Barn i likhet med hvad Förfatningarne å andre Krono Hemman tillåta, utan hvarder hans derom gjorda påstående förkastat: dock emedan Herr Krigs Rådet och Riddaren Björnberg, såsom ofvanförmålt är haft anledning, at anse Greijus Hemman icke annorlunda än till räntan staden donerad, men till jorden samt åboers af- och tillsättande derå, hörande under Lands Höfdingens omedelbara disposition, och han i följe däråf ingått Transport Handeln den 21:sta April 1803 med afledne åboen Carl Henrikssons af sig komne sterbhus, samt därpå, med Räntetagarens bifall, tiltrådt Hemmanet och betalt dess ränte rester, och i förlit på den säkerhet, som af alt detta Kunnat påräknas i händelse Hemmanet ej varit donerat, det samme icke allenast uphjelpt från vanhäfd, utan ock, utöfver hvad Lagligen kunnat fordras, bringat till välstånd för en redan år 1806 värderad kostnad af Ett Tusende femton Riksdaler 18 S:r Svenskt Banco: Ty och för at träffa en medelväg emellan den säkerhet hvarpå Herr Krigs Rådet och Riddaren således bygt sin åtkomst och omkostnad, och stadens Donations rätt, som i det den på ena sidan bevarar den förra till tid och rum för Herr Krigs Rådet at småningom vinna ersättning för sina kostnader, samt därigenom jemväl förenar med sig värden om allmänna arbetssamheten till Landtbrukets förkofran, och på den andra sidan i samma mån, utan någons lidande, återför den sednare eller Donations rättigheten till dess ursprungliga afsigt och fria begagnande; pröfvar jag rättvist och billigt, samt i stöd af Kongl: förordningen den 13 Junii 1800, angående städsel och Lego af jord på Landet, att tillägga Herr Krigs Rådet och Riddaren Björnberg Femtio (50) års besittning på Greijus Hemman ifrån och med nästkommande år, emot det han lagligen bygger och vidmakthåller Hemmanet, betalar i rättan tid räntan och fullgör alle andre detta Hemman åtföljande skyldigheter, samt thy ställer vederhäftig borgen hos Magistraten inom Sex månader härefter, emedan den hit ingifne icke är stäld och antagelig för denne slags besittning; I följe hvaraf, och då Magistraten förvist målet till min ompröfning, dess deruti den 11:te December sistlidet år gifne och öfverklagade Utslag varder upphäfvit, och Stadens äldstes däröfver anförde Besvär af sig sjelf förfalla, äfvensom Magistraten med Staden, utan hinder af samma Utslag och sedan Herr Krigsrådet Björnbergs besittningstid gått till ända, äger frihet, i kraft af Donationen, förfara med Greijus Hemman efter Lag och då befinnande omständigheter.

Detta mitt Utslag bör Herr Krigs Rådet och Riddaren Björnberg, inom Tre månader härefter vid Tio Silfver Rubels vite, delgifva ej mindre Konofogden och Häradsskrifvaren i orten, än Magistraten i Helsingfors, till behörig annotation och efterrät-

telse. Och äger den, som åt detsamma icke nöjes, rättighet, at däruti söka ändring medelst underdåniga besvär i Kejslerliga Regerings Conseilens Oekonomie Departement, inom Nittio dagar efter häraf erhållen bevislig del om fog därtill finnes och talan förvaras vill. Tid och Ort förutskrefne.

G: Fred: Stjernvall.

R. Holmberg.